

ARPAD NEMET
PRÍČE I SNOVI

SADRŽAJ

Anin dolazak u dom

Anin san

Prvi poljubac

Katarina

Platonska ljubav

Dijana se odmara posle...

Požarevačka 9

Darkov san

Svetlana

Serpentes

Rašomonijada

Ispovest jedne luzerke

Maja

Kako bi bilo da je....

Osvrt na Arpadove priče

Autobiografija i imaginacija u pričama Arpada Nemeta

Biografia

Anin dolazak u dom

1.

- Nadam se da ste i danas uživali u ovih sat vremena, u dobroj muzici i korisnim informacijama. I ovoga puta emisija je bila sa mnogo pozitivnog naboja. Do slušanja, sutra u isto vreme i na istim talasnim dužinama. Sve vas pozdravlja vaš voditelj Viktor - ovim uobičajenim rečima završio sam prepodnevnu radio emisiju.

Skinuo sam slušalice i mahnuo prema zastakljenoj površini iza koje je sedeo tonac.

Izašavši iz studija, začuo sam Miroslavljev glas:

- Bilo je dobro. Uobičajeno. Sutra se ponovo vidimo, odnosno čujemo.

- Da, pretpostavljam da nas je neko i slušao. Obeshrabujuće je to što nikada ne znamo da li ima zainteresovanih za našu emisiju - odgovorio sam malo potišteno.

Svega sam jednom dobio primedbu na emisiju putem telefona. Jedan od mojih slušalaca, sapatnika, zatražio je češću informaciju o satnici. Po sopstvenom pričanju, toliko se zadubi u emisiju da izgubi pojam o tome koliko je sati u datom momentu. Po njemu bi trebalo češće obavestavati o tome slušaoce u toku emisije. Bila je to dosta „konstruktivna” primedba.

Trebalo je samo preći kratko, izbetonirano dvorište, da bih stigao do doma. Ta šetnja je ponekad bila jednostavna, naročito kada niko ne bi parkirao automobil na tom prelazu. Skoro uvek sam tu razdaljinu mogao preći bez tuđe pomoći.

2.

Kao svaki božiji dan posle emisije, seo sam na klupu u hodniku.

- „Sada je jedanaest časova” - obaveštavao me je moj ručni časovnik.

Još najmanje sat, ili sat i po do ručka, pomislio sam u sebi. Danas se nije dogodilo ništa izuzetno što bi poremetilo moj uobičajeni ritam. Hodnik i spavaće sobe, a naravno i sve ostale prostorije poznavao sam izuzetno dobro. Nije ni čudo, pa po njima sam se kretao već dvadeset i pet godina. Skoro od samog rođenja. Glas mojih roditelja mi je nepoznat. Odrekli su me se, verovatno u momentu kada su me videli. Videli, kako je to nepoznat pojam za mene.

Za roditelje sam smatrao Miru, Bebu, Juliju. Sve su one bile moje nazovi majke. Mira je otišla u penziju. Beba je našla drugo radno mesto. Otišla je u Holandiju da radi u nekom staračkom domu kao glavna sestra. Julija je još tu. Rekla mi je da ima četrdeset godina. Pretpostavljam da će ostati ovde, u domu, do penzije, bar često tako kaže.

Sedeći na klupi u hodniku razmišljao sam o Bebi. Na kraju krajeva, dobro je što je otišla. Kada bi mi se približila osećao sam njen miris, miris znoja. Verovatno je bila gojazna, mada to nikada nije želela da prizna. Pretpostavljam da se zato mnogo znojila. Sličan miris mogao sam i ja da osetim ispod svog pazuha na tankim dlačicama, kada se naglo probudim iz sna.

Iz tog razmišljanja zvono na ulaznim vratima me povraća u stvarnost. Zvuk je dolazio sa desne strane i bio je karakterističan. Zato sam znao da je sa ulaza. Zvono je značilo da neko dolazi. Ulaz na kraju hodnika bio je udaljen od mene 32 moja koraka. Relativno blizu, mereći u odnosu prema najbližoj autobuskoj stanici, koja je udaljena između 380 i 400 koraka.

U početku, pre mnogo godina, brojao sam korake. Sada već znam, osetim otprilike po vremenu provedenom u hodu, koliko još treba do stanice. To mi je uvek bilo važno, jer nisam želeo da se primeti, dok je to moguće, da sam slep.

- Dobili smo uput za smeštaj. Ona se zove Ana - rekao je na ulazu neki muški glas. Na ove reči oglasio se Milan. On je naš portir, a ujedno i čuvar.

- Pričekajte, odmah ću da pozovem sestru Juliju. Ona će da je smesti i da joj sve objasni - ljubazno odgovori Milan. Ubrzo zatim začuo sam okretanje bročjanika na telefonu.

Ana - pomislio sam - znači devojka ili žena. Najverovatnije će je Julija smestiti u drugu zgradu, u „ženski” deo. Za trenutak, pomislio sam kako je to uobičajeno ime. Prošle godine čuo sam na radiju, u nekoj emisiji koja se bavila statistikom imena, da ANA ima najviše na svetu. To je ime koje je najčešće, ima značenje maltene kao biblijska Eva. Uvek sam mislio da je najviše EVA na svetu. Bilo bi to logično, jer je mitsko i biblijsko ime, međutim statistika pokazuje da je ipak najviše ANA. Na osnovu zakona verovatnoće i učestalosti imena kod pojedinih naroda, izračunali su da ženskih osoba sa imenom ANA ima više od 120 miliona. Od njih bi se mogla stvoriti jedna veoma velika država. 120 miliona. To je maltene pola Evrope.

Zvuk šuštanja ustirkane i verovatno sveže ispeglane kecelje dopirao je do mene sa drugog kraja hodnika, sa leve strane. Prepoznao sam brzo klepetanje klompi. To je mogla biti samo Julija. Klupa na kojoj sam sedeo bila je otprilike na sredini hodnika. Njoj je trebalo oko tridesetak koraka da stigne do mene, pa još trideset da stigne do ulaza. Neočekivano, zvuk klompi se prekinuo. Načuljio sam uši, pa ipak ništa nisam čuo.

- Znam da ste tu, sestra Julija. Ne možete me prevariti.

- Uvek si tu, Viktor - rekla je približavajući se. - Nazvaćemo ovu klupu tvojim imenom. Odkad radim tu, ti uporno sediš na njoj pre ručka.

- Šta mogu kad mi želudac zna tačno vreme, tačno vreme ručka. A odavde mogu najbrže u naš restoran.

Ove reči morao sam da izgovorim prema ulazu, jer blago pomeranje vazduha i ponovno klepetanje klompi značilo je da je prošla ubrzano kraj mene.

Očekivano, odjeknulo je prodorno zvono.

Najzad - pomislih - već umirem od gladi...

3.

Prošlo je više od mesec dana od Aninog dolaska u dom. Sedeo sam na svojoj omiljenoj klupi u hodniku. Iz dela koji se završavao sobama dozivala me je Mira.

- Viktor, jesi li tu?

- Jesam - odgovorih. - Šta ti opet treba?

Kada bi se oglasila Mira, to pitanje se uvek automatski postavljalo. Uvek joj je nešto trebalo, ili joj je nešto falilo. Najčešće je imala poteškoća sa novim reproduktorom. Istina, bio je malo nezgrapan a i kaseta se teško mogla stavljati u nju. Skoro svaki put kada bi zalupila poklopac, deo kasete je još bio van ležišta. To je neminovno prouzrokovalo lom kasete ili oštećenje trake. Dosadila je već svima nama sa tim problemima. Zažalio sam što sam se uopšte odazvao.

- Julija me je poslala kod Ane - rekla je dolazeći prema meni. - Znaš, one nove. Kaže da je ceo dan u svojoj sobi. Ni sa kim se ne druži.

Izgovarajući poslednju rečenicu, stigla je do mene. Nisam odgovorio pa je ona nastavila:

- Hajde da je posetimo.

Ona i Jasna su delile jednu sobu. Kada smo stigli do vrata, napipali smo da su otvorena.

4.

- Zdravo Ana... Jesi li tu - progovorio sam s vrata.

Nije se čuo nikakav odgovor.

- Miro, ti bar malo vidiš, ima li nekoga u sobi?

- Ne mogu da razlikujem stvari. Malo je svetla... - odgovorila mi je. - Ana... Jasna... ima li koga...

I dalje je bila samo tišina.

- Čudi me što nema nikog. Julija je rekla da Ana ne izlazi iz sobe. Posle klope vraća se i ne mrda odavde - rekla je Mira. - Zato nas je i zamolila da razgovaramo s njom.

- Ne treba niko da razgovara sa mnom - čuo se glas iz sobe sa leve strane. To je bila sigurno Ana. Jasnin glas sam odavno poznavao.

- Zdravo Ana - rekao sam blago. - Ja sam Viktor, a sa mnom je i Mira.

Ana nije odgovorila.

- Došli smo malo da se družimo - nastavio sam još blažim tonom.

- Ko ste vi? - zapitala je Ana grubo. - Meni ne treba nikakvo društvo. Za mene je to što sam stigla ovde i tako kraj...

Reči su joj bile oštre, ali iza njih sam osetio i dozu očajanja.

- Čekaj Ana... Nisi ti jedina izgubljena u mraku, barem pretpostavljam, jer inače šta bi tražila ovde? - pokušao sam pitomim glasom da započnem razgovor.

Ovakvo njeno ponašanje za mene i Miru nije bilo nikakva novost. Novi stanari ovog doma u većini slučajeva misle da su u potpunosti izgubljeni kada se svet zamrači ispred njih.

- Vi to ne razumete - odgovorila je Ana i nastavila malo smirenije.

- Odnosno možda i razumete, ako ste nekada videli kao ja...

- Možda ja i ne razumem konkretno, jer nikada nisam bio videći - nastavio sam, ovoga puta malo podigavši glas. - Ali Mira zna. Ona je izgubila vid u 18-toj godini...

- Tumor na mozgu - nastavila je Mira. - Operacija. Mozak spašen, vid izgubljen. Jednostavno, ali surovo.

- Šta je s tobom bilo? - zapitao sam Anu.

- Tromb - odgovorila je mnogo smirenije. - Prvo levo oko pa sada i desno i onda mrak.

- Ja imam 25, Mira 28 godina. Koliko ti imaš?

- U decembru ću imati 22 godine.

- Znači, Jarac. Jarci u horoskopu su razboriti, razumni, inteligentni....

- Samo pričajte... pričajte... možda sam nekad bila. Nekada, kada sam studirala istoriju slikarstva...

5.

Posle izvesnog vremena otkrio sam da mi više nije toliko važna klupa u hodniku. Sve ređe sam odlazio tamo posle emisije. Draže mi je bilo sedeti sa Anom u sali za dnevni boravak. Pričali smo o svemu i svačemu, ali najviše o slikarstvu. Meni je bilo teško da shvatim neke pojmove iz te oblasti. Vizuelne stvari su mi bile nepoznate. Imao sam sasvim drugu predodžbu o svetu oko sebe. Ona se sastojala od niza različitih zvučnih tonova i toplih, hladnih, rapavih, glatkih, zaobljenih i sasvim ravnih, mekanih ili čvrsto opipljivih površina. Zvuci koje su stvarale te površine i njihove taktilne vrednosti meni su davali svu potrebnu informaciju. Ponekad, za raspoznavane ljudi ili drugih živih bića oko mene, pomoglo bi mi i čulo mirisa. Kod jela i pića važnu ulogu odigrao bi njihov ukus.

Anu sam mogao osetiti i ako je pokušavala da mi se prikrada. Upotrebljavala je parfem i dezodorans Gabriele Sabatini. Mene je podsećao na prolećni miris jagode. Nije morala ni da kaže „a”, a znao sam da je u blizini.

Tako se jednom desilo da ju je Mira dovela u studio za vreme moje emisije. Njih dve su se bešumno ušunjale u studio.

Studio se počeo puniti ugodnim mirisom jagode. To mi je bilo čudno. Mislio sam da me nos vara. Za vreme dok je Miroslav puštao u etar Reja Čarlsa zapitao sam ga preko interfona da li je kojim slučajem Ana bila nedavno u studiju.

- Ona je, kojim slučajem i sada u studiju - odgovorio mi je i nasmejao se. - Pustio sam je da se ušunja sa Mirom.

6.

U našim dugim popodnevним razgovorima često se napinjala, trudeći se da mi objasni suštinu Rembrantovog, Van Gogovog ili Dalijevog slikarskog dela. Nismo bili na istoj ravni. Ona ih je nekada videla a i sada ih se seća, dok za mene svetlost predstavlja poneki kružić ili svetliju tačku. Ti kružići su se stvarali povećanjem ili smanjenjem pritiska u krvotoku mozga.

Jednog letnjeg popodneva, dok smo sedeli u prostoru za dnevni boravak i pili kapučino, razgovarali smo o mojoj protekloj emisiji. Malo nerasloložen, požalio sam se Ani kako me je jedna slušateljica kritikovala. Rekla je da je profesorica srpskog jezika i da treba više pažnje da obratim na padeže. Često ih koristim neadekvatno u obraćanju slušaocima.

Ana me je ohrabrivala da to nije toliko bitno. Bitna je suština onoga što želim da kažem. Ipak, pokušao sam da joj objasnim da je to važno i da je dotična imala pravo. Ispada da ne znam da govorim pravilno, književno. I tako dok smo raspravljali o toj temi, sasvim van konteksta upitala me je:

- Viktore, imaš li ti devojku?

Njeno pitanje je bilo tako neočekivano, iznenadno. Verovatno da bih sakrio svoju zbunjenost, glupo, pa ona to inače nije mogla primetiti, posegnuo sam za visokom staklenom čašom u kojoj je bila topla kafa. Taj pokret, izveo sam nešto brže nego obično. Vrhovi mojih prstiju udarili su u čašu. Čaša se prevrnula. Očajnički, pokušao sam da je zadržim u uspravnom stanju, no ipak, začuo se tup udarac, srećom bez zvučnog loma. Površina stola bila je glatka, bez čaršava. Prepostavljao sam da Ana neće primetiti nezgodu. Odahnuo sam, jer se nije oglasila. No, to je trajalo samo nekoliko trenutaka.

- Jao... Viktore, nešto toplo ulilo se u moje krilo - govorila je uzbuđeno. - Da li je to možda tvoj kapučino?

- Na žalost mislim da jeste... Izvini... Jesi li se opekla?- pokušao sam da popravim situaciju.
- Ne, nisam se opekla, ali ova letnja suknja više neće biti za upotrebu ukoliko je odmah ne isperem hladnom vodom. To sam naučila od mame - pokušavala je smiriti situaciju. - Moram odmah da se presvučem.
- Idem sa tobom... ako nešto treba... - rekao sam uslužno. - Moje pantalone se nisu ovlažile... tako mi se čini...

7.

- Sedi tu na Jasnin krevet - rekla je kada smo stigli do njene sobe. - Ona je otišla kod svojih na vikend. Ponekad bih i ja želela da odem, ali ne mogu dok ne prođem celu obuku. A to je još najmanje mesec dana...
- Ej, Ana... izvini... stvarno nisam hteo da stvaram probleme...
- Srediću stvar... Nego, nisi mi odgovorio na moje pitanje.
- Koje pitanje? - pokušao sam da odugovlačim sa odgovorom.
- Pitala sam te... Imaš li devojku?

Opet sam se nelagodno osećao. Smatrao sam sebe zabavnim, pametnim, jer znao sam odgovoriti na dosta različitih pitanja. Bio sam i popularan zbog radio emisije. Ali kako da odgovorim na ovo. Imao sam 25 godina, a još nemam, a nisam ni imao devojku. U suštini, ja sam bio nevin. Zatvoren u ovoj ustanovi, malo je bilo šanse da se sa nekom devojkom spetljam. One koje su živele u domu bile su mnogo starije od mene, i bile su „zauzete“, a one koje su dolazile na obuku marljivo su učile. Želele su što pre da savladaju samostalno kretanje i da se vrate svojim kućama, roditeljima. Bilo mi je pre svega i sramota da priznam istinu. Smatrao sam da bi najbolji odgovor bio:

- Da... Imam jednu prijateljicu. A ti, imaš li ti momka?
- Imala sam ih više. Na faksu su se otimali za mene. Kažu da sam zgodna. Nekoliko puta sam čak i sedela kao model kod primenjenih umetnika. A sada... sada su se svi razbežali, kada je pala roletna kod mene. Niko ne izlazi sa mnom. Ti si mi jedini priljatelj.

Nisam na to znao šta da odgovorim. Znao sam da bi nekoliko utešnih reči samo pogoršalo situaciju. Učinilo mi se da je bolje da ćutim.

- Vikторе... ustani malo - započe Ana. - Dozvoli da ti opipam lice. Ja sam bila videća. Možda ću na osnovu dodira steći bolji utisak o tome kako izgledaš.
- Nema problema - odgovorih.

Ta ideja mi se u stvari jako svidela. Pretpostavljao sam da će to izgledati kao milovanje. Njene ruke i nežne prste već sam poznavao. Često sam joj dodavao neke sitnice kao što su čaše, papir, ili šilo za Brajevo pismo. Te usluge činila je i ona meni. U tome nismo osetili ništa specijalno. To je uobičajena stvar, da se međusobom pomažemo.

Ustao sam i krenuo u deo sobe gde sam pretpostavljao da se nalazi. Verovatno je i ona krenula prema meni. Na taj pokret nisam računao. Bez obzira na to koliko sam se kretao pažljivo, sudarili smo se.

- Izvini... - opravdavao sam se. - Nisam pretpostavio da si toliko blizu.
- Izvini ti... Bila je veća slučajnost da će se to desiti, ako se oboje krećemo. Trebalo je da ostanem na mestu.

U stvari, nisam ni bio svestan njene ispirke. Ruke su mi bile još spuštene dok je izgovarala te reči. Nehotice, spoljni deo leve šake dodirnuo je голу kožu. Bila je to njena mekana, topla, veoma glatka koža. Na osnovu položaja svojih ruku pretpostavio sam da je to jedna od njenih butina. Ni ona ni ja nismo rekli ništa. No, ona je na taj način znala položaj mojih ruku i spustila je svoje do mojih. Obema rukama obuhvatila je moja oba zgloba šake i pomakla, šireći ih, od naših tela. Tih pokreta sam tek kasnije postao svestan, jer su mi misli bile skoncentrisane na nešto drugo. Na činjenicu da ona nema na sebi suknju. Verovatno je skinula onu koja se natopila kafom, pa još nije obukla drugu. Zašto je to učinila postalo mi je jasno mnogo, mnogo kasnije. Da se nismo tako, slučajno, dodirnuli, za mene bi to predstavljalo nevažnu činjenicu. Ali posle dodira, posle saznanja da barem delom nije odevena, jako sam se uzбудio.

Nikako nisam shvatao da je taj njen gest povezan sa mnom. Bilo je sparno i toplo u sobi. Pretpostavljao sam da nije našla drugu suknju ili da se nije želela time zamarati. U celoj zgradi Julija je bila jedina videća. Ona je u to vreme gledala neku špansku seriju u svojoj sobi za dežurne.

Osetio sam lagani dodir njenih prstiju na čelu.

- To ti je čelo, zar ne? - konstatovala je.

- Da... - odgovorio sam kratko i nesvesno podigao obrve.

- Nemoj. Malo pre ti nisam osetila bore. Ako to radiš, misliću da si mnogo stariji - govorila je poluglasno.

Njeno lice je moralo biti veoma blizu mog, jer dok je govorila osetio sam njen dah, prijatan, više kao kapućino. Malo grublji prsti, verovatno palci, šetali su po mojim obrvama, od korena nosa prema spoljnoj strani lica.

- Imaš sasvim guste obrve. Mali deo dlačica su ti na ivici očne šupljine. U sredini lica su ti široke, a pri kraju naglo prestaju. Ne istanjuju se, kao kod ostalih - govorila je dok su joj prsti šetali po gornjem delu lica. Malo kasnije osetio sam iste te prste na kosi, pa ušima, a zatim su se spustili na moje usne.

- Nije ti neprijatno? - upitala je nežno.

- Ne... samo nastavi...

Jedva sam izgovorio te reči. Zastajao mi je dah od neravnomernog lupanja srca. Znao sam da mi se nalazi u grudima, ali sada sam ga osećao u grlu. Lice mi je gorelo. Očekivao sam svakog trenutka da počnem da se znojim.

Posle dodira njenih prstiju, saznao sam da su mi usne jastučaste. Da je donja deblja od gornje. Nikada ih sam nisam tako detaljno opipavao, niti me je to zanimalo. Bilo je zaista uzbuđljivo. Njeno istraživanje pomoglo je i meni da stvorim predstavu o tome kako izgledam.

Izbile su mi sitne kapljice znoja. Prvo na čelu, pa iza ušiju. Najzad jedan uski potok počeo je da se spušta niz obraz. Naglo sam zaustavio njene ruke, stežući ih u svojim dlanovima.

- Biće dovoljno... - izustio sam.

Nisam želeo da oseti znoj. To bi mi bilo zaista neprijatno. Pokorila se bez reči. Držeći njene ruke između nas, lagano sam ih spuštao. U tom pokretu, nesvesno sam dodirnuo njenu košulju i dva izrazita ispupčenja na njoj. To me je uplašilo. Nisam imao pojma šta treba dalje da se desi. Postao sam svestan da ona stoji ispred mene samo u košulji.

- Opusti se. Zašto si tako napet? Ako sam te nečim uvredila... - smirivala me je.

- Nisi ti kriva... samo... malo mi je neprijatno - odgovorih i blago odgurnuh Anu od sebe.
- Nema zašto da ti bude neprijatno, da budeš tako uplašen. Ono što sam prstima osetila na tvom licu govori da si lep... prijatan...
- Žao mi je Ana... ali sada moram ići - rekao sam joj, kao da nisam čuo njenu primedbu.
- Pa dobro... - rekla je. - Nadam se da dolaziš na večeru. Želela bih nešto da čujem i o tvojoj devojci...

8.

Više meseci kasnije, svoju uobičajenu emisiju započeo sam sledećim rečenicama:

- Dragi moji slušaoci, Viktor je opet sa vama. Ovoga puta želim da vam ispričam jednu kratku priču. Priča govori o jednoj lepoj, pametnoj i strpljivoj devojci koja se zove Ana i o jednom glupom muškarcu - pa sam nastavio. - Kao i do sada, pre priče čućete jednu muzičku numeru. Posle muzičke numere, ispričao sam sve o Ani i glupom muškarcu.

9.

Kao svaki božiji dan, posle emisije sam seo na klupu u hodniku. «Sada je jedanaest časova» - obaveštavao me je moj ručni časovnik.

Pomislio sam u sebi: još najmanje sat, ili sat i po do ručka. Danas se nije dogodilo ništa naročito, jedino što sam smogao snage da budem iskren pred sobom i pred celim svetom. Hodnik i spavaće sobe, a naravno i sve ostale prostorije, poznavao sam izuzetno dobro. Nije ni čudo, pa ovde sam već dvadeset i pet godina, maltene od samog rođenja.

Iz tog razmišljanja, zvono na ulaznim vratima povratilo me u stvarnost. Zvuk je dolazio sa desne strane i bio je karakterističan. Zato sam i znao da je to sa ulaza. Zvono je značilo da neko dolazi. Ulaz na kraju hodnika bio je udaljen od mene 32 moja koraka. Relativno blizu, mereći u odnosu prema najbližoj autobuskoj stanici, koja je udaljena između 380 i 400 koraka. Začuo sam poznati glas:

- Ja sam Ana. Tražim Viktora.

Anin san

Slika se polako razbistrila pred Aninim očima. Primetila je filmsku kameru. Jedna mlada devojka vrzmala se oko nje. Bila je odevena u žutu majicu sa tankim naramenicama i belu, kratku suknju od nekog tankog materijala. Svetlo, koje je dopiralo iz pozadine, probijalo se kroz tu naboranu haljinu, ocrtavajući njene butine do oskudnih gaćica. Ana je pomislila da je u pitanju glumica kao i ona. U tom slučaju takva odeća nije bila izazovna. Odeću predlaže kostimograf, a odobrava reditelj. Međutim kada je devojka stala između nje i kamere, odmah joj je bilo jasno da se radi o pomoćnom osoblju. Bila je zadužena da udara klapu. Na znak snimatelja najavila je:

- Snovi. Prvi kadar, prvi put.

Posle najave čuo se tup udarac. To je bila klapa.

Tibor je ležerno sedeo u svojoj rediteljskoj stolici. Posle udarca klape viknuo je:

- Akcija!

Ana se odmarala ležeći na toploj travi. Lice i telo su joj bili okrenuti prema suncu. Prijali su joj topli zraci. U trenutku kada se malo zagrejala, jedna tamna ljudska figura zasenila joj je lice. Otvorila je oči i mrzovoljno se podigla na laktove. Ljutito je htela negodovati, ali je zastala. Prepoznala je Viktora.

- Dođi, pronašao sam ulaz - progovorio je Viktor uzbuđeno.

- Kakav ulaz? - upita Ana.

- Ulaz u staru slovensku postojbinu. To smo tražili, zar ne?

- Da... verovatno... - izgovarajući te dve reči Ana se nerado podigla. Blagi povetarac zapetljao se u njenu dugačku kosu i kratku, ležernu, veoma tanku, jednodelnu haljinu. Svetlonarandžasta suknja joj se malo podigla, ali ona za to nije marila. Znala je da u blizini nema nikoga. Na tom travnjaku su samo njih dvoje.

Viktor joj pruži ruku, da bi zatim krenuli zajedno pema stenama. Posle stotinak koraka zastali su ispred jedne kao staklo glatke stenovite površine.

- Ovo je ulaz! - rekao je Viktor.

- Gde? - zapita Ana, jer nije primetila nikakva vrata ili prolaz.

- Tu je, pokazaću ti odmah.

Posle ovih reči Viktor priđe bliže glatkoj steni i pruži desnu ruku. Prvo su mu prsti upali u glatku stenu, a zatim cela šaka. Stena je izgledala kao neka pihtijasta stvar. Talasasti koturovi su se širili oko Viktorovog gležnja. Ani se ceo prizor doimao kao nestvaran. Plašeći se, povukla je Viktora korak unazad.

- Nema tu nikakve vragolije - objašnjavao je Viktor. - Nema stene, samo niz okomitih svetlosnih snopova. Naravno, samo na ovom mestu. Sitna prašina koja lebdi u vazduhu stvara iluziju stene, a u stvari tu nema ničega. Sasvim sam slučajno ispipao taj deo stene i tako pronašao ulaz. Neko, ili neki, su veoma stručno baratali čarolijama.

Ana je i dalje posmatrala „stenu” ne verujući da je ona prohodna.

- Ja ulazim - posle kraće pauze saopšti Viktor. - Ideš li sa mnom?

Ana se dvoumila jedno vreme, a zatim potvrdno klimnula glavom.

Držeći se za ruke, ušli su unutra. Prolazeći kroz svetlosnu zavesu, osetili su peckanje blagog elektriciteta na telu. Svi odevni predmeti na njima pretvorili su se u pozlaćenu uniformu pripijenu uz telo. Posebnost tog materijala je bila i u tome što je bio elastičan. Prilagodio se svim delovima tela. Ani je postalo malo neprijatno jer je osetila da se on priljubio, slepio i uvukao u njen usek u međunožju. Međutim, posle nekoliko koraka, ta neugodnost je nestala.

Našli su se u veoma uzanom, ali vrlo visokom hodniku. Bio je izuzetno dugačak. U daljini se nazirao njegov kraj, gde se završavao u oštroj okuci. Iz tog dela dopirala je jaka svetlost. Krenuli su prema njoj. U hodu, goli tabani propadali su im u belu prašinu.

Ani se učinilo da je to brašno. Sagnula se da opipa prstima.

- Imam utisak da je to pravo brašno - rekla je meljući beli prah između palca, kažiprsta i srednjeg prsta.

- Možda jeste... a možda nije... ostavi to, Ana. Treba da idemo dalje.

Usput, primetili su vlažne zidove. Oko njih vazduh je isparavao, ali to nije uticalo na belu prašinu. Ona je i dalje bila potpuno suva. Što su dublje ulazili u hodnik, zidovi su postajali mokriji. Na nekim mestima vlaga se pretvarala u tanke potočiće i nestajala u temeljima stena. Sve je delovalo tako nevino, nedodirnuto. Imali su neodoljiv utisak da su oni od vajkada prvi koji su kročili u ovaj prostor. Gledajući zidove, Ani se učinilo kao da oni plaču. Te suze su brzo nestajale u podnožju stena oivičenim prašinom po kojoj su hodali.

Na kraju hodnika, pred njima se pojavio isti svetlosni snop kao na ulazu. Znajući da im se neće ništa neprijatno dogoditi, hrabro su prošli kroz njega. Ovoga puta odevni predmeti se nisu promenili. Ostala je na njima ona ista uniforma koju su dobili pri ulasku u hodnik.

Izašli su. Ispred njih se otvorila prelepa, slikovita priroda. Koračali su po visokoj, lelujavoj travi. U daljini se čuo šum nekog stepenastog vodopada. Prizor se graničio sa bajkom ili možda sa snom. Videvši to, u Aninoj glavi rodila se prigodna pesma.

Možda je samo nestvaran san
zeleno polje što žed mi
za lepotom poji.
Tu u mekanoj travi
postelja naša bi bila.
Ili u šumi
gde se sunce na nas smeje
kroz lišće što blago treperi.
Možda u sred okeana
na ostrvu, nas dvoje
i ljubav što u srcima plamti.

Posle tih misli privukla je k sebi Viktora i strasno ga poljubila. Bila je srećna što su opet zajedno. Posle dugog poljupca pogledala ga je pravo u lice. Tražila je i videla znake njegove ljubavi. Viktor je imao lepe, plave oči i gustu tamnu kosu. Radosno se smeškao. Ponovo, već po ko zna koji put, zaljubila se u njega.

Krenuli su u pravcu potoka. Kada su stigli bliže, zvuk se pretvorio u kikot devojaka. Na kraju šarene livade pune cveća, svetlucalo je manje jezero. Glasovi su se čuli sa druge strane blizu potoka. Pored devojaka bili su tu i mladići. Svi su bili neodeveni i brčkali se zajedno.

Ana i Viktor su zastali. Kupači nisu obraćali pažnju na njih. Kada se Ana osvrnula, primetila je da pored jezera, prema slapovima, stoji jedna siva stena u obliku jajeta. Stena je bila veličine čoveka. Počeli su se i oni svlačiti. Želeli su da se pridruže ostalima. Kada su prišli

sasvim blizu vode, siva, jajasta stena se pomerila. Iz njenog podnožja palacao je tanak, zašiljen, dugačak rep. Sivo jaje se lagano okrenulo prema njima. Ana se pestrašila, jer taj oblik nije podsećao na stenu. Bilo je to gadno, rogato biće, čije lice je podsećalo na vučije. Bio je to neki čudan demon. Iz njegovih čeljusti palacao je dugi, purpurni jezik prema Ani. Videvši to, ona je, prestravljena, koraknula unazad i, uz veliku buku, pala u jezero.

Kratak, ali glasan pljusak probudio je Anu. Nestao je ceo slikoviti prizor zajedno sa Viktorom. Bio je to samo njezin san. Shvatila je da leži na stomaku. Volela je tako da spava. Levom rukom pokušala je da napipa Milana pored sebe. Taj deo kreveta bio je prazan. Milan je već otišao. Verovatno se probudila na lupu zatvaranja vrata. Bez obzira na to što je izgubila dojam o vremenu, znala je da je njen suprug nedavno otišao. Plahta je još bila topla tamo gde je on ležao.

Kao i obično, sve oko nje bilo je tamno. Nije volela da bude budna. Spavanje i san su joj više prijali. Kada je imala sreće, kao malopre, sanjala bi nešto lepo sa Viktorom.

Pre nekoliko godina, kada se vratila po Viktora u dom, bili su neko vreme srećni. Pretpostavljala je da će se ta njihova veza završiti brakom. Nažalost, Viktor se bojao da napusti dom. Anini roditelji su, međutim, isistirali da se ona vrati kući posle obuke. Mada je ona i posle odlazila kod njega, ti sastanci su postajali vremenom sve ređi.

Milana je srela na ulici, na jednom prelazu. Tako je bilo suđeno. Pomogao joj je. U razgovoru joj se po glasu učinilo da je Milan prijatan. Popili su kafu u jednom restoranu. Ona je naručila kapućino. Još uvek je volela tu vrstu kafe. Kada je to pila, sećala se davnih, lepih dana sa Viktorom.

Vremenom joj se Milan uvukao pod kožu. Postali su skladan par. Milanu nije smetalo što je ona slepa. Anini roditelji su odobravali tu vezu. Pretpostavljali su da će joj život biti lakši sa videćom osobom.

Sada već više od pet godina živi sa Milanom. Navikla se na njega, ali joj je još uvek bilo veoma drago kada sanja Viktora. Još pored Viktora navikla je da sriče pesme. Viktor je voleo poeziju. Mesto cveća, poklanjao joj je stihove. Tada je shvatila koliko duboko značenje mogu imati reči. I ovog puta posle sna sa Viktorom bila je nadahnuta poezijom.

Bila je noć,
koju sam čekala željno da mi
san lako padne na oči.

Možda će doći sa svetlom lune
ili sa tihim žuborom potoka
smirujući me pesmom uspavanke.

Često je ustajala kasno pre podne. Mogla je da spava koliko je htela. Nije bila zaposlena. Bavila se samo beznačajnim poslovima po kući. Zato, kada bi joj se prohtelo, pisala je pesme. Pesme su joj obično bile inspirisane snovima, ili ljubavnim čežnjama. Za Milana su one bile malo detinjaste.

Kada pada kiša
ili sunce sija,
ja mislim na tebe.

Ako vetar duva
il' sevaju munje,
ja mislim na tebe

Ako zvezde svetle
ili mesec sja,
na tebe mislim ja.

U kuhinji je našla svoju kafu. Još je bila topla. Obično je Milan sprema za njih dvoje pre nego što izađe. U poslednje vreme, njegova pažnja se ogledala samo u tome. Ana se već mesecima oseća napuštenom. Milan je direktor fotografije. Snimao je sa Tiborom dokumentarni film o logorima oko Bora. Svakog dana pronalazili su nove i nove sagovornike koji su mogli da govore o onim stravičnim danima. Verovatno je i toga dana otišao na snimanje. Često ga nema od jutra do večeri. Kada je stizao kući, Ana je obično već bila u krevetu, ali nije spavala. Čekala ga je i plašila se za njegov povratak. Bojala se da će je jednog dana napustiti. Znala je, osećala je da njeno slepilo znači teret za oboje. Nisu bili venčani, ali su već dugo živeli zajedno kao supružnici. U početku je dan za danom bio pored nje. Njihova veza činila se skladnom, možda jer su oboje bili mladi.

Ana nije želela da ga veže uza se, ali ga je svakodnevno očekivala u strahu. Smirila bi se samo kada bi došao kući. Bila je svesna toga da je Milan prilikom snimanja u društvu sa mnogim lepim, mladim glumicama. Od snimatelja, odnosno od njega, zavisilo je kako će one izgledati na platnu. Zbog toga su mu se verovatno ulagivale. Ani je bila poznata ta situacija u filmskoj ekipi. Onomad, još pre no što je upoznala Viktora, bila je na nekom jednostavnom snimanju. Bila je među prolaznicima koji su stajali da vide kako se to radi. Ekipa je snimala kratke, humorističke priloge u parku. Jedna lepuškasta plavuša u mini suknji i dubokom dekolteu sedela je nehajno na klupi. Zgodan muškarac joj je prišao i seo pored nje. Nešto joj je šapnuo na uvo, što ona nije mogla da čuje. Verovatno zbog onoga što je rekao, dobio je šamar od nje. Tu jednostavnu scenu snimali su po nekoliko puta. Plavuša je trebalo da okreće noge čas na jednu, čas na drugu stranu. Jednom je trebalo da prekrsti noge. U tom trenutku suknja joj je skliznula nagore.

Videla je tada kako su članovi ekipe pohotno posmatrali prelepu glumicu. Milanu nikada nije rekla koliko se brine za njega. Znala je, ako je suđeno da ga izgubi, izgubiće ga. Zato bi tu privrženost prema njemu iskazivala u svojim pesmama. Ti stihovi nisu bili toliko emotivni jer, morala je da prizna, možda bi sa Viktorom bila srećnija.

Dok su joj misli tako prolazile kroz glavu, lagano je ispijala kafu. Odgonetala je kakvu poruku joj je poslao najnoviji san. U slikama sna, isprepleтали su se neki događaji sa ranijih snimanja, o kojima je pričao Milan i iluzije stvorene u mašti. Takve boje, situacije, predele nije mogla nikada sresti u prirodi dok je bila videća. Ovaj poslednji san je bio nadahnut poezijom. Livada, potok, vodopad, kupači i kupačice, sve te slike odražavale su lepotu, ljubav. Želela je da im se pridruži u snu. Možda bi se to i desilo da je ono ubogo, sivo stvorenje sa dugim jezikom nije uplašilo. Ali šta predstavlja to stvorenje? Koji joj znak donosi. Sva sreća da se probudila od buke zatvaranja vrata. Bilo bi strašno de je postala njegov plen. To predstavlja neki loš znak. Pokušala je da otera te crne misli od sebe. Koncentrisala se na lepši deo sna. U mislima su joj se stvarali novi redovi poezije o Viktoru.

Tvoje ljubavne reči su
jutarnja pesma ptica.
Dodir latica ruže
neka bude moj odgovor.

Kad čujem tvoj glas
to je za mene divna muzika.
Čavrljanje vetra
Za mene je tvoja pesma.

Kada ti prsti dodirnu moje lice
telo mi se potrese.
Kad čuješ moj uzdisaj
nek tvoja želja bude jača.

U obuhvatu tvojih ruku
osećam potpunu sigurnost.
Kada me sakriješ u zagrljalj
nema suza na mom licu.

Ana je prešla u dnevnu sobu. Sela je za svoj radni sto. Tamo je imala na raspolaganju Brajevu pisaću mašinu i računar. Radije je upotrebljavala Brajevu mašinu. Mada nikada nije mogla da kuca na njoj brzinom kojom su joj misli tekle. Na svu sreću, imala je izuzetno dobro pamćenje. Kada su se reči i rečenice sklopile u stihove, nije ih više zaboravljala. Mora priznati da je dve korisne stvari naučila u domu. Naučila je Brajevu azbuku i upotrebu računara.

Ovu poslednju pesmu je želela da stavi na papir. Brajeva mašina raspolaže samo sa šest tipki. Samo se polako može pisati na njoj. Za jedno slovo ponekad je potrebno pritisnuti i po nekoliko tipki. Ali kod upotrebe nekih slova kao što je «a» dovoljan je pritisak samo na jednu tipku. Zbog te nepogodnosti, pristupila je pisanju tek kada joj se pesma sročila u glavi. Slovo ispisano Brajevim pismom ne može se popraviti. Pišući prve stihove malo se dvoumila. Razmišljala je da li da ipak pređe za računar. Nekoliko meseci ranije Milan ju je obradovao tim kompjuterom. Nabavio je čak i govorni program, bez kojeg ga Ana ne bi mogla koristiti. Pošto svoje pesme objavljuje u zvučnom časopisu, moraće ipak da je napiše i na kompjuteru. Tako je mogla samo da je pošalje Veliboru u „Odjek”. Osim kontakta sa glavnim urednikom časopisa, Ana je računar pretežno koristila za dopisivanje na Internetu. Stekla je nekoliko prijatelja koji su takođe imali oštećen vid. Nasmejala se u sebi kada se setila Ivana. To je bila njena prva prepirka sa nekim koga nikada nije direktno upoznala.

Ceo slučaj počeo je onog dana kada je Ana bila na proslavi dvadesetpetogodišnjice zvučnog časopisa „Odjek” kojeg je izdavao Savez Slepih. Nekoliko dana posle tog događaja Ana je neočekivano dobila pismo od Ivana putem Interneta. Takva, a i slična pisma razvedrila su joj dan. U poruci, Ivan je započeo polemiku sa njom oko Brajevog pisma:

„Draga Ana,

Nedavno sam bio na proslavi dvadesetpetogodišnjice zvučnog časopisa Odjek. Bilo je dosta prisutnih. Na kraju proslave bila je mala zakuska. Svi smo se tamo okupili. Bila si i ti. Nažalost, nije bilo prilike da se upoznamo. Časkajući sa urednikom lista, čuo sam razgovor koji si vodila sa svojim prijateljicama. Zdušno si branila Brajevo pismo. Niti je bila prilika, niti sam imao smelosti da ti tada priđem. Od Velibora sam saznao tvoju e-mail adresu, pa sam se drznuo da ti pišem. Volim polemike i nadam se da nećeš smatrati uvredom ako se usprotivim tvojim razmišljanjima.

Odmah da ti kažem, ja sam okoreli kompjuteraš. Slažem se sa tobom da mladi sa oštećenim vidom slabije čitaju. Možda si u pravu kada se uzmu u obzir svi slepi. Malo je među njima onih koji dobro čitaju brajevo pismo. Po meni takvo pisanje je osuđeno na smrt.

Možda ti se čini besmislenim, ali ja se ne stidim što nisam u stanju da pročitam knjigu na Brajevom pismu. To nije samo zato što mi teško ide čitanje, nego i zbog toga što, baveći se tačkicama, ne mogu da se identifikujem sa glavnim junacima. Nisam u stanju da uđem u srž ideje koju nam pisac pokušava saopštiti preko svog dela.

Meni Jaws i svi ostali govorni sintetizatori imaju zvuk čitanja, a ne govora. Kada preslušam neku knjigu na taj način i kada se setim onih događaja koji su u njoj opisani, meni se u svesti stvaraju likovi i njihov različiti karakter. Taj karakter se ne stvara jednoličnim zvukom, nego dijalozima u različitim situacijama i karakterom određenog lika. Naravno, za to je potrebna i određena mašta. Priznajem da meni Brajevo pismo nikada nije bila jača strana. Znaš i sama koliko je mukotrpno i sporo samo pisanje. Poslednji put kada sam pisao, jedva sam uspeo da napišem jedan karakter za sekundu. A i kad bih umeo brže, mehanička Brajeva pisaća mašina nije u stanju tako da funkcioniše. U odnosu na klasičnu pisaću mašinu, ili tastaturu kompjutera, ona je u najmanju ruku deset puta sporija.

Kada se setimo kakav je fizički izgled knjige, znamo da nije u pitanju samo izbor. Videći imaju na raspolaganju mnogo veću biblioteku nego mi. Mnogo je jednostavnija manipulacija knjigom na crnom tisku. Brajeve knjige su ogromne. Za „Rat i Mir” potrebno je nekoliko polica. Pretpostavljam da nikada nećeš moći staviti jednu Brajevu knjigu u tvoju žensku torbu. Nećeš moći da pokažeš prijateljima one delove koji ti se najviše sviđaju, a pogotovo da ih ispišeš za uspomenu. Zato, jednom rečju, bez obzira na tradiciju, manje je funkcionalna i, za mene, manje upotrebljiva nego kompjuter. Zamisli samo koliko stabala drveta je bilo potrebno iseći da bi se napisao bilo koji roman u deset ili dvadeset tomova na Braju. Možda bih se mogao ceo dan grejati pored kamina na tome.

Možda sama upotreba govornih programa ima određene slabosti, ali za mene je glasno čitanje važno. Takav način u neku ruku ispunjava moje umetničke prohteve.

Biću neiskren ako kažem da su sve knjige na Brajevom pismu „limunade”, jer nisam sve postojeće počitao, ali ipak ih ima samo u ograničenom broju. Bibliotekar ne kreira naslove po mom ukusu, nego po nekom svom, videćem gledanju na svet.

Naravno, kada govorimo o tom problemu, znam da postoji i jedan manji broj slepih koji izuzetno brzo čita Brajevo pismo. Za mene je to ipak monotono. Trebalo bi da prisustvuješ na jednom takmičenju u brzom čitanju. Verujem da bi ubrzo zaspala od dosade i monotonije.

Pozdravlja te Ivan”

Kada je Ana dobila to pismo i saslušala ga, pritisak joj je skočio na dvesta. Samo da je taj Ivan imao više smelosti da joj priđe - pomislila je tada - dobio bi po nosu. Rekla bi ona njemu puno stvari o Brajevom pismu o kojima on, izgleda, nema pojma. Imala je žarku želju da odmah odgovori i da ga „sравни sa zemljom”. Međutim, sačekala je da se malo smiri. Za to vreme stigao je kući i Milan. Prodiskutovali su Ivanovo pismo. Milan nije imao određen stav prema tom pitanju. Bilo je to razumljivo. Njemu nije bilo potrebno Brajevo pismo, niti kompjuterski program za čitanje. Na kraju je, ipak, da bi je umirio, dao Ani za pravo. To je ohrabrilo Anu da napiše odgovor Ivanu:

„Zdravo Ivane,

Tvoje pismo počinje rečenicom: „Ja sam okoreli kompjuteraš” Odmah da ti kažem, ja sam okorela Brajevka. Nikada ne bih dopustila da moju unutrašnju maštu kreira neko drugi. Glumac koji dobro čita, ili glumica, može da dođe u obzir, ali plehana mašina, to nikako.

Pišeš mi da čitajući Brajeve knjige ne možeš da se identifikuješ sa glavnim junacima. Izgleda da nisi u stanju da uđeš u srž problema, ili ideje koju nam pisac pokušava saopštiti preko svog dela.

Ne smatram sebe prepametnom, ali ne odustajem. Čitam pretežno samo na Brajevom pismu. Čitajući, uvek sam mogla da shvatim poruku i ideju koju mi pisac saopštava. To ti mogu dokazati.

Najviše volim naučnu fantastiku. Ranije, svaka tema koja se bavila takvim sadržajem za mene je bila neprocenjiva. Sada, posle mnogo pročitanih knjiga, počinju da mi postaju dosadne. Većina se zasniva na istom kalupu. Tu nema prevelike umetnosti. To je zabavna literatura i tako je treba shvatati.

Na početku sam mislila da je Asimov ipak najbolji, jer sam pročitala celu Zadužbinu. Ako si čitao, znaš da je ona puna zanimljivih fantastičnih situacija. To delo je puno i nauke. No, ostala dela su mu čist, Bože me prosti, dosadan kriminalistički roman, smešten u daleku budućnost.

Naravno, tu je i Stanislav Lem, koji je, morala bih priznati, napisao jednu, dve dobre knjige. Ali Prix ni blizu ne dostiže umetnički nivo. Može se reći samo toliko da je zanimljiv. No Solaris i Zvuk Gospodara donose sa sobom određene umetničke vrednosti, a i vrlo su zanimljive knjige.

Sasvim slučajno se dogodilo da je bibliotekarka bila istog mišljenja i dala da se te knjige prepisu na Braj. Te romane sam smatrala zaista eS-eF romanima, mada po definiciji to nisu.

Da krenemo korak dalje. R. Bradbury (R. Brejböri) Marsovska hronika. Ta priča je za mene isto naučna fantastika, ali u obliku koji je meni potreban. Naučila sam da razmišljam, čitajući takav roman. Takve stvari su za mene potreba. Prihvatam da Brejböri nije eS-eF pisac, ali u ono vreme kada su stvarana ta dela, prodrmao je čitaoce i usadio im razmišljanja o mogućnostima istraživanja kosmosa. Pretpostavljam da nema nikakve svrhe napisati Farenheit 451 ukoliko nismo u stanju da se odlepimo od stvarnosti. Potrebno je da se od današnjice pretpostavi moguća budućnost.

Delo pretpostavlja da ljudi žive u jako jednoličnom, duhovno zatvorenom utvrđenju. Kažnjavaju se oni kod kojih se pronalaze knjige. Spaljuju i poslednje pisane tekstove, jer se ne uklapaju u postojeće društvene forme.

Sa programiranim mozgovima Vođe mogu da rade šta god žele. Mogu da plasiraju neistine, ili samo ideje koje njima služe za vlast.

Nije valjda da i ti podržavaš dešavanja u Farenheit 451? Nisi valjda i ti jedan od onih koji bi bez pogovora spalio knjige i gutao reklame koje se u suštini zasnivaju na istim principima zadržavanja vlasti.

Nadam se da te nisam preterano uzdrmala. Ja ovu temu smatram završenom. Ako želiš, piši mi. Lepo je sa tobom polemisati.

Pozdravlja te Ana”

Pre nego što je napisala pismo Ana je smatrala potrebnim da ga pokaže Milanu. Milan se dobronamerno nasmejao i odobravajući konstatovao:

- Želja ti se ispunila. Sraivila si ga sa zemljom.

To je bila istina. Ivan nikada nije odgovorio na njeno pismo. Ana je to smatrala nekom moralnom pobedom. Prošlo je nekoliko meseci od tada, ali se Ana još uvek ponosito sećala te polemike.

*

Ana je sela za kompjuter. Dok se podizao sistem, razmišljala je o urednikovom predlogu. Naime, i njemu su se svidеле njene pesme. Pretpostavljao je da bi možda mogla da piše i prozu. Ana se ustručavala da „zapлива” u te vode. Znala je da joj je potrebno dodatno znanje za konstrukciju i dramaturgiju. Dok je tako razmišljala, zazvonio je telefon.

- Zdravo Ana - Tibor je - šta radiš?

- Zdravo Tibore. Spremam se da pišem. A ti?

- Skoknuo bih do tebe na kafu. Mogu li?

- Dođi. Je'l dolazi i Milan? Zar ste već završili snimanje?

- Da, završili smo. Naš današnji sagovornik bio je toliko uzbuđen da ništa vredno nismo mogli da čujemo od njega. Milan je otišao u laboratoriju. Zvali su ga da pogleda negative. Doći će kasnije.

- Dobro. Dođi. Čekam te. Inače se nismo odavno videli.

Reč „videti se” ostao je u rečniku svakom od njih, mada je izgubila pravo značenje. U direktnim kontaktima svi koji su imali oštećen vid koristili su tu reč, a ne „čućemo se”. Bila je to stvar navike za one koji su nekada videli, a tu naviku preuzeli su i oni koji od rođenja nisu videli.

Anu je malo začudilo što se Tibor javio da dođe, i to sam, bez Milana. Čuvši ga, pojavile su se u njenim mislima stare uspomene. Bila je mlada, zgodna devetnaestogodišnjakinja, kada je upoznala Tibora na jednoj audiciji. Studirala je istoriju slikarstva, a želela je da se bavi i glumom. Smatrala je da ima iskustva, jer je videla jedno snimanje u parku. Tada joj se svidelo to što su glumicu svi „obigravali”. Otišla je na audiciju. Tražili su lepu, izazovnu mladu plavušu za jednu sporednu ulogu u filmu. Tibor je bio tada već reditelj. Od njega je zavisilo ko će da igra tu ulogu. Ani je tada stalo do tog angažmana. Da bi ga dobila, spavala je nekoliko puta sa njim. Uistinu, nije to bila samo njena volja, udvarajući se i Tibor je doprineo tome. Posle dobro odigrane uloge, postali su prijatelji. Tibor to nije iskorišćavao. Istinski ju je zavoleo. Ani se to tada svidelo, međutim, ona nije osetila ljubav prema njemu. I tako, Ana je ostala u njegovoj blizini. Želela je novu ulogu. Milan je tek kasnije počeo da sarađuje sa Tiborom. U to vreme nije poznavao Anu.

Kada je Ana otišla u dom, sa Tiborom su se prekinuli svi kontakti. To je trajalo više od godinu dana. U to vreme ona je zavolela Viktora. Milan je došao posle, a sa njim ponovo i Tibor. Od kada živi sa Milanom, sa Tiborom ima samo drugarske odnose. Istina, Tibor je i posle pokušavao da joj se približi. Verovatno bi je ponovo odveo u krevet da se ona nije energično suprotstavila. Milana je poštovala i želala je da ostane sa njim zauvek.

Posle telefonskog poziva, vreme je prolazilo. Ana je shvatila da je još uvek u spavaćici. Tako nikako nije mogla da dočeka Tibora. Mada je on upoznao njeno telo, ali to je bilo davno. Sada nema potrebe da deluje izazovno. Znala je i to da je Tibiki teško palo što ju je izgubio. Dugo se nisu družili. Kada je prvi put ponovo došao kod nje sa Milanom, pretpostavila je da se pomirio sa činjenicom da ona ne želi da bude s njim. Ipak, vremenom su ponovo postali prijatelji.

Prošlo je više od pola sata dok nije zazvonilo zvono na ulazu. Kada je Ana prepoznala Tiborov glas, otvorila je vrata. Zagolicao ju je intenzivan miris svežih ruža.

- Jesu li to ruže? - zapitala je.

- Da... Ali, da li me puštaš unutra?

- Oh, oprost, omamili su me mirisi.

- Došao sam da ti se izjadam.

Seli su u kuhinju. Tibora nije smatrala nekim specijalnim gostom. Smatrala je da za njega odgovara i kuhinja. To je i njoj odgovaralo, jer joj je sve bilo pri ruci.

Na početku su se doticali samo opštih tema. Tibor se prvo interesovao za njeno zdravlje, a zatim kako se Milan snalazi sa njom. Ana je osetila po njegovom glasu da je uljudan, ali napet. Pretpostavljala je da ga nešto tišti. Odmah je pomislila na najgore. Plašila se da su se možda posvađali na snimanju sa Milanom. To bi Milana koštalo posla. Odmah je odbacila tu mogućnost, jer u tom slučaju Tibor ne bi dolazio. Postala je nestrpeljiva.

- Tibore, nemoj zaobilaziti temu. Kaži u čemu je problem.

- Pre godinu dana nekoliko puta me je uhvatila nesvestica. Zbog toga sam otišao kod lekara. Konstatovali su da mi je nenormalno povišen šećer u krvi. Postao sam ozbiljan šećeraš. Prvo su mi dali tablete. Njih sam pio redovno i pazio na ishranu. To nije pomoglo. Sada tri puta na dan primam inzulin.

- Od kada? Pa, poslednji put kada smo se sreli ništa mi o tome nisi govorio.

- Tada još nije bilo tako ozbiljno. Sada mi se i vid pogoršava. Ni lekari mi ne obećavaju lepu budućnost.

- Kako to? - upitala je Ana.

- Otvoreno su mi saopštili da me, nažalost, očekuje gubitak vida.

- Čula sam za takve slučajeve u domu, ali ne ide to tako brzo...

- Bojim se. Ne mogu da zamislim kako će to delovati na mene. Kako ću da podnesem taj gubitak.

- Žao mi je što to čujem. I meni je bilo teško da se naviknem...

- Znaš i sama da sam celog života razmišljao u slikama - prekide je Tibor. - U dilemi sam da li da sačekam taj gubitak, ili da sada počnem da se pripremam za taj period.

- Ne bih znala da te savetujem u tome... Ja sam...

- Ti si dosta stoički izdržala taj udarac.

- Da... Pretpostavljam... Mada, tada nisam tako mislila. Jako mi je žao što to čujem. Je li sigurno da tako stoje stvari?

- Nažalost, da.

- Mene nisu pripremali na gubitak vida. Nije se ni moglo. Gubitak vida se dogodio za trenutak. Tromb i kraj. Tek sam kasnije postala svesna svih stvari koje proizilaze iz toga.

- Nas dvoje se poznajemo. Znamo se i od ranije... Možda bi bilo bolje da me uputiš. Ja, u stvari, nemam nikoga. Tebi je makar Milan tu i može da ti pomogne.

- Pa da - odgovori Ana uz dubok uzdah. - Nekad je tu, nekad nije.

- Kako nije?

- Znaš i sam. U poslednje vreme mnogo radi. Radi sa tobom i radi još jedan igrani prilog sa Štukeljom. Odlazi ujutru, vraća se tek kasno u noć. Malo vremena nam ostaje da razgovaramo. Često sam i ja sama.

- Ja verovatno napuštam projekat koji radimo zajedno. Moram da se usredsredim na zdravlje. Razgovarao sam sa Štukeljom, čula si za onog reditelja iz Beograda.

- Da, znam. Milan mi je govorio o njemu.

- On će preuzeti moj projekat. Milanov honorar nije ugrožen, samo ja ispadam iz igre.

- Žao mi je - odgovori Ana.

U međuvremenu Ana je pripremila čaj. Znala je od ranije da Tibor voli da pije voćne čajeve bez šećera. Pripremila je i sebi, ali sa šećerom. Nastala je kratka pauza dok su pili. Tibor je ponovo progovorio.

- Možda je bolje da me pripremiš. Nadam se da neću smetati Milanu.

- Dobro. Dođi sutra u deset. Do tada ću izmisliti nešto - odgovori Ana naposljetku.

Tibor je ozbiljno shvatio ponudu. Ana je to primetila u njegovom glasu.

Uveče, kada se Milan vratio sa snimanja, ispričala mu je posetu i probleme koje je imao Tibor.

- I ja sam primetio da se zamara na snimanju - potvrdio je Milan. - Nije konkretno rekao razlog. No, danas je definitivno prepustio režiju Štukelju. Znaš onog reditelja iz Beograda...

- Da, rekao mi je Tibor i to. Zamolio me je da ga podučim u orijentaciji. Boji se da će oslepeti, što je u neku ruku i istina. Sve ozbiljne šećeraše očekuje ista sudbina. Neće ti smetati ako bude češće dolazio?

- Naravno da ne. Na kraju krajeva, dobro se poznajemo. Dugujemo mu to. Većinu velikih poslova i honorara dobijao sam preko njega.

U početku, Tibor je dolazio samo nekoliko puta nedeljno. Kasnije je postao svakodnevni posetilac. Uvek je donosio Ani neku sitnicu da joj ugodí. Ovi susreti su i Ani dobro dolazili. Nije više bila usamljena.

Pošto je Tibor još bio videći, Ana je predložila da mu veže oči, da na taj način simulira slepilo. Učenje se pretvorilo u igru. Učenik je često bio nespretan i morao da zatraži pomoć od učiteljice. U tim prilikama ruke su im se sretale, a tela dodirivala. Ana je u početku to shvatala kao nezaobilazni deo učenja, ali kasnije, kada je Tibor ponekad i namerno dodirivao njene ruke, postalo joj je neugodno.

Ana je redovno pričala sve dogodovštine koje su se zbivale prilikom susreta sa Tiborom. Milan je sa razumevanjem slušao te priče. Ponekad su mu čak neke situacije bile smešne. Međutim, što je vreme odmicalo, postajao je sve ćutljiviji i ćutljiviji.

Ani se činilo da je možda bolje da ne govori o onome što se dešavalo tog dana. Na kraju se ispostavilo da Ana više vremena provodi sa Tiborom, nego sa Milanom.

Jednom prilikom je zbog toga došlo do velike svađe između Ane i Milana. Ana je pokušala da ubedi Milana da je to samo bezazleno, prijateljsko ispomaganje sapatnika. No Milan to nije želeo da prihvati.

- Budi saosećajan - govorila je Ana.

- Ne - bio je kategoričan Milan. - U početku mi je bilo čak i drago da si imala društvo. Mogla si korisno da provedeš vreme dok sam ja radio. Međutim, saznao sam neke stvari koje me navode na neiskrenost.

- Kako uopšte možeš i pomisliti da sam neiskrena prema tebi? - očajno odgovori Ana.

- Nisi ti kriva - reče Milan malo utišanim tonom. - U buduće moraćeš da biraš... Ili Tibor ili ja...
- Ali Milane, znaš i sam da sam tebe izabrala. Zaklinjem ti se da između Tibora i mene nema ničega, osim drugarstva. Zašto si tako ljubomoran?
- Nisam ljubomoran, samo želim da isteram neke stvari načisto.
- Shvatam, ali kaži mi koje su to stvari...?
- Tibor te koristi, a možda te je već i iskoristio - rekao je Milan i pogledao je u lice. - Možda bi trebalo da se iselim da bi shvatila...
- Šta Milane... Šta da shvatim...?
- To, da Tibor uopšte nije šećeraš i da nema ni reči o tome da će izgubiti vid...

Prvi poljubac

Bilo je to još 1963 godine. Išao sam u drugi razred Srednje ekonomske škole u Somboru. Steva, moj školski drug, i ja bili smo zaduženi za razglasnu stanicu. Za vreme velikog odmora puštali smo muziku sa ploča ili magnetofonskih traka. Ključ te male prostorije imali smo samo direktor škole i ja. Bila je to velika privilegija za mene. Direktor je veoma retko zalazio u tu prostoriju, uglavnom samo kada je trebalo da da neko važno obaveštenje u vezi sa školom, predavanjima ili proslavama.

U ono vreme zimski raspust je trajao od 15 januara do 6 februara. Nekoliko nedelja posle raspusta, Steva je, za vreme velikog odmora, ušao u razglasnu stanicu. Na gramafonu se baš vrtela singl ploča Elvisa Prislija.

- Marija Magdalena Štrumberger se interesuje za tebe - rekao mi je onako usput, više slušajući tada vrlo popularnu pesmu Love me tender.

- Otkud znaš? - interesovao sam se. - Ko je to Marija Magdalena?

- Rekla mi je Dragana, jedna moja poznanica iz prvog razreda - objašnjavao mi je - ti je ne znaš. Poručila je da priđeš Magdaleni.

- Ali ko je ta Magdalena? - ponovo sam ga zapitao.

Počeo mi je opisivati. Ograničavao se samo na devojčinu visinu i izgled lica. Dalje nije mogao, jer smo svi nosili debele, dugačke kapute. Bila je zima. Da bude precizniji, rekao je da je iz prvog „B” razreda. Naravno, to mi ništa nije značilo. Na osnovu Stevinog šturog opisa nisam ni slutio o kome je reč. Preko devedeset posto učenika koji su išli u Ekonomsku školu bile su devojke. Od oko 400 učenika svega nekolicina nas je bilo momaka.

- Vidim da ne vredi dalje da ti objašnjavam. Kada se završi pesma, izaći ćemo u hodnik i pokazaću ti je, ako je još tamo - rekao je najzad Steva.

Tako se i dogodilo. Devojke iz prvih razreda obično su stajale na stepeništu u velikom zatvorenom hodniku kraj glavnog ulaza. Sa tog mesta imale su dobar pogled na dvorište, te su mogle videti svakog momka iz viših razreda. Bile su tinedžerke i nadmetale su se u tome koja će prva da osvoji nekog od nas, muškaraca.

Neprimetno, kao da razgovaramo, Steva mi je pokazao devojku koja je stajala u gužvi sa vršnjakinjama. Bilo ju je lako raspoznati, jer je sve vreme držala maramicu na nosu. Od te maramice ništa se nije videlo osim očiju. Ipak sam je prepoznao. Registrovao sam je još u Šikari, na zajedničkom izletu, prvog dana u školskoj godini. Bio je to dobar običaj. Neko od ranijih direktora škole je odredio da se svake godine prvi školski dan provede u prirodi, u poznatom izletištu kraj Sombora, koje su svi zvali Šikara. Tada su se, mada vrlo retko, i novajlije, đaci prvog razreda, mogli upoznati sa učenicima iz viših razreda. Tamo sam je zapazio, ali samo zato što je i tada držala maramicu ispred lica. Primetio sam još nekolicinu devojaka, najmanje desetak, koje su se isticale na prvi pogled. Malo umešniji muškarci i devojke su brzo sticali prijateljstvo kroz druženje na izletu, pa i započinjali vezu.

Ja nisam. Spadao sam u onaj tip momaka koji su malo sramežljiviji i sa devojkaama sam teže sklapao poznanstva. Zato je Steva bio taj koji je prvi prišao Magdaleni. Nešto su se dogovarali. Najzad je mahnuo rukom prema meni u znak da priđem.

Prišao sam i upoznali smo se. Ona je izgovorila celo svoje ime. Zvala se Štrumberger Marija Magdalena. Kada sam ja izgovarao svoje ime ona je samo mahнула:

- Znam, ali ovde, u školi, svi te zovu Nemči - rekla je kroz nos, držeći maramicu ispred lica.

Predložila je da se izvučemo iz gomile devojaka koje su zainteresovano gledale i slušale šta se dešava. Izašli smo na ulicu ispred ulazne kapije. Zapitao sam je koliko časova ima tog dana. Bilo je to sasvim suvišno pitanje. Svi smo znali da u prvom razredu svako odeljenje uvek, što je zanimalo preko cele godine, ima šest časova.

Taman kada je htela da odgovori na moje nepotrebno pitanje, zazvonilo je. Rekao sam joj u žurbi da ću je sačekati posle časova. Klimnula je glavom i otišla prema stepeništu. Prvi razredi su bili smešteni na spratu. Otpratio sam je pogledom, nadajući se da ću otkriti kakvo telo ima ispod kaputa. Naravno, nisam uspeo jer su je opkolile drugarice. Verovatno su je u hodu ispitivale šta se desilo...

Okrenuo sam se i požurio da isključim muziku i zaključam razglasnu stanicu. Stekao sam neki neutralan utisak o njoj. Dok mi se obraćala, stalno je šmrkala. Ni lice joj nisam mogao detaljnije videti od one proklete, velike maramice. Ipak, pošto se još nisam ni sa kim zabavljao, a ona mi je bila prva prilika - pomislio sam da bi to možda bio ipak dobar početak.

U razredu, moja razmišljanja o Mariji Magdaleni pretvorila su se u prozaičnu stvarnost. Narednog časa je bila ekonomija preduzeća. Bojao sam se da će me profesor prozvati. Nisam bio baš u sjajnoj formi iz tog predmeta. Imao sam u dnevniku jednu crnu tačku. To je značilo da već jednom nisam znao lekciju. Ukoliko me profesor Palanački prozove, ona crna tačka može da se pretvori samo u dve ocene. Ako znam, dobiću trojku, a ako ne znam, dobiću dvojku. U to vreme dvojka je bila negativna ocena. Srećom, tog dana profesor je predavao novo gradivo. Nije bilo prozivke.

Na sledećem času se nisam mnogo brinuo. Profesor Vunjak, koji je predavao hemiju, nije me nikada prozivao. Pod njegovim rukovodstvom sam izrađivao fotografije za potrebe škole. Mešao sam hemikalije za razvijanje filmova i fotopapira. Pretpostavljao je da znam hemiju. Uvek je javno zaključivao ocene. Meni je predlagao trojku. Bio sam zadovoljan tom ocenom. Na tom času sam imao vremena da razmišljam o prvom sastanku sa Magdalenom. Smišljao sam šta ću joj reći, o čemu ćemo razgovarati, koliko vremena ćemo provesti tog dana zajedno. Nekako sam njen izgled potisnuo u drugi plan. Više me je uzbuđivala činjenica da ću ostvariti prvi sastanak sa devojkom, nego to kako ona izgleda. Naravno, pretpostavljao sam da će mi se svideti.

Posle petog časa, svi su iz razreda otišli kući. Steva je ostao sa mnom. Pomislio sam da želi da sazna kako će se stvari odvijati oko Magdalene. Zajedno smo krenuli u razglasnu stanicu. Mi smo među sobom tu prostoriju nazivali sudijom. Tamo je bilo toplo, a mogla se i muzika slušati. Čekali smo zajedno da se završi i šesti čas.

Prevario sam se. Stevu nije interesovala situacija oko Magdalene. Želeo je da se izjasa. Žalio se na ocene. Rekao je da mora početi sa učenjem. Na polugodištu je imao čak osam dvojki. Otac mu je zapretio da će ga dati na zanat ako padne, ako izgubi godinu. Slušajući njega i muziku koja je bila inspirativna za sanjarenje o prvom sastanku, prolazilo mi je vreme.

Kad je zvonilo, zaključao sam studio i krenuo na ulicu pred ulaznu kapiju škole. Brzo je prošlo tih četrdeset pet minuta. Steva je pognute glave otišao kući, a ja sam prešao na drugu stranu ulice. Sa te strane imao sam bolji pogled na ulaz u školu. Bio sam prilično uzbuđen. Hteo sam da spazim Magdalenu čim se spusti sa stepeništa i krene hodnikom ka kapiji. Bilo je to razumljivo, jer mi je to bio prvi randevu. Nisam imao iskustva. Nisam znao šta treba da radim i o čemu da pričam sa Magdalenom.

Nedugo pošto sam se smestio na drugoj strani ulice, jedna grupa devojaka, kikoćući se, izašla je iz škole. Magdalena je bila među njima. Bila je u centru pažnje. Verovatno su sve njene školske drugarice znale da se sprema za sastanak. Kada sam joj prišao, ostale devojkice su je napustile. Pozdravili smo se i, nekako automatski, krenuli prema glavnoj ulici.

Ona je započela razgovor. Prvo se izvinjavala, jer joj se žurilo. Imala je svega pola sata vremena do polaska autobusa za Apatin. Tamo je stanovala. Pretpostavljao sam da možda zbog svog imena ima veze sa Mađarima. Rekla je da je poreklom Nemica. Razgovarali smo na srpskom. Rekla je da ima stariju sestru. Njena porodica je jedina švapska porodica koju nisu proterali posle rata iz Apatina. Njen otac sada predaje nemački jezik u jednoj osnovnoj školi.

Kada sam započeo priču o sebi, rekla je da zna sve. Zna da se bavim fotografijom, da imam motorbicikl, da me svi znaju u školi i da me zovu Nemči.

- Ipak - rekla je - ja ću tebe zvati Arpad. Da li je tako u redu?

- Da - odgovorio sam - a kako želiš da ja zovem tebe, pored tvoja tri imena?

- Magdalena - odlučila je.

Na tom prvom sastanku preovladale su porodične teme. Predstavljali smo svoje porodice.

Za vreme razgovora, u nekoliko navrata, kinula je, a zatim obrisala nos maramicom. Tada sam imao prilike da nakratko vidim njeno lice. Imala je, za moj ukus, malo veći nos koji je tada bio još i crven zbog prehlade. Kosa joj je bila neuredna. Nisam mogao ni da zapazim kakvo telo skriva iznošeni zimski kaput, koji smo mi u to vreme popularno zvali „đubretarac”.

Sve u svemu, nije ostavila pozitivan utisak. Previše sam očekivao od tog našeg prvog sastanka. Verovatno sam bio pod uticajem svojih drugova, koji su se naveliko hvalili kako se zabavljaju sa zgodnom, ljubaznom, pričljivom, zaljubljenom devojkom. Ništa od toga nisam našao kod Magdalene. Kada smo se rastajali, odlučio sam da je najbolje da ostanemo samo prijatelji. Nisam znao šta ću s njom. Ali pravo da kažem, nisam znao ni šta ona želi sa mnom.

Ipak, ona je bila uporna, a ja zainteresovan. Sastajali smo se posle škole nekoliko puta nedeljno. Uskoro se oporavila. Prošao joj je nazeb. Diskretno se našminkala. Kratku smeđu kosu je očešljala na interesantan, privlačan način. Postala je sasvim prihvatljivog izgleda. Kada je imala prepodnavna predavanja, ostalo bi nam više vremena. Njen autobus je polazio kasije, tek u pola tri, a imala je mogućnost da bira i kasniji prevoz. U tim danima imali smo vremena za duže šetnje. Obilazili smo i parkove. Nije se moglo sedeti na klupi. Bilo je još uvek hladno.

Iz dana u dan saznavali smo više stvari jedno o drugom. Magdalena mi se počinjala svidati, pomalo i zbog šminke koju je znalački, diskretno upotrebljavala. Verovatno ju je starija sestra podučavala. Inače, šminkanje je morala obaviti posle završetka nastave, za kratko vreme pre sastanka sa mnom. Profesori nisu dozvoljavali učenicama da dođu našminkane na nastavu. Obračala je pažnju i na frizuru. Uvek je pronalazila neki novi način da očešlja kosu.

Bili smo zajedno i u večernjim časovima. Istina nakratko, zbog njenog putovanja. Postalalo je očito da smo privrženi jedno drugom, ali još ni tada se nismo držali za ruke, kao što to mladi, zaljubljeni parovi čine. Bio sam neiskusni i nisam znao šta bi se dogodilo da je uhvatim za ruku. Pretpostavljao sam i mogućnost da se naljuti, te da raskine sa mnom, a to mi ne bi bilo pravo. Zato sam još čekao...

Jednom prilikom, dok smo se šetali u večernjim časovima kroz puste ulice oko škole, bile su nam spuštene ruke. Slučajno su nam se prsti dodirnuli. Magdalena je preuzela inicijativu i uhvatila me za ruku. Stisak joj je bio nekako čvrst, ali i nažan. Meni se to svidelo. Više mi nije puštala ruku. Kasnije sam ja bio taj koji je pružao ruku k njezinoj. Od tada smo se držali za ruke.

Drugom prilikom, dok smo išli mračnim ulicama, pustila mi je ruku i krenula pola koraka ispred mene. Prilepila se uz moje telo, maltene mi rekavši - pa zagrlj me već jednom. Trebalo

mi je dobrih deset do petnaest koraka da shvatim šta u stvari želi. Na kraju sam skupio svu svoju hrabrost i obgrlio joj struk. Pretpostavljao sam da se neće naljutiti. Tako je i bilo. Već smo hodali nekoliko koraka zagrljeni kada je ona naglo zastala. Okrenula se prema meni i stavila svoje ruke na moje rame. Privukla me je i naglo, strasno poljubila u usta.

Kao da me je grom udario. Prvo, nisam bio pripremljen na tako nešto, a drugo, možda prvo, to mi je bio prvi poljubac u životu. Ona je to uradila snažno i dugo, ne odvajajući usne sa mojih usana. Za vreme poljupca je čak pokušala da prodre do mog jezika. Čvrsto sam stisnuo zube. Moram da priznam da mi se taj poljubac usta na usta u prvi mah uopšte nije svideo. Odgurnuo sam je odlučno ali blago. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da dođem k sebi. Magdalena je čekala. Bio sam toliko iznenađen da nisam mogao odmah da uzvratim poljubac. Magdalena je, malo zastiđena, spustila pogled. Stajali smo tako nekoliko trenutaka jedno naspram drugog. Ona je već verovatno pomislila da nema nikakve vajde od mene. Ipak, kada sam došao k sebi, skupio sam snagu da joj uzvratim poljubac. Taj moj poljubac bio je mnogo blaži i kraći. Verovatno je ličio na zahvalnicu.

Ni ona ni ja nismo komentrisali događaj. Krenuli smo dalje ćutke, jedno pored drugog. Čak se nismo ni držali za ruke. Posle desetak-petnaest koraka, prvi sam progovorio. Započeo sam neku prozaičnu temu o školi. Kasnije, za vreme naših sastanaka šetali smo se zagrljeni ili smo se držali za ruke. Volela se i ljubiti. Posle nekoliko poljubaca shvatio sam da to nije samo igra, nego i znak ljubavi. Iskoristili bismo svaki pogodan trenutak da se ljubimo.

Stiglo je i proleće. Skinuli smo zimske kapute. Tada sam imao prilike da zapazim prvi put Magdalenino telo. Bila je privlačno građena. Imala je velike čvrste grudi, oblikovanu zadnjicu i lepe noge. Lepota i skladnost njenog tela bila je upečatljivija nego samo lice. Uvek je nosila bluze u kojima su joj grudi dolazile do izražaja. Često je bila bez grudnjaka. Tada su joj se vidno isticale bradavice.

Te godine proleće je bilo nešto kraće. Već u maju postalo je toplije. Temperatura je ponekad dostizala i trideseti podeok. U tim danima Magdalena se zadržavala celo popodne u Somboru, pa smo odlazili zajedno na štrand. Nedaleko od javnog kupališta bio je divljak. Tamo se nije plaćala ulaznica, ali nije bilo ni kabina za presvlačenje. To nas nije opterećivalo, jer je u blizini bio šumarak sa šikarom. Od detinjstva sam voleo to mesto. Obala je bila peskovita, a zbog nedostatka kabina, bila je retko posećivana.

Kad smo stigli, tamo još nikoga nije bilo.

- Idem u šumarak - rekao sam Magdaleni. - Treba da obučem kupaće gaćice.

Ona je samo klimnula glavom i dobacila:

- Ne moraš da žuriš.

I nisam mnogo žurio. Na kraju krajeva, imali smo na raspolaganju celo popodne. Kada sam se vratio, Magdalena je sedela na pesku u crvenom jednodelnom kupaćem kostimu. Tamnosiva bluza i suknja ležale su joj napola na tašni, napola na pesku. Bio sam začuđen. Pretpostavljao sam da će ona da ode posle mene da se presvlači.

- Pa ti si od kuće došla u kostimu - konstatovao sam.

- Ne, Arpade, dok si ti bio odsutan, ja sam se ovde presvukla - odgovorila je i pogledala me direktno u oči.

Moje skromno znanje o načinu ženskog odevanje govorilo je da je taj jednodelni kostim mogla da obuče samo tako što se prvo skinula gola. Spoznaja da je ona izvesno vreme bila bez odeće u mom odsustvu, izuzetno me je uzbudila. Pogledao sam je i pokušao zamisliti bez

tog crvenog kostima. Ona, kao da je znala kakve su mi misli prolazile kroz glavu, još više je raspalila moju maštu time što je legla leđima na topli pesak, podigavši ruke iznad glave.

Njene grudi, dve polulopte, podizale su se i spuštale u ritmu disanja. Mogao sam da ih zamislim, jer su se njene bradavice uporno probijale kroz elastični materijal kostima. Pri svakom izdisaju mala rupica na stomaku označavala je mesto gde se nalazi njen pupak. Ispod bedara, u međunožju, gde sam samo krišom smeo da bacim pogled, pojavila se jedna tanka, uzlazna, uvučena linijica. Verovatno je osetila moj pogled i prebacila nogu preko noge, stiskajući butine. Nije rekla ništa. Uživala je u mom pogledu i čekala. To iščekivanje videlo se nedvosmisleno na njenom licu. I ja sam čakao. Čini se, bilo mi je dovoljno da je samo zamislim, a da je ne dodirnem. Tako je ležala ćutke jedno vreme, a ja sam je posmatrao oslonjen na lakat.

Odjednom je ustala i otišla u vodu da se malo rashladi...

Kada je izašla iz vode, tanki, gipki materijal od kojeg je bio skrojen kostim još više se pripio uz njeno telo. Zaljubio sam se u nju. Posegnuo sam za fotoaparatom i napravio nekoliko snimaka. Tog popodneva se ništa drugo nije dogodilo.

Početkom juna naši sastanci su se nekako prorredili. U nekim prilikama Magdalena i ja se nismo viđali i više od nedelju dana. To mi je bilo neobično. Učinilo mi se da me izbegava, jer se ni u školi, na velikom odmoru, nije pojavljivala sa drugaricom na stepeništu. Prvo sam pomislio da je možda bolesna i da zbog toga ne dolazi. Najzad, nakon desetak dana sreli smo se za vreme velikog odmora. Ona je bila u društvu školskih drugarica. Prišao sam joj, tražeći neki razlog za takvo njeno ponašanje.

- Gde si Magdalena? Nismo se videli već više od desetak dana? - zapitao sam je.

- Pa šta onda - bio je njen kratak, odsečan odgovor. Nisam reagovao na to nego je ponovo zapitao:

- Da te sačekam posle predavanja? Da se nađemo?

- Možda. Razmisliću - opet je kratko odgovorila.

Oko nje, drugarice su ćutke posmatrale i slušale taj nemili razgovor. Na kraju sam je očajnički zapitao:

- Pa šta je? Jel je među nama sve završeno? - zapitao sam je.

- Ne znam šta bi trebalo da je završeno između nas, kada u stvari nije ništa ni počelo. Ako si ti drukčije mislio... žalim - odgovorila je smešeći se i okrenula mi leđa. Na taj odgovor, njene drugarice su se podrugljivo nasmejale.

Nije mi ostalo ništa drugo do da se okrenem i pokunjeno nestanem.

Dugo sam patio. Prvo sam bio očajan, a zatim uvređen. Trebalo mi je nekoliko meseci da prebolim tako grub i naprasit rastanak i poraz.

*

Nakon dve ili tri godine, u avgustu, kada sam jednom prilikom došao kući, majka me je obavestila da me je neko tražio. Nije znala da kaže ime, jer je zaboravila. Ali dotična osoba ju je zamolila da mi kaže da će sutradan oko 11 pre podne ponovo navratiti. Bilo bi joj jako drago ako bih je sačekao.

Tako je i bilo. Sutradan oko jedanaest je zazvonilo zvono na kapiji. Izašao sam na ulicu da vidim o kome se radi.

Ispred mene je stajala Marija Magdalena Štrumberger. I ovog puta držala je maramicu na nosu.

„Izgleda da hronično boluje od nositisa” pomislio sam. Pozdravili smo se. Zamolila me je da malo prošetamo, jer bi želela nešto da mi kaže. Nisam imao ništa protiv.

Krenuli smo prema gradu. Ona je prva započela razgovor:

- Odselili smo se u Nemačku. Moj otac nije više mogao da izdrži pritiske i omalovažavanja. Na kraju su ga otpustili sa posla. Odselili smo se kod rođaka, blizu Minhena. Ja sam došla samo po neke svoje stvari u Apatin. Pored toga, želela sam da te vidim. Žao mi je. Bila sam previše glupa, kada sam ti ono rekla pred svima u školi...

- Nema veze, Magdalena Prošlo je...

- Da sam tada bila malo pametnija... Da li bi mogli ponovo da se vidamo?

- Kako, Magdalena? Ti u Minhenu, a ja u Somboru. Kako da se vidamo?

- Pa, barem da se dopisujemo. Evo, daću ti moju adresu. Ja imam tvoju...

- Nema smisla Magdalena...

- Znam. Bila sam zaista gruba prema tebi... oprosti mi...

- Nema problema, Magdalena, oprošteno ti je već odavno...

Od tog dana više nikada ništa nisam čuo o Mariji Magdaleni Štrumberger.

Katarina

Kada se zavesa spustila, publiku je još uvek skrivala polutama. Crvenu, baršunastu zavesu osvetljavali su samo jaki kružni snopovi reflektora. Odjeknuo je gromoglasni aplauz. Na početku bez određenog ritma, da bi se kasnije pretvorio u ritam. Zavesa se podigla. Svi glumci i glumice koji su igrali u toj predstavi izašli su zajedno na pozornicu. Taj izlazak je trajao taman toliko koliko je bilo potrebno da publika nagradi protagoniste. Posle dubokog naklona, povukli su se u pozadinu stilizovane grobnice. Nedugo potom iz ansambla se izdvojila Katarina. Ona je igrala Juliju. Potrčala je prema publici. Duboko se naklonila. Mlada devojka iz publike došla je do nje i dala joj veliku korpu punu crvenih ruža. Katarina se još jednom naklonila i odnela dar priznanja u pozadinu. Pljesak se još više pojačao. Bio je to znak, poziv za ponovni izlazak, za ponovni naklon. Svi akteri predstave morali su nekoliko puta da se pojave i naklone u znak zahvalnosti vernoj publici. Na kraju, na insistiranje ansambla popeo se i Tibor, reditelj predstave, na scenu, među glumce i naklonio se sa njima publici. Delovao je mladalački sa osmehom na licu. Videlo se da je zadovoljan. Kako i ne bi. To mu je bila prva ozbiljnija predstava. Morao je da čeka na nju relativno dugo. Od završetka akademije prošlo je skoro deset godina do ovog velikog uspeha. Ležerno obučen, držao je za ruku s jedne strane Katarinu (Juliju), a sa druge strane Teodora (Romea)

Nije to bila originalna Šekspirova predstava. Tema i ideja je ostala nedirnuta. Šekspir se nije morao prevrtati u grobu. I ovakva varijanta tragične priče mogla se sa zadovoljstvom prihvatiti.

Tibor je ušao u svlačionicu bez kucanja. Katarina se baš presvlačila. Skinula je preko glave dugi jednodelni srednjovekovni kostim Julije. Ostala je samo u donjem vešu i ručno tkanim čarapama. Nikada nije nosila grudnjak. No, spustila je pogled na svoje grudi. Bila je zadovoljna njima. To joj je dalo još više samopouzdanja.

- Rekla sam ti - izusti Katarina kada je spazila Tibora. - Rekla sam ti da ću ja najbolje odigrati ulogu Julije. Izgovarala je ovu rečenicu prilazeći mu. Obema rukama obuhvatila ga je oko vrata i strasno poljubila u usta.

- Drago mi je što si imao poverenje u mene - nastavila je u pauzi između prvog i drugog poljupca.

Predstava je zaista uspela i Tiboru je zbog toga bilo drago. Videlo se to po publici.

- Aplaudirali su stojeći celoj glumačkoj ekipi. A naročito tebi - rekao je radosno.

No, bio je svestan da taj aplauz pripada i njemu onoliko koliko i glumcima. Katarina je bila izuzetno dobra u predstavi. Deo ukupnog uspeha može se pripisati i njoj. Kao pohvalu, uzvratio je strastan poljubac. Na svojim prsima je osećao njene čvrste, gole grudi, koje ona nije sakrivala. To je Tibora uzbudilo. Bio je zadovoljan. Imao je nju, a i veoma uspešnu predstavu. Sada može da očekuje nove, još bolje ponude za režiju.

- Hvala ti za ruže - izusti ona na kraju. - Igoru ću reći da je od nepoznatog obožavaoca.

*

Snimanje reportaže se završilo kasno popodne. Igor je znao da Katarina ima premijeru. Hteo je da krenu sa mesta snimanja što pre. Međutim, predsednik opštine je bio jedan dosadni, naduveni muškarac. Insistirao je na tome da počasti celu ekipu. Bilo mu je veoma važno da ga u svom malom mestu vide u društvu sa TV ekipom. Sa ekipom je bila i Sanja, koja je u to vreme bila najzgodnija i najtraženija novinarka u celoj državi. Igor i ekipa su već navikli na nju. Njena popularnost je rasla zbog emisija koje je uređivala. Bavila se socijalnim temama.

Razgovarala je sa roditeljima čija su deca nestala, ili pobegla od porodice. Imala je i jednu pomoćnicu, psihologa koja joj je savetovala kako da obradi pojedine teme. Zbog tema, njene lepote i znalački urađenih reportaža, za ljude van televizije ona je predstavljala vrhunac popularnosti.

Igor je za stolom sedeo na iglama. Zaista je želeo da vidi Katarinu u predstavi. Znao je da je mnogo radila na toj ulozi. Zbog toga je nekoliko puta ustajao od stola poželevši da krene. Međutim, predsednik je samo naručivao nova jela i pića. Bio mu je cilj da bude što duže u društvu sa Sanjom. Nisu ga mogli samo tako ostaviti. Od njega je zavisila cela reportaža, a, na kraju krajeva, obećao je dodatni honorar za celu ekipu. To se moralo uzeti u obzir.

Na kraju, kao što je to obično bivalo, predsednik se tako opio da nije znao gde se nalazi. To je bio dobar povod da TV ekipa najzad krene.

Ipak, mnogo je kasnio. U povratku je zamolio vozača da prođu kombijem pored pozorišta. Nadao se da će možda da zatekne tamo Katarinu sa ostalim glumcima. No, osim portira, više nije bilo nikoga. Nije se često dešavalo da kasni, da ne stigne na predstavu, ali, eto, ovoga puta se desilo. Igor je znao da je Katarini poznato da se u njegovom poslu dešavaju nepredvidive stvari. Zнала je i to da su zbog toga bili u pitanju i veliki honorari. Nije zamerala njegov izostanak. Zнала je da i on puno radi.

Kada je stigao kući, već je bila prošla ponoć. Na stolu u dnevnoj sobi našao je praznu času pored načete flaše brendija. Malo mu je bilo čudno što je Katarina pila brendi. Ranije to nikada nije činila. Smatrao je to njenim novim načinom opuštanja. Verovatno joj je bilo krivo što on nije stigao na premijeru. Primetio je i veliki buket ruža u vazi na sred stola. U tome nije video ništa neobično.

Tiho se promuvao kroz stan. Našao je Katarinu u spavaćoj sobi. Čvrsto je spavala. Seo je na krevet blizu njenih nogu. Bio je neodlučan da li da je probudi i izvini joj se i da čestita na uspehu, ili da to učini ujutru.

„Oprostiće mi” - pomislio je. - „Nadam se” i odlučio se za ono drugo. Ujutru će joj čestitati. Smatrao je da je dobro poznaje i da ju je teško naljutiti. Često se smejala i uvek je bila dobre volje. Zato se i zaljubio u nju na prvi pogled. Ipak, osećao je grižu savesti. Katarina je ovoga puta, prvi put, dobila glavnu ulogu, a on se nije pojavio.

„No biće još repriza” - pomislio je i tiho legao pored nje, pazeći da je ne probudi.

Sledeći dan bio je ponedeljak. Kada se Igor probudio, Katarina je još čvrsto spavala. Ni ovoga puta nije imao srca da je probudi.

„Kad se vratim sa posla” - pomislio je i otišao.

- Igore, stigao ti je honorar - doviknula mu je sekretarica redakcije dok je prolazio ispred njene kancelarije. Vrata su bila širom otvorena. Volela je da zna šta se dešava u njenom okruženju, u hodniku.

- Dolazim odmah, samo da ostavim kameru u magacin - odgovorio je Igor. Rekao je to samo malo usporivši korake, ne zaustavljajući se ispred kancelarije. Honorar u stvari nije bio novac, nego prazan kompjuterski koverat ispisan brojevima. Novac je trebalo podići u banci na osnovu tog papira. Njegova banka se nalazila u centru grada.

Uzevši koverat sa stola, krenuo je kolima do banke. Imao je sreće, jer je našao mesto za parkiranje ispred banke. Sreća ga je pratila i dalje, jer na šalteru nije bilo gužve. Blagajnica mu je isplatila celomesečni iznos. Tim novcem planirao je da uplati učešće za odlazak na more. Njih dvoje je trebalo da se odmore u Umagu, u ekskluzivnom hotelu. Turistička

agencija se nalazila između banke i njihovog stana. Nije želeo da ostavi kola ispred banke. Ponadao se da će ga i dalje pratiti sreća i da će naći mesto za parkiranje i ispred agencije.

Na Bulevaru je trebalo skrenuti levo. Kada se pojavilo zeleno svetlo, sačekao je da prođu vozila iz suprotnog pravca. Jedno od vozila, činilo mu se da je bio Audi, zaostajalo je u toj koloni. Vozila ga je žena. Igor je procenio da će moći da skrene i prođe kroz raskrnicu do momenta dok Audi ne stigne do njega. Dao je gas...

U tom momentu, Igoru se sve zamračilo pred očima. Čuo je dobro buku vozila i gradski žamor, ali ništa od toga nije video. Učinilo mu se kao da se našao u tunelu bez svetla. Ispred njegovih očiju bio je totalni mrak. U saobraćajnoj buci razpoznao je škripanje automobilske gume. Zatim je usledio jak udarac. Prvo mu je glava udarila u prednje staklo, a zatim ga je volan prignječio za sedišta.

Sve je trajalo možda samo nekoliko sekundi. Kada mu se povratio vid, shvatio je da se dogodila saobraćajna nesreća. Onaj Audi, kojeg je trebalo propustiti, udario ga je s prednje desne strane, na sred raskrsnice. Počeli su se skupljati ljudi da mu pomognu da se izvuče iz kola. Jedan mladić, između dvadeset i dvadeset pet godina, pokušao je otvoriti zaglavljena vrata. Igor je imao vremena i da primeti da je pridošlica bio nesvakidašnje obučen. On bi za takvo odevanje rekao „pankerski”. Kad razmisli, baš je najmanje očekivao pomoć od tako obućenog čoveka. Dok mu se to vrzmalo po glavi, lagano je gubio svest...

Igor je lagano, ali bolno otvorio oči. Pogledao je oko sebe. Ležao je u bolničkom krevetu. Kao u nekim filmovima urgentne medicine, oko njega su se redali potrebni aparati koji su kontrolisali zdravstveno stanje. Njegovo buđenje nije ostalo neprimećeno. U bolesničku sobu je ušla medicinska sestra u pratnji policajca.

Sestra je prišla aparatima i proverila rezultate na njima. Tek posle toga je prišla Igoru.

- Kako se osećate? - zapitala ga je ljubazno, ali poslovno.

- Gde se nalazim? - na pitanje je odgovorio pitanjem.

- U gradskoj bolnici, na odeljenju traumatologije - odgovori sestra malo ljubaznije. - Doživeli ste saobraćajnu nesreću. Imate ozbiljne ozlede, ali, srećom, bez preloma.

Kada se sestra pomerila, policajac, koji je sve vreme stajao po strani sa notesom i olovkom u ruci, prišao je krevetu.

- Po dokumentima koje smo našli kod vas, vi se zovete Igor. Igor Nestorović - rekao je zabrinuto.

- Da... - odgovori Igor kratko.

- Na osnovu uviđaja sa mesta nesreće naglo ste zakočili u sred raskrsnice - konstatovao je policajac. - Zašto ste to učinili, kada ste komotno mogli proći?

- Ne sećam se toga - odgovori Igor.

Bila je to istina, jer se zaista nekih detalja nije sećao. Jedino čega se setio bilo je to da mu se sve zamračilo pred očima. Glasove je mogao čuti, što znači da nije izgubio svest, ali nije video ništa. Pred očima su mu igrali svetleći krugovi u raznim bojama. Iza tih krugova bio je totalni mrak. Toga se jasno setio.

- Ako tvrdite da sam naglo zakočio, verovatno sam to učinio refleksno - nastavio je Igor. - Mada se ni toga ne sećam.

Hteo je još nešto da kaže, kada mu se odjednom ponovo zamračilo pred očima. Sve se odigralo isto kao i prvi put u automobilu. Čuo je glasove i ovoga puta. Policajac ga je nešto zapitao. Aparati su glasno registrovali otkucaje njegovog srca. Prvo je pomislio da ga hvata nesvestica. No, kada je shvatio da su glasovi i dalje tu, samo mu nedostaje vid, pokušao je trezvenije da shvati situaciju. Bez obzira na to što je opet bio totalni mrak oko njega, dve stvari su mu postale jasne.

Prvo, da je nedavno ušao u raskrnicu i pokušao skrenuti levo. Sećao se i Audija kojeg je vrlo sporo vozila jedna žena. Setio se i toga da je u tom momentu izgubio vid. Oko njega je nastao mrak sa kolotovima u boji.

Zatim, Igor se setio situacije kada ga je jedan mladić, prilično neobično obučen, pokušao izvući iz slupane kabine automobila. Svi ti događaji prostrujali su mu kroz mozak u nastalom mraku. Situacija o kojoj je govorio policajac i činjenica da je bio u bolnici, nije ga toliko zabrinjavala kao to što je opet postao slep. Čuo je sve i svakog oko sebe, ali ništa nije video. Bio je to veoma strašan osećaj.

Posle izvesnog vremena opet je progledao. Bolnička soba, medicinska sestra i policajac u njoj postali su opet vidljivi. To ga je malo umirilo. Pomislio je da je taj privremeni gubitak vida verovatno posledica šoka. Na kraju krajeva, doživeo je ozbiljnu saobraćajnu nezgodu. U takvim slučajevima može se svašta dogoditi i na psihološkom planu. Ipak, ta činjenica ga nije u potpunosti umirila. Osećao je bolove po celom telu, ali ga je više zabrinjavalo to što je povremeno gubio vid.

- Sestro, pozovite doktora - obratio se sestri. - Malo pre sam opet privremeno izgubio vid.
- Ne brinite ništa - umirivala ga je sestra. - Verovatno ste još u šoku. Lekar vas je pregledao i preduzeo sve što je potrebno. Videćete, biće sve u redu - zatim se obratila policajcu:
- Ostavite ga na miru. Razgovaraćete s njim kad malo dođe k sebi.
- Dobro - a zatim se obratio Igoru. - Kada budete izašli iz bolnice, sve te stvari ćete objasniti na sudu. Savetujem vam da nađete dobrog advokata.
- Zašto? Pa ne osećam se krivim. Onaj Audi je uleteo u mene - objašnjavao je Igor.

Policajac ga više nije ni slušao. Krenuo je ka izlaznim vratima i usput mumlao sebi u bradu:

„Šta mu bi da koči u sred raskrsnice. Očevici govore da je komotno mogao proći kroz nju.”

Sestra je još malo ostala. Proveravala je aparate. Na EKG aparatu jasno su se ukazivale ekstrasistole, neravnomerni otkucaji srca. To je moglo biti i od nesreće, od bojazni za gubitak vida, ali i od optužbi koje su stizale na njegov račun. Međutim, sve u svemu, Igor je bio van životne opasnosti.

- Šta je sa ženom iz Audija? - Igor je zapitao sestru, kada je policajac nestao u hodniku.
- U Audiju je bila starija žena. Sva sreća, njoj se ništa nije dogodilo, osim nekoliko ogrebotina. Jedino je materijalna šteta velika - odgovorila je. - Pokušajte se odmoriti. Vaša supruga je obaveštena. Uskoro treba da stigne.

Poslednju rečenicu je izgovorila već kod vrata. Spremala se da obiđe i druge pacijente. Igor je ozbiljno razmislio o svom položaju. Privremeno slepilo je potisnuo u drugi plan. Više se brinuo o doživljenoj saobraćajnoj nesreći, o mogućoj svojoj krivici i o materijalnoj šteti. Ta razmišljanja o posledicama vratile su ga u stvarnost. Počeo je da oseća bolove na pojedinim delovima tela. Ti bolovi su bili od posledice sudara.

Isprva u daljini, a zatim sve bliže i bliže začuli su se odlučni koraci u hodniku. Igor ih je odmah prepoznao. Bili su to Katarinini koraci. Lagano, sav u bolu, okrenuo je glavu prema

vratima. Na njima se pojavila Katarina. Kada je zakoračila u sobu, na njenom svetlom licu pojavio se prijatan osmeh. Uvek se smešila. Čak i u najtežim situacijama. Igor se divio tome. Nije znao odakle joj dolazi ta pozitivna energija koju isijava na okolinu oko sebe. Nije to ni ona znala da objasni. To je jednostavno bilo tako. Pojavila se u belojoj, tankoj, letnjoj svilenoj bluzi prošaranoj crvenim, diskretnim vezom. Tu bluzu Igor joj je doneo još pre dve godine iz Barselone. Snimao je jednu seriju koja se zvala „Od našeg dopisnika.” Originalna svila iz Kine, od koje je sašivena bluza, bila je toliko tanka da su joj se nazirale grudi i bradavice. Igor je voleo da se tako, malo izazovno, oblači. Na kraju krajeva, nije imala čega da se stidi. Imala je lepe, oble, čvrste grudi.

Dva najniža dugmeta na bluzi nisu bila zakopčana, verovatno zbog žurbe. Igor je i to odmah primetio. Zbog uskovitlanog vazduha od naglog otvaranja vrata, zadigao se donji krajičak svilene bluze. Na tom mestu provirio joj je pupak.

Duga, plava kosa bila je s obe strane pričvršćena šnalama, tako da su joj se videle uši. Mada je Igor spustio pogled prema njenim pantalonama, zakasnio je. Prišla je krevetu tolikom brzinom da je propustio da je osmotri. Znao je svu njenu garderobu, tako, verovatno i te pantalone. Međutim, ovoga puta bio je usredsređen na njeno lice. Kao i uvek u teškim situacijama, nije se osećala zabrinuto. Barem to nije pokazivala.

- Znam sve. Policajac mi je ispričao celu priču. Lekar tvrdi da nemaš unutrašnje krvarenje. Samo si se jako ugruvao. Hvala Bogu, nemaš nikakav prelom. Dobro je da je udarac došao sa desne strane. Suvozačevo sedište i prednje staklo su te malo izgnječili. Za par dana sigurno izlaziš. Videćeš - govorila je sve to u jednom dahu, ne dozvoljavajući da Igor bilo šta kaže.

- To je sve utešno, Katarina, ali ja imam povremeno slepilo, i niko mi ne veruje - rekao je Igor očajno.

- To je razumljivo. Pa, pretrpeo si veliki šok. U tom stanju može svašta da ti se priviđa - tešila ga je, milujući mu kosu i lice.

- Žao mi je zbog premijere. Predsednik opštine, čovek koji je glavni za reportažu i za honorar, zadržao nas je predugo. Udvarao se Sanji. Nismo se mogli maknuti dok ga nismo opili... - pokušavao se opravdati Igor. - Kako je prošla premijera?

- Šta si mislio? Tibor je merio vreme. Aplauz je trajao više od dvadeset minuta - odgovorila je radosno.

- Seo sam na krevet pored tebe kada sam stigao kući - govorio je Igor utešno - hteo sam da te probudim, čestitam i izvinim se, ali toliko si slatko spavala da nisam imao srca za to.

- Bilo mi je malo krivo što nisi bio tamo da vidiš kako me slave - rekla je ne reagujući na njegovu ispirku - no, znam da je i kod tebe posao u prvom planu.

- Da li je Tibor bio zadovoljan tobom? Znam da je imao neke zadržke u vezi sa tvojim glumačkim sposobnostima? - upita je Igor.

- Bio je više nego zadovoljan... - odgovori ona skrenuvši pogled na EKG aparat.

- To mi je drago! Postaćeš velika glumica. Stvarno mi je žao što nisam stigao... - rekao je pohvalno, a i utešno.

- Pusti to sada. Sada si mi ti najvažniji... - odgovorila je.

- Ne znam šta da ti kažem. Sve me boli. Možda je to stvarno od šoka. Ali, to slepilo se prvi put desilo pre nesreće. U stvari, cela nesreća se dogodila zbog toga što sam naglo, privremeno, izgubio vid - objašnjavao je Igor.

- Videćeš, sve ima svoje objašnjenje. Bitno je da se nisi ozbiljno povredio. A što se tiče materijalne štete, isplatićemo. Ni tako sa ovakvim tvojim podlivima i posekotinama ne bi mogli na more. Slana voda bi ti štipala rane - rekla je spokojno. - A treba još neke detalje da doradimo na predstavi, rekao mi je Tibor. To znači još nekoliko proba.

Kada je spomenula letovanje i štetu, Igor se odmah setio svojih stvari. Naime, u krevetu je ležao samo u bolničkoj pidžami.

- Jesu li ti dali sve moje stvari? - zapita Igor.

- Da. Pre nego što su me pustili da dođem u sobu kod tebe, dali su mi plastičan džak u kome su ti svi odevni predmeti. Vozačku i saobraćajnu dozvolu je zadržao jedan policajac. Rekao je da mu je potrebno zbog zapisnika. Za lančić i burmu sam potpisala na prijemnom kod sestre...

- A novčanik? - zapita Igor pre no što je završila rečenicu.

- Novčanik? Pa, baš sam htela da te pitam. Nisu ga našli... Nisi ga slučajno ostavio u redakciji? - zapita.

- Ne... Bio sam u banci. Podigao sam ceo honorar. Hteo sam da uplatim za more... Tada se desila nesreća. Znam sigurno, znam da je novčanik bio kod mene... - počeo se ozbiljno brinuti.

- Na prijemnom su mi dali samo to što sam ti rekla - i nastavila je. - Možda ti je ispao za vreme sudara. Verovatno će ga naći u kolima, jer ih je odnela šlep služba u javno parkiralište na čuvanje i ekspertizu - objašnjavala je.

- Panker... Sigurno ga je našao i uzeo. Onaj panker. Ipak, odelo čini čoveka. Zato se tako trudio.

*

Tibor je stajao ispred prepune police sa knjigama. Tražio je Šekspira. Znao je da ima njegova celokupna dela. Sećao se da je kupio seriju od 18 knjiga u zelenom povezu. Kada je pravio izbor za Romea i Juliju verovatno ih je pomeštao na polici. Niko drugi to nije mogao učiniti osim njega. Živeo je u lepo sređenoj vili sa travnjakom koju je nasledio od roditelja, sam sa svoje tri hiljade knjiga. Sada je tražio Antonija i Kleopatru. Hteo je da pripremi tekst, pošto se sa Katarinom dogovorio da naiđe. Ona je imala mnogo više vremena za njega, jer je Igor još uvek ležao u bolnici. Hteo je da je iznenadi tekstom i večerom. Mada on sam nije znao da kuva, pobrinuo se da mu dostave ukusno spremljenu zečevinu iz restorana. U frižideru je imao brendi i šampanjac. Potrudio se da nađe i svećnjake da ih stavi na sto. Kao dobar režiser znao je kako se stvara ugodna scenografija za večeru.

Zvono na ulaznim vratima prekinulo ga je u razmišljanju. Znao je da je to ona.

- Zdravo, Tibore - rekla je i nasmešila se kada je on otvorio vrata.

Bila je diskretno, ali znalački našminkana za večernji izlazak. Dugu, plavu kosu splela je u jednu kiku. Taj splet kose sakrila je podigavši ga sa temena prema sredini glave. Tim zahvatom činilo se da ima kratku, ali vrlo bujnu kosu. Na sebi je imala tanku, belu, jednostavnu haljinu koja je u gornjem delu bila pripijena uz telo, a donji deo malo raširen u obliku zvona. Bila je kratka. Dosezala joj je jedva do sredine butina. Iznad grudi, haljinu su držale dve tanke bratele.

Ispod haljine nije imala ništa. To je Tibor mogao odmah da primeti. Zraci zalazećeg sunca iz pozadine probijali su se kroz svileni materijal, ocrtavajući njeno telo i butine.

- Koliko treba još da stojim tu napolju? - zapita Katarina pogledavši Tibora u oči.

- Molim te izvini. Uđi. Zadivljen sam tobom. To me je omelo - odgovori Tibor, uhvati je za ruku i povede u dnevnu sobu.

- Celo popodne sam tražio Šekspira. Znam da je tu negde, na policama, ali, izgleda da sam ga zaturio. Ali sada to i nije važno. Prvo se raskomoti, pa da popijemo nešto pre večere - reče Tibor i priđe uglu, gde se nalazio mali priručni bar.

- Zaista si ljubazan. Nisam se nadala večeri, ali mi je drago što si je pripremio za mene. Makar i umesto teksta. Oboje dobro znamo zbog čega sam tu sa tobom - odgovori ona i ležerno sedne u najbližu fotelju.

Tibor nije komentarisao njenu primedbu. Pravio se kao da je nije ni čuo.

- Ja ću brendi - rekao je vadeći falšu iz frižidera - znam da ti radije piješ crno vino. Može?

- Da - odgovori kratko Katarina, dok je pogledom obilazila prostor u dnevnoj sobi. Ništa se nije promenulo od njenog poslednjeg boravka u njoj.

Posle prijatne večere, celu noć su proveli zajedno. Katarina je mogla komotno da ostane do jutra. Igor je još uvek bio u bolnici.

*

Igor je na sudu nekoliko puta i uporno objašnjavao da je nesreću prouzrokovalo njegovo privremeno slepilo. Taj argument nisu prihvatili. Da bi Igorovo objašnjenje dobilo potvrdu, predložio je da ga pregleda oftalmolog. Veštačenje nije išlo u prilog Igoru. Oftalmolog nije našao ništa što bi uputilo na slepilo, šta više, potvrdilo se da nema nikakve anomalije koja bi mogla da ukaže na eventualno oštećenje vida. Doduše, veštak je dopustio pretpostavku da se to moglo dogoditi i na nekoj psihološkoj osnovi. Međutim, da se to dogodilo baš u momentu skretanja u raskrsnici, niko nije mogao dokazati. Pošto prilikom sudara nije postojala teška telesna povreda, sudski postupak je bio prekršajni, a ne krivični. Na kraju, sud je Igora proglasio krivim i zahtevao da isplati odštetu.

Trebalo je više mesečnih honorara da Igor i Katarina isplate odštetu. Vlasnica Audija dobila je novo vozilo, a Igor je morao svoj da proda na otpad. Zbog tako loše finansijske situacije, Igor je morao mnogo više da radi. To je značilo da je provodio više vremena na terenu. Često je dani bio na putu. Prihvatao je sve poslove koje su mu nudili, samo da se domogne para.

Za to vreme, Katarina je sve češće odlazila i sve duže ostajala na probama. Spremali su novu predstavu. Igor je smatrao to normalnim, jer je dobila ponovo vodeću ulogu. Posle prvog uspeha, Tibor je imao ambiciju da sklopi Šekspirovu dramsku trilogiju. Posle Romea i Julije, sada su spremali Antoniju i Kleopatru. Za treću dramu se još nisu opredelili.

Što se tiče onog privremenog slepila, Igor dugo nije imao nikakve znake da će se ponoviti. Čak je počeo verovati da se cela stvar dogodila na nekoj živčanoj bazi. Posle isplate celokupne odštete Igor i Katarina su ponovo uskočili u prvobitni kolosek.

Jednog nedeljnog popodneva, kada Katarina nije bila na probi, a to se dešavalo retko, zajedno su gledali na televiziji američki film „Poslednji Mohikanac”, snimljen po istoimenom romanu. Uistinu, Katarina je samo ovlaš gledala, jer je učila tekst. Samo je povremeno podizala glavu i pratila dešavanja u filmu.

Za Igora je taj film predstavljao remek delo. Roman je čitao još u osnovnoj školi. Radnja i kraj priče bili su mu poznati. Film je u nekim delovima odstupao od pisanog teksta. Reditelj ga je mnogo poboljšao. Muzika je bila izvanredna. Možda je i to bio jedan od razloga zbog kojeg se Igoru tako izuzetno svideo.

Na kraju filma, zamolio je Katarinu da im skuva kafu.

- Pričekaj samo da završim tekst - rekla je malo nervozno.

Predstava se sada bazirala na delovima originalnog teksta. Bilo joj je teško da zapamti neke delove. Igor je imao razumevanja prema njoj.

Dok su pili kafu, on joj je sa uživanjem prepričavao detalje iz filma. Dok je govorio o ruci, spuštanju noža i o samoubistvu devojke, Igor je za tren ponovo oslepeo.

- Katarina! - viknuo je očajno. - Opet sam slep.

- Šta se u stvari desilo? Da li si zbog nečega uzbuđen? Možda zbog filma. Proći će. To je verovatno privremeno - počela je da ga teši.

- Pretpostavljam da će mi se vid ponovo vratiti. Tako se i ranije dešavalo. Trajalo je samo nekoliko minuta - hrabrio je Igor samog sebe.

- Želis li da odemo kod lekara? - upitala ga je.

- Ne, nedelja je. U ambulanti i bolnici su samo dežurni lekari. Ljutiće se ako je neka bezazlena stvar. Proći će - usprotivio se.

Međutim, prošlo je više od sat vremena, a Igor je još uvek bio slep. Oboje su bili u nedoumici da li da krenu u ambulantu, ili da pozovu hitnu pomoć. Katarina ga je nekoliko puta zapitala da li mu se vratio vid. Na žalost, Igor je uvek morao da odgovori odrično.

- Ako se do sutra ne popravi situacija, idemo u bolnicu - odlučio je Igor na kraju.

Sutradan, Igor se probudio samo uz zvukove. Bio je i dalje slep. To ga je ozbiljno zabrinulo. Odlučio je da nema više odlaganja. Stvar je za bolnicu, za oftalmologiju.

U bolnici, na oftalmološkom odeljenju, primila ga je jedna mlađa lekarka. Igor je ispričao celu priču o svom slučaju. Ono što je zaboravio reći dopunila bi Katarina. Usledio je pregled. Igora su vodili od jednog aparata do drugog. Lekarka je na kraju pozvala i koleginicu. I ona ga je pregledala. Njih dve su se malo prepucavale u određivanju moguće dijagnoze i na kraju se jedna od njih obratila Katarini.

- Ja ne vidim ništa što bi moglo da utiče na gubitak vida. Njgove oči su u potpunom redu - rekla je na kraju.

- Ako je tako - umešao se Igor očajno. - Zašto je potpuni mrak oko mene?

- Mora postojati neki razlog za to. To moramo ispitati - rekla je na kraju i ponovo se obratila Katarini. - On mora ostati u bolnici nekoliko dana.

Tih dana Igor je prošao sva moguća ispitivanja. Svi rezultati su bili negativni. To ga uopšte nije tešilo, jer je i dalje bio slep. Na kraju je ostalo samo da mu snime mozak. Lekari to zovu analitičkom radiografijom, odnosno popularno - tomografijom.

Kada se ispitivanje završilo, pregledali su snimke. Ustanovljeno je da se u predelu mozga koji je zadužen za percepciju vida nalazi izraslina. Po pravilu, ona nije trebalo da bude tamo. Tako su Igoru objašnjavali, uporno zaobilazeći reč tumor na mozgu. Dok je bio sićusne veličine, prouzrokovao je privremeno slepilo. Sada je toliki da pritiska deo mozga i zbog toga je nastalo potpuno slepilo.

- Rizično je, ali se može odstraniti hiruškim putem - bio je zaključak konzilijuma lekara. Ta stvar više nije bila u nadležnosti oftalmologa. Katarini su rekli potpunu istinu, a Igora su prebacili na onkološko odeljenje. Posle izvesnog vremena, pošto je dijagnoza uspostavljena, Katarini su rekli da za Igora nema nade. Ostaće slep zauvek. Čak i ako uspeju da odstrane tumor.

Igoru nisu tako rekli. Ostavili su ga da u nadi čeka povoljan trenutak za operativni zahvat. Pustili su ga kući, s tim da se povremeno javi na kontrolu.

Prvih dana Igor se teško snalazio u kući. Raspored stvari mu je bio poznat, međutim, imao je problema sa orijentacijom. Katarina je saznala da u njihovom gradu postoji organizacija koja pomaže ljudima sa oštećenim vidom. Pokušala je da ga nagovori da ih posete, radi korisnih saveta. Igor nije hteo ni da čuje o tome. Bilo ga je stid što je tako nesposoban. Računao je na to da će posle operacije ponovo progledati.

Katarina se nije dvoumila. Otišla je sama, ali to nije rekla Igoru. Uvidela je da je dobro učinila. Dobila je mnogo korisnih saveta. Bili su ljubazni i rekli su joj da im se obrati ako bude imala neku nedoumicu ili nerešiv problem.

Dobila je i prvi, najvažniji savet. Rekli su joj da ništa ne pomera sa dotadašnjeg mesta u stanu. Igor je verovatno zapamtio gde se šta nalazi i to bi mu moglo pomoći u orijentaciji. Tek kada nauči da se orijentiše u kući, mogu ići korak dalje, na ulicu.

U prvim mesecima Katarina je pomagala tako što je govorila u kom pravcu treba da se kreće, ukoliko nešto želi. Ređale su se nezgode. Polupani tanjiri, čaše, prosuta voda, ili sok. Sve te stvari Igor je stoički podnosio u nadi da će ipak ozdraviti. Međutim, najteže mu je bilo kada Katarina nije bila kod kuće. To se dešavalo u popodnevnom i večernjim časovima. Tada se morao snalaziti sam. U to vreme više je voleo samo da leži na kauču i da se odmara. Bojao se da ne napravi neku štetu.

A kada se Katarina vraćala, njen umirujući glas podsećao ga je na njeno lice i osmeh. Ona ni jednom rečenicom nije dozvolila da on primeti u kakvom je stanju. Činilo mu se da se ona ponaša kao da se njemu ništa nije dogodilo.

Često zbog predstava, Katarina je dolazila vrlo kasno kući. Bilo je dana kada je Igor nije mogao čekati, jer je dolazila tek ujutru. U tim časovima iščekivanja, većinu vremena provodio je slušajući radio. Tada su mu navirale slike iz prošlosti. Prisećao se detinjstva, školovanja, raznih putovanja na poslu i naravno, susreta sa Katarinom.

Katarina je uvek bila vesela. Tako ju je i zapazio. Tada je već bila glumica. Igor je snimao prdstavu u kojoj je ona igrala sporednu ulogu. Bila je veoma ljubazna i predusretljiva prema njemu. To ga je ohrabrilo da joj priđe i da je pozove sledećeg dana na kafu. Tako je počelo. U tim zajedničkim trenucima saznao je mnogo o njoj. Bila je dobra glumica sa velikim umetničkim potencijalom, samo je tada još nisu zapazili. Taj njen kapacitet povećavao je i urođeni istraživački duh.

Ta želja za pronalaženjem novog bila je na vrhuncu kada su bili na medenom mesecu u Alpima. Ona je tamo pronašla jedno malo, mirno mesto na reci Soči. U stvari, celo naselje se sastojalo samo od jednog hotela i nekoliko planinskih kućica. Svakog dana se morao povinovati njenim željama da istražuje. Nekad je to bila sama reka, nekad okolina planinskog doma, a ponekad su posećivali i žitelje planinskih kućica. Igor je uvek udovoljavao njenim željama. Stalo joj je do svakog novog otkrića. To se videlo po njoj, jer je stvaralo novo ushićenje i sreću.

Na tom medenom mesecu ni kada bi, umorni, krenuli na spavanje, njen istraživački duh ne bi splasnulo. U krevetu, dok su ležali jedno pored drugog, Katarina je često svojim mekanim, jastučastim vrhovima prstiju, istraživala delove Igorovog tela. Nije to bilo zato što do tada nije poznavala anatomiju muškarca, čak naprotiv, ali želela je da upozna svaki santimetar Igorovog tela. Istraživanje tela vremenom je postalo obostrano. Kroz takvu ljubav i Igor je upoznao svaki delić njenog tela. Tim saznanjem počeli su se igrati. Nije se mogao setiti kada je to tačno počelo. Sećao se samo da je ona prigušivala svetlo u sobi. Želeli su da tom

prilikom osete, ali i da vide, onaj deo tela koji dodiruju. Ta igra na početku nije bila ozbiljna. Delovala je kao jedna vrsta predigre. Tek kasnije, kada je jednom prilikom nestalo struje, osetili su pravu čaroliju onoga što čine.

U tom delu Alpa gde je bio njihov hotel vladao je potpuni mrak. U njihovoj sobi čak su i kapci na prozoru bili zabravljani. Bio je zaista mrkli mrak. Za sebe je znao da je skinuo svu odeću. Katarina je rekla da će učiniti isto. Ležali su goli na krevetu. Igor je prvi započeo igru. Njegovi prsti, kao leptiri, leteli su po njenom telu, nekoliko puta zaustavljajući se na njenim grudima, pa na bradavicama. Usput je ljubio njenu kosu i vrhove usiju. Katarina je ležala opušteno na leđima. Očekivala je Igorove poljupce. Čak mu je i dala prostora, digavši obe ruke iznad glave. Igor je spuštao svoje prste prema njenim bedrima. Samo da proveriti da li je zaista gola, ali više da mrsi njene dlačice. Očekivala je njegovu ruku, ali je refleksno stisnula butine.

Voleo je i Igor da mu Katarina dodiruje telo i da pogađa koji je to deo. Naravno, ponekad je to bilo sasvim lako, no poneki delovi, kao nadlaktica, ili butina, na jednom kvadratnom santimetru postaju isti.

Tu igru nastavljali su ponekad i kod kuće. No, bili su to retki trenuci, jer je Igor često bio na putu, ili je Katarina dolazila kasno, umorna kući. Međutim, Katarina nikada nije mogla stvoriti takav ugođaj kao što su imali u Alpima. Tama je bila uvek providnija i obrisi su se raspoznavali. Stoga su se dogovorili da onome ko istražuje budu vezane oči. Bez obzira na Igorovo zdravstveno stanje, Katarina je i dalje insistirala da se igraju. Samo, razlika je bila u tome što njemu nije trebalo vezati oči.

*

Katarina je ustala iz kreveta. Bila je potpuno gola. Krenula je prema kupatilu. Istuširala se pažljivo. Nije htela da pokvasi kosu. Njen ljubičasti badem mantil bio je na mestu u kupatilu. Obukla ga je na mokro telo i vratila se u sobu. Tibor je još uvek ležao u krevetu.

- Gde ćeš? Ostani još malo. Igor ionako već uveliko spava - govorio joj je nalaktivši glavu.

- Treba da razgovaramo - rekla je kratko dok se oblačila.

- Da. I ja razmišljam već dugo o tome. Treba da razgovaramo. Sada je izvanredna prilika da ga ostaviš. Nećeš valjda ceo život da provedeš sa slepcem - govorio je gledajući je pohotno dok se oblačila. Seo je na ivicu kreveta tako da joj dohvati ruku. Pokušao je da je trgne nazad u krevet.

- Ne. Znaš i sam da ovako ne može dalje. Moram ići i želim da ti kažem da je ovo kraj - rekla je Katarina. - Više se nećemo vidati.

- Kako to misliš? Pa zar nam nije bilo lepo? A može nam sada biti i još lepše - gledao ju je Tibor sa nevericom.

- Ne, Tibore, ovo između nas bio je samo čist seks. Tebi je trebalo to, a meni uloga. I ti i ja dobili smo ono što smo želeli. Da bi živeli zajedno, treba nam ljubav. A moja ljubav se nalazi kod kuće, kod Igora.

- Ti si luda. Misliš da ću posle ovoga da dozvolim da igraš glavnu ulogu kod mene... - počeo je da više sav besan i uvređen Tibor.

- Ja već imam glavnu ulogu. Nju mi ne možeš oduzeti. Igraću je do kraja života sa Igorom. On mi je potreban isto tako kao i ja njemu - rekla je i otišla, ostavljajući za sobom zaprepašćenog Tibora.

Platonska ljubav

„Rđav je onaj obični ljubavnik koji više voli telo no dušu...”

U Ekonomsku školu pošao sam na podsticaj Steve Kaića, mog druga, u pomisli da ću tako biti bliže Ružici, mojoj nedoživljenoj ljubavi iz osnovne škole. Međutim, ona nije obraćala pažnju na mene. Bili smo istog godišta, što je za nju značilo da sam balavac. Ružica je bila nedostižna, a predmeti u školi dosadni, tako da sam posvetio više vremena vanškolskim aktivnostima.

Većina učenika posvetila je pažnju onim aktivnostima koje su u vezi sa administrativnim poslovima. Na kraju krajeva, pretpostavka je bila da ćemo, kada završimo školu, raditi u nekom preduzeću kao administratori, ili knjigovođe. Osim mene, niko u školi se nije bavio fotografijom. Direktor me je angažovao na izradi zidnih panoa sa fotografijama najboljih učenika. Osim toga, trebalo je snimiti uličnu fasadu škole i izabrati najbolju fotografiju. Od te fotografije trebalo je da se izrade razglednice, ukupno 1000 (i slovima: hiljadu) komada. Sve te aktivnosti su predstavljale pripremu za veliki jubilej. Te, 1973 godine, naša škola je slavila 75-to godišnjicu postojanja.

Odbor za proslavu je smislio dvodnevi program. Naravno, ja nisam mogao izostati sa proslave, jer je trebalo da se ona obeleži i fotografijama. Razglednice, koje su do dana proslave bile gotove, podeljene su kao znak pažnje svim prisutnima.

Na proslavi je bilo polaganja venaca, izveštaja, svečanih pozdravnih govora i svega što je bilo uobičajeno u to vreme. Meni se ipak najviše svidela večera, koja je priređena u hotelu Sloboda za sve zvanice.

Posle proslave, nas tridesetoro učenika je dobilo jednodnevno nagradno putovanje. Putovali smo u Beograd, u Kolarčev narodni univerzitet, na svečanu premijeru jugoslovenskog folklornog ansambla Kolo.

Za nas iz Sombora rezervisali su prve redove. Mesta smo zauzimali onim redom kojim smo ulazili u salu. Ispred mene je išla jedna učenica iz četvrtog razreda. Poznavao sam je samo iz veđenja. Sela je na sedište sa moje desne strane. Seo sam pored nje. Malo se vrzmala, nameštajući suknju, ali kada se najzad smestila, pogledala je u mene i prva progovorila:

- Ti si Nemčika.

- Da - odgovorio sam - kako znaš?

- Pa tebe znaju svi u školi. Fotografije i to... - rekla je kao da je to sasvim razumljivo. - Ja sam Danica, Danica Romčević. Spadam među najbolje učenice u školi. To je razlog što sam i ja dobila ovo nagradno putovanje. A ti?

- Valjda i ja...

Baš kada sam hteo da nastavim razgovor i da joj kažem da sam to nagradno putovanje dobio zbog fotografija, a ne zbog postignutog uspeha u učenju, lagano su se ugasila svetla u sali. Podigla se zavesa. Pozornica je bila prazna. Posle nekoliko trenutaka, sa leve strane pozornice ušli su članovi orkestra obučeni u narodnu nošnju. Taj teatralni ulazak za mene još nije predstavljao veliku stvar. Kada sam podigao ruku u pravcu bine i pokušao da kažem Danici da obrati pažnju na trubača, Danica nije ni pogledala prema meni. Samo je posmatrala pozornicu sa velikim očekivanjem. Uхватила me je za ruku i nežno, ali odlučno primorala da je spustim.

Orkestar je zasvirao kolo. Na pozornicu su, igrajući, ulazile devojke i muškarci u nošnjama. Svi su bili mladi i iste visine. Kao pod koncem, noge su im se skladno kretale, u istom ritmu. Istovremeno su okretali glave čas levo, čas desno. Očarala me je ta dopadljiva koreografija. Čak i teške varijante igre su izvodili bez ikakvog napora i sa osmehom na licu. Činilo se da to rade svakog dana. Ta konstatacija nije bila daleko od istine, jer je njihova profesija bila da igraju u državnoj folklornoj grupi. Za to su primali platu.

Daničina ruka još uvek je bila na mojoj. Tek kada se malo utišala muzika, lagano ju je odmakla. Pogled je usmerila ka pozornici. Mene nije ni primećivala, ili se samo pravila da me ne primećuje. Ushićeno je počela pljeskati rukama, bodreći izvođače, tada već gledajući čas u mene, čas prema pozornici.

Moram priznati da je predstava i meni bila izuzetno prijatna. Iznenadujuća. Nikada do tada nisam bio ni na jednoj folklornoj predstavi.

Posle druge i treće numere prisutni u sali naglas su bodrili plesače. I mi sa njima. Posle izvesnog vremena usledila je pauza. Ko je želeo, mogao je da izađe u predvorje. Danica i ja smo ostali na svojim mestima. Priznao sam joj da tako upečatljivu i lepu predstavu još nisam video u životu. Ona se samo nasmešila i uhvatila me za ruku, rekavši da to nije sve. Biće još igre, možda još lepše nego što smo do sada videli. Tada mi je ispričala da je pre nekoliko godina bila u Hrvatskom Narodnom Kazalištu u Zagrebu, gde je videla premijeru folklorne grupe Lado. Tada je zavolela folklor.

Do kraja predstave, a zatim i u autobusu za Sombor, držali smo se za ruke. Primetio sam da joj je drago što smo se zbližili. Posle ovoga, u školi, na velikom odmoru bili smo često zajedno. Ona je dolazila u razglasnu stanicu, dok sam ja imao obavezu da puštam muziku. Nije bila baš oduševljena Bitlsima i ostalom rok muzikom koja je bila popularna u to vreme. Više je volela izvorne narodne pesme. Jednom prilikom sam pokušao da je obradujem, stavivši ploču sa splotom narodnih pesama. Posle nekoliko minuta srednjoškolci su nagnuli u studio, preteći mi i naređujući da tu bezveznu numeru odmah promenim u neki popularni rokendrol.

Naši razredi, njen četvrti/b i moj treći/c, bili su u istoj smeni. To nam je omogućilo da budemo zajedno u školi. Nekoliko puta sam je zamolio da mi, posle časova, dozvoli da je otpratim kući. Tada je uvek odbijala rekavši:

- Nema potrebe za žurbu. Imamo još mnogo vremena...

Prihvatio sam takav njen stav. Pomislio sam da je u pravu. Za nas mlade bilo je još dosta vremena.

Kasnije, posle nekoliko meseci, na moje insistiranje da je ipak došlo vreme da saznam u kom delu Sombora stanuje, dozvolila mi je da je otpratim. Tada sam saznao da stanuje u Santovačkoj ulici. Ulica se nalazila blizu one gde je stanovala moja tetka. To je u severnom delu grada. Bez obzira na to što sam ja stanovala u južnom delu, ta duga šetnja me je uvek radovala.

Ispričala mi je da joj je otac željezničar a mati domaćica. Poreklom su iz Našica, iz Slavonije. Rekla mi je i to da će se možda jednog dana preseliti tamo. Njen otac je bio prilično nostalgican prema rodnom mestu. Imala je i jednog mlađeg brata. U školi se trudila oko predmeta iz ekonomije preduzeća, mada je više volela književnost. Bila je uvek sasvim odličan đak. Mnogo je čitala, to se odmah moglo primetiti po fondu reči. Dok smo bili zajedno, govorila je o ljubavi i o velikanima svetske književnosti. Mnogo je bolje poznavala pisce i njihova dela nego ja. To je verovatno i primetila jer mi je preporučivala pisce, književna dela i pesnike. Počeo sam intenzivnije da čitam. Nisam hteo da zaostanem, međutim, ona je uvek bila

nekoliko koraka ispred mene. Želeo sam da je sustignem. Pisala je i poeziju. Često je donosila svoje ljubavne pesme i čitala mi ih na velikom odmoru. Volela je reći: latica, ruža, san, ljubav, suton, dodir.

Te pesme su bile protkane rekom osećanja i odisale su sa puno ljubavi. Želeo sam da ih ponesem kući, da ih pročitam ponovo. Nije mi nikada dozvolila. Smatrala je to svojom tajnom koju je samo za momenat, dok ju je pokazivala, delila sa mnom. Zapamtio sam jednu strofu:

„Pale su laticе na tvoje ozareno lice
Sa rekom osećanja primićeš se mom telu
Dodirom moju dolinu otvaraš
U snu, kao vetar nosiš vrt procvata...”

Takve i tome slične stihove donosila mi je radosno. Ukoliko nije imala neku novu, predložila bi mi Poa ili Vijona.

Za mene nije bila isprika to što sam u osnovnoj školi pročitao dela samo nekoliko pisaca. U ekonomskoj školi imali smo slobodan izbor. Trebalo je da pročitamo dela pisaca po svom izboru. Linijom manjeg otpora čitao sam lakša dela sa manjim brojem stranica. Priznajem, zbog fotografije i filma, mene je uvek više privlačila stručna literatura. Danica je bila ta koja mi je predložila vrednosti Dostojevskog, Tolstoja, Puškina ili Balzaka, Viktora Igoa, de Mopasana.

Pomislio sam, ukoliko budemo dugo zajedno, smociću snage da nadoknadim sve ono što je trebalo da pročitam. Zato sam stavio u stranu stručne knjige i nastavio intenzivnije sa čitanjem. Moram priznati, na početku nije bilo lako. Čitanje mi je oduzimalo mnogo vremena. Školu i predmete u njoj u potpunosti sam zapostavio. Jedina želja bila mi je da sustignem Danicu.

Posle više meseci zabavljanja ponovo sam pokušao da je poljubim. Ljubazno me je odbila. Posle je govorila o Platonu. Slušao sam. Za nju, platonska ljubav je najjače doživljena ljubav. Govorila je i to da činjenica što se nikada nismo poljubili stvara predivan osećaj i inspiraciju za njene ljubavne pesme. Uzela je za primer Lazu Kostića i njegovu čuvenu pesmu „Santa Maria della salute”. Ta je pesma posvećena devojci koja je umrla, a on ju je voleo celog života. I tako, Danica je za mene stvorila situaciju u kojoj sam bio primoran da osetim platonsku ljubav.

Postao sam izvor, ne svojom voljom, kojeg žedni preskaču.
Postao sam frula u dlanovima svirača koji nema prste.
Imao sam i želeo darivati, ali Danica nije htela uzimati...
Nisam prigovarao jer je i tako ipak bilo lepo pored nje.

Kada je granulo proleće izlazili smo na Štrand. On se nalazio nedaleko od Sombora, na kanalu koji je izgradio još Franc Jozef, a spajao je Dunav kod Bezdana sa Tisom kod Bečeja.

Danica je uvek dolazila u društvu svoje majke i mlađeg brata. Nedaleko od samog Štranda nalazio se željeznički most. Tamo je kupanje bilo slobodno, nije se morala plaćati ulaznica. Preplanulo lice i oči boje neba bile su u skladu sa njenim telom. Tada sam Danicu prvi put video u bikiniju. Bila je izuzetno ženstvena. Imala je čvrste grudi srednje veličine, lepo oblikovanu zadnjicu i skladne noge. Lepota njenog tela odgovarala je lepoti lica. Često sam bio u dilemi da li da je pomilujem, a naročito jednom prilikom kada sam sedeo na travi, a ona je stajala postrance kraj mene. Zagledala se u kupače. Verovatno je pratila pogledom svog brata. Bikini joj je stezao butine. Zavukla je prst da proširi lastiš na nogavici. Učinila je to dosta komotno, tako da sam mogao videti kovrdžave dlačice na njenim bedrima. To me je izuzetno uzbudilo. Morao sam da okrenem glavu da ne primeti kako sam pocrveneo.

Često smo razgovarali o nama, o našoj ljubavi. Po meni, dodir, poljupci i sve ostalo vezuje ljude. Učinio sam još jedan pokušaj da je poljubim. Opet sam doživeo neuspeh. Nas dvoje

smo bili istog godišta. Razmislio sam i o tome. Zamišljao sam da možda ima nekog starijeg od mene, ozbiljnijeg udvarača. Tu pomisao sam odbacio kada je počela da piše ljubavne pesme posvećene meni. Na stihove sam uzvraćao stihovima. Međutim, njene reči bile su uvek bolje, uverljivije, snažnije.

Jedne večeri, učinilo mi se da sam je primetio u glavnoj ulici, ispred bioskopa „Narodni”. Bila je okružena ljudima koji su čekali da uđu u salu. Pokušao sam da pridem, da se uverim da je to zaista ona. U jednom momentu pogledi su nam se sreli. Bio sam siguran da je to Danica. Kada sam stigao do mesta gde je stajala, ona je nestala. Verovatno je ušla u salu. Sutradan, na odmoru, zapitao sam je da li je to bila zaista ona. Kategorično je negirala. Poverovao sam joj.

Približavalo se leto, a s njim i kraj školske godine. Ja nisam baš najbolje stajao sa ocenama. Sve svoje slobodno vreme posvetio sam Danici, čitanju, pisanju pesama i fotografiji. Uživao sam u tome, ali se to negativno odrazilo na moje ocene. Kada sam shvatio da sam u velikom zaostatku sa predmetima u školi i da imam dosta negativnih ocena, prihvatio sam se učenja. No, bilo je kasno. Ostalo je još samo nekoliko nedelja do zaključivanja ocena. U tih nekoliko nedelja svaki razred je išao na jednonedeljni izlet-ekskurziju. Ta ekskurzija obično je obuhvatala i odlazak na more nekoliko dana. Moj razred je izabrao Split i Dubrovnik. Bilo nam je svima lepo na tom izletu, jedino mi je ponekad nedostajala Danica.

Kada smo se vratili, ostalo je još samo sedam dana do kraja školske godine. Nastavničko veće je svakodnevno zasedalo. Zaključivali su ocene. Bio sam svestan da sam zabrljao, ali nadao sam se da ću se izvući sa popravnim ispitom. Među profesorima je bila jedna simpatična nastavnica. Zvala se Ranislava Kronić. Ona je znala za mene i Danicu i uvek se družila sa nama kada je bila dežurna na velikom odmoru.

U poslednjoj nedelji sreli smo je na školskom dvorištu. Tom prilikom, Danica i ja smo je molili da nam kaže kako stoje stvari sa našim ocenama. Ona se pozivala na tajnost ocena. Bilo joj je zabranjeno da pre podele đaćih knjižica kaže ko kakvu ocenu ima iz određenog predmeta. Maltene kukajući, oboje smo je spopadali. Danica ne toliko koliko ja. Znao sam da su mi ocene katastrofalne, ali ipak sam se nadao. Posle dugotrajnog navaljivanja, Kronićka se sažalila na nas i tiho nam rekla kako stoje stvari....

Danica, koja je uvek bila sasvim odličan đak, jedva je izvukla vrlo dobar uspeh. A ja, ja sam pao godinu.

To je bila cena naše ljubavi.

Stajali smo sve troje jedno vreme, gledajući se oči u oči. Trebalo mi je nekoliko minuta da dođem k sebi i da shvatim značaj izgovorenih reči.

- I sada su stvarno zaključene ocene?... - zapitao sam je u nadi da se možda ipak još nešto može popraviti.

- Nažalost, da - rekla je i spustila pogled.

Profesorici je bilo neprijatno. Nije htela da nas tamo sažaljeva. Lagano se povukla. Danica i ja smo ostali sami. Tada se i Danica pomerila. Okrenula se prema meni. Uхватила me je za ruku i pomilovala. U tom dodiru nisam osetio ljubav, ni sažaljenje, nego rastanak, rastanak zauvek. Zvonilo je, pa mi je bubnjalo u ušima. Začuo sam šapat anđela. „Bilo je suđeno da se sve tako završi.”

Danica je imala dva lica. Jedno za mene, a jedno za nekog drugog.

Tako je to bilo. Ona je krenula ka svom razredu i nikada se više nismo videli.

Dijana se odmara posle...

Na svojim licima i telima nisu primetili lagano strujanje vazduha. Povetarac se slutio samo po čavrljanju lišća na ogromnim brezama koje su ih okruživale. Debela stabla su se podizala sa lepo sredehog travnjaka. Svuda oko njih dominirala je zelena boja. Boris je, nalakćen, ležao na prostranom peškiru. Dijana je sedela u pletenoj fotelji naspram njega. Pletivo se nije moglo videti od pregršti raznobojnih peškira koji su bili nehajno bačeni preko nje. Kosa joj je bila još vlažna. Nedavno je isplivala iz reke. Oboje su voleli to mesto. Bio je to privatni posed, dobro ograđen, daleko od običnih znatiželjaca. Milan, njihov dobrostojeći prijatelj dozvolio je samo nekolicini svojih prijatelja da dolaze na taj deo reke. Dijana i Boris su upoznali Milana na jednom filmskom festivalu. Milan je bio producent, a Dijana glumica čija je karijera bila u usponu. Dijana se svidela Milanu na prvi pogled. Predložio joj je da poseti kupalište sa Borisom. Boris je bio slikar. Na tom delu privatnog štranda bilo ih je uvek samo nekolicina. Svako je svakog poznao. Često su dolazili i kada Milan nije bio tamo. Imali su slobadan ulaz na celo imanje. Ponekad su se ceo dan kupali i sunčali na obali.

- Jesi li primetio - govorila je Dijana brišući se debelim, mekanim peškirom. - Tamo, na drugoj obali reke, grade neki visoki metalni plato.

- Da - odgovorio je Boris i pogledao u tom pravcu. - Izgleda kao visoka metalna skela. Nemam pojma šta se tamo sprema.

Boris je napravio pauzu, jer je primetio da je Dijana ustala i počela da skida donji deo kupaćeg kostima. Želela ga je zameniti suvim. Mogla je to slobodno učiniti, jer nikoga nije bilo u blizini. Na drugom kraju travnjaka, daleko od njih, ležale su dve dame. One su bile zauzete nekim međusobnim razgovorom. A Milan se nije nalazio na posedu.

- Videćemo - nastavio je Boris kada je ona promenila i grudnjak.

*

Posle nekoliko dana ponovo su se našli na tom privatnom posedu. Visoka, metalna skela sa druge strane reke bila je završena. Stavljena je u funkciju. Sa nje su skakali muškarci glavom nadole tako što su im noge bile vezane dugačkom, elastičnom gumom. Dužina gume bila je tolika da su ispruženom rukom mogli da dodirnu površinu reke. To je bio jedan od novih opasnih sportova. Zove se bandži džamping (bungee jumping).

Boris je dosta znao o tom sportu. Tragajući na Internetu za novim idejama za slike, slučajno je naišao na tekst koji je opisivao nastanak tog sporta. Da bi se pohvalio Dijani, odmah joj je ispričao ono što je znao.

- Ideja za ovaj sport potiče od drevnog rituala "Gkol" koji se izvodi na jednom ostrvu u Pacifičkom arhipelagu. Legenda govori da se tamo, u selu Bunlap, žena jednog domoroca toliko naljutila u svađi sa mužem da je odlučila da se ubije. U besu se popela na drvo Banjan, za koje se smatra da je jedno od najviših na svetu. Vezala je svoje noge lijanama i sačekala svog muža. Kada je stigao Tamalie, tako se zvao muž, skočila je sa krošnje drveta. Siroti Tamalie, videvši da mu se žena ubila, skočio je za njom. Naravno žena je preživela jer je bila vezana lijanama, a siroti muž je poginuo.

- Kakve to sve veze ima sa onim što se tamo preko događa - zapitala ga je Dijana.

- Mnogo. Ova vežba je postala ritual za dokazivanje muškosti. Samo, sada se ne upotrebljavaju lijanke, nego debeo lastiš.

- Mislim da ste vi muškarci, da budem fina, šašavi. Žena vas prevari, izigra, a vi od toga napravite sport.

Boris nije reagovao na ovu njenu primedbu. Možda je nije u celosti ni razumeo. Bio je skoncentrisan na momka koji je baš lebdeo u vazduhu i gromoglasno se derao.

- Moram jednom pokušati - progovori Boris - pogled mu nije skretao sa dugokose devojke u farmericama koja se baš pripremala za skok.

- Ja nikad - izusti Dijana kratko.

*

Jedne večeri javila se telefonom Olgica, Dijanina mlađa sestra. Ona je živela u glavnom gradu. Diplomirala je na pravnom fakultetu. Dobila je ponudu u jednoj advokatskoj kancelariji u mestu gde je Dijana živela sa Borisom.

Zamolila je Dijanu da joj dozvoli da prenoći kod nje nekoliko dana, dok se ne snađe. Naravno, Dijana nije videla nikakvu prepreku za to.

I tako, Olgica je stigla posle nekoliko dana sa samo jednim koferom. Tog dana njih dve su dugo sedele i pričale o detinjstvu, roditeljima koji, nažalost, više nisu bili živi i o školovanju. Imale su mnogo toga da kažu jedna drugoj. Retko su se čule telefonom, a još ređe vidale. Dijana je ispričala kako je polagala prijemni na Akademiji. Olgica je govorila o tome kako je jedva položila rimsko pravo. Smatrala je da je to bio najteži predmet na faksu.

Kada su došle na red priče o muškarcima Dijana je poverljivo rekla sestri da se dobro slaže sa Borisom, ali da ne želi brak. Brak bi možda značio i dete, a ona još nije spremna na to. Želela je da izgradi započetu karijeru.

- Kako ste se upoznali? - zapitala je Olgica sa intersovanjem.

- Sreli smo se na jednoj Borisovoj prodajnoj izložbi. Čula sam za njega i došla u društvu mojih kolega sa Akademije. Na toj postavci Boris je izložio i jedno uljano platno za koje ga je inspirisalo delo čuvenog francuskog slikara Fransoa Bušera (Francois Boucher) „Diana resting after her bath”. Izuzetno mi se svidela ta slika. Učinilo mi se da Dijana sa platna liči na mene. Dok sam tamo stajala prišao mi je Boris. Izgleda da sam mu se jako svidela jer je predložio da mi pokloni tu sliku. Naravno, nisam mogla da prihvatim takvu ponudu. I dobro je što nisam, jer ga je jedan gospodin kupio za dobre pare.

- Baš romantično - rekla je Olgica na kraju. - Nažalost, ja se ne mogu pohvaliti.

Ona nije imala nikog. Puno vremena je posvetila učenju. Želela je, i u tome uspela, da diplomira na vreme. Mada su razgovarale do kasno u noć, sve teme nisu bile iscrpljene.

Boris je obema ugađao, jer im Olgica nije bila na teretu, šta više, i on se prijatno osećao u njenom društvu. Posle izvesnog vremena Olgica je našla stan i odselila se u drugi kraj grada. Ipak su se posle toga više puta čule i videle.

*

Desio se neki nesporazum između Milana i Dijane. Milan se „nabacivao” Dijani, a ona to nije želela da primeti. Imala je Borisa. Došlo je do svađe. Posle toga Milan im više nije dozvoljavao da odlaze na njegovo imanje. Dijanu i Borisa to nije preterano pogodilo. Nedaleko od njihovog stana bilo je jedno poluostrvo sa uređenim parkom i peskovitom plažom. Bili su tamo i mali prikladni restorani za brzu hranu i piće. Brzo su prihvatili to novo mesto za kupanje. Istina, tamo je bila veća gužva. Bilo je više kupača i posetilaca ali ih to nije brinulo. Borisu je bilo po volji i to što se sa tog mesta mogla videti metalna kula sa koje su skakali

momci. Zato je insistirao da češće dolaze na reku. Voleo je da se kupaju, ali još više je voleo da posmatra skokove sa tornja. Na taj način skupljao je hrabrost da i on isproba skok.

Ponekad, kada su odlazili na poluostrvo nisu imali nameru da se kupaju. Oboje su voleli duge šetnje. Za to vreme razgovarali su o svojoj budućnosti. Živeli su već skoro godinu dana zajedno. Bilo je vreme da odluče kako dalje. Boris je bio taj koji je želeo da se venčaju. Dijana je izbegavala tu temu. Znala je da brak donosi mnoge obaveze koje bi uticale na njenu karijeru. Želela je još malo da bude slobodna.

Boris je čekao pogodnu priliku. Činilo mu se da je ta prilika sigla jednog letnjeg popodneva. Vreme je bilo prijatno. Bilo je toplo, ali ne i sparno. Šetali su kroz park u debeloj hladovini. Dijana je na sebi imala kratku majicu sa bretelama. Nije nosila grudnjak. Ovom prilikom bila je u belim helankama. Ispod njih se nazirala malena tanga. Trbuh joj je široko virio između helanki i majice. Živeli su zajedno. Boris je poznavao svaki deo njenog tela, pa ipak, ona je izgledala tako privlačno. Videvši je takvu osetio je veliku požudu. To ga je malo omelo, no, kada se smirio, zamolio je Dijanu da sednu na obližnju klupu. To su i učinili. Najzad, Boris se odlučio. Okrenuo se prema njoj i pomislio: „Sada... možda je sada pogodan trenutak.” Od uzbuđenja mu se treslo celo telo, a lice se zajapurilo.

Dijana nije obraćala pažnju na njega. Nije želela da primeti kakva osećanja prožimaju Borisa. Baš u momentu kada je hteo da progovori, Dijana je naglo ustala i pružila ruku prema njemu.

- Krenimo u šetnju - rekla je.

Boris je shvatio da je ona osetila šta on u stvari želi. Htela je da se odbrani od neugodne situacije. Na njegovu ponudu verovatno bi morala dati neki neutralan odgovor. To bi Borisa uvredilo. Bilo je bolje da odgode pitanje braka.

Borisu su se zaledile reči u grlu. Nije imao snage ni da joj se obrati, samo se povinovao njenoj želji. Prihvatio je Dijanine ruke i krenuli su dalje među stabla.

Put kroz park vodio je vijugavo, prema reci. Spuštao se suton. Boris, videvši lepotu zalaska sunca, zaboravio je predašnju neugodnu situaciju. Kao slikar, nadahnut bojama neba i odsjaja u reci započeo je opisivati lepotu okoliša. Baš kada je prolazio jedan čamac, ostavljajući za sobom sitne talasaste tragove, zamračilo mu se pred očima. Ceo okoliš pretvorio se prvo u gustu maglu, a zatim u mrak. Prvo je pomislio da je taj događaj u vezi sa uzbuđenjem koje je doživeo oko Dijane. Pomislio je i na nagli priliv krvi u međunožje. No, bez obzira na to, nije ni pomislio da se nešto ozbiljno desilo sa njim.

- Dijana, stanimo za momenat. Ja ne vidim ništa - rekao je i počeo da mlatara rukama. Želeo je da je pronade, da se uhvati za nju. Videvši to, ona ga je prihvatila.

- Kako to? Je li ti loše? Imaš li vrtoglavicu? - zapitala je.

- Ne, samo mi je sve tamno pred očima.

- Ne brini. To je verovatno nešto prolazno. Videćeš, brzo će se situacija popraviti.

Nažalost, situacija se nikada više nije popravila. U momentu je izgubio vid. Jedan oveći tromb zaustavio se pored očnog živca. Posle četiri minuta živac je pobeleo i izumro. Celokupna dramatična situacija nije imala nikakve veze sa pokušajem prosidbe, ili sa Dijaninim odevnim predmetima.

*

Kasnije, na oftalmologiji, sve su učinili da bi mu makar delimično povratili vid. Čak su ga i operisali. Nažalost, ni hirurški zahvat nije dao nikakve rezultate. Funkciju živca ni na koji način nisu mogli obnoviti. I tako, Boris - slikar, morao se navići na novi način života.

Drukčije su se ophodili prema njemu. Lekari i sestre su ga vukli za sobom, držeći ga za ruke prilikom pregleda. Tada bi često osećao ubod igle u oko. Ni hraniti se nije mogao sam. Hranile su ga sestre, ili Dijana. Često je padao u očaj. U bolnici su ga tešili na jedan oprobano, ali surov način.

- Pomisli samo da si izgubio obe ruke. Nikada ne bi bio u stanju da bilo šta uradiš. Čak ni zadnjicu ne bi mogao sam da obrišeš.

- Lepo. Stvaaaaaarno se radujem što sam izgubio vid, a ne ruke.

*

U početku, Dijana je redovno dolazila u posetu. Hrabrila ga je svojim pričama iz vanjskog sveta. Ona je bila jedini njegov posetilac. Borisov otac je rano preminuo, od infarkta. Mati mu je živela negde u inostranstvu sa drugim mužem.

Kasnije, Dijanine posete su postale sve ređe. Kada su lekari uvideli da mu bolničko lečenje ne može pomoći, uputili su ga u ustanovu za slepe i slabovide. Tamo je trebalo da ponovo nauči da se sam hrani, oblači i orijentiše.

Dok je bio tamo na obuci, jednom prilikom ga je posetila Olgica, Dijanina sestra. Boris se obradovao toj nenadanoj poseti. Već dugo nije imao nikakvih vesti o Dijani. Olgica ništa nije znala o životu i ponašanju slepih lica i zbog toga je, kada su se sreli, atmosfera bila malo zategnuta. Osetio je prilikom rukovanja da se Olgicina ruka znoji. Dok su sedeli u klubu, Boris je pokušao da se neobavezno, ležerno ponaša.

- Dijana nije došla sa tobom? - zapita.

- Ne - bio je to kratak odgovor.

- Možda se ljuti na mene? Ne sećam se da sam je nečim uvredio.

- Dijana, Dijana se udala za ... Milana, onog producenta.

Bio je ovo treći udarac u Borisovom životu.

Prvi mu je bio kada mu je otac preminuo. Bio je veoma vezan za njega. Ponovnu udaju svoje majke nekako je još i progutao. Kada se to desilo imao je dvadeset jednu godinu. Tada je već imao ponude za svoja dela. Slike i crteži su pronalazili kupce. Mogao se brinuti sam o sebi. Kada ga je majka napustila sa novim mužem, ostavila mu je stan i sav nameštaj. Rastanak se pretvorio u ljutu svađu. Od tada ga ne interesuje gde živi i šta radi. Svaka se veza prekinula sa njom.

Drugi udarac sustigao ga je na obali reke. Tada, kada je izgubio vid. Bilo je to strašno. Sve se dogodilo bez telesne boli. Kao kad bi čovek samo zatvorio očne kapke. Oni bi se zalepili, tako da ih nikada više ne može otvoriti. Dugo je pretpostavljao da je to samo nekakav glupi san. Jednom će se probuditi i ponovu videti Dijanu. Ona će tada biti pored njega.

A sada je ovaj treći udarac pokopao sve njegove nade. Saznanje da je zauvek izgubio Dijanu veoma ga je bolelo. Kao da mu je neko isčupao dušu i srce. Čak je i fizički bol osećao. Ta kratka rečenica „Udala se” otklonila je sva njegova nadanja.

*

Dijanina sestra ga je redovno posećivala. Njihovi zategnuti susreti su kasnije postali prijatni. Ona je ostajala sa njim svakim danom sve duže i duže. U domu, pored Borisa, osećala se kao kod kuće. Na kraju je odlazila samo kući na počinak, u večernjim satima.

Jednog popodneva ju je zamolio da krenu u šetnju na obalu reke. Bilo mu je dosta kuhinjskog smrada koji se širio oko njegove sobe. Zaželeo se novih zvukova i mirisa. Za takav izlet potrebno je bilo angažovati taksi.

Posle dužeg putovanja kolima kroz raznoliki gradski žamor, stigli su na mirno mesto. To je bila obala. Držeći se pod ruku, krenuli su u šetnju. Svež, prijatan vazduh i prolećni mirisi širili su se svuda oko njih. U vazduhu se osećao ozon, kao posle obilne kiše. Boris je kroz mekani đon cipela mogao osetiti sitne kamenčiće kojima je staza bila pokrivena.

- Olgice, želeo bih malo da hodam bosonog. Dodir tabana, zvukovi i mirisi koji me okružuju, stvaraju novu sliku o prirodi u mojoj glavi.

- Samo slobodno. I tako nema nikoga u blizini - hrabrila ga je.

Boris se spusti na travu. Sedeći, skinuo je cipele i čarape. Ona mu je pomagala u tome.

- Krenimo prema reci, prema klupama - predložio je Boris kada je ponovo bio na nogama.

Uživao je. Ponekad je osećao sitne kamenčiće koji su ga bockali po tabanima. Ponekad ga je gicala trava. U zanosu, oslobodio se njene ruke. Krenuo je sam, prvo oprezno, a zatim sve hrabrije i hrabrije. Ponovo je život ulazio u njega. Već je maltene zaboravio da možda postoje i prepreke, kada ga je ona blago uhvatila za ruku.

- Ako kreneš dalje u tom pravcu, udarićeš u jednu debelu brezu.

Boris je prihvatio njenu ruku. Tako su dugo hodali. U jednom trenutku začuli su daleki krik.

- Gde se nalazimo? - zapita Boris.

- Ubrzo stižemo na obalu reke.

Nastavili su šetnju. Opet se začuo, sada razgovetniji, ženski krik. Boris načulji uši. Krik se ponovi.

- Bandži džamping - uzvikne on radosno. - Još uvek su tu.

- Ako si umoran, možemo da sednemo. Tu je u blizini jedna klupa.

- Dobro, nije na odmet mali odmor. Koliko smo udaljeni od reke.

- Ne mnogo.

Seli su. Boris je bojažljivo opipavao ivicu klupe. Tražio je neki znak da prepozna onu na kojoj je hteo da zaprosi Dijanu. Ništa nije mogao razaznati. To mu se učinilo normalnim. Pa bio je tada toliko uzbuđen da se ne seća ni na kojoj klupi su sedeli.

Olgica kao da je pročitala njegove misli.

- Nemoj tražiti prošla vremena. To će ti samo načiniti bol - rekla je ljubazno Olgica.

Na ove reči Boris se okrenuo u pravcu glasa. Ispružio je desnu ruku, pema njenom licu. Prstima pređe preko njene glatke, baršunaste kose. Lagano je privuče k sebi i poljubi.

*

- Gurni me.

- Ne, Borise. Samostalno moraš da zakoračiš.

Bio je neodlučan. Samo ga je saznanje o tome šta čini zaustavljalo. Priroda i okoliš za njega nisu predstavljali nikakav problem. I onako je sve bilo crno. Sama pomisao da će izgubiti tle pod nogama, koje je za njega mnogo značilo, bila je jedina prepreka. Pa ipak, tu je stajao

ispred ostvarenja svog dugogodišnjeg sna. Nije mogao sebi dozvoliti da prokocka ovu jedinstvenu priliku. Zakoračio je.

Bilo je užasno. Izgubio je tle pod nogama. Mlatao je udovima. Očajnički je želeo da se domogne nekog čvrstog oslonca. Na taj način bi se mogao orijentisati. Vazduh je strujao kao vetar oko njegovog lica. Pretpostavljao je da je to bestežinsko stanje, koje astronauti preživljavaju u svemiru. Činilo mu se da nikada neće doći kraj tom lebdenju, tom bestežinskom stanju. Ali, usledio je trzaj. Nešto je zategnulo njegove povezane noge. Za momenat je bio prestrašen u tišini koja ga je okruživala. U potpunosti je izgubio orijentaciju. Normalno, jer nije imao prema čemu da se orijentise. Zbog toga ga je obuzela ogromna panika. Glasno je dreknuo. To je bio jedini način da je se oslobodi. Bili su to dugi, dugi, nezaboravni trenuci. Najzad, neko ga je uhvatio za ruke.

- Ostvario ti se san - progovorila je Olgica pored njega.

*

Boris je ušao u prostoriju. Dijana je ležala na velikom bračnom krevetu. Bila je okrenuta licem prema stropu. Ruke je zabacila iznad glave. Bila je samo u gaćicama. Kosa joj je bila vlažna. Videlo se da je malopre izašla iz kupatila.

- Dođi, Borise - rekla je ne gledajući ga.

Boris je prišao krevetu. Bilo mu je neprijatno. Nije spustio pogled na njeno telo, već je gledao prema uljanoj slici koja je visila na suprotnom zidu. Kakva podudarnost, pomislio je u sebi. Dijana je bila i tamo. Bilo je to originalno platno Bušera. Na slici je potpuno gola sedela Dijana iz 1742 godine u društvu svoje prijateljice i odmarala se posle kupanja.

- Primetio si? - pogledala je i ona u tom pravcu. - Liči na mene.

- Da. Mada ona ima nešto dužu kosu i manje grudi - odgovorio je Boris, gledajući stidljivo čas u nju, čas u reprodukciju.

- Zašto si došao? - zapitala ga je najzad i umešnim pokretom ruke pokrila se zgužvanim baršunastim platnom.

- Otac te zove...

*

Boris je ušao u prostranu dnevnu sobu. On, Gologlavi, stajao je kraj prozora okrenut leđima. Imao je na sebi svima poznat, dugačak, beli kaput. Još davno, na njegovo insistiranje, Boris ga je doneo iz Pariza. Neko je već pre njega dolazio u prostoriju. Teške crvene draperije ispred prozora bile su razvučene. Zbog toga, široke zlatne naramenice, znak kraljevstva, svetlucale su na jutarnjim zracima sunca. S rukama prekrštenim na leđima, gledao je kroz prozor. On je znao da je Boris prisutan, ali nije reagovao. Zraci koji su prodirali sa leve strane prozora osvetljavali su bistu koja je stajala na kaminu. Bio je to portret mlade žene. Mada se pri ulazu u sobu nije moglo naslutiti koga predstavlja, Boris je znao. Bila je to Dijana.

On se lagano okrenuo u profil. Nije ni pogledao Borisa. Gledao je u bistu i blago zapitao:

- Jesi li razgovarao sa Dijanom?

Inače, retko je bio blag. Verovatno je u mislima bio sa svojom ljubimicom, pa je zaboravio da ne razgovara sa njom.

- Jesam, ali nisam siguran da me je poslušala - odgovorio je Boris ponizno. - Juče nije htela ni da me pusti u svoju sobu.

- Insistiraj, insistiraj. Mora da nauči francuski jezik - govorio je i posmatrao bistu. - Ona će jedina ostati živa iz naše porodice.

Posle tih reči, čije je značenje znao, Boris se okrenuo. Lice mu je bilo tamno, bez očneih jabučica, kao da je izvađen iz grobnice, ili nekog sarkofaga. Te dve tamne rupe u glavi bile su direktno uprte u Borisa.

- Trebaće joj taj strani jezik, ako želi da ostane Dijana. Pobrini se...

*

Borisa je obuzeo užasan strah. Počeo je da propada. Propadao je kroz njegovo desno oko, kao kroz neki bunar. Prolazio je kroz svetleće krugove, uzdužne isprekidane lijije i rastegljiv prostor. Učinilo mu se da je taj okrugli, duguljasti levak vremenska mašina. Ponekad se levak sabijao i postajao zatvoren krug oko njega. Vreme i Prostor jurili su pored njega. Posle je on jurio u lopti kroz Prostor i Vreme.

U trenutku se sve razbistrilo oko njega. Našao se u uzanoj, tamnoj, barskoj prostoriji. Disko muzika je treštala. Većina prisutnih bile su mlade devojkice koje su plesale, izvijajući telo u brzom ritmu. Raznobojni stroboskopi šarali su po prostoriji u skladu sa muzikom. Barske stolice su bile napuštene, izuzev jedne u dubini prostorije. Gusti dim, koji se kovitlao po prostoriji, zaklanjao je lik osobe koja tamo sedi. Iza barskog pulta stajao je Gologlavi. Obavljao je svoje uobičajene poslove, brišući čase u ritmu muzike. Borisu se učinilo da ga se odnekud seća. Nije puno razmišljao o tome. Zanimalo ga je ko to sedi u uglu iza dimne zavese. Prišao joj je. Bila je to Dijana.

Pušila je duboko uvlačeći dim. Oveća okrugla čaša sa tamnozlatnim napitkom bila je ispred nje. Pila je francuski konjak. Bila je moderno mladalački obučena, kao i svi ostali. Korset tamno braon boje tesno se pripijao uz njeno skladno telo. Taj kožni gornjak, koji se na prednjem delu šnirao kao cipele, toliko je bio tesan u predelu grudi da se tamo izrez više otvarao. Sedeći mirno, prekrstila je noge koje su virile ispod kratke, crne suknjice.

- Šta opet hoćeš? - upitala je Borisa ljutito.

- Tvoj otac, Njegovo veličanstvo, naredio mi je da te naučim vlaškom govoru - pokušao je blago.

Povukla je dim. Pogledala je prema čaši i ne pogledavši ga, zapitala:

- I?...

- Došao sam da te vodim kući.

- Nema svrhe. I tako niko neće verovati ko sam...

*

U mraku se pojavilo Borisovo sopstveno očajničko lice. Glasno je dreknuo. Lice mu se naglo deformisalo. Prostor oko njega postao je svetliji. Nalazio se u jednoj sobi sa čudnim instrumentima. On sam je ležao na operacionom stolu. Ruke i noge su mu bile vezane. Kasnije, naglo se pojavilo jedno žensko lice, malo zamućeno, da bi se kasnije ozbistrilo u lice Dijane. Nije uopšte obraćala pažnju na njega. Jednim pokretom uzela je skalpel i zasekla Borisovo levo oko. Boris je počeo, užasnut, da viče.

- Upomoć!

- Ne deri se. Samo želim da promenim tvoj pogled na mene. Nadam se da ti to ne smeta. - Bila je vrlo ljubazna.

- Naravno da mi smeta. Boleće me.

- To me uopšte ne zanima.

- Upomoć!

*

Naglo se probudio. Soba sa Dijaninim likom je u tren nestala. Samo je gusta crnina lebdela oko njega. Shvatio je da je ceo prizor bio samo san.

Olgica, njegova supruga, ravnomerno je disala u krevetu pored njega. Spavala je. Verovatno je samo u snu, bez glasa, vikao. Inače bi se i ona probudila. Kada se malo smirio, uzeo je jastuče i obrisao znoj sa čela. Obazrivo je napustio krevet. Pošao je prema kuhinji. Bio je žedan. Kretao se uobičajeno, ispruženom rukom. Tamo gde je trebalo da budu kuhinjska vrata, nije bilo ničega. Izgleda da su bila otvorena.

- Otkud ti? - začuo se glas iz kuhinje. Boris je taj glas odmah prepoznao. Bila je to Dijana.

Nastala je tišina. Boris se setio da je Dijana zamolila Olgicu da provede nekoliko dana kod nje. Rekla je da se jako posvađala sa Milanom i da razmišlja o razvodu. Olgica je zapitala Borisa da li će mu smetati da Dijana bude kod njih nekoliko dana. On nije imao ništa protiv. Smatrao je da su prošla vremena kada je patio za njom.

- Imao sam loš san - nastavio je Boris posle pauze - a šta je s tobom?

- Nisam mogla da zaspim. Ponekad, tako noću, probudim se gladna. Moram da pojedem nešto.

Naglo, sudari se sa nekom mekanom tkaninom. Bio je u nedoumici. Ranije nije bila nikakva prepreka između vrata i sudopere. Ruke su mu se lagano dizale. Bio je to neki materijal kao Olgicina spavaćica. Kada su mu prsti dodirnuli dva velika ispupčenja, kao oparen, naglo ih povuče k sebi.

- Zašto si stala ispred mene? - zapita je Boris ljutito. - Idi kući. Idi nazad kod Milana.

- Nema ga. On je na službenom putu.

- Da skuvam jednu kafu?

- Ne, ako sada popijem do jutra neću zaspati.

- Ja bih pila. Skuvaću i tebi, ako se predomisliš.

Boris je ponovo krenuo prema sudoperi. Dijana više nije stajala tamo. Napipao je jednu čašu na polici i napunio je vodom iz česme.

- Šta si sanjao? - upita ga Dijana, stojeći ispred šporeta.

- Tebe i loš prizor.

- Kako znaš da sam to bila ja? Jesi li me video?

- Da, video sam te. A, i san je bio loš. Pa ipak, dobro je. Makar sam u snu video. Lekari su u pravu. Čovek ne vidi očima, nego mozgom. Ono što je u njemu urezano ponekad se nesvesno pojavi. Volim da sanjam, makar bilo to i loše. A ti, zašto si mi zaprečila prolaz?

- Zanimalo me je da li si još uvek zaljubljen u mene. Da li me još voliš?

- I samo si zbog toga došla u posetu kod sestre?

Požarevačka 9

Danicu više nikada nisam sreo. Ona je završila srednju školu i nestala iz mog života. Kada je ponovo počela školska godina, shvatio sam da nisam bio jedini ponavljač. Naravno, to nije bila baš neka uteha za mene, ali odlučio sam da vrlo ozbiljno shvatim školu. Bez velikog napora, već dobro poznajući gradivo, lako sam napredovao. Do kraja školske godine nisam imao nijednu lošu ocenu.

Posle ekskurzije, preostalo nam je još nedelju dana škole. Te, poslednje nedelje, znojili su se samo oni koji su imali slabe ocene. Ovog puta ja nisam bio među njima. Za vreme školske godine pratio sam nastavu, a nisam bio zaljubljen kao prethodne godine. U toj, poslednjoj, nedelji samo sam fizički prisustvovao časovima.

Da bi se što pre i duže vozikao sa Miletom, mojim najboljim drugom, biciklom sam odlazio u školu. Ili sam ga ja čekao ispred gimnazije, ili je on mene čekao ispred ekonomske škole. To je zavisilo od toga ko je tog dana imao manje časova.

Te, zadnje nedelje, mislim da je bio utorak ili sreda, Mileta sam ja čekao ispred gimnazije. Posle školskog zvona učenici su prokuljali kroz glavnu kapiju. Mile je izašao među poslednjima. Morao je da ode po svoj bicikli. U gimnaziji, na kraju dvorišta bio je rezervisani prostor za te stvari. Mogao ga je ostaviti i ispred zgrade. Ali, bojao se da će ga neko ukrasti, bez obzira na to što ga je zaključavao kratkom čeličnom sajlom. Veoma je voleo da se vozika biciklom. Pitanje je da li bi dobio drugi, ukoliko bi mu taj ukrali.

Kada je najzad izašao, jedno kratko vreme dogovarali smo se u kom pravcu da krenemo. Za to vreme, iz grupe učenika ispred zgrade izdvojila se jedna učenica i krenula nazad prema kapiji. Verovatno je, pretpostavljao sam, nešto zaboravila u razredu. Bila je srednje visine. Imala je vitak stas sa izrazito lepim, oblim grudima. Iz visoko natapirene smeđe punde padao je tanak čuperak ispred lica. Žurila se, a taj čuperak joj je smetao. Svakih nekoliko koraka, sklanjala bi sa lica te vlasi. Bilo je već toplo vreme, pa je na sebi imala samo tanku, uz telo pripijenu, belu bluzu i tamniju suknju do kolena. Za momenat, njene tamne oči okrenule su se prema meni. Prodorno me je pogledala, ili se to možda meni samo tako učinilo.

- Ko je ta devojka? - zapitao sam Mileta i glavom pokazao prema njoj.
- Video sam je među učenicama drugog razreda, ali ime joj ne znam.
- Da li bi mogao da saznaš? Voleo bih da se upoznam sa njom...
- Dobro... dobro... ali krenimo već jednom...

U ovakvim prilikama, kada smo polazili iz škole na biciklističku turu, nismo išli daleko. Znali smo da nas kod kuće čekaju za ručak.

Sledećeg dana, Mile je mene čekao ispred ekonomske škole.

- U nedelju popodne idi u Požarevačku 9. Budi tamo u pet.
- Zašto ja da idem u Požarevačku? - pitao sam Mileta.

Inače Požarevačka, odnosno Požarevac me je više podsećao na zatvor nego na ime ulice. No, pre nego što sam postavio još neko konkretnije pitanje, on me je preduhitrio:

- Tamo te čeka Valerija.

Verovatno je video izrazito čuđenje na mom licu, pa je zato nastavio:

- Zar mi juče nisi rekao da saznam ime one devojke? Zove se Valerija... Valerija Hajdu... Razgovarao sam sa njom. Poručuje ti da...

- ...u nedelju u pet budem u Požarevačkoj 9. - nastavio sam umesto njega.

- Da, ali krenimo već jednom. Znaš da pre ručka imamo malo vremena za vožnju.

Mile je veoma voleo vožnju biciklom. Svaki trenutak koji bi propao zbog toga što nije bio na sedlu bicikla, smatrao je velikim gubitkom. Ovog puta sam ga pustio da izabere i vodi put. Inače, to se vrlo retko događalo. Uvek sam ja vozio prvi i diktirao tempo, odnosno moje srce je to diktiralo. Mile je strpljivo terao bicikli za mnom. Kada mu se činilo da je tempo suviše spor, usput bih napravio nekoliko krugova, ali nikada me nije požurivao. Znao je da sam već tada imao problema sa srcem.

Nisam ni obratio pažnju na pravac koji je Mile izabrao. Samo sam, sagnute glave, automatski, okretao pedale. Sve vreme sam razmišljao o tome šta to može da bude u Požarevačkoj 9.

Prvo, nisam ni znao gde se nalazi ta ulica u Somboru. No, znao sam da imam još nekoliko dana da saznam. Možda se tamo nalazi neka poslastičarnica? Ili možda neki mali prigodan restoran, gde se može popiti kafa. Možda prodavnica? A može biti i neka trgovina?

Sve varijante su mi se obrnule u glavi, ali Požarevačka 9 je ostala nepoznanica. Sledećeg dana nisam išao u vožnju sa Miletom. On je sa svojom sestrom Slavicom otputovao u Beograd u posetu rođacima. Tog popodnevna nas je posetila tetka. Čak i za vreme razgovora sa njom, stalno mi se motala u glavi Požarevačka 9.

Sasvim neobavezno sam je zapitao da li je slučajno čula za Požarevačku ulicu.

- Pa kroz nju prolazim svaki put kada dolazim kod vas, a i kada idem u centar grada. Požarevačka ulica preseca ulicu Ivana Cankara, gde ja stanujem sa Oliverom. Zašto pitaš?

- Samo tako... Ima li u toj ulici neka poslastičarnica, restoran ili neka radnja?

- Nema u toj kratkoj ulici ništa drugo, do kuće za stanovanje. Kako ne znaš o kojoj ulici je reč? Pa i ti prolaziš kroz nju kada dolaziš kod nas. Iz nje se nastavlja Batinska ulica.

Tada mi se sve razbistrilo. Shvatio sam o kojoj ulici je reč. Rešio sam da još tog popodneva biciklom obiđem tu famoznu Požarevačku ulicu. Tetka je bila u pravu. Kada sam stigao do ulice odmah sam je prepoznao. Tamo, kroz tu ulicu, prolazio sam bezbroj puta kada sam Danicu pratio kući. Zgrada sa brojem 9 nalazila se na drugom kraju. Sama kuća je bila velika, švapska zgrada presečena na pola. Deo pod brojem devet bio je malo duži. Pored same zgrade bila je velika kapija sa dva krila. Za svaku sigurnost, dva puta sam se provozao ispred nje. Na svu sreću, niko se nije pojavio iz kuće. Znači - konstatovao sam - ovde treba da dođem u nedelju u pet.

Kao mladom, neobuzdanom tinedžeru sve varijante su mi se okrenule u glavi. Od brzog, strastvenog seksa, pa do toga da je samo, jednostavno treba sačekati i otpratiti u prvu šetnju.

Moram priznati da me je jako zanimalo zbog čega me Valerija zove kući, a ne na neko odredište gde su se u ono vreme sastajali mladi srednjoškolci.

U subotu sam, kao po običaju, izašao na korzo sa svojim drugarima. On je, tradicionalno, bio na desnoj strani glavne ulice. Kolegama iz škole nisam rekao ništa o mogućem novom poznanstvu. Želeo sam da sačekam nedelju.

Posle bioskopske predstave i čavrljanja u parku, kasno sam stigao kući. Otac je već bio u kuhinji. Uobičajeno je večerao, šetajući u krug oko velikog stola. Tako smo već godinama jeli. Nas dvojica smo uvek poslednji dolazili kući. On je voleo da igra šah u Mađarskoj Kasini sa ostalim penzionerima, a ja da se družim sa vršnjacima. U kuhinji se nije ložilo zimi, samo

kuvalo. Zato je do ponoći u njoj uvek bilo hladno. Tako, ranije, u zimskom periodu nikada nismo sedali za sto, nego smo šetali u krug i jeli bez reči. Ponekad je bilo tako hladno da nam se i dah video u vazduhu. Nekako, ta navika je ostala i u letnjim mesecima. Nikada nismo seli za sto da večeramo.

Trebalo mi je barem desetak minuta da započnem temu o slučaju Požarevačka 9. Interesovalo me je njegovo mišljenje. Očekivao sam da će on otkriti rešenje jer je stariji, iskusniji...

Saslušao je moj iskren monolog i dileme koje su se nagomilale te nedelje oko Valerije, a da me nijednom nije prekinuo. Kada sam najzad završio sa pričom, malo je zastao, uzeo još jedan zalogaj, sažvakao i jednostavno rekao:

- Njeni roditelji žele da saznaju ko si.

Ovako jednostavan, prozaičan, ali ipak realan odgovor u potpunosti me je srušio. Iz ružičastih oblaka spustio me je na zemlju. Nisam odgovorio ništa. Mozak mi je bio zauzet laganim rušenjem one idilične pretpostavke koju sam gradio te nedelje oko budućeg poznanstva.

U pet i pet povukao sam zvono pored kapije u Požarevačkoj ulici. Ubrzo sam začuo sitne, žurne korake koji su se približavali kapiji. Sav uzbuđen, čekao sam da vidim ko će da otvori kapiju. Poneo sam sa sobom i buket cveća za Valeriju. Postojale su samo dve mogućnosti. Kapiju će otvoriti neko od njenih roditelja, a pitanje je bilo šta ću tada reći, ili će kapuju otvoriti Valerija. Za taj slučaj takođe nisam imao pouzdan odgovor. Nisam bio baš pripremljen ni za jedan od mogućih slučajeva. Bio sam veoma nesiguran. Ovakav način upoznavanja nisam do tada još doživeo. Za momenat sam zažalio što sam stavio sebe u tako neprijatnu situaciju.

No, bilo je kasno za odustajanje. Kapija se otvorila, a iza nje se pojavilo Valerijino radosno lice. Bez ustručavanja, odmah mi je pružila ruku u znak pozdrava.

- Ja sam Valerija Hajdu. A pretpostavljam da si ti Arpad?

- Da - odgovorio sam i pružio joj ruku.

- Pa, onda uđi... - nastavila je.

Ovo upoznavanje bilo je tako jednostavno i prirodno, kao da smo se već odavno znali. Videvši njenu otvorenost i ljubaznost, stekao sam malo samopouzdanja. Posmatrao sam njeno prijatno, lepo lice. Njen prirodan smeh i dobra snalažljivost me je u momentu očarala. Sve vreme, a to je bilo samo nekoliko trenutaka, promatrala mi je lice studiozno. Primetio sam da je zadovoljna. Posle izvesnog vremena spustila je pogled na buket.

- To si za mene doneo? - zapitala je.

- Da... izvini...

- Hvala ti. Veoma si ljubazan... Hajdemo unutra.

Kada smo ušli u predsoblje, u susret nam je pošla njena majka. Bar tako sam mislio tada... Ljubazno me je pozdravila. Ponašao sam se po svim propisima dobro odgojenog mladića za takve prilike. Odgovarao sam na njena uopštena pitanja kratko i sa poštovanjem. Majka se povukla u kuhinju, a mi smo ušli u dnevnu sobu. Zastao sam na vratima. Tamo se već nalazilo društvo. Svi su bili otprilike mojih i njenih godina. Na sredini sobe bio je okrugli sto. Na stolu je bila tacna sa sedvičima. Bio je tamo i jedan bokal, pun limunade. Oko bokala su stajale prevrnutе prazne čaše. Čula se tiha muzika, verovatno sa gramafona. Tako nešto nisam očekivao. Ni na kraj pameti mi nije palo da me Valerija zove na žurku. Kada smu ušli, prebrojao sam pogledom prisutne. Bilo je desetak mladića i devojaka. Svi su se okrenuli sa interesovanjem prema Valeriji i meni. Bilo mi je neprijatno, jer sam bio neprikladno odeven

za takvu kućnu zabavu. Imao sam na sebi odelo a stavio sam i kravatu. Prisutni su bili u farmericama i majicama, jednom rečju ležerno odeveni.

Valerija je isključila muziku i predstavila me. Rekla im je samo moje ime. Prisutni su klimnuli glavom. U ono vreme nije bio običaj da se mladi rukuju i tako predstavljaju jedno drugom. Nikoga nisam poznavao, osim jednog malo debljeg mladića koji je sedeo na tepihu i halapljivo jeo sedvič. On je bio Bekaši, sin duhovnika reformističke crkve. Išao je sa mnom u prvi razred osnovne škole. Sećam ga se. Bilo ih je troje braće. On je bio najmlađi. Verovatno me je prepoznao, jer mi se prvi obratio:

- Zdravo Arpade... U koju školu ti ideš? U gimnaziji te nisam viđao.

- U ekonomsku...

- U ekonomsku - ponovio je otegnuto.

Na tom skupu sam shvatio koliko gimnazijalci potcenjuju ostale srednjoškolce. Moj dobri prijatelj Mile to nikada nije spomenuo. Valerija je pokušala svim svojim umećem da me predstavi tako da me prisutni prihvate. Oni su svi bili gimnazijalci. U nevezanom razgovoru saznao sam da među srednjoškolcima postoji i određeno rangiranje. Naravno, to potiče od samih gimnazijalaca. Na prvom mestu su bili oni. Za njima je sledila srednja tehnička škola, zatim učiteljska, pa tek onda ekonomska. Na kraju lestvice je bila srednja poljoprivredna škola. Gimnazijalci su smatrali da se tamo upisuju samo seljačka deca. Medicinska škola se rangirala negde oko sredine i to samo zato što su te učenice dobro poznavale anatomiju...

Valerija je malo pojačala muziku i zamolila me za ples. U to vreme, slušali smo tivist i rok muziku. Plesali smo, a priključili su nam se i ostali. Zategnuta situacija se malo opustila. No, ipak se na nekim njenim prijateljima videlo da im nije baš drago što me je pozvala na zabavu. To svoje negodovanje su skrivali pred Valerijom. Videlo se da je ona vrlo popularna među svojim vršnjacima.

Ipak, na kraju, zabava se prijatno završila. Pre rastanka, dogovorio sam se sa Valerijom za sledeći sastanak. Valerija je predložila da nakon dva dana, u utorak popodne, opet dođem kod nje.

To je predložila samo zato što joj, na brzinu, ništa drugo nije palo na pamet. U to vreme već je počeo školski raspust. Škola više nije bila prikladna za sastanak. Pomislio sam da, kada se budemo videli, odlučićemo gde da se prošetamo.

Kada sam u utorak povukao zvono na kapiji, bio sam mnogo samouvereniji nego prvi put. Na moje veliko iznenađenje na kapiji se pojavila njena majka...

- Dođite Arpade, Valika se još oblači - rekla je ljubazno. - Mislim, sačekajte je u dnevnoj sobi.

- Da. U redu - odgovorio sam malo zbunjeno.

Kada smo stigli u dnevnu sobu, ponudila mi je da sednem. Rukom je pokazala na jednu od dve foltelje, na onu kaja se nalazila bliže prozoru. Ona nije sela. Nehajno je popravljala stolnjak i voće koje se nalazilo na sredini stola. Primetio sam da je jabuku nekoliko puta premestila, ali na kraju je ipak ostala na istom mestu. Kada je završila taj nepotrebnii posao, započela je razgovor, onako neobavezno. Veoma ljubazno, ali znalački, počela je da me ispituje. Ne znajući šta je razlog tog razgovora, postao sam vrlo govorljiv. Za nepunih desetak, petnaest minuta, saznala je ko sam, šta sam, u koju školu i koji razred idem, ko su mi roditelji, koje su vere... Čak je saznala i dioptriju mojih naočara. Ukratko, saznala je sve što je potrebno da zna brižljivi staratelj.

Kada bolje razmislim, bila je genijalna i veoma stručna u nevezanom razgovoru koji je imao za cilj da u potpunosti razotkrije moju porodicu i mene.

Na kraju, baš kada smo završili temu o mojim naočarima, stigla je i Valerija. Ne sećam se koliko je vremena prošlo do njenog ulaska u dnevnu sobu, jer sam bio zauzet davanjem odgovora. Pojavila se u svetlo ružičastoj haljini. Ramena su joj bila gola, jer haljina nije imala rukave. Prednji deo dosezao je i obuhvatao njen vrat.

Odlučno je sela u drugu fotelju pored mene.

- Zdravo Arpade - rekla je pomalo poslovno a zatim se obratila tetki. - Manji, tebe očekuje Đopa...

Kada je Manji izašla, pogledao sam prema Valeriji. Od njenog lica pogled mi se polako spuštao prema nenoj nozi. Suknja joj je bila veoma uska, ali ne suviše kratka. Na prednjem delu butine, zategnutu, ravnu površinu svilaste haljine narušavala su dva mala ispupčenja. Dva mala okrugla dugmeta koja su nagoveštavala mesto gde su zakačene svilene čarape za kopče. U ono vreme nisu još postojale hulahopke. Na nogama je imala pomalo visoke letnje cipele, kombinaciju tekstila i kože. Tekstil je bio iste boje kao i njena haljina. Osetio sam da me prati pogledom i uživa u tome što je promatram. Kada sam ponovo podigao pogled, srele su nam se oči.

- Ko su, u stvari, Manji i Đopa? - zapitao sam je.

- Manji je ona koja je malopre izašla...

- Ti tvoju majku zoveš Manji? - pitao sam zainteresovano.

- Ne. O svojim roditeljima nerado govorim. Možda kasnije... Manji je moja tetka. Ona me pazi maltene od samog rođenja. Ona i Đopa...

- Đopa je tvoj pas?... - nervozno sam zapitao, jer u stvari ništa još nisam znao o ovoj porodici, mada sam došao već drugi put.

- Ne Arpade - počela je strpljivo, ali malo uvređeno, da mi objašnjava. - Manji je nadimak moje tetke, a Đopa je nadimak mog tetka. Oba imena sam im ja nadenula. Oni vole što ih tako zovem. Tetak je obućar, a tetka je stručnjak za izradu gornjih delova cipela... ne znam tačno kako se to kaže...

- Ni ja ne znam, ali mislim da se svi koji se bave pravljenjem i krpljenjem obuće zovu šusteri...

- Ne, ne, krojenje i šivenje gornjeg dela obuće ima drugi naziv. Sada se ne mogu setiti koji, ali kad bude došla Manji... pitaćemo je. Svu moju obuću oni kroje i prave. Tek kad mi budeš video zimske čizme...

- Možda zimi... verujem - odgovorio sam - nego, čini mi se da te kod kuće zovu Valika. Da li mogu i ja tako da te zovem?

Valika je odobravajući klimnula glavom.

- Da li možemo da krenemo? - zapitao sam je.

- Možemo, samo da se javim Manjiki.

Valikina tetka nas je ispratila do kapije. Usput, napomenula je da smo možda mogli i da ostanemo u kući. Ona bi rado skuvala čaj za nas dvoje. Mislim da je još nešto rekla, ali to nas više nije interesovalo. Bili smo zauzeti jedno drugim. Uхватili smo se za ruke i krenuli prema centru grada.

Naš prvi izlazak bio je dosta jednostavan. Radovali smo se. Ona nije mnogo govorila. Bila je više čutljiva. Možda zato što se moja usta nisu zatvarala. Pričao sam joj o fotografisanju, o snimanju filma i o novinarstvu. Sa interesovanjem je slušala moje hvalisanje, pogotovo priču o fotografiji. Ona je, kako je i sama priznala, bila retko ispred objektiva fotoaparata. A o samom snimanju filma prvi put je čula od mene. Naravno, nisam se hvalio time da sam neke razrede ponavljao, nešto zbog bolesti, a nešto zbog ljubavi.

Od Valike sam saznao da je ona bila odličan đak. U gimnaziji je izabrala društveni smer. Matematiku nije baš preterano volela. Kada sam je zapitao odakle poznaje porodicu Bekaši, objasnila mi je da su i oni reformističke vere. Ona ne, ali njena tetka redovno ide u crkvu. Tamo su se upoznali. Od tad se na svakoj žurci pojavljuje jedan od trojice braće iz porodice Bekaši.

Lagano smo se šetali korzoom. U stvari, onim tempom koji je kolona mladih parova ispred nas diktirala. Usput sam pratio sve one koji su dolazili iz suprotnog pravca, prema nama. Pomno sam želeo da sretnem nekog od poznanika. Da vide sa kakvom zgodnom devojkom hodam. Sreli smo samo nekoliko školskih drugova i drugarica, ali oni me nisu previše zanimali. Želeo sam, u stvari, nadao sam se, da ću sresti jednu devojk. Devojk koja je nestala iz mog života pre izvesnog vremena. Nažalost, posle nekoliko krugova morali smo napustiti glavnu ulicu. Ona je imala izlaz samo do osam sati. Bilo je to dosta strogo za jednu srednjoškolku. Kada smo stigli do kapije u Požarevačkoj 9, želeo sam da je poljubim ali ona to nije dozvolila. Kao da se nečega uplašila. Postalo je neprijatno i meni i njoj. Nisam želeo da forsiram stvari, da se možda ne bi naljutila.

Kada sam krenuo sa Valikom, moram da priznam, prvenstveno mi se svidelo njeno skladno, dobro „izvajano” telo. Ugodno sam provodio vreme sa njom, jer je ljubopitljivo slušala moje hvalisanje. Bio sam stariji, više sam čitao, a i interesovao sam se za mnoge stvari. Kada smo bili zajedno nismo razgovarali o školskim stvarima, kao što je to bilo uobičajeno među školarcima. Čitao sam engleski časopis Life International, koji sam redovno kupovao u jednoj knjižari na glavnoj ulici. Iz tog mesečnika sam saznavao šta se dešava u svetu. Bilo je mnogo članaka i fotografija iz oblasti kulture, nauke, umetnosti, koje u našim časopisima u to vreme nije bilo. Dok sam joj o tim stvarima govorio, sa interesovanjem me je slušala.

Posle izvesog vremena još jednom su nas pozvali na proslavu rođendana. Njena dobra razredna drugarica je priredila žurku. To je bio moj poslednji susret sa gimnazijalcima, sa Valikinim brojnim prijateljicama. Pretpostavljam da se mnogo spletkarilo o meni i njoj. Verovatno me je ona branila i na taj način postali su gnevni na nju, zbog mene.

Započela je sezona kupanja na Štrandu. Mile i ja smo redovno išli na kupanje biciklom. Valika nije imala bicikli i nije znala da pliva, zbog toga se nije baš radovala odlasku na Štrand. Pa, ipak, uspeo sam da je nagovorim da barem jednom ili dva puta nedeljno pođe sa nama. U danima kada bi pristala, odlazio sam do nje. Sela bi na rudu muškog bicikla i tako smo se vozili tih 5-6 kilometara do Štranda. Na nekim delovima puta, gde je staza bila neravna, bilo joj je malo neprijatno, zbog štruckanja. Na ravnim delovima puta pripijala je svoja leđa uz moje grudi. Taj dodir bio je i njoj i meni prijatan. Odlazak na kupanje obično se dešavao u popodnevnim časovima.

Kada bismo stigli do kupališta, Mile je obično već bio tamo. Valika je svoj dvodelni kostim oblačila još kod kuće, tako da nije morala u svlačionicu, ili da joj tražimo kabinu. Mile je igrao vaterpolo, a ja sam malo plivao. Za to vreme Valika se zabavljala u društvu mojih prijatelja. Često su tamo bili Gordon i Konrad. Oni su redovno odlazili na Štrand. Kasno popodne, zbog obolelog srca, bio sam iscrpljen od plivanja. Kada smo se vraćali kući, Mile je bio taj koji je vozio Valiku. Tada bismo je oboje dopratili do kuće.

Kako je prolazilo vreme, sve čašće sam se viđao sa Valikom. Sve to vreme išli smo držeći se za ruke. Nedeljom pre podne bio sam redovan gost kod nje u dnevnoj sobi. Na stolu je uvek bilo svežeg čaja, ili soka i tacna puna keksa. Obično sam stizao nešto posle devet, a odlazio par minuta pre dvanaest. Njeni staratelji, Manji i Đopa, nisu nas uznemiravali. Mogli smo nesmetano da razgovaramo.

Manji bi nekoliko minuta pre dvanaest ulazila kod nas u sobu i opominjala me da će uskoro podne. Razmenili bismo nekoliko srdačnih rečenica, te sam ja ustajao i odlazio.

Jednom prilikom, dok smo sedeli u foteljama jedno pored drugog, uzeo sam napolitanku u usta tako da je druga polovina virila. Okrenuo sam se licem prema Valiki. I ona je pogledala prema meni. Lica su nam se približila. Valika je odgrizla deo keksa koji je virio iz mojih usta i nasmešila se. To smo ponovili nekoliko puta sa napolitankom, a posle i bez nje. Kasnije, Valika je priznala da joj je to bio prvi poljubac. Posle tog događaja nismo se šetali samo držeći se za ruke.

Njena tetka je sumnjala da se nešto dešava. Kada je dolazilo vreme ručka, pre nego što bi ušla u sobu uvek je u predsoblju za nešto „zapela”, ili bi slučajno nešto ispustila, te napravila takvu buku da bi je i nagluv mogao čuti. Tako smo uvek imali vremena da se uredimo posle ljubakanja.

Preko nedelje, kada nismo odlazili na kupanje, šetali smo se po gradu ili parku. Valika se prva setila da promenimo naš uobičajeni pravac. Predložila je da idemo prema parku koji se nalazio blizu željezničke stanice, a ne prema onom u centru.

- Tamo je manje prolaznika - govorila je.

U tim slučajevima sretali smo se uvek na kraju glavne ulice, kod Doma Armije.

Park je bio dosta udaljen od centra. Bio je i manje uređen nego onaj pored Županije. Ovaj su uglavnom koristili putnici. Oni koji su čekali voz, ili oni koji su presedali i smogli malo vremena da se nadišu svežeg zraka. Baš iz tog razloga, bilo je smešteno mnogo klupa pored vijugavog prolaza među drvoredima. Klupe nisu bile fiksirane. Svako ih je mogao pomerati i smestiti na mesto koje mu je najviše odgovaralo.

Prilikom prvih dolazaka, tražili smo samo one klupe koje su bile slobodne, a ipak malo zaštićene od pogleda prolaznika. Kasnije smo pronašli jedan vilajet u udaljenom uglu parka. Taj deo je bio dobro zaklonjen visokim žbunastim rastinjem. Tamo smo premestili jednu od klupa i nazvali je našom. Sa udaljenosti, teško da bi neko mogao čak i da pretpostavi da se tamo nalazi klupa. Kada smo sedeli na njoj bili smo neprimećeni. To mesto je postalo naše malo tajno skrovište.

Te godine avgust je bio veoma topao. Znojili smo se čak i u večernjim časovima. Svako je nosio laganiju i što je bilo moguće ležerniju odeću. Odlučio sam se za tanku platnenu košulju sa kratkim rukavima. Mada sam imao žarku želju da se pojavim na spoju sa Valikom u kratkim pantalonama, u ono vreme to nije imalo smisla.

Ona je nosila dvodelnu letnju haljinu. Lepršavu svetlonarandžastu suknju od tankog, svilenkastog materijala. Volela je narandžastu boju. Imala je mnogo odevnih predmeta u toj boji. Svi ti ženski materijali imaju nekakve nazive. Ja ih verovatno nikada neću zapamtiti. No, ovoga puta to nije ni važno. I gornji deo je bio od istog materijala. Tanke naramenice su držale bluzu, te su joj vrat i ramena bili goli. Ispod tih naramenica virile su još jedne. To su bili držači grudnjaka. Nikada nisam ni pretpostavljao da bi se pojavila bez grudnjaka. Ma koliko da je bilo toplo, zbog njenog, ili bolje rečeno njenih staratelja, i ona je bila dosta konzervativna. Bluzica se zakopčavala na prednjoj strani. Mislim da su sve devojke imale slične haljine na sebi na toj paklenoj vrućini.

Kada smo stigli do naše klupe, ona je sela uobičajeno, kako se normalno sedi, nogama napred, oslanjajući se na naslon. Ja sam prebacio noge kroz otvor između naslona i sedišta. Tako nam je bilo ugodnije, mislio sam, lakše se možemo ljubiti.

Posle onog slučaja sa napolitankama primetio sam da su njeni poljubaci sve žešći. Uzvrćao sam to. Dok smo se natezali, kao što to obično biva, jedno dugme na njenoj bluzi popusti i otvori prolaz mom pogledu prema njenim grudima. Ali su one bile pokrivene grudnjakom, tako da sam samo mogao pretpostavljati šta se nalazi u njima. Krv mi se slila u prepone i pantalone su mi postale tesne. Verovatno je to i ona primetila i levom rukom posegnula za taj deo. Prvo ga je samo stidljivo pomilovala, a zatim obuhvatila koliko su joj zategnute pantalone dozvoljavale. Osetio sam da mi niz leđa putuje bezbroj iglica. Taj osećaj me je naveo da budem još strasniji. Ona je tiho zajecala od zadovoljstva. Osetio sam onu poznatu harizmatičnost koja spaja dvoje zaljubljenih. Ljubili smo se još divljije. Zavukla je ruku u moje pantalone i pronašla ono što je tražila. Moj najintimniji deo. Pokretima ruku izmamila je grč koji je eksplodirao.

Želeo sam da ne prestane, ali bila je primorana da skloni vlažne ruke. Bilo mi je veoma ugodno. Poželeo sam da i ona oseti istu slast. Pokušao sam da zavučem ruku ispod njene suknje. Zadržala me je. Nije još bila pripremljena za tako nešto. Pomislio sam da bi možda bilo jednostavnije ako bih je naveo da makar skine grudnjak. Odmakla se negodujući. Objasnila mi je da je to vrlo komplikovano. Prvo bi trebala skinuti bluzu da bi se oslobodila grudnjaka. Smatrala je da je to dosta rizično.

- Može neko da naiđe - opravdavala se.

I tako smo ostali obučeni i milovali se samo kroz odeću.

Leto je brzo prošlo. Ponovo su počela predavanja u školi. Valika je krenula u treći, a ja u četvrti razred srednje škole. Oboje smo ozbiljno shvatili učenje. Ostalo nam je malo vremena da se sastajemo, ne samo zbog učenja, nego i zbog toga što smo išli u različite škole. Mogi smo se vidati svega dva, tri puta nedeljno.

Jednom prilikom, za vreme časkanja, slučajno sam joj izblebetao da se amaterski bavim i grafologijom. To je bila istina, jer sam u tadašnjem somborskom omladinskom listu „Pokret” vodio i jednu takvu rubriku. Kako i na koji način, bila bi sada to dugačka priča. Bitno je da je ona to saznala, mada sam to dugo krio od nje, znajući sa kakvim posledicama ću se sresti.

Moje pretpostavke o posledicama su se obistinile.

Naredne nedelje, kada smo se sastali kod nje u dnevnoj sobi, prva stvar je bila da stavi pred mene jednu od svojih školskih svesaka.

- Kaži, Arpade, kakva sam na osnovu ovog rukopisa?

Tada sam morao da odigram stručnjaka koji na osnovu rukopisa može da utvrdi karakter neke osobe. Objašnjavao sam joj šta znače pisana slova, kada su nagnuta ulevo ili udesno. Kakav karakter ima osoba koja piše zaobljenim slovima, a kakva koja piše uskim, duguljastim. Kako se tumači razdvojenost slova u rečenici itd, itd. Sve su to bile opšte stvari. Nije trebalo da mi pokaže svoj rukopis. Poznavao sam je već više od 4-5 meseci. Otkrila je svoj karakter kroz razgovor, kroz postupke. Znao sam kakva je. A znao sam i to šta u stvari želi da čuje. Pa, na kraju krajeva, šta me košta, pomislio sam. Reći ću joj ono što želi da čuje. Pretpostavljao sam da će biti zadovoljna i skinućemo grafologiju sa dnevnog reda.

Nabrojao sam sve moguće pozitivne osobine koje bi rado svako saslušao. Gledao sam u rukopis, a ponekad, objašnjavajući neke detalje, i u njeno lice. Bila je zadovoljna samom sobom. Pa i morala je, jer joj nisam rekao da je konzervativna, da veoma lako podleže tuđim

uticajima, da o mnogim stvarima nema svoje mišljenje. Rekao sam to da je veoma inteligentna, obrazovana, što je predstavljalo poluistinu. A bila je u nekim stvarima i veoma tvrdoglava. Pogotovo što se tiče seksa. Svoju nevinost čuvala je za svog budućeg muža. Verovatno iz tog razloga ni naša intimnost nije stigla dalje od poljubaca i milovanja.

Naši sastanci nedeljom pre podne ostali su i dalje redovni. Jednom prilikom ušla je i Manji. Donela je kolaće i usput zapitala još jednom koje su dioptrije mojih naočara. Objasnio sam joj da sam baš pre par meseci morao da ih menjam. Od svoje četrnaeste godine stalno sam morao povećavati dioptriju. Vid mi je slabio. U šali sam joj napomenuo da ću na kraju oslepeti, ako se stvari tako nastave.

Drugom prilikom počela je temu o religiji. Tako, usput, zapitala me je da li odlazim na mise. Negativno sam odgovorio.

- Pa onda je tebi u stvari svejedno koju veru neguješ. Možeš biti i baptista, pravoslavac, evangelista, ili baš reformista.

- Nije baš tako - odgovori sam - moji roditelji su katolici, zbog toga i ja želim da to ostanem, bez obzira na to što ne odlazim u crkvu.

S tim se završio razgovor o religiji. Preko Valike je saznala da imam problema i sa srcem. Pretpostavljam da je shvatila da ima dovoljno elemenata da započne kampanju kod Valike da me se liši.

Posle tih razgovora hodali smo još mesecima zajedno. Valika me je volela. To je bilo neosporno. Manji je imala težak posao da je odvрати od mene. Naši sastanci su postali sve ređi. Verovatno je uspela da ubedi Valiku da ja nisam prilika za nju.

Mnogo sam očekivao od dočeka Nove godine 1965-66. Ponadao sam se da ćemo je negde dočekati zajedno i popraviti naše odnose. Međutim, Valika me je sa žaljenjem odbila, rekavši da joj dolazi mama u posetu i da se to retko događa, te će porodica zajedno dočekati Novu godinu. Hteo, ne hteo, razumeo sam. Sa Miletom sam te godine slavio Novu godinu u muškom društvu.

Prilikom naših retkih sastanaka više nismo odlazili u park kod željezničke staninice na našu klupu. Bilo je hladno. Ne samo u vazduhu nego i u našim odnosima. Jednog dana mi se požalila da je malo zapostavila školu i da mora to da nadoknadi. Mora mnogo da uči i zbog toga ne može više da se sastaje sa mnom. Tako se završila naša ljubav.

Posle toga sam stajao još nekoliko puta ispred kapije Gimnazije obmanjujući sebe da čekam Mileta, ali u dnu duše želeo sam da vidim Valiku.

Sa Valikom se više nisam sreo u Somboru.

Jednom prilikom, početkom 1968, kada sam počeo da radim na televiziji u Novom Sadu, sreo sam je na Pašićevom trgu. Ispričala mi je da studira mađarski jezik.

Posle mnogo godina, Mile mi je rekao da je čuo da se Valerija udala za jednog reformatorskog popa i da živi u Holandiji.

Darkov san

Olja je ulazila u dvadesetu godinu života kada se upisala na fakultet. Posle srednje škole dve godine je radila u jednoj filmskoj ekipi kao sekretarica režije. Reditelj filma je bio neki, za nju nepoznati Englez. Taj posao, koji se svrstava u rad pomoćnog osoblja, dobila je preko prijateljice koja je igrala neku beznačajnu ulogu u tom filmu. Ona je imala veće ambicije od toga, ali sa srednjom školom nije dobila bolje ponude. Pošto nije znala engleski, kada se obraćala reditelju trebalo je da zamoli prevodioca da joj pomogne. Zbog takve prepreke u komunikaciji zamalo da su je oterali sa snimanja. Ostala je samo zato što se podala asistentu kamere, koji se posle založio za nju. Posle završetka filma shvatila je da su jezici vrlo bitni u poslu i zato se upisala na fakultet. Počela je da studira engleski jezik i književnost.

Darko je napunio dvadeset drugu godinu. Studirao je istoriju. Bio je na četvrtoj godini. Ako malo „zapne“, mogao bi da diplomira za godinu dana. Oba fakulteta, zajedno sa ostala tri, bili su smešteni u istoj zgradi. Niko nije vodio tačnu evidenciju, ali se pretpostavljalo da je u zgradi vrvalo od 800 do 900 studenata. U toj velikoj gužvi svaki susret između devojke i muškarca mogao se tumačiti kao slučajnost, izuzev ako su išli na ista predavanja.

Olja se volela družiti. Navikla je na takav život u filmskoj ekipi. Svaki poziv za studentski „tulum“ rado je prihvatila. Darko je izbegavao takva druženja. Odlazio je na njih samo kada je tu zabavu priređivao neko od njegovih prijatelja.

Tako su se njih dvoje našli slučajno u istom društvu na jednoj proslavi. U užem krugu prisutnih Olja je zapazila Darka. Tada ga je videla prvi put i odmah joj se svideo njegov izgled. Darko je imao prijatno, malo koščato lice i plave oči. Bio je visok i skladno građen. Svetlo smeđa kosa odgovarala je boji njegovih očiju. Olja je imala plavu, veoma kratku kosu, okruglo lice i bila je malo punačka. To se više primećivalo na njenom struku, nego na licu i grudima. Darko nije obraćao pažnju na nju. Stajali su tako u krugu njih petoro-šestoro, pili neki ledeni čaj i razgovarali o fakultetu i o muško-ženskim vezama.

Po toj temi Olja se odmah izjasnila. Rekla je da ona nema momka. Smatrala je, a to je potom i izgovorila, da joj ni ne treba muškarac. Ta njena izjava privukla je Darkovu pažnju. Ona nije bila Darkov tip, ali ga je ta njena tvrdnja počela zanimati.

Olja je bila iskusna. Znala je kako da privuče pažnju na sebe. Jedna od njenih taktika bila je da izgovori nešto neobično, nesvakidašnje o datoj temi. Pretpostavljala je da će to zaintrigirati Darka, bez obzira na to što je on nije zapazio. I bila je u pravu. Da se kojim slučajem to nije desilo, pokušala bi nešto drugo. Posle te njene izjave bilo je samo pitanje vremena kada će joj on prići. I to se dogodilo. U tim prvim, drugarskim razgovorima Darko je promenio mišljenje o njoj. Sazrela je u njemu želja da njih dvoje treba da se zabavljaju. Olja je strpljivo čekala da započne vezu.

Darko je bio manje iskusan. Trebalo mu je više vremena da je zamoli za prvi sastanak. Ona je to prihvatila i tako je započela njihova veza. Sastajali su se iz dana u dan. Prvo su se samo držali za ruke i šetali pored obližnjeg jezera. Oko jezera je bio uređen park. Tamo su se redale klupe pored vijugavih staza za šetnju. Darko i Olja su bili česti posetioци parka. Čak su izabrali i jednu klupu koja je bila tik pored jezera. Voleli su ovu klupu. Bila je to njihova, ali neobična klupa. Na delu za sedenje treća letva je bila nešto kraća od ostalih. Majstor je, greškom, skratio meru. Za tu klupu vezale su ih prijatne uspomene. Tu su se i poljubili prvi put... Mrštili su se kada su prilazili klupi, a neko je već sedeo na njoj.

U međuvremenu Darko je diplomirao. Dobio je i posao u jednoj školi. Želeo je samostalan život, te se odvojio od roditelja. Zakupio je malu garsonjeru. U toj garsonjeri su Olja i Darko

prvi put spavali zajedno. Za Darka, ona je bila prva ljubav i u seksualnom smislu. Nije mu smetalo kada je saznao da ona nije nevina. Kasnije ju je nagovarao da se doseli kod njega. Ona to nije mogla, jer je još uvek zavisila od roditelja.

Olja je smatrala da je Darko sazeo, da je postao čovek. Mnoge odluke u njihovim odnosima ona je prepuštala njemu. Darku se to svidelo i, vremenom, površna fizička veza pretvorila se u njemu u duboku zaljubljenost.

Kako je on tunuo u ljubav, ona je isplivala iz nje na površinu. Isplivale su i do tada njemu nepoznate stvari. Bila je veoma sklona laganju. Izmišljala je o sebi i o drugima stvari i događaje koji se nisu desili. Od toga je bio još veći problem to što je počela da pije. Desilo se i to da ga je njena mati pozvala u sred noći u panici, moleći ga da je potraži. Darko je to učinio, obilazeći kafane i prijatelje dok je nije pronašao. Pijanu. Olja je uvek nalazila pogodan izgovor, što je Darko prihvatao jer ju je duboko voleo.

Kada je Olja završila fakultet nije se odmah zaposlila. Smatrao je to dobrom prilikom da se ona preseli kod njega. Međutim, baš tada, njihovi kontakti su se proredili. Olja je pronalazila svakojake izgovore da izbegne sastanak. Izgovor je nalazila čas u glavobolji, čas u odlasku na dogovore radi posla. Darko, kao neiskusni mladić, nije primetio te znake koji su ukazivali na zahlađenje njihovih odnosa. Još uvek je verovao.

Jednog proleća se Darko jako razboleo. Dobio je reumatsku groznicu sa visokom temperaturom. Morao je da leži u bolnici, a zatim nekoliko nedelja u stanu. Za to vreme Olja ga ni jednom nije posetila. Čuli su se samo telefonom nekoliko puta. Ona je izrazila bojaznost da će da se zarazi, bez obzira na to što ju je on uveravao da njegova bolest nije bila zarazna. Ona ipak nije dolazila kod njega.

U stvari, razlog za njen nedolazak bio je neko treći. Kao što to uvek biva, Darko je za trećeg saznao poslednji. Rekli su mu to „dobronamerni”. Pojavio se bivši kolega sa fakulteta, neki Bata, koji se „do smrti” zaljubio u nju. Govorio je: ukoliko ona ne bude njegova, izvršiće samoubistvo. Olja je u to poverovala i predala mu se. Posle toga, svugde oko nje počele su da kruže priče: „Sa Oljom može da legne ko god hoće. Ona je darežljiva.” Taj atribut stigao je i do nje. Saznavši to, pokajala se. Razgovarala je sa Darkom preko telefona. Molila ga je da joj oprost. Priznala je da je naivno podlegla psihološkom pritisku. Obećala je da se to više nikada neće dogoditi, jer ona samo njega voli. Ako on to bude tražio, preseliće se kod njega. Zbog toga ga je zamolila da se sastanu. Darko je odlučio da prihvati sastanak. Ako bude iskrena, možda će joj oprostiti.

Ovog puta Darko je sam prilazio njihovoj klupi. Na njegovu sreću, nije se niko odmarao na njoj. Olja je predložila da se tamo nađu. Prilazio je sporo, jer ona još nije stigla.

„Kasni, po običaju” - pomislio je. - „No, čekaću na nju svega desetak minuta”.

Kada je došao do klupe seo je komotno i ispružio noge. Gledajući prema jezeru navirala su mu sećanja iz prošlosti. Setio se prvog poljupca. Setio se kako su bili u njegovom stanu zagrljeni kada su vodili ljubav. Kako je boljažljivo, sporo, ljubeći njenu kožu i stomacić napipao bedra i gaćice. Kako je podivljala strast u njemu. Kako se postideo zbog neuspeha, jer je izgubio kontrolu nad sobom. Setio se kako ga je ona nežno prihvatila i umirivala. Govorila mu je da se to dešava i da treba samo malo da pričekaju, da se dotle ljube. U drugom pokušaju bio je uspešniji. Sačekala ga je i celim telom se uvijala oko njega. Najзад, njeno snažno, čvrsto telo utopilo se u njegovo. Voleli su se divljom strašću bez trunke stida, ponovo i ponovo. Posle, kada su bili zajedno nikada nije osetio takvu lepotu i zadovoljstvo kao onomad, prvi put...

Senka njenog lika zatvorila je Darku pogled na jezero. To ga je vratilo u stvarnost. Olja je stajala ispred njega. Toliko se zadubio u razmišljanje o prošlosti da nije primetio njen dolazak.

- Zdravo Darko - pozdravila ga je sumorno i sela pored njega na klupu. Darko ju je pogledao u oči ali nije odgovorio. Spazio je da u tim njenim očima postoji velika uznemirenost.

„Moralo se nešto krupno desiti” - pomislio je. - „Inače ne bi ona posle svega tražila oproštaj i ponovni sastanak.”

Zato je i dalje čekao, gledajući zatalasalu površinu jezera. Želeo je da ona kaže zbog čega je tu.

- Bata me je silovao - pokuša ona da započne razgovor - nikada nisam pomislila da se tako nešto može meni dogoditi.

Čuvši to Darko se razljutio. U toj srdžbi, da je Bata tog trenutka bio pred njim, mogao bi ga ubiti. Suzdržao se. Nije odmah reagovao. Gledao je i dalje prema jezeru. Trebalo mu je vremena da prihvati tu činjenicu.

- Pa ti si kurva... - rekao je to jednostavno prihvativši njene reči. Okrenuo se prema njoj i nastavio. - Jel i te fizički povredio?

Takav odgovor Olja nije očekivala.

- Nisi čuo šta sam ti rekla? - izgovorila je to glasnije, a zatim ustala i ponovo stala ispred njega. - Bila sam silovana.

- Nisam siguran da li se to stvarno i desilo - rekao je i dalje ne uzbuđujući se, mada je u njemu sve vrilo. - Toliko toga si mi do sada lagala. A sve te stvari koje sam čuo o tebi ne nagoveštavaju da si silovana. Jedino ako te je Bata fizički povredio...

- Nije, nije me fizički povredio... ali uzeo me je bez moje volje... Iz svega toga naučila sam mnoge stvari. Ne želim više tako da nastavim. Sa tobom mi je bilo tako lepo. Dobro smo se slagali. Bio si nežan. Volela sam te i volim te i sada... Nisi bio sa mnom kada je trebalo da me zaštitiš...

- Bio sam bolestan... - rekao je to spustivši pogled pred sebe.

- Da. Znam. Žao mi je što te nisam posetila. Bojala sam se... Ali sada, želela bih da počnemo sve iz početka...

Ove njene reči Darko nije čuo. Počeo je trezvenije da razmišlja. Zapitao se u kojoj meri je i on kriv za to što se dogodilo. Bio je bolestan kada se to sve desilo sa Oljom. No, ipak je osećao krivicu. Razmišljao je zaštitnički. Mnogo ju je još uvek voleo.

- Treba mi vremena, Olja.

Za mesec dana Darko je omršavio skoro deset kilograma. Bio je neodlučan i grizla ga je savest. Voleo ju je i pozeleo je da ponovo budu zajedno. Mrzeo je sebe kada se setio kako se ponašao prema njoj u parku pored jezera. Olja mu je nudila priliku, molila ga je da ponovo budu zajedno. Međutim, tada je on bio preterano grub prema njoj. Dok je on patio, Olja je i dalje bila sa Batom. Onim istim Batom na koga se žalila da ju je silovao.

*

Za tih mesec dana dok se Olja vucarala sa Batom, Darko je dolazio u park. Odmarao se na njihovoj klupi. Gledajući u zatalasalu površinu jezera, navirali su mu događaji sa Oljom. Setio se kako je želeo da je zaprosi. U ono vreme pomislio je da bi bili skladan par. Nikada nije imao hrabrosti da to učini. Možda je tako i trebalo biti. Bojao se njene neiskrenosti.

Posle godinu dana Darko je još uvek sanjao da je sa Oljom. Dok je spavao sam u svom iznajmljenom stanu, navirali su mu ponekad slatki, a ponekad ružni snovi sa njom. On je posle buđenja uvek pokušavao da ih analizira. Hteo je da sazna da li imaju veze sa stvarnim događajima.

*

U svemirskoj kapsuli bili su njih dvoje. Darko i Olja. Oboje su bili obučeni u belo, grubo svemirsko odelo. Samo su im se glave videle kroz metalni kružni okovratnik. No, bez obzira na to što su bili tako debelo obučeni, materijal od kojeg je pravljeno odelo dozvoljavalo im je slobodno kretanje.

Kapsula je bila duguljastog oblika. U njoj su se nalazile dve prostorije. U jednoj su radili, ta je bila puna raznih instrumenata, a u drugoj su spavali. Pošto je „spavaonica” bila mnogo manja od radne prostorije, kreveti su bili namešteni jedan iznad drugog.

Olja i Darko su bili u orbiti oko Zemlje. To se jasno moglo videti jer se velika, plava, oblacima prošarana planeta, tromo okretala ispod njih. Baš u momentu kada je on posmatrao Zemlju, učinilo mu se da se lagano udaljavaju od nje. Prvo je pomislio da mu se to samo učinilo. Pozvao je Olju da i ona proveri.

- Pa, mi smo izleteli iz orbite! - viknula je očajno - šta si uradio?

Darko u stvari nije ništa uradio. Verovatno se dogodila neka greška, ili kratak spoj. Ali nije bio toliko zabrinut, jer su kiseonika i hrane imali dovoljno. Nekako će se već snaći i vratiti kapsulu nazad u orbitu. Seli su oboje za instrumente i pokušali da uključe pomoćne rakete za korekciju putanje. Komande nisu reagovala, a oni su se sve više i više udaljavali od Zemlje. Sve su pokušali, ali bez uspeha. Posle izvesnog vremena, odustali su misleći da će se stvar sama popraviti. Zemlja se više nije ni videla. Oko njih su bile samo nepoznate, svetlucave zvezde. Lebdeli su ko zna gde u svemiru.

Odjednom, bez bilo kakve intervencije, uključile su se rakete za korekciju putanje. Kompjuter je proradio. Po instrumentima se videlo da ih je nešto snažno privlačilo. Toj snazi se kapsula želela odupreti i zato je uključila rakete. No, sve je bilo bez efekta, jer su i dalje leteli prema nečemu nepoznatom...

Putovali su satima, a možda i danima. Već su izgubili osećaj za vreme, kada se pojavila jedna ogromna, tamna planeta. Ona je privlačila njihovu svemirsku kapsulu. Prvo su obleteli planetu u nekoliko krugova. Sa tamne površine povremeno je izbijala crvena, užarena lava. Ti crveni pramenovi eksplozije dostizali su skoro do njihove kapsule. Bilo je jezivo. Niko nije mogao da preživi eventualni pad na njenu površinu. Olja i Darko su se prvi put zaista uplašili, jer je svaki njihov novi krug oko planete bio bliži od prethodnog. Planeta ih je snažno privlačila. Verovatno je ona i uticala na to da su izleteli iz Zemljine orbite. Olja je imala osećaj da ih ta planeta želi progutati.

To se i dogodilo. Pali su na površinu i odmah potonuli u njenu unutrašnjost. Odjednom se stvorila nova slika oko Darka. Stajao je na pragu jedne svetle laboratorije. Jedna ljubazna, mlada gosodica u belom mantilu naginjala se iznad njegove saputnice iz kapsule. Olja je ležala na hirurškom stolu. Ruke su joj bile vezane za sto. Imala je na sebi samo dvodelni beli kupaći kostim. Darko je želeo da joj priđe, da joj pomogne da se oslobodi. Ljubazna naučnica ga je umirila. Rekla je da nema čega da se plaši, ona samo želi da uzme nekoliko uzoraka njene kože. Pošto on nije znao tačno kako je to nameravala da uradi, pričekao je.

Hirurški sto se počeo tresti zajedno sa Oljom. Od te vibracije počeli su da joj otpadaju parčići kože sa ramena i butina. Ljubazna naučnica je te parčice sakupljala metlicom na malu metalnu lopaticu. Baš kada je Darko hteo da uzvikne, da zaustavi to mučenje, eksperiment se završio.

Na Oljinom licu se nije videlo da je boli. A i mesta gde su malopre otpadali delovi kože odmah su zarasla.

Darko se uspaničio. Zatražio je da razgovara sa šefom laboratorije. Nije želeo dalje da ih podvrgavaju bilo kakvim ispitivanjima. Ljubazna naučnica je samo klimnula glavom i uvela ga u drugu prostoriju. Tamo je sedeo jedan plavokosi mladić.

- On je naš glavni šef - rekla je.

Glavni šef se baš zabavljao nekim zvučnicima. Eksperimentisao je sa zvukom. Želeo je da dobije najkvalitetniju reprodukciju zvuka. Muzika je bila snimljena na malim klinovima. Te klinove je stavljao u manju posudu sa vodom. Čim bi vrh klina dodirnuo vodu, počeo je da reprodukuje muziku. On je menjao veličinu i položaj nekoliko različitih zvučnika. Od toga je zavisila „boja” zvuka.

- Vidiš kako je jednostavno - obratio se Darku ne pogledavši ga - samo promeniš položaj i odmah je zvuk drugčiji.

Darka nije to preterano zanimalo. Želeo je da sazna šta će bit sa njima.

- Još nismo sigurni - odgovorio je - treba da vidimo još neke stvari. U svakom slučaju ne bojte se, biće sve u redu.

- Ali mi želimo da se vratimo na Zemlju - zanovetao je Darko.

- Tu odluku prepustićemo vama.

Vreme je prolazilo. Izvršeno je još nekoliko analiza na njima. Vađena je krv, koštana srž, ćelije mozga, čak su jednim uređajem mogli da gledaju i njihovim očima. Ni jedan od tih zahvata nije ostavio traga na njihovom telu. Sve rane su zarasle posle nekoliko sekundi. Na kraju su saznali odgovor.

- Mi smo, kao i vi ljudi sa Zemlje. Otisnuli smo se u svemir veoma davno. Pre vas, pre vaše ljudske generacije postojala je druga ljudska generacija. Mi smo se razvili do te mere da smo mogli da gradimo svemirske brodove. Na Zemlji je došlo do velike katastrofe. Uništeno je sve živo. Trebalo je da prođe mnogo vremena da se ponovo rodi život na Zemlji. Vi ste ta druga generacija.

Nas nekoliko hiljada ju je izbeglo na taj način što smo brodom otišli u daleki svemir. Od tada lutamo i usavršavamo sami sebe. Ostalo nas je samo nekolicina. Mi, koji smo ostali, pronašli smo kako možemo ostati besmrtni. I vas smo proučavali zbog toga da nađemo načina kako bi i vi postali kao mi, besmrtni.

Prošlo je mnogo vremena od kada ste odlutali od vaše, u stvari naše, zajedničke planete. Tamna planeta koja vas je privlačila je iluzija. To je u stvari veliki svemirski brod sa mnogo laboratorija. I vaša mladost je iluzija. Vreme je da se odlučite da li da postanete besmrtni i da živite sa nama, ili da umrete od starosti - završio je priču Glavni šef.

Kada je iluzija nestala, Darko i Olja su mogli da vide kako starački izgledaju. Olja se odmah odlučila. Ona ne želi postati besmrtna. Darko je sebi odredio još nekoliko dana razmišljanja. Sutradan Olja je stala u jedan uspravan metalni kovčeg. Bezbolno su je dezintegrisali. U Darkovom sećanju ostao je njen osmeh, kojim se opraštala od njega. Nije odustala od sopstvenog izbora. Znala je da će njena sećanja i dalje lutati svemirom bez sopstvenog tela.

*

Darko se probudio kao da je Olja tu, u krevetu pored njega. Osećao je njen miris. Na dušeku je primetio neravnine koje potiču od ženskog tela. Od Olje koja nije tu. Od tog saznanja potekloše mu suze. Ona mu jako nedostaje. Prihvatio bi je sa svim njenim manama i vrlinama.

Sećao se još uvek kako su se voleli. Bila je to jedina žena s kojom bi sklopio brak i osnovao porodicu.

*

Kasno jedne noći probudila ga je zvonjava telefona. Pospano je podigao slušalicu. Na drugom kraju žice niko se nije javljao. Kroz slušalicu Darko začu nečije disanje i u pozadini zveket točkova voza koji je prolazio.

- Olja... Olja, je si li to ti? Odgovori...

U slušalici i dalje nije bilo odgovora. Tišinu je nadjačavao zveket prolaska voza i pisak lokomotive, čiji zvuk je ugušio nečije disanje. Darko sačeka, a zatim spusti slušalicu. Posle nekoliko minuta telefon je opet zazvonio. On se ponovo javlja.

- Olja... jesi li u nevolji?... treba li ti pomoć? - zapita Darko kroz telefon.

Sa druge strane opet se niko nije javljao. U pozadini se još uvek čuo zloslutni metalni zvuk točkova koji prolaze prugom.

Darko je u strahu pomislio da se možda njegov san sa Oljom ostvario...

Svetlana

Jedan, dva, tri, četiri, pet. Vrata. Kvaka je sa leve strane, pomislio je Ivan. Ispružio je ruku i napipao je. Pritiskom na cevastu, hladnu, metalnu kvaku vrata su se lako otvorila. Ušavši u hodnik, pustio je da se sama zatvore. Vrata su imala ugrađenu oprugu za automatsko zatvaranje. Sledio je dugačak hodnik. Povremeno, svakih osam do deset koraka, odmakao bi polupodignutu desnu ruku u stranu. Samo radi provere. Spoljnim delom šake osetio bi hrapav zid. Uvek na istoj udaljenosti. Išao je samo pravo.

Kada više nije bilo zida, zastao je. Tu su bila uvučena vrata, ulaz u biblioteku.

- Dobar dan, Svetlana - pozdravio je, mada nije znao da li je ona tamo.

- Zdravo, Ivane. Svetlana nije tu. Izašla je za momenat da se nešto dogovori sa direktorom - rekla je Mira.

Bilo joj je drago što vidi Ivana. Uvek je želela da mu bude od pomoći, međutim, on je više obraćao pažnju na Svetlanu. Ivan je prepoznao Mirin glas. Ona je često bila tu, čak češće no Svetlana. Bila je Svetlanina pomoćnica.

- Sedi, Ivane. Imaš nekoliko stolica tu, sa tvoje desne strane, pored zida. Mogu li ti ja nešto pomoći? - zapita ljubazno Mira.

- Verovatno da, ali, želeo bih da to ipak učini Svetlana.

- Izgleda da ti baš ništa ne možeš bez nje.

- Ne baš ništa. Samo... treba mi njen savet u vezi sa knjigama - pokušao je da se opravda.

- E, tada moraš da je pričekas - reče Mira malo razočarano i nastavi. - Slobodno se raskomoti.

Ivan je bio izbirljiv čitalac. Zaista mu je bila potrebna Svetlanina pomoć. Ona je bila glavna u biblioteci. Poznavala je sva književna dela koja su u njoj. To je Ivanu bilo važno, jer je imao nesvakidašnje prohteve kad je u pitanju literatura. A Svetlana je znala šta Ivan obično voli da čita. Njene preporuke su odgovarale njegovom ukusu.

Dok je sedeo i ćutke čekao da se Svetlana pojavi, mislio je na reči „čitalac” i „biblioteka”. Ti pojmovi su stvarali kod njega neku nedoumicu.

Ivan nije bio u potpunosti siguran da li je ta definicija adekvatna za prostoriju u kojoj je tada sedeo. Tu su se čuvale magnetofonske trake u kutijama raznih veličina i na raznim policama.

Za svakog ko je ranije bio „videći”, reč biblioteka je značila prostor u kome su na visokim policama poslagana književna dela. Ona su štampana na finom, ili grubom papiru, ukoričena u debele, ili tanke savitljive korice. Svaki korisnik bi mogao prići tim policama, skinuti neki od tih poveza, otvoriti, prelistavati, a možda i pročitati koju stranicu na licu mesta. Tako bi se lakše odlučio, ili brže odagnao dilemu oko izbora. U tim bibliotekama su smešteni i stolovi sa stonim lampama. Moglo se tamo ostati čak satima i prelistavati knjige do mile volje. U takvim slučajevima retko je bila potrebna pomoć, ili mišljenje bibliotekara. Nije trebalo da vas posavetuje, ukoliko ste imali neku dilemu oko pisca ili naslova.

Zbog toga, prostorija, koju su Ivan i svi njegovi sapatnici ipak, zvanično, nazivali bibliote-kom, nije bila ni nalik na onu klasičnu biblioteku. Istina, i ovde su se nalazila književna dela, samo ona nisu bila odštampana na tankom ili debelom, sivom ili belom, glatkom ili hrapavom papiru, nego su snimljena na magnetnim trakama, na kasetama. A da su i štampana, za Ivana bi to bila nevažna činjenica, jer ih nije mogao pročitati.

Čitati u klasičnom smislu, naravno, ne očima, nego prstima, mogle su se samo knjige pisane Brajevim pismom. No, one su za njega bile glomazne. Njegovi ogrubeli kažiprsti teško su dešifrovali izbočenja. Zato nije ni zalazio u onu biblioteku gde su se nalazila dela na Brajevom pismu.

Nekako, više je voleo da sluša. Iz tog razloga mu je bila potrebna Svetlana. Ona je znala skoro sva dela. Znala je sadržaj, a mogla ga je obavestiti i o tome ko je čitao i snimio određeno delo. Za Ivana je i ta činjenica bila važna. Poznavao je i družio se sa nekim prijateljima kojima to uopšte nije bilo bitno. Čak su mu govorili, kada je ta tema dolazila na tapet, da oni prilikom „čitanja“, što se kod njih podrazumevalo slušanja, malo ubrzaju reprodukciju zvuka. Želeli su što pre da stignu do zapleta i, na kraju krajeva, do kraja dela. Nije bilo važno na koji način se prezentuje, bilo je samo važno šta je prezentovano. Na taj način su mogli da steknu uvid u mnogo veći broj dela nego on. Ivan je brižljivo birao dela. Izbor je bio odlučujući pretežno u zavisnosti i od onoga ko i kako čita, a ne da li je delo poznato, ili da li u ovom momentu predstavlja neki bestseller.

Svetski poznata i za opštu kulturu potrebna dela pročitao je već mnogo ranije, u srednjoškolskim danima, ili za vreme studija. Sada mu je samo preostalo da se naslađuje glumačkom izvedbom, zvonkim glasom ili dobrim akcentovanjem onoga što je pisac hteo da kaže. Ona dela koja se nisu nalazila u ovoj biblioteci, nalazio je u Budimpeštanskoj. Oni tamo imaju preko 10.000 knjiga. Izbor i razmena dela su malo komplikovaniji, ali se ponekad isplatilo. Ivanu nije bio problem da sluša i na mađarskom jezuku. Naime, njegova mati je bila Mađarica. Dobro je naučio i taj jezik.

Ne retko, prilikom pogrešnog izbora načina interpretacije, posle nekoliko minuta slušanja, zaustavljao bi reproduktor. Vraćao je kasetu ne preslušavši je. To se u poslednje vreme dešavalo sve ređe, jer mu je Svetlana mnogo pomagala u izboru. Zato je želeo da razgovara sa njom i da sasluša njene predloge.

Istina, Mira je bila mnogo ljubaznija i predusretljivija. Ponekad čak i suviše predusretljiva. Često su im se ruke, naročito prsti, dodirivali prilikom razmene kutija sa kasetama. Volela je da ga prihvati pod ruku, ili stavi svoje dlanove na njegove grudi da mu pomogne i da ga usmeri u pravcu stolice, vrata, ili tome slično.

Kao što nema dva čoveka među videćima koji na jednak način ocenjuju izgled i karakter osobe sa kojom razgovaraju, tako je i sa onima koji imaju oštećen vid. Nemaju neku zajedničku formulu kojom bi najbolje odredili s kim imaju posla. Svako to čini na svoj način, uz upotrebu stečenog iskustva.

Branka, Ivanova prijateljica, često je govorila da se dodirom najlakše stvara dojam o nekom drugom čoveku. Ona, naime, ne želi da stvara prerane zaključke o karakteru, dok ne opipa svojim tankim, baršunastim prstima lice sagovornika. Za nju takvo opipavanje predstavlja obično rukovanje. To sa baršunastim prstima Ivan je znao zato što je i njega na taj način upoznala. No, ipak je većina njih izbegavala takav način upoznavanja.

Za Ivana je najjednostavnije da se prikloni mašti. Glas, miris, hod i možda način ophođenja prema njemu, gradili su i stvarali predstavu o sagovorniku. Tako je Mira, činilo mu se, imala ravne tabane i bila je debela. To je pretpostavljao, jer i pored raznovrsnih parfema i sprejeva, uvek bi osetio neugodan miris znoja. Pomešan sa tim parfemima odavao je čudan, veoma razdražljiv vonj. Po boji glasa i na osnovu mašte učinilo mu se da ima između 25 i 35 godina. Kasnije je saznao da ima skoro pedeset i da je razvedena. Boja glasa zna veoma da prevari čoveka. No, bez obzira na to, ona je u Ivanovoj mašti uvek ostala mnogo mlađa.

Nasuprot njoj, Svetlana je bila ugodnija, ali rezervisana, može se reći poslovna. U vezi s njom, Ivanu je njen glas bio odlučujući. Zamislio ju je kao britku lepoticu. Plavušu. Uvek

očešljanu. Pazi na odevanje. Na kraju krajeva, da je vrlo ženstvena. Sve te informacije skupljao je polako, za vreme ženskih razgovora u biblioteci.

Ako bi ikada ikome želeo da opipa lice, to bi jedino bila Svetlana. No, možda bi tada sve njegove iluzije o njoj pale u vodu, a možda bi se obistinile. Slušajući je kako je poslovna sa svima, ne samo sa njim, slutio je da do te prilike nikada neće doći.

Metalni zvuk kvake ga je vratio u stvarnost.

- Dobar dan, Ivane. Ja sam... Svetlana.

- Da... znam...

Već po navici, ustao je i boljažljivo pružio ruku radi rukovanja. Svetlana ju je prihvatila. Njena ruka bila je nežna, topla i... malo vlažna.

- Problemi?...

- Da. Ali, rešiću.

- Mogu li da pomognem? - zapita Ivan.

- Ne... u stvari da... odnosno ne znam...

- Pa sad da, ili ne? - zapita on.

- Nedavno su opet doveli jednu studenticu u studio da čita knjige. Ima užasan naglasak. Polovina izgovorenih reči su nerazumljive. Ipak, insistira se da je i dalje angažujem. Čitaoci se već žale. Niste jedino vi, Ivane, izbirljivi. Imamo više takvih čitalaca...

- Sigurno je reč o Juliji. Evo, i ja vam vraćam neodslušanu knjigu. Užasno. Posle deset minuta isključio sam reproduktor.

- Već ne znam šta da radim. Svi dovode svoje rođake, prijateljice, itd... itd... A ja moram da ih prihvatim...

- Nemojte se nervirati, Svetlana. Ako treba neka izjava ili nešto slično... na mene možete računati... Jeste li za jednu kafu?...

Nije odmah odgovorila. Svetlana je morala dobro da razmisli. Znala je, osetila je već ranije da Ivan želi i pokušava na razne načine da joj se približi. Bio je zgodan, šarmantan i uvek uljudan prema njoj. Ponekad, dok su razgovarali o knjigama, pomislila je da bi možda mogla i imati nešto sa njim, da on nema oštećen vid. Ta privlačnost se pojavljivala i nestajala kod nje. Ako sada prihvati Ivanovu ponudu, biće za korak bliži jedno drugom.

Ivan nije mogao pročitati njene misli. Tu kratku pauzu pripisao je neadekvatnoj ponudi pa je nastavio:

- Ili sok?... Ili... koka kolu?...

Posle one prepirke sa direktoricom, pomislila je da bi joj možda zaista odgovarao mali predah. Da malo odahne i da se pozabavi nečim drugim. Mada je bila svesna kako će Ivan protumačiti njeno prihvatanje, ipak se odlučila.

- Možda koka kola. Dosta mi je svega. Možda će me ona malo rashladiti... - odgovori najzad.

- Idemo onda kod Vere?... - zapitao ju je Ivan - ili da odemo negde van zgrade?...

To bi bilo zaista veliko ohrabrenje za Ivana, pomisli Svetlana i reče:

- Ne, Vera je u redu... - i nastavi. - Ovde sam, Ivane, ispred vas. Možete me uhvatiti pod ruku... ako želite...

- Da, ukoliko vam ne smeta - odgovori Ivan i krene desnom rukom napred.

Prsti mu nisu bili ispruženi. Boljažljivo ih je skvrčio u šaku. No, ipak je osetio lagani dodir njenih bokova. To nije komentarisala. Rekla je samo:

- Pomoći ću vam...

Uхватила ga je blago za podlakticu i prihvatila rukom pod svoje.

Kada su stigli do malog, prijatnog kluba pored biblioteke, Ivan je naručio već sa ulaza:

- Vera, donesi nam jednu hladnu koka kolu i meni jedan kapučino.

- Kapučino ne mogu da spremim, mali mikser mi se pokvario. Može turska...

- Ne, ne mogu tursku. Od toga mi se kiselina u stomaku buni... Donesi onda i meni jednu koka kolu... ili bolje pivo.

- Važi. Hladna koka kola i pivo... Odmah stižu.

Svetlana i Ivan su seli na terasu kluba, jedno naspram drugog. Vreme je bilo prijatno. Vetar je čavrljao, a sunce nije moglo da dopre do njih, zbog visokog hrasta čija je krošnja zaklanjala celu terasu. Svetlana je prva progovorila. Nedvosmisleno se osećalo u njenom glasu da je još uvek bila ljuta.

- Toliko puta sam objašnjavala da nije važno samo šta se čita, nego i kako se čita. No, svi imaju neke svoje rođake. Mogu vam reći, Ivane, da mi je već dosta svega.

- Znam, odnosno pretpostavljam. Pokušajte malo da ne mislite na tu neugodnost.

Ona je samo ćutala. Ivan je želeo nekako da promeni temu, pa je zapita:

- Voleo bih da predemo na ti, ako nemate ništa protiv. Znam da taj predlog treba da potekne od ženske osobe, ali, ako se ne ljutite... Mislim da smo približno istih godina...

Svetlana nije na to odgovorila. Usledila je duža pauza. Znala je da je to za Ivana još jedan korak bliže njoj.

- No, ako smatrate da je predlog nepristojan... Izvinjavam se. Nisam hteo da vas uvredim...

- Ne, u redu je, Ivane. Na kraju krajeva, u pravu si. Kako ja vidim stvari, nema velike razlike u godinama između nas. A može se reći da se već dugo poznajemo. Čini mi se da si ti došao kod nas pre pet godina. Ja sam tada završila fakultet. Ovde, među invalidima, dobila sam prvo radno mesto. Od tada smo se sretali mnogo puta i puno razgovarali o pojedinim književnim delima - rekla je najzad.

- Da, može se reći da se dobro poznajemo... Ja vas... odnosno, tebe po literarnom afinitetu, po mirisu parfema, po boji glasa, po istrajnosti...

- A ja tebe po izgledu i svemu ostalom što si nabrojao.

Ubrzo je stigla koka kola i krigla piva.

- Pivo je ispred tvoje desne ruke - rekla je Vera kada je spustila čašu.

- Hvala ti Vera... sve ovo dopiši na moj račun. Na kraju meseca ćemo obračunati... kao i ranije.

- U redu. Nema problema. Javite ukoliko još nešto bude trebalo... biću u kuhinji - odgovori Vera.

- Dobro, javićemo se - odgovori on, zaželevši da ih Vera ostavi same.

Ivan je uzeo čašu i otpio gutljaj. Hteo je da napravi malu pauzu, da bi započeo sasvim novu temu.

- Čini mi se da si u poslednje vreme stalno napeta. Ima mnogo načina da se čovek malo opusti. Ta napetost veoma loše utiče na zdravlje... a kažu i na lepotu.

- Što se tiče zdravlja, tu si verovatno u pravu, Ivane... a što se tiče lepote... za to nemam odgovora. Inače, ja nikada nisam smatrala sebe nekom lepoticom. Mislim da sam prosečna. Nemam mnogo prijatelja. Više se posvećujem poslu, nego izlascima i zabavi.

- Što se tiče tvog izgleda, tu mogu samo nešto da naslutim... i to u pozitivnom smislu. A što se tiče posla... tu sam ti neizmerno zahvalan. Da nema tebe u biblioteci, verovatno bih morao da vraćam svaku drugu knjigu. Ti si jedina koja razumeš moje prohteve. Znaš da volim da je delo dobro pročitano... A to je za mene najvažnije...

Ivan je popio još koji gutljaj piva. Prijalo mu je, jer je bilo hladno i sa mnogo pene. Napolju, na terasi gde su sedeli, postajalo je toplije. Vetar je prestao, a bilo je to i razumljivo. Bio je mesec avgust i...

„Sada je tačno 13,30” - opomenu ih je Ivanov ručni časovnik.

Približavao se kraj Svetlaninog radnog vremena. Njemu je zbog toga bilo žao, jer se prijatno osećao u njenom društvu. Bez obzira na to što je bila malo nervozna, ipak je iz nje zračila neka smirujuća, prijatna vibracija.

- Kako stojiš sa koka kolom? - ja sam stigao do dna moje čaše. Hoćemo li još jednu turu? - zapita je on.

Predlog za novu turu pića bio je samo razlog da ostane što duže sa njom.

Posle kraće pauze odgovorila je:

- Ja još imam skoro pola čaše. Međutim, ti, ako želiš, naruči sebi još jedno pivo. Sedeću tu sa tobom do kraja radnog vremena. Ne odlazi mi se više u biblioteku. Sigurno me traže i sigurno će me gnjaviti...

Bio je to za Ivana ohrabrujući i prijatan odgovor.

- Vera... jesi li tu u blizini?...

- U kuhinji sam - čuo se daleki odgovor. - Želiš nešto?

- Da. Još jednu čašu tako hladnog piva - zatim se okrenuo prema Svetlani. - Svetlana, nisi se predomislila?

- U stvari, jesam. Možda bi me malo smirila jedna čašica brendija koju bih usula u moju preostalu koka kolu.

- To je odlična ideja.

- U redu, pristajem, ali pod jednim uslovom. Ovu turu bih želela ja da platim.

- To sada nije bitno. Dogovorićemo se kasnije... Vera, znači još jedno pivo i čašicu brendija - viknu Ivan u pravcu kuhinje.

- U redu Ivane. Znači, pivo i brendi. Odmah stiže...

Uz drugo pivo Ivan je započeo novu temu.

- Napravila si dobar izbor za većinu čitalaca kada si uvrstila Dena Brauna.

- Pretpostavljala sam da će mnogi preslušati „Da Vinčijev kod”. Čitala sam negde da je u svetu odštampan u 12 miliona primeraka. U našoj biblioteci je već lista čekanja za to delo. Imamo svega 5 kopija, a interesovanje je mnogo veće. Da upišem i tebe...

- Ne moraš. Ja sam već pročitao, odnosno saslušao. Imam dobre veze u našem studiju. Mile mi je dao da iskopiram master na CD.

- I kako ti se sviđa?

- Svetlana, da budem iskren?

- Naravno, to i očekujem od tebe.

- To je jedan jeftini triler pun poluistina i nedorečenih stvari. Kad ovako nešto čitam obično pomislim: „Šta sve papir može da podnese?”.

- Ivane... Dvanaest miliona primeraka. Zar ti to ništa ne govori?

- Ne. Možda je moj ukus drugačiji nego kod onih 12 miliona... Više me je zanimala prašina koja se digla oko te knjige, nego sama knjiga.

- Šta si saznao?

- Čitao sam na internetu, sada to mogu, jer sam dobio An-rider. To je govorni program na srpskom...

- Znam. Čula sam o tom programu. Više njih među vama koristi taj program.

- Visoki funkcioneri u Rimu preporučili su katoličkim knjižarama da „Da Vinčijev kod” skinu sa polica. Smatraju da knjiga grubo iskrivljuje istoriju i da je puna jeftinih neistina.

- Teško je prosečnom čitaocu da oceni šta je istinito, a šta laž u toj knjizi - pokušala se usprotiviti Svetlana. Postoje još dva naslova...

Pošto Ivan još nije doručkovao, pivo je počelo lagano da deluje. Prvo je počeo da se znoji, a zatim je nastavio temu na način kako nikada do sada nije smeo da govori pred Svetlanom.

- Znam za ta dva naslova. Pa ja skoro svako veče odlazim u krevet sa jednom od mojih omiljenih dveju žena... - rekavši to malo je sačekao da čuje njenu reakciju. A reakcija je usledila, naravno, malo kasnije.

- Sa dve žene. Ko su te dve sretnice...

- Jedna se zove Slađana, a druga Eva. Jedna je srpkinja a druga mađarica. Njih dve volim najviše...

- Ti se šališ... Naša Slađana...

- Da. Naša Slađana. Kada ona čita delo, teško mogu da prestanem slušati. Ponekad se desi da to traje i do posle ponoći...

- Bila je to dobra šala...

- Da. A sada da se vratimo na ta dva naslova koje si spomenula. To su verovatno „Anđeli i Demoni” i „Digitalna tvrđava”. Jednu čita Slađana... a drugu Eva iz budimpeštanske biblioteke. Ona je izuzetna glumica. Kada čita, u potpunosti se poistoveti sa događajima...

- Da? Pa kod nas još ni kasete nisu snimljene...

- Ali ja imam sa mastera na CD-u.

- I to ti je Mile dao?

- Jeste. I već sam Demone preslušao. Mnogo je bolja od Da Vinčijevog koda... Nego, pretpostavljam da si čitala Imprimatur...

- Da, to je dobra knjiga...

- Tada znaš kakvim svim čudima su pokušavali da leče kugu u srednjem veku.

- Da, ako se svi ti alhemičari mogu nazivati lekarima... - primeti Svetlana.

- Ima jedna dobra stvar koja se u ono vreme primenjivala, istina ne protiv kuge... nego protiv napetosti...

- A to je... tamo se ne govori o tome...

- Masaža tela... naročito... stopala i vratnih mišića... - odgovori Ivan gledajući u pravcu gde je, pretpostavljao je, bila Svetlanina glava.

Usledila je kratka pauza.

- Šta si time hteo da kažeš?

- Samo to da bi ti dobro došla jedna masaža...

- Misliš... Na to nikada nisam pomislila... Na kraju krajeva, ne znam ko bi to mogao da uradi...

Pivo, koje ga je već poprilično uhvatilo, dalo je hrabrost za ideju.

- Ja... ja sam položio šestomesečni kurs za masera...

- Ti se opet šališ sa mnom...

- Priznajem... malo me je uhvatilo pivo... nisam doručkovao... ali, da znaš, mnogima sam pomogao... masiranjem glave i vrata...

„Sada je tačno 14 časova” - prekinuo je razgovor Ivanov ručni sat.

- Moje radno vreme je isteklo - reče Svetlana odsečno - možda bi bilo dobro da te odvezem kući. Ja sam kolima...

- Nisam toliko pijan, ali ovakvu ponudu nikada ne bih odbio.

- Dobro, Ivane. Sačekaj tu. Idem po svoje stvari. Odmah se vraćam.

- Obećavam. Nigde ne mrdam - pokušao se našaliti.

Bio je iznenađen njenom ponudom. Začuli su se njeni lagani koraci kako odlaze. Mada... kada se uzme u obzir pivo... ko zna kako bi se mogla završiti ova poseta biblioteci. U stvari, tek kada je ostao sam, setio se zašto je došao. Ivanov prijatelj Velibor ispičao mu je da je nedavno preslušao dve izuzetne knjige. Jedna je bila Moraconijeva „Slučj Kurije” a druga Halahanova „Iranska veza”. Pošto se zadržao u klubu do kraja radnog vremena, znao je da će otići kući bez tih naslova.

Pozvao je Veru i dogovorio se sa njom da i ova druga tura ide na njegov račun. Ako Svetlana nešto pita, trebalo je da kaže samo da je sve u redu i da kuća časti.

Posle kratkog vremena ponovo su se začuli Svetlanini koraci.

- Dolazim, Ivane - obavestila ga je još sa ulaza. - Jesi li spreman za vožnju?

- Svakako, samo moraš da mi pomogneš da stignem do tvojih kola. Najviše se bojim stepenica na izlasku...

- Ne brini, samo me uhvati za rame...

Ustao je i krenuo rukom prema njenom glasu. Desna šaka napipala je njena ramena sa prednje strane.

- Idemo? - zapitala ga je.

- Idemo.

Ona se polako okrenula. Ivanova šaka proklizila je na njenom ramenu. Sada ju je držao sa leđa. Ona je polako krenula. Uskladio je svoje korake sa njenim. Telo joj se njihalo. Na ramenima je osetio njenu ramenu kost. Nije bila punačka kao što je i pretpostavljao u mašti. Kod stepeništa je usporila. Lagano su silazili. Ivan je osetio žarku toplinu na licu kada su izašli na vrelo sunce.

- Možeš da me pratiš? - upitala ga je.

- Da, samo nastavi.

- Još oko trideset koraka i stigli smo do automobila. Sva sreća, on je parkiran u hladovini. Inače bi morali da sačekamo malo dok se rashlade otvorenim vratima.

Hodali su polako još neko vreme. Njemu nije bilo teško ići za njom. Znala je voditi. A ni Ivan nije bio toliko pijan. Samo je bio dobre volje...

- Stigli smo - rekla je. - Sačekaj da otvorim vrata.

*

Vozili su se kroz gust saobraćaj. Sa Ivanove strane bio je otvoren prozor. Vetar mu je šibao u lice. Bio je to dobar ugođaj. Opet je ona prva progovorila.

- Ako se dobro sećam, ti si u južnom delu grada. Pored reke. Kako se ono beše zove ulica...

- Puškinova...

- Da. Puškinova... Ja stanujem u Šekspirovoj...

- Baš prikladno - primeti Ivan. - Dva velika književnika... ti bibliotekarka a ja strastveni čitalac... baš prikladno.

Vozili su se dalje.

- Razmisli još jednom o mojoj ponudi. Osećam da si još uvek napeta. Znao bih ti pomoći. Ne bi trajalo duže od pola sata...

- Pa, ne znam. Nisam se pripremila da primim posetu. Jutros sam se žurila. Stan mi je malo neuredan..

- Ha, ha, ha... Ja ću to svojim vidom sigurno primetiti - nasmešio se Ivan.

Posle kraće pauze u kojoj je Ivan osetio da se automobil kreće čas levo, čas desno, a zatim staje, pomislio je da ga je Svetlana konačno dovezla kući, kada se začulo krckanje zupčanika i stenjanje motora. Kola su krenula malo unazad. Posle toga Svetlana je ugasila motor i rekla, okrenuvši se prema Ivanu:

- Dobro Ivane. Jesi li za jednu kafu...

- Rado...

- Pa onda, da znaš, stigli smo u Šekspirovu - obavestila ga je Svetlana. - Pripremi se za planinarenje. Ja stanujem na trećem spratu, a nema lifta.

Ovoga puta Ivan ju je uhvatio pod ruku mnogo slobodnije nego u klubu. Lagano su se penjali. Dok je Svetlana grabila stepenik za stepenikom, Ivan je osećao da joj se kukovi njišu. Nije se

čvrsto držao za nju. Pustio je da mu ruka slobodno klizi između njenog boka i u laktu savijene ruke. Činilo mu se da je imao više kondicije od nje. Ona se već kod drugog sprata zadihala. Ivanu se učinilo da oseća blagi miris znoja. Shvatio je da joj je teško ići uz stepenice, a on ju je još usporavao i otežavao. Najzad, posle jednog zaokreta na odmorištu, krenuli su pravo. Posle 12 koraka su zastali.

- Stigli smo - rekla je - treba da me pustiš da otključam ulazna vrata.

Ivan je čuo prvo kako Svetlana čeprka po tašni da nađe svežanj ključeva. Nedugo posle toga začula su se dva škljocanja.

- Sada možemo dalje - rekla je Svetlana i ponovo uhvatila Ivana pod ruku. - Odmah ćemo biti u predsoblju.

Kada su ušli, Ivan se već iz navike glasno javio:

- Dobar dan. Ja sam Ivan...

- Ne moraš da se javljaš nikome. Živim sama... - rekla je Svetlana, stavljajući ključ u bravu sa unutrašnje strane. Svetlana je po nekom automatizmu zaključala vrata za sobom. To Ivanu nije promaklo.

- Idi samo pravo i stići ćeš u dnevnu sobu. Ja odmah dolazim za tobom, samo da skinem cipele i da obesim tašnu.

Za Ivana je to bio sasvim nov prostor. Morao je blago da ispruži levu ruku. Znao je da su u tim novogradnjama vrata unutar stanova dosta uska. Tako je bilo i kod njega, u Puškinovoj, gde je imao jednosoban stan. Mala razlika je možda bila u tome što se ona gradila mnogo ranije, pa su više obratili pažnju na raspored soba i prolaze. Skoro je stigao u drugu sobu, kada ga je Svetlana prihvatila za nadlakticu. Bilo je to za njega krajnje vreme, jer se jako bojao, ne za sebe nego da nešto ne sruši. No, uz malo pipanja, bez većih poteškoća stigli su u dnevnu sobu.

U stanu je bila sparina. Osetio se i miris nekog uvelog, rezanog cveća. Dve letnje haljine bile su prebačene preko naslona troseda. Iz ugla sedišta virio je grudnjak. Stan nije odavao da tu živi pedantna osoba, mada je nameštaj bio ukusno namešten. Videvši kako joj izgleda dnevna soba, Svetlana se zacrvenela u licu.

- Izvini, stani malo. Samo da sredim neke stvari - rekla je i u žurbi pokupila haljinu i grudnjak. Učinila je to krišom, stavljajući smotuljak ispred svog tela, tako da to Ivan ne primeti. I tada naglo svhati da je ostavila Ivana samog u sred sobe, a da čini potpuno nepotrebnu stvar. Ivan je bio slep. Ništa od njenih odevnih predmeta, koje je ostavila u žurbi na sred sobe, nije mogao da vidi.

Najzad mu je prišla i rekla:

- Ispred tebe je fotelja. Sedi slobodno u nju. Ja ću da otvorim prozor, da malo provetrim. Dva prozora gledaju na jug. Pre podne je zato ovde dosta toplo. No, sada ću malo da provetrim i ohladim stan. Raskomoti se. Idem da pristavim kafu.

Kada je ušla u kuhinju, osetila je da joj znoj curi niz leđa. Bilo joj je neprijatno zbog jutros žurno razbacane garderobe, a malo i zbog Ivana. Nije znala šta će se dalje desiti, mada je čvrsto odlučila da ova poseta može samo da predstavlja njen prijateljski potez prema Ivanu.

Kada je pristavila vodu na štednjak, pomislila je da bi joj bilo mnogo prijatnije i udobnije da se oslobodi haljine natopljene znojem, te da se dobro istušira. Ivan i tako ne vidi. Neće ni primetiti da se ona osvežila.

Napipavši fotelju, Ivan je seo. Osetio je prstima kožu na fotelji. Kada je Svetlana otišla, počeo je da istražuje. Ruku je pružio napred i primetio da se ispred njega nalazi veoma gladak stočić. Pomislio je da je staklen, jer je bila tanka ploča. Bio je i sa donje strane tako gladak. Ako je staklo, mora da bude pažljiv. Počeo je lagano da opipava površinu. Pod prstima je osetio neki ručni rad, a zatim i vaz. Bila je vitka i visoka. Na gornjoj strani osetio je lišće i trnje. Bile su to ruže.

Pošto su bile već uvenule, listovi su pali na gladak sto čim ih je dodirnuo. Zato je osetio ustajao miris cveća kada su stigli u stan.

Poželeo je da istražuje dalje. Hteo je da što više sazna o Svetlani. Činilo mu se da se ukazala dobra prilika za to dok ona nije bila tu. Ipak se malo primirio kada je začuo poznati zvuk mlaza vode. Neko se tuširao. To je mogla biti samo Svetlana. Spoznaja da je ona sada gola pod tankim mlazevima vruće vode, u njemu je rasplamsala požudu. Sledilo je isčekivanje. Pomislio je načas da će ona, kada završi tuširanje, proći pored njega da se obuče. Zbog toga nije više smeo dalje da istražuje. Nije se ništa dogodilo. Sa ulice se začulo brundanje nekog motora. Neko je pokušavao da parkira auto.

Svetlana je uspela dva puta da se iskrade pored Ivana. Jednom u kupatilo, a drugi put kada je završila tuširanje. Usput, kada se vraćala, bacila je pogled na njega. Odmah je primetila da mu se lice zacrvenelo. Pomislila je da ju je možda primetio kako prolazi, umotana samo peškirom. Ipak, tu pomisao je odmah odbacila. On je slep... on je slep...

Odnekud je stizao miris kafe. Svetlana je obukla drugu haljinu i zakuvala kafu. Ivan je pomislio da je vreme da se ona pojavi. Tako je i bilo.

- Kafa je gotova - rekla je, približavajući se Ivanu i stolu. - Koliko šećera da stavim? - zapitala je.

- Jednu malu kašičicu - odgovorio je Ivan.

- Dobro. Stavila sam i promešala.

- Šoljica je na staklenom stočiću ispred tebe - rekla je i sela na trosed ispred Ivana. Sebi nije stavila šećera. Kao da je to Ivan mogao da primeti, ljubazno je rekla. - Ja pijem bez šećera.

On je prstima sam lagano krenuo napred i pronašao porcelansku šolju. Bila je vruća. Povukao je prste nazad.

- Ja bih malo da sačekam. Više mi prija kada se malo ohladi - rekao je.

- Ja volim vruću... - rekla je i nastavila. - Želis nešto da popiješ?... Možda pivo?...

- Ne sada. Možda posle masaže...

- A... masaža... - rekavši to, Svetlana je lagano otpila gutljaj kafe. Želela je da dobije u vremenu. - Već sam pomislila da si zaboravio. Mislila sam da je dovoljno da popijemo kafu... zato smo u stvari i došli.

- Ne. Došli smo da se malo opustiš. Da ti izmasiram lice i vrat. Masaža i te kako utiče na opuštanje... osetićeš... - rekao je Ivan, kao da je to sasvim normalna stvar.

Dok su pijuckali kafu, Ivan je govorio Svetlani o poreklu masaže, u nameri da se ona malo opusti. Rekao joj je da se masaža u nekim zemljama dalekog Istoka radi već hiljadama godina. Tvrdio je da se, opuštanjem tela, cirkulacija krvi i limfe vraća u normalu i svi procesi u organizmu se odvijaju efikasnije.

Najzad, kada su popili kafu, Ivan ju je zamolio da prostre neko tanje ćebe na pod dnevne sobe. Zatražio je i neko obično ulje za telo. Kada je sve to učinila, trebalo je da sedne na to

ćebe na podu. I Svetlana je dosta stvari čitala o masaži. Čak se i odlučila jednom da poseti jedan takav salon, ali nikada nije imala vremena. Uvek je odgađala, jer se malo stidela da se skine pred nepoznatima. Ivan je bio slep. Nije mogao ništa da vidi. A, na kraju krajeva, malo će se i opustiti. To nije moglo da joj naškodi. Dozvoliće mu da ga izmasira samo po licu i vratu.

Ivan je seo na pod iza nje. Namestio se tako da je Svetlanina glava bila ispred njegove. Uzeo je ulje. Mirisalo je na lavandu. Ulje je prvo protrljao na svojim dlanovima. Masažu je počeo tako što je lagano nauljio i Svetlanino lice. Položio je zatim nežno ruke na njene slepoočnice i predao se opipljivom proučavanju onoga što se nalazi pod površinom kože. Znao je da sa licem treba postupati poput vajara koji radi u glini - upotrebio je osetljivost srednjih prstiju, potežući ih niz nosne kosine i ocrtavajući joj oči i obraze, zatim se vratio na rubove lica, do slepoočnica.

Razrađivao je taj postupak - dole, naokolo, gore. Prsti su mu putovali nekoliko puta između očiju i brade. Po njenim uzdasima je osetio da je svako milovanje, koje se završavalo kružnim kretanjem po njenim slepoočnicama, osećala kao rad ruku iskusnog masera. Okrenuo je zatim njenu glavu u levu stranu. Lagano je potcrtavao zavoje, nabore i obrise uva i pazio da je ne ogrebe noktom. Trljao je izbočinu koja se proteže iza uva i po osnovi glave. Masirao je čvrsto, ocrtavajući male krugove. Zatim je prešao na gornji deo glave i okončao snažnim masiranjem temena, poput šamponiranja. Pritiskao je dovoljno snažno, tako da mu se njena kosa pomerala pod prstima. Ali pazio je da pri tom ne zateže kosu. Zatim joj je okrenuo glavu i sve to ponovio na drugoj strani.

Pri završetku, vratio joj je glavu u srednji položaj i usmerio pažnju na vrat. Osetio je da se upravo tu nalazila Svetlanina neverovatna napetost. Ako mu dozvoli da provede nešto više vremena na tom delu tela, znao je da će prevaliti veliki deo puta do potpunog njenog opuštanja. Podvukao je ruke pod njenu glavu. Kružnim milovanjem i srazmerno laganim trljanjem počeo je da masira mišiće koji su se nalazili upravo u osnovi glave. Zatim, spustio je ruke nešto niže i isto tako trljao mišiće između ramena i početka vrata. Posle se kretao vrhovima prstiju gore - dole po vratu, kao da svira po dirkama klavira. Znao je i to da na tom mestu sme nešto jače upreti glavu prema gore, kao da će joj podignuti vrat. Ponovio je taj redosled - osnova glave, ramena, pa vrat, nekoliko puta, do potpunog uspeha.

Najzad je Svetlana osetila veliko olakšanje. Osećajući njenu kožu i mišiće, i Ivan je to znao. Napetost je u potpunosti isčezla između njih.

- Nadam se da se dobro osećaš? - zapitao ju je Ivan.

- Božanstveno. Kako si to uradio?

- Jednostavno, ali možeš se osećati još bolje.

- Kako?

- Lepo. Jednostavno, lezi na trbuh i ispružiš se na pod.

Svetlana je učinila to bez pogovora. Ivan je napipao njen grudnjak i nežno ga otkopčao...

Serpentes*

Eva se probudila u svojoj mračnoj sobi. Znala je da se već razdanilo, ali na prozoru su bili spušteni debeli zastori od tamnoplavog platna. Volela je da spava u potpunom mraku. Jako jutarnje svetlo ju je ometalo u njenim snovima. Često je sanjala putovanja, odlazak u nepoznate, tamne zemlje. Plesala je na mesečini u sred crne šume, gde su stabla bila isprepletena lijanama nalik na zmiје. Ali, sanjala je i lepše stvari, istina, samo ponekad, ne toliko često. I ovog puta je usnula prijatan, romantičan san, zato joj je bilo malo mrsko što se probudila.

Sanjala je da se nalazi u parku. Sedela je na klupi, pognute glave i stisnutih šaka na butinama. Imala je na sebi crnu, tanku pelerinu, koja je bila zakopčana samo jednim dugmetom blizu vrata. Odatle prema njenim nogama haljina se postepeno širila, tako da je materijal blizu kolena ležao na klupi pored nje. Imala je crni veš na sebi. Smelo otvoren grudnjak, čipkaste, providne gaćice iznad kojih se natezao držač njenih svilenih čarapa. Znala je da će se sa nekim sresti, zato je bila tako izazovno obučena. Kada je podigla pogled, jedan zgodan muškarac u tankoj sivoj majici i pantalonama boje čokolade stajao je ispred nje. Instiktivno je prebacila nogu preko noge. Učinila je to tako naglo da joj se na desnoj nozi otkačila svileni čarapa. Morala je opet spustiti pogled da to popravi. Kada je ponovo podigla glavu, pridošlica je već nestao. Ustala je i poželeva da krene da ga potraži, ali noge su joj upale u zmijska legla, koja su se odjednom tu stvorila. To joj nije smetalo. Volela je zmiје. Smatrala ih je svojim prijateljima, svojim pomagačima. Posle nekoliko koraka, okrenula je glavu prema klupi. Tamo je sedeo muškarac kojeg je malopre videla. Kada je prišla klupi on je ponovo nestao...

„Uhvatiću te. Uhvatiću te... ne brini... samo mi daj malo vremena” govorila je sama sebi u snu. I tada se probudila.

Žao joj je bilo što se san nije nastavio. Ali se nije brinula previše. Znala je, kada je to želela, da dozove san i da nastavi tamo gde se on prekinuo.

*

Kada je Viktor diplomirao, odnosno završio srednju školu, njegovi roditelju nisu svečano obeležili taj događaj. Smatrali su to normalnim. Na kraju krajeva, i oni su bili obrazovani. Mile, Viktorov najbolji drug je diplomirao iste godine. Njegovi roditelji su tom prilikom priredili svečani ručak u prisustvu najbliže rodbine. Mile je imao jednog dobrog školskog druga sa kojim je sedeo u istoj klupi u gimnaziji. Zvao se Lacika. Viktor ga je upoznao preko Mileta. Njegovi roditelji hteli su da prirede feštu, da proslave Lacikin diplomu. Živeli su u Bezdanu. Njegov otac je imao kafanu na somborskom putu, odmah pored pruge. Još u četvrtom razredu, kada su se vozali biciklom na duže staze, Mile i Viktor su ga posećivali tamo. Tako je i Viktor upoznao Laciku.

Pošto je diplomirao, sestra i šogor su povelili Viktora na more, kao znak pažnje za dobro položen ispit. Nije bio preterano radostan zbog tog poziva. Znao je da će spavati pod šatorom u auto-kampu kraj Baške Vode. A i bio je do tada već nekoliko puta na moru. Njemu se mnogo više svidalo na somborskom Štrandu. Da ih ne uvredi, ipak je prihvatio ponudu.

Mile je nestrpljivo čekao Viktorov povratak sa mora. Lacikin otac je stalno odgađao proslavu, jer Lacika nije hteo da slavi bez Mileta, a Mile nije hteo bez Viktora. Najzad, posle dve nedelje, kada je Viktor stigao u Sombor, Mile je poručio u Bezdan da su spremni za riblji paprikaš u kotliću.

* lat. serpentes - zmiја

U najavljeni dan, kao i ranije, krenuli su biciklom ka Bezdanu. Ta vožnja nije bila naporna. Bezdan je udaljen svega dvadesetak kilometara od Sombora. Dogovor je glasio da se Lacika, Mile i Viktor nađu u njihovoj kafani. Planirali su da se malo odmore, pa da krenu zajedno prema Dunavu. Lacikina porodica je imala tamo jedan dobro opremljen bungalov. Ta nastamba nije bila na takozvanom živom Dunavu, nego pored Šodroša. Tako se zvao mrtvi ogranak reke.

Lacika je bio visok, jak i malo više popunjen. Bio je mladić sa ogromnim šakama. Mnogo je pušio. Već u tim, tinejdžerskim, godinama, pušio je barem dve kutije dnevno. Mile i Viktor još nisu pušili. Kad su stigli, radosno su zagrlili jedan drugog i rukovali se. Viktorova šaka je nestajala među njegovim prstima.

- Pa, onda, idemo? - Upitao ga je Mile.

- Kako da ne - odgovorio je Laci. - Ali prvo moramo da popijemo jedan konjak. Dodite da sednemo za sto.

On je bio domaćin i morali su ga poslušati. Na kraju krajeva, odavno se nisu videli. Taj ponuđeni kratak odmor i Viktoru je dobro došao. Umorio se od vožnje. Imao je problema sa srcem. Dok su sedeli, prisećali su se nestašluka i dogodovština koje su pratile đачki život. Uz pomoć vinjaka izvirale su iz njih čak i one intrige koje su bile zbog stida sakrivene duboko u njima. Mile je znao sve Viktorove ljubavne afere, a i on njegove. Baš su se slatko smejali jednoj dogodovštini, kada su se otvorila ulazna vrata kafane. Ušao je jedan nepoznat, ali Laciki dobro poznat čovek srednjih godina.

- Deco, pa vi ovde sedite? - okrenuo se prema Laciki. - Otac ti već ne može ni zamisliti gde ste. Mene je poslao da vas pronađem. Dolazite odmah!

Bio je u pravu, jer su pili već treću, ili četvrtu čašicu. Lacika je dobro podnosio piće, Viktor tako-tako, ali Mile nikako. Pošto nisu bili u stanju da krenu na mesto proslave biciklima, jedan od Lacikinih komšija ih je povezao autom.

Najveći broj zvanica se već nalazio u krugu bungalova. Većinom su to bili odrasli, Lacikina rodbina. Kada je Viktor izašao iz automobila, zapahnuo ga je miris ribljeg paprikaša. Kao da su za njega spremali. Obožavao je riblji paprikaš u kotliću. Miletu baš i nije bilo po volji. Bojao se riblje kosti. Lacika je to znao i odmah ga umirio:

- U paprikašu ima sometine i smuđa, pored šarana. Ne treba se bojati kostiju.

Osećali su se veoma prijatno. Celo društvo je slavilo Laciku. Posle dobrog kotlića, većina prisutnih je pilo odlično baranjsko vino. Viktor je ostao pri pivu. U ono vreme još nije znao ceniti vino.

Ostali su pored vode do zalaska sunca. Neko je doneo akustičnu gitaru. Lacika je lepo svirao. Stvorio se prijatan ugođaj. Proslava je bila mnogo uspešnija i intimnija nego da su bili u nekom hotelu.

Ostali su tamo do kasno u noć. Lacikin otac im s pravom nije dozvolio da krenu biciklima za Sombor. Posle toliko jela i pića ne bi ni mogli. Za Mileta i Viktora spremio je gostinjsku sobu. Tamo su spavali. Viktor se malo brinuo zbog roditelja. Zaspao je, pretpostavljajući da znaju da su u dobrim rukama.

Posle ovako uspešne proslave i druženja, Viktor i Mile su se kasnije uvek dobro osećali kod Lacike u Bezdanu. Jednom prilikom Lacika je ispričao da se u Omladinskom domu, u velikoj sali, svake subote priređuje ples. Svira jedan mlad, ali dobar orkestar. Ponekad dozvoljavaju da se okušaju i mladi talenti u pevanju. Nažalost, više ne može da im obezbedi spavanje, jer mu je pristigla rođaka. Koliko zna, ima vozova i autobusa za Sombor. Poslednji kreće iz

Bezdana u pola jedan posle ponoći. Ples traje do tri, ali, i ovako je dobro, ukoliko su zainteresovani. Viktor i Mile su iskoristili nekoliko puta tu mogućnost i odlazili subotom na ples. Vremenom, Mile je nekako odustao. Upoznao je Miru, koja je živela u Somboru. Umesto njega, odlazio je Gordon, njihov zajednički prijatelj. Čuvši kako se dobro zabavljaju, nekoliko puta priključio im se i Oskar.

Gordon je bio taj koga su tamošnje devojke odmah zapazile. Imao je nesvakidašnju kosu boje meda. Po devojicama, imao je interesantno, malo pegavo, lice i lepe dlanove. Gordon je malo sedeo za stolom, jer ga ni jedna od prisutnih nije odbila kad ju je zamolio za ples. Lacika uopšte nije plesao. Možda nije ni znao. Viktor bi ponekad ustao od stola i zaplesao sa nekom usamljenom devojkom. Malo je bilo takvih. Većinom su dolazile u parovima.

Jedne subote, popela se na podijum ispred orkestra i jedna plavuša.

- No i ta Eva je neki talenat! - konstatovao je Lacika kada je plavuša uzela mikrofona u ruke.
- Zove se Eva? Poznaješ li je? - zapitao je Viktor Laciku pre nego što je Eva počela da peva.
- Ne samo ja. Poznaje je ceo Bezdan. I nju i njenu majku. Kažu da je veštica - odgovorio je Laci malo podrugljivo.

Ovu njegovu primedbu o veštici smatrao je kao rekla-kazala. Mada, u stvari nije bio siguran na koga misli. Na mamu ili na ćerku. Viktora je interesovala samo Eva, a ne njena majka.

- Ima li momka? - raspitivao se i dalje Viktor, međutim nije mogao da čuje odgovor, jer je muzika zasvirala. Eva je zaista loše pevala, ali je bila zgodna.

Posle ponoći, pre no što su otišli na voz, Viktor je zamolio Laciku da sledeće subote stvori neku jednostavnu situaciju u kojoj može da se upozna sa Evom. Bio je jako zainteresovan da nešto više sazna o njoj. Ta Eva je imala u sebi nešto što je Viktora jako privlačilo. Ni on sam nije znao šta je to, ali želeo je da sazna. Možda će, kada budu razgovarali, osetiti u čemu je njena privlačnost.

Preko nedelje, Viktor je radio honorarno kao fotoreporter u jednom omladinskom listu koji se zvao „Pokret”. Glavni urednik lista, Marijan nagovarao ga je da, pored fotografisanja događaja, pokuša nešto i da napiše. U stvari, nagovarao ga je da postane novinar. Viktoru se to nije sviđalo. Po svojoj oceni, slabo je poznavao gramatiku, a i fond reči mu je bio mali. Više je voleo da obeleži događaj slikom, nego rečima. U tom natezanju je prošla nedelja i došla subota koju je Viktor iščekivao.

Pošto je i Gordonu bilo zabavno da bude na plesu, pošao je sa Viktorom. Mile se upisao u šah klub, jer je tamo igrala i Mira. Te subote je Mile ostao s Mirom. Oskar je jednostavno nestao za neko vreme. Ko zna gde je otišao.

Direktno sa voza su otišli kod Lacike. Tamo su popili nekoliko čašica konjaka. Viktor je već ranije pokušavao da plati piće, ali Lacika to nije dozvoljavao. Uvek je govorio da ne brinu, sve ide na račun kuće.

- Razgovarao sam sa Evom - rekao je dok je palio novu cigaretu. - Nije te primetila, ali rekla je da će danas biti na plesu.

Kad su njih troje stigli u salu, Eva je sedela sa još dve devojke za stolom koji je bio rezervisan za orkestar. Njih trojica su našli stolice i preneli ih k devojicama. Viktor je uspeo da namesti svoju kraj Eve. Upoznali su se. Eva je bila diskretno našminkana. Imala je na sebi klasičan crni kostim. Sedela je tako da joj se kratka suknja povukla do iznad sredine butina. Imala je lepe, skladne noge. Njene svilene čarape sa šavovima sjajile su na svetlu. Naručili su piće. Kada je konobar doneo sokove, orkestar se udaljio od stola. Morali su da započnu sa svirkom.

Gordon je seo pored Evine najbolje drugarice. Zvala se Marija. Treća devojka je bila u paru sa gitaristom. Lacika je dobro poznavao sve njih, tako da su započeli lagan, neobavezan razgovor. Kada je zasvirala muzika, prve su se podigle Marija i Gordon. Oni su otvorili ples. Viktor je malo pričekao, a zatim zamolio Evu za ples. Za vreme prvog plesa držali su propisano rastojanje.

Viktor ju je pogledao u oči. Eva je malo nehajno okrenula glavu u stranu. Odnnekud je počela neka zvonjava i bubnjanje u Viktorovoj glavi. Prvo je pomislio da mu se pritisak podigao i da mu srce zamara mozak. Kad se to utišalo, dubok, lagan ženski glas počeo je pristizati u njegove misli. Najpre nije raspoznao reči, jer su bile usporene kao loš obrtaj na gramafonu. Posle nekoliko trenutaka glas se ubrzao i činilo mu se da raspoznaje reči:

Budala, budala... kako su muškarci budale...

Glas se izoštrio do cviljenja, a zatim nestao. U prvi mah Viktor je pomislio da gubi razum, međutim kada je glas nestao, sve se vratilo u normalu. Orkestar je svirao lagane numere, tako da su mogli započeti razgovor. Viktor je ispričao ko je, šta je i čime se bavi. Eva je manje govorila. Rekla je samo da ide u tekstilnu školu u Bezdanu i da je na završnoj godini. Jedinica je i živi sama sa majkom. Kada je to sve rekla privukla je Viktora k sebi. On je osetio njene grudi i prijatam miris parfema. To ga je uzbudilo. Hteo je još više da se pripije uz nju, ali u tom pokušaju prekinula ga je muzika. Počeli su svirati brzi rok. Eva se istrгла iz Viktorovog zagrljalja i zaplesala podignutih ruku. Okretala se i strasno uvijala telom. Čas je bila okrenuta licem, čas leđima Viktoru. I on je plesao, samo ne toliko intenzivo. Posle druge tako brze numere orkestar je napravio pauzu.

Vratili su se za sto. Kad je sela, Eva je povukla suknju sa leve strane na gore. Povukla ju je toliko visoko da su joj se crne gačice nazirale. Na toj strani je sedeo Viktor. Zakopčavala je svilene čarape koje su se otkočile za vreme zanosnog plesa i smešila se Viktoru.

*

Pored toga što je volela da spava u potpunom mraku, Eva nije oblačila ni spavačicu. Videla je to od majke. Tako je i ona spavala. Ponekad se Eva uvlačila u njezin krevet da bi razgovarale. Njena majka je mnogo stvari znala i pričala joj o bajanju, o beloј i crnoj magiji. Govorila je kako crna magija može da promeni sudbinu čoveku i da je učini lošijom. Rekla je da poznaje sve vrste magija, ali ih koristi samo u pozitivne svrhe. Rođena je sa tom sposobnošću, ali je morala i mnoge stvari da nauči. Njena majka, Evina baba je bila majstor crne magije. Eva je te priče slušala sa velikim interesovanjem. U stvarnosti nikada nije isprobavala da li i ona ima takvu sposobnost.

U danima posle plesa sa Viktorom, spavala je u svom krevetu. Želela je da nastavi san koji je bio započet pre nekoliko dana. Pronašla ga je u snu na istoj klupi. Nepoznato lice muškarca pretvorilo se u poznato. Bio je to Viktor. Spustila se kraj njega. On je hteo ponovo da nestane, ali je bilo kasno. Ona ga je obuhvatila oko struka i stegla do bola, kao što to čini velika zmija piton. Strasno ga je poljubila. Poljubac je bio dug, toliko dug da se ona mogla uvući u njegovo telo. Sada je mogla posmatrati samu sebe kroz njegove oči. Mogla ga je primoravati da radi sve što je želela. Ta devojka na klupi je ličila na nju, ali nije bila ona. Ona je bila u Viktoru. Ljubila je samu sebe strasno, tako da je zajecala. On, odnosno ona je zavukla ruku ispod suknje devojke koja je tamo sedela. Prstima je osetila da je još nevina, mada se sećala da je tu nevinost izgubila jednom na travi pored bazena, drugi put na zadnjem sedištu automobila, a treći put na trosedu u jednoј sobi. Imala je bezgraničnu sposobnost. Mogla je da se vrati u svoje telo, te da oseti njegove prste u neđunožju, a mogla je i da oseti prstima najintimnije delove tela devojke pored sebe.

Ali Viktora, njegova osećanja, njegove misli, nije mogla da prati. Iako se uvukla u njega, osetila je samo samu sebe, a ne i njega. To ju je tako razljutilo da je, kada je na kraju izašla iz njega, počela da cepa svoju odeću sa sebe i da ga udara bičem koji je ličio na dugačku zmiju. Posle drugog udarca Viktor je nestao i ona se naglo probudila.

*

Naredne subote Viktor je sa Miletom išao u Bezdan. Želeo je da ostane do kraja plesa, da bi mogao da otprati Evu kući. Dogovorili su se da će, pošto su krenuli biciklima, manje piti. A tako će moći da ostanu do kraja plesa. Nisu se morali vezati za polazak voza. Kada su stigli, nisu mogli zaobići Lacikinu kafanu. Mada ih je Lacika nudio pićem, nisu prihvatili.

- Treba da sačuvamo energiju za ples i za vožnju nazad u Sombor - odgovorio je Viktor, odbijajući piće.

Kada su došli u dvoranu Omladinskog doma, ples je bio u jeku. Bilo je mnogo prisutnih. Po polupraznim čašama na stolovima i obešenim ženskim tašnama na naslonima stolica videlo se da nema slobodnih mesta. U toj gužvi Viktor nije primetio Evu. Bio je pomalo razočaran. Pomislio je da ovoga puta nije došla.

Kada je muzika prestala da svira, svi su zauzeli svoja mesta za stolovima. Njih troje su našli mesta za jednim zauzetim stolom. Tamo su sedeli samo jedan mladić i devojka. Lacika ih je poznavao, pa ih je zamolio da dozvole da im se pridruže. Viktor je tada primetio Evu. Sedela je sa jednim muškarcem koji je imao dugu kosu vezanu u konjski rep. Tip je više ličio na mesara, ili boksera, nego na nekog uljudnog udvarača. Za tim stolom bila je još i Marija, u društvu sličnog momka. Primetila je i Eva Viktora. Kada su im se pogledi sreli, prodorno ga je pogledala u oči. U tom pogledu kao da je poslata poruka da im se pridruži.

Viktor je ustao i hteo da pozove Evu i Mariju za njihov sto.

- Sedi dole, Vikторе! - zapretio je Lacika i povukao ga za rukav.

- Ali, tamo je Eva. Želeo sam da je pozovem za ovaj sto.

- Sedi kad ti kažem. Ona praznoglava gromada koja sedi pored nje je njen bivši momak. Izgleda da su se pomirili. Ako sada priđeš Evi, dobićeš takve batine da ćeš to zapamtiti za ceo život. Inače, ovde, u Bezdanu, ne podnose došljake. Ne žele da im otimaju devojke.

Viktor se zaprepastio onim što je čuo od Lacike. Opet mu se zavrtilo u glavi i začuo je onaj duboki ženski glas, kao prošli put. Ovoga puta glas je odmah postao razgovetan:

„Dođi... dođi... pronašla sam te...”

Okretao se levo-desno, misleći da mu to neko govori iza leđa. Nije bilo nikoga osim njih, koji su sedeli za stolom.

„Dođi... dođi... pronašla sam te...” - ponovio je glas u njegovom mozgu.

Za momenat mu se pričinilo da je to Evin glas, ali nije mogao da poveruje. Ponovo je ustao da bi prišao Evi. Lacika je prozreo njegove namere i grubo ga povukao za rukav. Viktor je skoro izgubio ravnotežu. Njih troje su sedeli tako ćuteći i pili pivo. Eva je plesala i divno, skoro izazovno se zabavljala sa onim mesarom.

Posle treće numere Viktor se usudio da zamoli Mariju za ples. Ona ga nije odbila, jer se htela interesovati za Gordona. Viktor ju je pitao za Evu.

- Eva se jako razočarala što nisi ostao do kraja plesa. Očekivala je to od tebe.

- Ali... voz...

- Nemoj meni objašnjavati detalje. Mogu ti reći da u utorak nas dve dolazimo u Sombor. Želele bismo da kupimo cipele. Oko jedanaest sati bićemo kod prodavnice „Borovo”. Ako možeš, obavesti i Gordona. Želela bih da ga vidim.

Viktor se osetio prevarenim, Mile se dosađivao, a Lacika je još ostao. Pridružio se prijateljima. Nih dvojica, Viktor i Mile, odlučili su da napuste zabavu još pre ponoći.

*

- Zamisli, Marija, mogu da usmeravam svoje snove - govorila je Eva u autobusu za Sombor. - Pre neki dan srela sam Viktora u svojim snovima, ali mi je pobjegao. Sledećeg dana nastavila sam tamo gde sam ga predhodnog dana izgubila. Zar to nije interesantno?

- Samo pazi, ako istražuješ i primenjuješ to i tome slične veštine, možeš nekome jako da naudiš.

- Nisam još ozbiljno shvatila bajanje, mada Sesilija, moja majka, to izvrsno radi. Ali, kako kaže, samo u pozitivne svrhe. Ja sam u nekoliko navrata mislim pokušala da pozovem Viktora, ali se on nije odazvao.

*

U utorak, oko jedanaest sati, Viktor i Gordon su čekali u glavnoj ulici. Viktor je nekoliko puta provirio u prodavnicu cipela. Eve i Marije nigde nije bilo. Već su pomislili da su možda sprečene da dođu, kada su se pojavile u daljini. Obe su nosile po dve kutije sa cipelama. Momci su krenuli u susret njima. Kada su se sreli, Marija je dugo i strasno poljubila Gordona u usta. Viktor je samo pružio ruku. Nije znao kako da se ponaša posle Evinog ponašanja u subotu. Eva je prihvatila Viktorovu ruku i snažno povukla prema sebi. Tako je i Viktor dobio dug poljubac u usta. Ponudili su im da sednu u neku poslastičarnicu. Odbile su i predložile da ih isprate do željezničke stanice. Žurile su kući. Pri rastanku su se dogovorili da će se u subotu sastati na plesu u Omladinskom domu.

U subotu ni jedna od njih nije došla na ples. Viktor je odlučio da poseti Evu. Saznao je njenu adresu od Lacike. Nešto je govorilo u njemu da je možda bolesna. Jedna mladolika, vitka žena smeđe kose je otvorila kapiju. Viktor je bio u nedoumici. Da nije znao da Eva nema sestru, pomislio bi da je to ona.

- Dodite, Viktore, očekivali smo vas - rekla je ljubazno i napravila prolaz.

Ovu primedbu Viktor nije odmah shvatio. Raspitivao se o Evi.

- Tu je i ona, dodite u sobu, odmah će se pojaviti - rekla je.

Viktoru je ponudila fotelju, a ona je sela na visoku barsku stolicu, naspram njega. Osećao se malo neprijatno, jer nije znao šta da kaže, međutim, Sesilija je započela razgovor:

- Eva je puno pričala o vama. Izgledate mnogo zgodniji nego što je ona govorila.

Viktor se malo zacrveneo zbog primedbe, a i zbog toga što je Sesilija prebacila nogu preko noge i za momenat su joj se ukazali unutrašnji delovi butina.

Odjednom, Viktoru se odvezao jezik. Počeo je spontano da govori, kao da je u toj kući već odavno i da poznaje te dve žene godinama. Čavrljali su tako najmanje pola sata. Sesilija je gledala Viktora u oči ali ne napadno, više ljubazno. Najzad se pojavila Eva. Žalila se na glavobolju, zato nije došla na sastanak, na ples. Viktoru to više nije bilo ni važno. Osećao se veoma prijatno u razgovoru sa dvema ženama.

Kasnije, Viktor nije morao da čeka subotu. Sa Evom se sastajao kod njene kuće. Tome se radovala i Sesilija. Volela je da priča sa Viktorom. Uvek bi malo posedeli i krenuli u šetnju po

Bezdanu, ili na obalu Dunava. Predveče bi Viktor oputovao u Sombor. Ples i bučna muzika ga više nisu interesovali.

Jednog dana, možda svesno, ili nesveno, a možda i uz nagovor Sesilije, Eva je bacila magiju na Viktora. Bilo je to jednog popodneva, kada su na njihovom skrovitom mestu kraj Dunava prvi put vodili ljubav. Eva je bila mnogo iskusnija od Viktora.

Dugo posle tog događaja Eva je znala da je time vezala Viktora. Mogla je da menja udvarače, partnere, ljubavnike i da time vređa Viktora. To se dešavalo ponekad i javno, na očigled Viktora, ali Viktor joj je uvek opraštao. Viktor je to dugo trpeo i nije se mogao osloboditi njenog uticaja.

Tek kada se Viktor preselio u drugi grad, ta veza se lagano ugasila.

Mnogo kasnije je saznao od Lacike da se udala za jednog bogatog vozača Formule-1, koji je potom poginuo. Nasledila je veliko bogatstvo i živi u Švajcarskoj. Sesilija je umrla od raka. Izgleda da i pored dobrog poznavanja bajalica i magije nije mogla uticati na sopstvenu sudbinu.

Rašomonijada

Boris:

Bilo je to početkom septembra. Zolika rasvetljivač i ja smo dobili radni zadatak od našeg producenta da snimimo partijsku konferenciju. Zadatak je trebalo obaviti u Bačkom Jarku. Producent je počeo da objašnjava gde se tamo nalazi zgrada komiteta, međutim, Zolika ga je odmah prekinuo:

- Ne moraš se truditi, ja znam gde je to. Često sam odlazio u Jarak, znaš, zbog devojaka.
- U redu. Odvešćeš tamo ekipu i snimićete sastanak. Da ne zaboravim... Sa vama ide i Tibor, naš stipendista, akademik. On je na trećoj godini režije. Treba malo da stekne iskustva u terenskom radu.

Nas trojica - Zolika, Tibika i ja - seli smo u auto i krenuli na zadatak. Kad smo stigli, parkirali smo auto u centru, ispred zgrade bioskopa. U toj zgradi su se nalazile kancelarije komiteta. Bar je tako objašnjavao Zolika. Na spratu se nalazila manja sala za sastanke. Vrata su bila otvorena. Mogli smo čuti izlaganje nekog od prisutnih.

„Znači opet kasnimo... kao i obično” - pomislio sam u sebi, ali me to nije zabrinjavalo, jer kašnjenje je bila česta pojava u radu reporterske ekipe.

Ivana:

Približavao sa kraj leta. Desetak dana posle mog rođendana, dobila sam poziv na sastanak Opštinske Konferencije. Ferika, sekretar Konferencije, je iz poštovanja lično potpisao pozivnicu, jer je dobro poznavao i cenio moju porodicu.

U glavnoj ulici sam srela Magdu. Pozdravile smo se i sa nekoliko reči dogovorile da ćemo se uveče sastati kod nje na kafi nas troje: Magda, Eržika i ja. Za vreme tog kafenisanja popričale bismo o ženskim temama, između ostalog i o dogodovštinama oko mladića koji su nam se udvarali. Ja baš nisam imala mnogo šta da kažem. Između Dragana i mene stvari su se odvijale dobro. Bio je zaljubljen u mene, a i ja sam njega volela. Zbog toga smo često bili zajedno. Više su one imale probleme. Teško su mogle sebi naći momke.

Kada sam stigla do sale, sastanak je bio u toku. Sekretar je već podnosio referat. Ušla sam, a on je za momenat podigao glavu sa svojih beležaka, samo da vidi ko je došao. Klimnuli smo jedno drugome u znak pozdrava. Borci, stari članovi partije, zauzeli su prve redove u sali. Sela sam blizu otvorenih vrata u četvrti red od pozadi.

Tibi:

Ispite sam dao u roku. Celog leta bezbrižno sam se zabavljao na Štrandu. Pri kraju leta trebalo je da posetim televiziju. Oni su me stipendirali, a imao sam i obaveznu praksu za vreme raspusta. Bio je red da se malo promovam u njihovoj redakciji. Javio sam se glavnom producentu. Rukovali smo se i on mi je odmah napomenuo da se sprema jedno jednostavno snimanje na terenu. Ukoliko bih imao želju da vidim kako to izgleda, mogu se priključiti ekipi. Ekipa treba da se vrati do pola dvanaest. To je poslednji rok da se snimljeni materijal pošalje u Beograd na razvijanje. Rekao mi je i to da bez obzira na to što sam još student, po hijerarhiji zanimanja ja sam na prvom mestu, treba da opomenem snimatelja da ne prekorači to vreme.

Nisam računao da ću putovati na teren, ali bilo mi je neprijatno da odbijem. Kada sam bolje razmislio, na odseku režije još nisam imao prilike da prisustvujem snimanju, mada sam bio već na trećoj godini. Prihvatio sam ponudu.

Trebalo je snimiti neku partijsku sednicu u Jarku. Seli smo u kola nas troje. Snimatelj, rasvetljivač i ja. Znao sam ih ranije iz viđenja. U kolima su mi počeli soliti pamet, kako su oni uigrani tim i da na takva jednostavna snimanja ne vode sa sobom reditelja.

- Nema potrebe - govorio je dosta nadmeno snimatelj - to je jednostavna reportaža. Takvu vrstu snimamo skoro svakog dana.

Rasvetljivač je preterano pušio, tako da su kola postala zagušljiva. Sva sreća, saznao sam od njega da mesto snimanja nije daleko, svega dvadesetak kilometara.

„Toliko ću izdržati” - mislio sam u sebi.

Kad smo stigli, u hodniku mi je snimatelj rekao:

- Ti pronadi slobodno mesto u zadnjim redovima i samo gledaj. Mi ćemo uraditi sve što treba.

Boris:

Ušao smo prvi u salu. Za mnom je došao rasvetljivač, koji je odmah počeo da razgleda prostoriju. Tražio je konektor da bi priključio ručni reflektor. Taj veoma jak reflektor zvali smo „Kobalt” jer je to bio naziv firme koja ga je proizvodila. Student je seo u treći red od pozadi, iza jedne mlade devojkice. Izlagač za govornicom je prestao da čita referat. Sačekao je uljudno da se mi spremimo za snimanje. Zolika je našao jedan konektor i pripremio „Kobalt”. Osmotrio sam prisutne. Bili su to većinom stariji ljudi. Verovatno borci. Mladih skoro da nije ni bilo. Videvši da smo spremni za snimanje, čovek koji je stajao iza govornice nastavio je da čita.

Kod takvih reportaža nema bog zna kakve umetnosti. Zna se redosled snimanja kadrova. Prvo sam snimio onog za govornicom, kasnije se ispostavilo da je on sekretar Konferencije, a zatim prisutne. Prvo total, da se svi vide, a zatim one u prvim redovima. Smatralo se da su, od svih prisutnih, oni najvažniji. Za takvu reportažu, koja će trajati svega jedan minut, trebalo je snimiti tri puta više materijala. To je bio odnos snimljenog i izmontiranog materijala.

Ispred Tibike je sedela jedna mlada, plavooka devojkica prijatnog izgleda. Imala je na sebi svetloplavi karirani kostim. Duga smeđa kosa joj je bila zakačena šnalom s obe strane glave. Svidela mi se na prvi pogled. Krišom sam je pogledao nekoliko puta još dok sam snimao u sali. Imala je svilenkasti, svetli obraz i činilo mi se da se uvek smeškala.

Mahnulo sam rukom rasvetljivaču i studentu da izađemo. Nisam hteo da remetim tok sednice. Čekali smo da neko drugi od prisutnih uzme reč. Tek sam snimio dve minute. Trebalo mi je još materijala. Rasvetljivač je znao razlog našeg izlaska. Studentu sam morao objasniti kako stoje stvari, jer je pomislio da smo završili snimanje.

Pošto su vrata sale bila otvorena, smestio sam se u hodniku tako da mogu posmatrati profil plavooke devojkice. Po mojoj proceni, mogla je imati oko 18 godina. Gledajući je, razmišljao sam o varijantama koje bi bile najprikladnije za upoznavanje. Ona je krišom nekoliko puta bacila pogled prema nama, pretpostavljao sam prema meni. Učinilo mi se da je i ona mene primetila. To me je malo ohrabrilo.

Ivana:

Sela sam blizu otvorenih vrata u četvrti red od pozadi. Posle izvesnog vremena, čula sam glasove i korake u hodniku. Nedugo posle, ušla su tri mladića sa nekim metalnim kutijama i uređajima. Naš sekretar je, izgleda, znao o čemu se radi, jer je odmah prestao da čita. Mirno je sačekao da pridošlice obave sve pripremne radnje. Jedan visoki, sveže obrijani mladić, imao je oko 24-25 godina, potražio je utikač u sali i priključio dugačak strujni kabl. Drugi, sa brkovima i naočarima, otvorio je metalni kofer i iz njega izvadio filmsku kameru. Treći, prijatnog izgleda, seo je u red iza mene, ne rekavši ništa.

Kada su se pripremne radnje završile, Ferika je nastavio sa referatom. Sa interesovanjem sam pratila događaj, pazeći da to ne bude napadno. Prvo je visoki mladić uključio ručni reflektor. Bilo je to jako svetlo, jer mi se činilo da je bilo svetlije od sunčevih zraka koji su ulazili kroz prozore. Brkati je podigao kameru, prislonio je licu i počeo da snima.

Moram priznati da sam tada prvi put videla uživo snimanje. Mada sam u to vreme radila u Radio Novom Sadu na omladinskoj emisiji, takvo snimanje još nisam videla. Tip sa kamerom je snimao sve prisutne iz nekoliko uglova. Prvenstveno Feriku, koji je i dalje čitao svoj referat, a zatim je okrenuo kameru prema prisutnima. Snimao je naročito one u prvim redovima.

Naglo, kao što su ušli i počeli snimati, tako su i prestali. Svoje uređaje nisu pokupili, samo su izašli u hodnik. Onaj treći, koji je sedeo iza mene, gledao me je. Osetila sam njegov pogled na potiljku. Interesovalo me je šta on u stvari radi. Da li je možda novinar, pa hvata beleške?

Nehajno, kao nezainteresovano, pogledala sam prema hodniku tek toliko da mi uđe u vidokrug. Videla sam papir i olovku. Nije hvatao beleške, nego me je crtao iz profila. To me je počelo zanimati. Smišljala sam načine kako da dođem do tog crteža, naravno tek onda kada ga završi.

Tibi:

Kada su se pripremili i počeli snimati, shvatio sam da je snimatelj bio u pravu. Kod takvih snimanja reditelj nema šta da radi. Referat me nije zanimao, pa sam iz dosade posmatrao prisutne. Ispred mene je sedela mlada devojka. Nisam joj mogao videti celo lice, samo profil i to u momentima kada je pogledom pratila rad snimatelja. Odmah mi se svidela. Njena kosa kestenjaste boje, srednje dužine, bila je malo talasasta pri krajevima. Imala je i prijatan svetli ten i činilo mi se kao da se smeška. Primetio sam i to da ni nju nije zanimao referat. Više se interesovala za ono što se događalo u sali.

Imao sam određeni dar prema crtanju, ne preteran, ali ipak dovoljan da se ponekad time pohvalim. To je kao kad neko u drušvu, za bolje raspoloženje, uzme gitaru i odsvira nekoliko popularnih melodija. Tako sam i ja, crtajući portrete, sticao naklonost. Imao sam pri sebi papir i olovku. To sam nabavio još u Novom Sadu, misleći da će mi trebati da nešto zapišem prilikom snimanja. Počeo sam da skiciram. Izgleda da je ona osetila moj pogled na potiljku. Nehajno, ali ipak sa namerom, nekoliko puta je okrenula glavu prema izlazu. U stvari, znao sam, interesovala se šta u stvari radim. Privukao sam joj pažnju. Bio je to dobar znak za početak. Skoro da sam završio crtež, kada su snimatelj i rasvetljivač izašli na hodnik. Sačekali bi drugog izlagača, pa se vratili da i njega snime. Uradili su to nekoliko puta. Vreme je prolazilo, a ja sam žurno crtao. Ona se meškoljila ispred mene, kao da se postavljala u poziciju da je što bolje vidim. U nekim momentima imao sam čak utisak da se želi okrenuti prema meni.

Ivana:

U međuveremenu, Ferika je pročitao svoj referat. Posle njega, izašao je za govornicu jedan stariji borac. On je govorio o uspesima Konferencije. Na hodniku, snimatelj je bio naslonjen na zid. Kada je čuo drugi glas u sali, odmah je dao znak onom visokom da uđu. Snimili su govornika. Izlazeći ponovo iz sale, videla sam da je snimatelj zastao i snimio i mene. Pravila sam se da to nisam primetila.

Tako se to ponovilo nekoliko puta. Čim bi neko drugi počeo da govori, ušli su, i snimili ga. Stari borci počeli su se otimati za govornicu. Svi su hteli da budu snimljeni.

U jednom momentu izašao je i muškarac koji je sedeo iza mene. Prvo sam čula da su se njih trojica prepirali oko nečega. Kada sam krišom pogledala prema njima, gledali su crtež i objašnjavali se međusobno. Pretpostavljala sam da procenjuju kvalitet dela.

Nedugo posle toga, ona dvojica su ušla u salu i snimili još nekoliko kadrova, zatim su pokupili uređaje i nestali. Sa njima, verovatno, i crtež moga profila, koji sam želela.

Boris:

Na snimanju, ili posle njega, uvek se mogao naći dobar razlog da se započne razgovor sa nepoznatom osobom:

„Ovo što smo snimili, moći ćete da vidite na televiziji u toliko i toliko sati” - bila je pogodna i rado očekivana rečenica. Pomislio sam da bi to mogao biti jedan od razloga da pridem plavookoj devojci. Međutim, kada sam pogledao na sat, mahnulo sam Tibiki da izađe iz sale. Vreme je bilo da krenemo, da ne bi zakasnili na termin za razvijanje filma. Videlo se na njemu da nerado napušta salu. Razmišljao sam i ja o nekom izgovoru da ostanemo do kraja sednice. Zolika je u tom pogledu bio najrazboritiji.

- Ako ne krenemo, zakasnićemo da predamo film. To nas može koštati posla. Ne igrajmo se s tim - rekao je. I bio je u pravu.

Iz tog razmišljanja Tibika me je vratio u stvarnost. Dotakao mi je ruku i predao jedan presavijen papir.

- Pogledaj, skica je skoro gotova. Treba mi samo još nekoliko minuta - rekao je potišteno.

Kada sam ga otvorio, video sam da je na njoj skica plavooke devojke u poluprofilu. Zajapurilo mi se lice. Po tom crtežu, znao sam kakve su mu namere. Iste kao i moje - da se upozna sa tom devojkom u sali. U meni se pokrenula muška sujeta. Dok sam ja radio, taj mladi balavac, student, crtao je, a ja sam mislio da hvata beleške.

„Ne mogu dozvoliti da me preduhitri. Ne želim da joj on prvi priđe” - pomislio sam. Skica je mnogo privlačnija nego jednostavna informativna rečenica. Skica ukazuje na njenu privlačnost i daje direktnu izjavu da je crtač opčinjen njenom lepotom.

„Moram učiniti nešto da ga preduhitrim” - pomislio sam i pogledao na sat. Bilo je krajnje vreme da krenemo.

Trebalo je nešto pametno da smislim, ali imao sam izuzetno malo vremena. Samo nekoliko minuta. Skoro mehanički, izvadio sam film iz kamere i smestio ga u kofer. Za to vreme nisam se setio ničega što bi omogućilo da progovorim nekoliko reči sa devojkom u sali.

Tibi:

Znali smo sva trojica da moramo da krenemo. Po učesnicima u raspravi u sali videlo se da još dugo ne nameravaju da završe. Za mene je jedina šansa bila da devojka koju sam crtao izađe na hodnik i da joj tamo pokažem crtež. Postojala je još jedna šansa o kojoj sam razmislio. Pošto ja nisam imao obaveze oko slanja filma, mogao sam ostati i sačekati kraj sednice, a kasnije se vratiti vozom, ili autobusom. No, kada sam bolje razmislio, nisam bio siguran da bi to poznanstvo imalo neku budućnost. Da je i ona bila zainteresovana, našla bi načina da dozvoli da joj priđem. Mogla se barem okrenuti prema meni dok sam crtao i zapitati šta u stvari radim. Na kraju krajeva, mogla je da izađe u hodnik nekim razlogom. Nije to učinila, što znači da nisam bio zanimljiv za nju. Verovatno s razlogom. Imala je nekog za koga je bila mnogo zainteresovanija.

Boris:

Pri izlasku iz hodnika, prolazeći pored jedne od kancelarija, primetio sam da tamo, za stolom, sedi jedna malo starija devojka, ili žena. Mogla je imati oko trideset godina. Po načinu ponašanja i raznim aktima, papirima na njenom stolu, mogla je biti sekretarica. Baš je telefonirala. Hrabro sam ušao u kancelariju. Zoliki i Tibiki sam mahnuo rukom da ću odmah doći za njima.

Kada sam ušao, bila je malo uplašena i spustila je slušalicu. Pomislila je da možda želim šolju kafe. Odmah je pristavila vodu. Objasnio sam joj da za to nemam vremena, nego da me interesuje ko je ona mlada devojka plavih očiju u kariranom kostimu. Gledala me je sa nerazumevanjem. Nije znala šta u stvari želim.

- Sedi u trećem ili četvrtom redu od pozadi. U tom redu nema nikog osim nje - počeo sam detaljnije da objašnjavam.

Roža:

Došlo mi je da plačem. Slušala sam preko telefona kako me Darko vređa. Rekao je da sam glupa. Da se nikada neće oženiti mnome jer ne podnosi da stalno ugađam muškarcima u komitetu. Pokušala sam da mu objasnim da mi je to posao. Pa, bila sam sekretarica. Pored slanja poziva, sređivanje materijala za sastanke, kuvala sam i kafu, ali nisam bila kafe-kuvarica. Nisam razumela u čemu je tu problem. Možda je bio ljubomoran...

Baš kada sam htela da mu objasnim, da mu kažem koliko ga volim i da treba da razgovaramo, ušao je u kancelaru jedan muškarac sa brkovima.

- Sačekaj malo Darko, odmah ćemo nastaviti. Imam gosta...

„Gosta, je li? I ti tako razgovarš sa mnom u prisustvu nekog gosta?...” - čula sam iz telefona i on je besno spustio slušalicu.

Ustala sam da pristavim kafu. Red je bio da svako ko dođe kod nas bude poslužen kafom, ili nekim sokom. Bio je to prijatan mladić. Jedan od one trojice sa televizije koji su došli da snimaju Konferenciju. Činilo mi se da je malo u žurbi.

- Ne, nemojte kafu - rekao je i seo - treba da vas zamolim za jednu uslugu.

Još je nešto govorio i na posletku zapitao za devojku koja sedi u sali u četvrtom redu od nazad.

„Četvrti red od nazad. Devojka. Sala. Malo je bilo komplikovano. Ko u stvari može da bude u četvrtom redu...” - pomislila sam. Izgleda da je shvatio moju zbunjenost i predložio mi je da odem i da pogledam, pa da se sama uverim.

Malo sam bila neodlučna. Kako da ostavim gosta samog u kancelariji sa svim tim našim dokumentima. Da sada Darko vidi kako ugađam svakome, šta bi rekao. Opet skačem i pravim usluge nepoznatima, ali morala sam da vidim ko sedi u četvrtom redu. Pa mi uopšte nemamo devojaka u Konferenciji. Svi su muškarci, borci na čelu sa Pap Ferikom...

Uzbuđeno, maltene molećivo, gledao me je taj mladić sa brkovima. Krenula sam prema sali. Zanimalo je i mene ko sedi u četvrtom redu. Prepoznala sam odmah tu devojkicu. Bila je to Ivana, najmlađa članica Konferencije. Kako se odmah nisam setila? Da sam je bar videla kada je dolazila. Sigurno je zakasnila, pa je zato nisam videla. U svakom slučaju, bila je to Ivana, mogla sam to da kažem tom iz televizije.

Kada sam se vratila u kancelariju, momak je već ustao sa stolice i naslanjao se, čas na jednu, čas na drugu nogu.

- To je naša Ivana. Ivana Horvat... ona je... ali što vas to interesuje - zapitala sam ga jer nisam ni pretpostavljala zašto ga to interesuje.

Uzeo je papir sa mog stola i olovkom nešto napisao. Presavio je hartiju i rekao:

- Molim vas da predate ovu poruku Ivani. Jako je važno - rekao je i ostavio hartiju na mom stolu i odjurio.

Moram priznati da nisam izdržala da ne bacim pogled na poruku. Hartija je bila samo presavijena. Samo je trebalo otvoriti savijutak.

Sastanak je još dugo trajao. Pokušala sam ponovo da nazovem Darka. Telefon je zvonio, zvonio ali se niko nije javljao.

„Ili je otišao, ili se ne želi javiti” - pomislila sam. Bilo mi je jako stalo do njega. Morala bih nešto smisliti da se naši odnosi poprave. Možda bi trebalo malo da popustim. Možda da spavamo zajedno. Baš sam zamišljala kako bi to izgledalo i možda ne bi ni bilo loše, kada se začuo razgovor u hodniku. Znala sam da je sastanak završen.

Ivana je prva žurno prošla ispred kancelarije. Dok sam shvatila da imam poruku za nju, bila je već na kraju hodnika, kod izlaza...

Boris:

Najzad sam saznao njeno ime. Zamolio sam sekretaricu da mi da parče papira da napišem poruku:

„Zovem se Boris. Izuzetno bih se radovao da me eventualno potražite sutra na Radničkom Univerzitetu u Novom Sadu. Biću tamo celo pre podne na jedanaestom spratu.”

Presavio sam hartiju i zamolio sekretaricu da je preda Ivani.

Za vreme vožnje do Novog Sada nadao sam se da će se plavooka Ivana pojaviti sutra u redakciji. Bila je zaista lepa devojkica. Njen ozareni pogled, lepo sređenu kosu, plave oči i dobro građeno telo, verovatno nisam samo ja primetio. Eto, i Tibika je bacio oko na nju. Šansa je bila veoma mala da takva devojkica nema momka, ili čak ljubavnika.

Tibi:

Boris nešto muva. Bio je smiren kada je ušao u kola. Verovatno je uspeo da razgovara sa onom devojkom. Na kraju krajeva, šta me briga. Biće još devojaka. Pa, ja ću biti reditelj. Tu su glumice, a izbor ću praviti ja, na osnovu talenta, lepote i kreveta.

Crtež ću za sada zadržati. Ko zna, možda ću je još jednom sresti. Tada ću imati prilike da razgovaram s njom i da joj dam.

Ivana:

Posle nekoliko sati, sastanak se ipak završio. Pošto nisam poznavala prisutne starije članove Konferencije, žurno sam se udaljila iz sale. Skoro da sam stigla do kraja hodnika kada je sekretarica Roža viknula za mnom:

- Ivana... Ivana... dođi za momenat.

Vratila sam se, misleći da će mi uručiti neke nove materijale za naredni sastanak. Kada sam ušla u kancelariju, dala mi je mali smotuljak.

- Zamolio me je onaj brkati da ti ovo predam.

- Sigurna si da je onaj brkati u pitanju?... - pitala sam je. To mi nekako nije bilo logično. Nije me brkati crtao, već onaj drugi, koji je sedeo iza mene.

Kada sam otvorila smotuljak, na papiru je bilo napisano samo nekoliko rečenica:

„Zovem se Boris. Voleo bih da me potražiš sutra pre podne u redakciji. Ona se nalazi na jedanaestom spratu na Radničkom Univerzitetu. Boris”

Roža, sekretarica, je svim svojim umećem pokušavala da objasni o kojem muškarcu je reč. Znala sam da je pomalo smetena i da njena objašnjenja ne moraju da budu tačna. Meni se učinilo da to može biti samo onaj koji je načinio crtež, međutim on nije imao brkove.

Na putu do kuće me je kopkalo koji od njih trojice je u pitanju. Kada sam stigla kući, na ručak, ispričala sam ceo događaj roditeljima. Oni nisu komentarisali. Prepustili su mi da sama odlučim. Znali su da se ozbiljno zabavljam sa Draganom.

Popodne, oko pet, kao što sam se dogovorila sa Magdom, našle smo se na kafi kod nje. Pre nego što sam uspela da ispričam šta se toga dana dogodilo na sastanku Konferencije, morala sam da saslušam njihova jadikovanja. Žalile su se na muškarce. Govorile su da su glupi, jer ne vide koliko slobodnih, lepih devojaka ima oko njih (mislile su na sebe). Umesto da im priđu i započnu razgovor koji su one žarko želele, oni sede po kafanama i piju pivo.

Kada sam i ja došla do reči, ispričala sam im ceo prepodnevni događaj. Pokazala sam i poruku.

- Ja se ni jednog trenutka ne bih dvoumila. Ako možeš da biraš, biraj - konstatovala je Eržika.

- Bolje imati dvojicu-trojicu, ili nekog u rezervi, nego ni jednog, kao ja.

Sigurno. Ona bi sigurno prihvatila svaku ponudu. Celo večer je taj Boris bio tema razgovora.

Boris:

Uveče, kada sam legao, gledajući u plafon, razbistrile su mi se misli. Počeo sam realno da razmišljam. Sigurno se neće pojaviti. Ako već ima ozbiljnog momka, ako se dobro slaže sa njim, šta će joj neko nepoznat, koga verovatno nije ni primetila na sastanku.

To mi se sve vreme vrzmalo po glavi. Imao sam veoma loša iskustva sa nekim prethodnim devojkama. Često bi me iskoristile, a imale su i po nekoliko frajera pored mene.

Ivana:

Bila sam neodlučna. Uveče sam legla sa mišlju da ću sutra odlučiti. Ionako moram na faks radi upisa. Videću kava će mi biti volja posle upisa.

Sutradan sam brzo završila papirologiju oko upisa. Kopkalo me je i dalje koji je Boris od one trojice. Nisam verovala sekretarici. Ona je bila tako smetena. Možda ipak nije brkati u pitanju. Ako je onaj drugi, koji me je crtao, mogla bih barem da vidim crtež i saznam šta želi. U stvari, znala sam šta želi. Želeo je da mi se udvara...

Boris:

Ujutru, kada sam se probudio, trezveno sam razmislio o svemu i shvatio da su mi šanse ravne nuli. U redakciju sam stigao nešto pre osam. Očekivao sam dosadan dan. Ekipa koja je imala radni zadatak već je otišla. Trebalo je da ja samo dežuram. Nešto kasnije su stigli i ostali: Tibika, Zolika, Milan. Pričali smo o dogodovštinama sa snimanja i pili jutarnju kafu. Niko od nas nije spomenuo jučerašnje događaje, mada smo sva trojica bili tamo.

Oko deset sati Boroš, producent, koji se znao našaliti sa nama primeti:

- Tu se skupljate i razglabate o bezveznim stvarima, a ceo je grad pun devojaka, studenata, brucoša. Sada je period upisa. Samo čekaju da im neko pokaže znamenitosti grada.
- Gde su te devojkice o kojima vi govorite? Sada je pre podne, sve su na faksu. Videćemo da li će se pojaviti uveče i na korzou - odgovori Zolika koji je bio pravi Novosađanin.
- U moje vreme...
- U vaše vreme bilo je sve lakše. Danas su prohtevi devojaka mnogo veći... - dobaci Milan.
- Nemate vi pojma o devojkama - završi razgovor Boroš.

Mi smo se samo nasmešili i konstatovali da je danas teško naći ozbiljnu devojkicu...

Popili smo kafu i počeli da igramo šah. I to je bila jedna od zanimacija da nam vreme prođe. Radili - ne radili, bili smo obavezni da budemo tu, u redakciji, prisutni barem do dva sata po podne.

Ivana:

Na kraju sam odlučila da odem na Radnički Univerzitet. Želela sam crtež, a i da se sama uverim koji je od trojice Boris. Na jedanaestom spratu ušla sam u jednu kancelariju. Činilo se da je to soba sekretarice redakcije. Crnka, žena srednjih godina, bila je sama u prostoriji. Kada sam joj se obratila i rekla da tražim Borisa, ona je samo klimnula glavom. Ustala je od stola i proturila glavu na hodnik. Samo je glasno viknula:

Borise... Borise, traži te neko.

Boris:

Baš sam razmišljao kako da spasem kraljicu od sigurne pogibije, kada se na hodniku začuo prodoran glas naše sekretarice:

- Borise... dođi... neko te traži!

Poslednji deo rečenice nisam u potpunosti razumeo. Magda, naša sekretarica, je uvek nekoga tražila da obračuna dnevnice. Nisam tačno obratio pažnju na rečenicu koja je odjeknula hodnikom. Uhvatio sam kraljicu i pozeleo da je pomerim na B/4. Ipak, nisam to učinio, jer mi je tek tada sinulo da je kraj rečenice glasio „Neko te traži...” a ne samo „dodi ovamo...” Ko me to sada može tražiti? Razmišlao sam i ustao da krenem prema Magdinoj kancelariji. Kada sam izašao na hodnik, tamo nikoga nije bilo.

„Sigurno je bila neka zavrzlama oko dnevnica” - pomislio sam i prošetao do kancelarije.

Ivana:

Ostala sam u kancelariji, čekujući da vidim koji će se muškarac pojaviti od one trojice.

Posle kraćeg vremena, ušao je onaj brkati. Bio je zbunjen. Po izrazu lica videla sam da je veoma prijatno iznenađen.

- Ja sam Boris - predstavio se.

Pružila sam i ja ruku i rekla svoje ime.

„Znači Roža, koja mi je predala poruku, je ovog puta ipak bila u pravu...”

Boris:

Kada sam stupio u kancelariju, oduševio sam se. Tamo je stajala Ivana, plavooka devojkica iz Jarka. Od iznenađenja nisam mogao odmah da progovorim. Video sam je iz profila, malo okrenutu meni, malo prema Magdi, i samo se smešila. Kada sam se malo sabrao, predstavio sam se. Razmenili smo još nekoliko rečenica, kojih se ne sećam, i predložio da pođemo negde, na neko mirnije mesto. Ona je samo klimnula glavom u znak odobravanja.

Kada smo krenuli, svi koji su bili u redakciji izišli su na hodnik i posmatrali nas. Tibika je čak i doviknuo:

- Šta će biti sa tvojom kraljicom?...

- Sruši je. I tako sada imam novu...

U liftu sam joj predložio da svratimo u poslastičarnicu „Siti”, koja se nalazila u centru grada, nedaleko od redakcije, a bilo je to vrlo popularno mesto. Ona je prihvatila. Dok se lift spuštao, krišom sam je dobro pogledao. Bila je zaista lepa, još lepša nego kada sam je primetio u sali. Bio sam blizu nje, na daljini manjoj od metar. Svetlo lice i njene izrazito plave oči bile su stidljivo uperene prema podu. Smešila se. Uvek i stalno se smešila. Zbog toga je pored nje bio veoma prijatan ugođaj. Osetio sam miris njenog parfema. „Lacoste” - pretpostavljao sam, jer me je podsećao na poljsko cveće.

Postao sam samouvereniji. Pretpostavljao sam da je došla samo radi mene. To me je ohrabrilo. Sa njenog ozarenog lica mogao sam da pročitam da je zadovoljna. Maštao sam da ću možda ja biti njen budući momak-zavodnik.

Ivana:

U liftu mi je Boris predložio da svratimo u „Siti” poslastičarnicu. Meni je bilo svejedno. Bila je blizu, u centru. Nisam htela da ga razočaram, ali naš prvi susret nije bio baš onakav kako sam ja zamišljala. Prvo, nije on bio taj za koga sam se nadala. Njegov izgled i utisak, koji je u prvi mah ostavio na mene, daleko je bio ispod mog Dragana. Dragan je bio mnogo lepši i

pomalo drzak, što se meni sviđalo. A ovaj, ovaj Boris je bio mnogo ljubazan. Ništa me nije privlačilo na njemu.

Glavni razlog zbog koga sam došla je bio crtež. Ipak, nisam ga se domogla. Na kraju krajeva, primetila sam da se Boris odmah zaljubio u mene i tako postao još jedan od mojih mnogih obožavalaca čiju sam naklonost osvojila. Makar ta spoznaja je stvarala ugodan osećaj zadovoljstva u meni.

U poslastičarnici Boris je mnogo pričao. Rekao je sve o sebi. Saznala sam ko je i šta je. Saznala sam gde se rodio i tome slično. Kada je počeo da govori o svom poslu, to me je zanimalo. Nisam znala kako se snimaju emisije. Ta oblast je za mene bila nepoznata. Brzo je prolazilo vreme. Kada sam pogledala na sat, bilo je vreme da krenem na voz. Pre rastanka, zamolio me je da se nađemo ponovo u nedelju. Tada je on bio slobodan. Smatrao je da bi se mogli još bolje upoznati. Prihvatila sam, jer toga dana nisam imala dogovoren sastanak sa Draganom.

U vozu, kada sam razmislila o svemu, Boris je ostavio na mane neki neutralan utisak. Bio je muškarac koji je mnogo pričao...

Boris:

U poslastičarnici smo oboje naručili kafu. Na početku sam se odmah izvinio što nisam dočekao kraj konferencije. Bio sam primoran da se vratim u redakciju, zato sam na takav način inicirao sastanak. Nešto malo sam govorio o sebi, a više o mom poslu. Pila je kafu polako. Nije spuštala pogled sa mene ni dok je prinosila šoljicu ustima. Činilo mi se da je sa interesovanjem slušala ono o čemu sam pričao. Pričao sam razne dogodovštine sa snimanja. Ona me je posmatrala zainteresovano i bilo joj je zabavno. Smeškala se. O sebi je malo govorila. Rekla je da želi da studira biologiju. Zanima je genetika. U jednom momentu je pogledala na sat i rekla da mora da krene na voz. Kada razmislim, nismo dugo sedeli. Možda najviše pola sata. Ispratio sam je do željezničke stanice i zamolio da se ponovo nađemo. Pristala je. Nekoliko puta mi je bilo na vrhu jezika da je zapitam da li ima monka, ili je slobodna. Ipak, pomislio sam da je to još prerano.

Kada sam se vratio u stan, razmislio sam i proanalizirao ceo naš susret. Ivana je svojevolejno došla da me vidi. Bila je ljubazna prema meni. Sa interesovanjem je pratila moje priče. Sve vreme je bila raspoložena i nasmejana. Pristala je i na sledeći sastanak. Zbog svega toga mi se učinilo da mi je naklonjena.

Međutim, malo kasnije, počela je da me izjeda sumnja. Suviše lako smo se upoznali. Bilo je jednostavno da joj privučem pažnju. Pristala je odmah i na drugi sastanak. Sve je bilo suviše dobro i skoro neverovatno. No ipak, bio sam siguran u pretpostavci da je slobodna, da nema momka. To ubeđenje sam stekao kroz razgovor s njom. U njenom pogledu se videlo da joj se sviđam. Pažljivo, na svojevrsan način očarala ju je moja priča. A pošao sam i od sebe: Ranije, kada bih se zabavljao sa nekom devojkom, ostale me nisu interesovale. Uvek sam svu svoju pažnju usmeravao na onu s kojom sam bio.

Ivana:

U međuvremenu, kod mene su se stvari odvijale ustaljenim tokom. Dragan je poručio da nam je njegov prijatelj opet prepustio garsonjeru za jedno popodne. Nije se to prvi put desilo. Volela sam Dragana, a i on je voleo mene. Odmah sam se setila naših prethodnih sastanaka u tom stanu. Pamtila sam kako se posle naših intimnih odnosa pripijao uz mene. Obično bi

prislonio glavu na moja ramena i, ljubeći me, govorio u smehu, u radosnim suzama, koliko me voli. To zadovoljstvo nikako i nikada ne bih propustila.

Šta ću sa Borisom? Za isti dan zakazao mi je i on sastanak. Tada još nisam znala da je Dragan iskukao garsonjeru, pa sam pristala. Mada sam imala neki neutralan osećaj prema Borisu, videla sam da on nije. Zaljubio se odmah u mene, na sam prvi pogled. Pomalo sam ga žalila. Unapred sam znala da od tog poznanstva neće biti ništa, ne zbog njega, nego zbog mene.

Boris:

Sledećeg dana sam sve o našem prvom sastanku ispričao u redakciji. Novopridošlicama sam ponovio celu priču da i oni ne bi izostali kod zanimljivih detalja.

Boroš, naš producent, koji je bio „stari vuk” kada su u pitanju žene, samo se nasmejao:

- Šta misliš, Borise, jedna tako zgodna i ljubazna devojka? Dovoljno je samo da se nasmeši nekome, a taj će se odmah istopiti. Pitanje je u kojoj meri je iskoristila tu svoju lepotu i ljubaznost kod tebe...

Ivana:

U Draganovom zagrljalu zaboravila sam na Borisa. Nisam otišla na onaj prvi zakazani sastanak, putevi su nam se razili. Već sam pomislila da je stavljena tačka na to poznanstvo. Sedela sam sa Draganom na klupi u parku, kada se Boris opet pojavio. Stao je ispred nas. Gledao je čas u mene, čas u Dragana. Videla sam njegove tužne oči. Nije znao da li da mi priđe, ili da se okrene i ode. Osetila sam za momenat grižu savesti. Taj osećaj ranije nikada nisam imala ni sa jednim muškarcem.

Ustala sam i prišla mu. Uхватила sam ga blago za ruku i, gledajući ga u oči, rekla:

- Nisam želela da vidim kako patiš. Zato nisam došla na sastanak. Ponekad pomislim da mi je ipak bilo mesto kraj tebe... ali namoj me više čekati.

On je samo tužno odgovorio:

- Od sveg srca ti želim da budeš sretna... pa, budi sretna...

Ispovest jedne luzerke

Tama je plovila po celoj prostoriji. Veoma tanki snop svetla je prolazio kroz spuštene roletne. Prepolovio je prostor skoncentrisavši se u belu, okruglu fleku na pokrivaču bračnog kreveta. Verovatno se ni ona ne bi probila da roletna nije bila oštećena na jednom mestu. Tom ulicom su često prolazili kamioni i brza putnička vozila. Međutim, sada je bilo mirno. Kao da je neko zaustavio saobraćaj.

Aca je ležao pored Maje u krevetu. Glava mu je bila okrenuta nasuprot prozoru. Maja se pripila uz njega. Aca je osećao njene ruke na svojim bedrima. To ga je probudilo. Nije odmah reagovao. Sačekao je da se uveri da je to bila Majina namera, a ne samo njen nesvesni pokret u snu. Ruka joj se dalje spuštala, kao da je tražila nešto. Aca se samo malo pomerio da joj olakša potragu i otvorio oči. Bio je siguran da je Maja budna. Pričekao je. Želeo je da ona potvrdi, a da on oseti njenu nameru. I osetio je. To ga je razbudilo. U njenim pokretima ruku primetio je blagost, ali odlučnost. To ga je nateralo da se okrene prema njoj.

U danima kada se Maja preselila kod Ace on je predložio da spavaju goli. Vodili su ljubav svako veče. Nekad i noću po nekoliko puta. Zbog toga su smatrali suvišnim da se u krevetu svlače a potom ponovo oblače. Maja bi ponekad poželeva da je Aca nežno oslobodi odeće. Ali, to se dešavalo pre odlaska u krevet. Goli, mogli su se priljubiti jedno uz drugo. Često bi zaspali zagrljeni. Maji se ta ideja odmah svidela. Tek kasnije je shvatila da se, bez obzira na to koliko su privrženi jedno drugom, veoma često morala suzdržavati. Aca je po nekoliko puta imao erotski naboj u preponama i za vreme sna. Ona je to mogla da oseti. Znala je da je to, kao i kod svakog muškarca, nesvesno. To nije značilo da je on svaki put i spreman za seks. Morala je da proceni i tek tada da se odluči da li će ga probuditi, ili ne.

U snu Maja nije odavala nikakve spoljne znake za požudom. Zbog toga ju je Aca često budio, ali ona nije bila raspoložena. To je ponekad stvaralo kod njega osećaj nesigurnosti. No, kada je bila budna uvek ga je prihvatala. Posle intimnog odnosa, Aca bi obično prislonio glavu na njeno rame. Voleo je njeno toplo rame na obrazu. Dugo je osećao zadovoljstvo gledajući njenu dojku koja se uzdizala tik pred njegovim očima. Da bi to učinio morao je da se pomeri telom malo niže, a ona da se okrene na leđa. Njoj je to prijalo, jer je na taj način osećala majčinski instinkt prema njemu.

Sve je to bio deo njihovog intimnog odnosa. No, ovoga puta bez obzira na to što je ona bila gola, Aca je bio u donjem vešu. Svetložuti platneni pokrivač se ustalasio nad njima. Oboma su ruke nemirno tražile ispod pokrivača. To nije bio deo dogovora.

- Stop! - rekao je poluglasno Tibor. Svetla su se upalila. U sobi je bila filmska ekipa. Ne cela, jer je Tibor, reditelj, pre početka ove scene naredio da se svi udalje iz sobe. Mogli su ostati samo oni, svega nekolicina njih, koji su bili neophodni da bi se snimila kompletna ljubavna scena.

Tibor je prvo dao uputstva gde da se kamera pomeri. Zatim je prišao Maji i objasnio joj šta treba da radi. Nije to bilo bog zna šta. Tebalo je da ostane pasivna i da se posle izvesnog vremena okrene na trbuh. Aca je bio taj koji je imao više zadataka. Trebalo je da je poljubi u obraz, oko, pa u usta, a zatim da silazi poljupcima niz njeno telo. U momentu kada bi se mogle videti njene stidne dlačice, ona je trebalo da se okrene na stomak, a on da je ljubi dalje, preko zadnjice do kolena.

Maja je postala neodlučna, mada su se ona i Tibor detaljno dogovorili o toj osetljivoj sceni. Reditelj je objasnio Maji da joj garantuje da se na televiziji neće videti ni jedan delić njene intime. Da bi je malo „omekšao” rekao je da će je pozvati na montažu. Videće scene i uveriće

se da snimci nisu kompromitujući za nju. Ona je bila mlada, ali perspektivna glumica. Ovakva scena je bila prva u kojoj treba da se nagovesti njena golotinja. Tibor je znao da je to za svaku glumicu ili glumca presudan trenutak. Ukoliko se odluči za takve scene u daljoj glumačkoj budućnosti, biće sasvim razumljivo da se skida u scenama koje to zahtevaju. Poneki reditelji u tome i preteruju. Žele golotinju i tamo gde to uopšte nema nikakve svrhe. Ukoliko se ne odluči sada, to može da utiče na njenu dalju karijeru. Aca, s kim je živela zajedno, takođe ju je nagovarao. Rekao je i to da nije ljubomoran ako se pojavi tako pred gledaocima. Uveravao ju je da veruje Tiboru da on neće iskoristiti njeno telo samo radi gledanosti filma. A bilo je i logično da se nazru neki intimniji delovi njenog tela, jer je sekvenca govorila o njihovoj međusobnoj ljubavi.

- Lako je tebi, Aco. Ti si u gaćama. Što ih i ti ne skineš? - rekla je, još uvek dvoumeći se.

- Nema potrebe - umeša se Tibor. - Nije on u centru kadra, nego ti. Tvoje telo će se videti. Aci će se videti samo glava, usne kada te ljubi i njegova ruka, prsti, kako te miluje. Za to nije potrebno da skine veš.

Još su oboje bili u krevetu kada je Aca prislonio usne na njeno levo uho, nežno je poljubio pred svima i šapnuo joj:

- Videćeš. Biće sve u redu. Posle ove scene bićemo oboje slavni...

Na kraju je Maja ipak pristala. Namestili su svetlo, u stvari tamu sa snopom svetla koji je prodirao kroz roletne. Snimanje je počelo. Scena je trebalo da se ponovi nekoliko puta. Problem se uvek pojavljivao kod Maje. Razumljivo, bila je malo nervozna, te se, ponekad prerano, a ponekad kasno, okretala na stomak. Aca nije trebalo mnogo da glumi. Ljubio ju je tako svako veče u njihovom krevetu. Zato je radio to spontano, sa zadovoljstvom. Na kraju je scena ipak dobro uspela.

*

Uveče, posle snimanja, kada su se našli u spavaćoj sobi, dok se Aca odmarao na njemim ramenima, ona je razmišljala o ceni scene koju je tog dana snimila. Još uvek se dvoumila. Pitala se da li je dobro što se ipak skinula. Međutim, kada je pomislila da je svoju karijeru stavila ispred svega, smirila se. Nije ovo prva stvar što je učinila nevoljno, samo zbog karijere.

Zbog Ace je ostavila Dragana. Dragana je zaista volela. Ta ljubav je bila toliko duboka i obostrana da su već počinjali da razmišljaju o zajedničkom životu. Da je Dragan u to vreme imao stan i posao, verovatno bi se bez dvoumljenja preselila kod njega. Samo nekoliko puta su imali prilike da zadovolje tu svoju veliku ljubav i neodoljivu žudnju. Dragan je skupio nešto malo para i otišli su na vikend u hotel, na Paličko jezero. I dan danas se seća kakvu radost je prouzročila Draganu u toj maloj, ali ukusno nameštenoj sobi sa pogledom na jezero.

Počele su joj navirati misli. Krišom je pogledala Acu, koji je utonuo u dubok san. Ravnomerno je disao na njenom ramenu. Po tome je znala da se neće probuditi sve dok se ona sama ne pomeri. Pa ipak, bojala se da bi mogla da bude razotkrivena. Kao da je Aca u snu mogao da joj pročita misli. Odagnala je pomisao na Dragana. Pa ipak, Dragan i njihova velika ljubav nisu se dali. Na kraju, ona popusti i dozvoli da joj sećanja preplave misli:

Obgrlila je Draganov struk s leđa i tako ga je polako gurala prema drugoj sobi. Uskladila je svoje korake, da ne bi izgledali kao klovnovi koji se spotiču jedno o drugo. Poznavali su tu sobu, punu topline i ljubavi. Nisu prvi put bili u njoj. Osećala se potpuno slobodno. Osećala je toplinu koja je zračila između njih. Kao da se vreme usporilo, a zatim zaustavilo. Našli su se zajedno na ostrvu prošlosti i sećanja, a bili su u sadašnjosti. Zastali su blizu kreveta. Ona ga je još uvek čvrsto držala s leđa. Rukama je milovala njegove mišićave grudi i ruke. Svoje lice je

utisnula u njegovu kičmu duboko i snažno, kao da ga više nikada ne želi pustiti. Dragan je bio njena i samo njena ljubav. Sećala se kako je malo nespretno svukla Draganov pulover. Svojega se već negde usput oslobodila. Stajali su tako polugoli, dok je njena ruka iz milovanja prešla u istraživanje. Sa njegovih grudi spuštala se dole, ka pantalonama. Za momenat je neodlučno zastala kod debelog, kožnog kaiša. Proletelo joj je kroz misli, mada nije bila toga svesna, pitanje da li da ih otkopča, ili da nastavi prstima prema dole. Na kraju nije imala vremena da se odluči, jer su joj prsti pohotno skliznuli u njih. Da je imala deset ruku ne bi joj bilo dovoljno da miluje, da istražuje taj poklon, njega, koga je dobila od života. Kada su joj se prsti našli između pantalona i veša stisla je njegovu nabreklu sadržinu. Sećala se kako je on uzdahnuo, osetivši primamljivost događaja. Ona je znala da je još rano. Zadovoljstvo tek dolazi sa zadovoljenjem.

Draganu se svidela njena hrabrost. Okrenuo se, podigao joj ruke iznad glave i pritisnuo uza zid. Prvo ju je nežno ljubio u vrat, a zatim pohlepno i snažno tražio njene usne. Ona se predala. Nije spuštala ruke. Dozvolila mu je da i on zgrabi ono što se uhvatiti može. Njen dragi se vraćao i vraćao prema njenom licu, očima, ušima i najzad, usnama. Ona je zatvorila oči i osetila da on povremeno odlazi prema njenim grudima. Kao da nije želeo da ih zapostavi. Posle nekoliko trenutaka uvek se vraćao na njeno lice. Kao da nije mogao da se odluči na kom delu njenog tela da ostane duže. Ona je otvorila oči baš u momentu kada ju je on duboko pogledao. Krenuo je usnama prema njenim bedrima, zastajući dugo u predelu dojki i bradavica. Zapeo je za njih jer su bile već odavno nabrekle. Prvo je jedna, a zatim i druga bivala milovana njegovim usnama u kojima su ponekad nestajale.

Sećala se da je ta predigra dugo trajala, ali nije htela da prestane. Znala je, sećala se, kakav je vrhunac posle toga sledio...

Aca je podigao glavu sa njenih ramena. Na taj pokret ona je naglo odmakla prste sa svojih bedara. Osećala se postideno i uplašeno. Aca, njen muž, još malopre je mirno ležao na njenim ramenima, a ona je za to vreme bila u naručju svog bivšeg, Dragana. No, on nije mogao ništa da zna o njenim maštanjima. O Draganu je znao samo onoliko koliko mu je ona rekla, a nije mu rekla skoro ništa.

Međutim, Majini roditelji znali su mnogo više o Draganu. Ona je, kada je stizala kući, sa oduševljenjem i žarom govorila o Draganu. Naravno, nije im ispričala sve detalje, ali Majina majka je pretpostavljala da ta veza može da krene u veoma ozbiljnom pravcu. Ona, kao iskusna žena, nije mogla da zamisli za svog zeta jednog Rusa i to pravoslavca. Maja je bila Hrvatica, kao i njeni roditelji, a bili su katoličke vere.

Maja je bila zaljubljena u Dragana, kao i on u nju. Njima te razlike nisu smetale. Govorila je majci, kao svaka mlada i zaljubljena devojka, da u ljubavi nem prepreke.

*

Maja je, kao mlada glumica koja je tek završila akademiju, često navraćala u pozorišni klub. Tamo su se družile sve prethodne, a i njena generacija. Provodile su vreme časkajući o budućim ulogama, maštale o karijeri i zamišljale ono vreme kada jednom postanu prvakinja pozorišta. Dragan je retko odlazio tamo. On je bio inženjer. Pozorište ga je manje zanimalo. Ipak, odlazio je sa Majom na premijere i neke predstave samo da ugodí svojoj voljenoj.

Maja se u pozorišnom klubu družila sa Nevenom. Ona i Maja su bile iste generacije. Diplomirale su nekoliko godina ranije, ali još nisu dobile značajniju ulogu. Njih dve su stekle mnogo prijatelja koji su se bavili glumom. Svi oni su želeli i tražili društvo nekog od reditelja, jer je njihov angažman zavisio puno i od njih. Reditelj je bio taj koji je pravio izbor glumaca.

Acu je prvi put videla u tom klubu. Tada je i on primetio nju. U njegovim očima videlo se da se odmah zaljubio u Maju. Nije marila za njega, nije ga poznavala, nije bio neki lepotan, nije ga želela jer je u to vreme imala Dragana. U prvo vreme ništa nije ukazivalo na to da će se njih dvoje sastati, makar slučajno. To makar slučajno se ipak jednog dana dogodilo. U pozorištu se pripremala nova predstava. U to vreme obično su svi glumci pomno pratili rad svojih kolega. Kritikovali su njihova ostvarenja, ili su učili od njih. U pauzama su bile sedeljke gde su emotivno, pohvalno, ili potcenjivački, komentarisali ono što se događalo na pozornici za vreme proba. Aca se u jednoj pauzi priključio velikom društvu u kome je bila i Maja. Seo je na slobodno mesto sa svojim prijateljima. Maja je već sedela sa Nevenom na drugom kraju niskog, dugačkog stola. Dok su tako ćaskali, svako u svom društvu, Aci je prišao jedan stariji gospodin. Videvši to, društvo se malo utišalo. Svi su znali da je to poznati reditelj Bratimir Sedlar. Pročulo se da je pripremao novu predstavu. Nešto je rekao Aci, a zatim se udaljio. Aca je pošao za njim. To je zainteresovalo Maju. Nije znala kakve veze ima gospodin Sedlar sa Acom, ni Aca sa poznatim rediteljem.

Nevena je znala sve i svakog jer se puno motala u raznom društvu. Znala je odgovor i na Majino pitanje.

- Pa on je Acin očuh - objasnila je Maji.

- A Aca? Njega ne viđam ovde često. Je l' on spada u raniju generaciju? - nastavi da zapitkuje Maja.

- Da, ali je, čini mi se, ostavio glumu. Prešao je u novinare - izveštače. Prati predstave i informiše javnost u Dnevniku na televiziji.

Čuvši to, Maja je počela da mari za Acu. Nije ga poznavala, ali je želela da ga upozna. Nije bio neki lepotan, ali je mogao biti. Nije ga preterano želela jer je u to vreme imala Dragana, ali bi mogla provesti vreme i sa njim. Htela je još nešto da upita Nevenu, ali nije. Aca se vraćao u njihovo društvo. Uporno ga je posmatrala u nameri da im se pogledi sretnu. Tako se i desilo. Maja je pogledom i izrazom na licu dala do znanja Aci da je zainteresovana za njega.

Malo kasnije, kao slučajno, zajedno su ustali od stola i krenuli ka vratima kluba. Slučajno su se sreli i pozdravili. Maja je slučajno išla u grad u istom pravcu kao i Aca. Tako, slučajno su počeli da se druže. Kroz razgovor, u dugim šetnjama saznali su mnogo jedno o drugom. U mnogim stvarima su se slagali. Istina, on više nije bio iz njene „branše”, ali se snalazio u njenom društvu. Kad su bili zajedno bila je radoznala. Maju su zanimali interesantni događaji koji su se dešavali na televiziji za vreme snimanja. Aca je rado pričao o tome. Ipak, ona je najviše htela da sazna o njegovoj porodici, i to s razlogom. U Acinoj porodici živeo je poznati reditelj Bratimir Sedlar.

U dužim razgovorima došli su na red i njihovi roditelji. Maja je započela taj razgovor. U kratkim crtama ispričala je sve što je, po njenom mišljenju, Aca trebalo da zna. Naravno, prećutala je da ima ozbiljnu vezu sa Draganom.

Aca je nerado govorio. Njegova porodica je bila u nekom rasulu. Otac ih je napustio, a majka se preudala. Aca je imao i sestru, skoro istog godišta kao Maja. Zvala se Eva. Sedlar se pojavio kada je njena majka napustila i drugog muža. On sada živi sa njima. U nekoliko navrata gospodin Sedlar je insistirao da njegova majka i on sklope brak, ali ona to nije želela. Dosadile su joj dugotrajne procedure rastave. Nije se više želela vucarati po raznim sudovima. Govorila je Aci: ako je Sedlar voli, ostaće u porodici i bez zvanično sklopljenog braka.

Maju je više zainteresovalo šta i kako radi Bratimir Sedlar, a manje Acina majka i sestra. Sve češće je Acin očuh bio tema njihovih razgovora. U međuvremenu prijateljstvo između Maje i Ace preraslo je u ljubav. Bar se spolja tako činilo. Aca je Maju zavoleo od prvog njihovog

susreta. Maja ga je prihvatila. Nije bila zaljubljena u njega. Smatrala ga je samo simpatičnim. Dozvolila je da je Aca poljubi, ali je još uvek hodala sa Draganom. Dragan je bio broj jedan u njenom srcu.

Kod kuće pred majkom Maja je manje govorila o Draganu, jer je znala da je to nerado slušana tema. Počela je priče o Aci. On je postao zanimljiv i za njene roditelje. Aca je bio iste vere.

Kao što to obično biva kada neko sedi na dve stolice, Aca je sreo jednog dana Maju i Dragana kako šetaju u velikom parku pored reke držeći se za ruke. Maji je bila potrebna velika umešnost i znalacka gluma da ubedi Acu da je u pitanju bio samo jedan stari poznanik. Aca je bio slep. Slep je voleo Maju. Sve što je ona rekla za njega je to bila istina.

*

Vremenom, Maja je shvatila da zabavljanje sa Acom prelazi u ozbiljnu vezu. Došlo je vreme odluke. Dragana je volela, ali nije videla neku dugoročnu perspektivu sa njim. On je druge struke. Njegovo društvo ređe zalazi u pozorište. Čak neki njegovi prijatelji smatraju da je gluma klovnovski posao. Naravno, nikada joj to nisu direktno rekli, ali je ona osećala da tako misle. Majini roditelji su manje bili naklonjeni Draganu.

Sa Acom je mogla biti u blizini jednog poznatog reditelja, koji joj može utabati put ka dobroj karijeri. Biti sa novinarom, koji može tu karijeru svaki put podržati kroz medije, a ta pomisao postala je privlačna i odlučujuća za Maju.

Došlo je vreme odluke. Odlučila se za Acu. Saopštila je to Draganu. On je to prihvatio sa nevericom. Još uvek je bio siguran da ga Maja voli. Bio je u pravu: samo interesi su preovladali kod Maje. Na rastanku nisu jedno drugom rekli zbogom zauvek, nego zasad. Dragan je to shvatio kao da je njeno srce još uvek otvoreno za njega.

Majina i Acina svadba bila je jednostavna, građanska. Acini roditelji su imali para. Naročito njegov otac, koji nije više živio sa njima. Kupio je i opremio Aci nov dvosoban stan. Voleo je Acu ne samo zato što je bio njegov sin, već što je on bio taj koji je nosio dalje njegovo porodično prezime.

Posle bračnog putovanja, kada su se Maja i Aca uselili u taj stan, Maja je pomislila da je ipak napravila dobar izbor. Imala je čoveka koji je neizmerno voli, bila je materijalno obezbeđena, imala je šansu da brzo dostigne vrhunac svoje karijere kao glumica. A bila je zaista dobra glumica i u poslu ali i u privatnom životu.

Plod svog izbora Maja je osetila već posle nekoliko nedelja braka. Sedlar je razgovarao sa kolegom Tiborom sa televizije. Zamolio ga je da angažuje Maju u nekim kraćim igranim epizodama. Pokazala se izvrsno. Maji se svideo posao u tom novom mediju. Bio je sasvim drugačiji nego pozorište. A možda i lakši. Nije morala da uči ceo tekst napamet. Snimali su po kadrovima. Jedino ju je bunilo to što je morala da ponavlja iste pokrete prilikom ponovnog snimanja. Objasnili su joj da je to zbog montaže.

Posle godinu dana dobijala je i veće uloge. Nije marila što ne igra u pozorišnim predstavama. Brzo je shvatila da je televizija mnogo jači medij. Njena popularnost i karijera su brže napredovali nego da je ostala samo pri pozorištu. Imala je i dosta slobodnog vremena. Ponekad bi proteklo i nekoliko nedelja između dva angažmana. To vreme iskoristila bi da uz instrukcije majke kuva i uređuje stan po svom ukusu.

*

Jednog vikenda Aca je najavio odlazak na pozorišni festival u Ohrid. Trebalo je da izveštava sa tog kulturnog događaja nekoliko dana. Pozvao je i Maju da pođe sa njim. Ona je u to vreme bila slobodna. Mogla je da prati rad svojih koleginica koje su ostale verne pozorištu.

Nije se odlučila za Ohrid. Kovala je druge planove...

Bilo je prijatno prolećno popodne. Maja je stajala na autobuskoj stanici. Čekala je. Autobusi su dolazili jedan za drugim u kratkim vremenskim razmacima. Očekivala je određenog prevoznika. Severtrans. Najzad je beli, po izgledu sasvim nov autobus, mileći ušao u stanicu. To je bio taj koji ju je zanimalo. Ispruživši vrat, pratila je svakog putnika koji je izlazio kroz uski otvor autobusa. Najzad, među poslednjima izašao je i onaj koga je očekivala. Bio je to Dragan. Mahnula je prema njemu rukom kao da tera muve koje je saleću. On joj je prišao tromo, ne žureći. Maja je htela da potrči, da mu skoči u zagrljalj, ali bilo je mnogo ljudi i kofera na peronu. Sačekala je da on priđe. Prvo su se rukovali, a zatim poljubili u usta. Na njoj se videlo da se veoma raduje ponovnom susretu. Dragan je to sa zadovoljstvom primetio i uzvratio joj još jedan poljubac. Držeći se za ruke krenuli su prema gradu.

- Hošemo li u hotel? - zapitao je Dragan.

- Ne, nema potrebe. Aca je otputovao u Ohrid.

Već u momentu kada su ušli u dnevnu sobu, Dragan je primetio veliku fotografiju na suprotnom zidu. Bio je to Majin portret sa lepršavom kosom. Dobra, profesionalna reklamna fotografija privukla bi pažnju svakom reditelju. To je i bila svrha snimka. Ispod nje, na uzanom niskom ormanu stajala je mnogo manja uramljena fotografija. Snimak je napravljen uoči venčanja. Maja u belom, sa velom preko kose, a Aca u elegantnom crnom odelu sa leptir mašnom.

- Lepo izgledate zajedno - primeti Dragan. - Je l' se tako dobro i slažete? - nastavi on malo zajedljivim tonom.

- Pa zar bih te pozvala da se dobro slažemo? - lagala je Maja samo da udovolji Draganu. - On se vraća tek za dva dana - nastavila je dajući mu do znanja koliko dugo mogu ostati zajedno.

- To je dobro, ali žao mi je, sutra moram da se vratim. Čeka me jedan ozbiljan posao.

Maja nije to kometarisala. Znala je da će ostati i duže ukoliko mu bude dovoljno ugađala. Gorela je od želje da ga ljubi, da ga miluje, da vodi ljubav sa njim. On je bio malo suzdržljiviji. To nije odmah razumela, jer kada ga je nazvala telefonom, učinilo joj se da je poziv rado primio. Dragan se nije dvoumio. Zato je pretpostavila da između njih još uvek plamti ona velika ljubav iz prošlih vremena. Pripremila je i obilnu večeru, ali pomislila je da mogu i kasnije sesti za sto. Prvo je želela da je on razgoliti. Da joj lagano skida haljinu, ljubeći je po celom telu. Ona je već bila pripremljena za tu okolnost. Želela je da na prvi pogled postane poželjna. Pre nego što je izašla na autobusku stanicu stavila je neupadljivu šminku. Dugo je prebiralala po ormanu tražeći odgovarajući čipkasti donji veš. Sećala se da je Dragana to uvek uzbuđivalo. Na kraju nije našla dovoljno pogodan za taj novi susret. Odlučila se da obuče laganu, belu jednodelnu haljinu sa malo većim dekolteom, bez donjeg veša. Nadajući se da će, čim stignu u stan, požudno i strasno voditi ljubav.

Dragan se osećao malo neugodno. Istina, bio je u stanu svoje bivše ljubavi. Ona mu je u svemu ugađala. Prijatno se osmehivala. Raznim gestovima mu je davala do znanja da ga željno očekuje. Pa ipak, on je osećao prisutnost nekog drugog. Svog rivala koji je na kraju ipak postao pobednik...

- Rado bih da popijem nešto, ako ti to ne smeta - rekao je najzad Dragan i smestio se na veliki, kožni dvosed.

Ona je stajala ispred njega i čekala na svaki njegov potez. Trebalo je da bude strpljiva. Znala je da će na kraju ipak biti voljena.

- Šta bi najradije želeo da popiješ? - zapitala ga je i odmah nastavila. - Imam viski, konjak, vinjak, rakiju, pivo, crno ili belo vino...

- Voleo bih da zajedno nazdravimo. Šta bi ti popila? - bilo je to pitanje na pitanje pa je nastavio. - Ranije si pila brendi. Da li i sada to piješ?

- Ne, ne često, ali sa tobom uvek. Rado ću popiti brendi s tobom u znak prošlih vremena - to je izgovorila malo setno.

Prošla vremena. Da li je taj pojam postao stvarnost? Nisu se tako ponašali kada su se sretali ranije. Tada su jurili jedno prema drugom, ljubili se, grleći se već na ulici, ne dočekavši neko skrovito mesto. Niko nije postojao oko njih, do oni sami. Vreme se zaustavljalo. Znali su samo jedno za drugo. A sada, sada su opet zajedno i piju za prošla vremena. Napunila je čaše i sela pored njega.

Kucnuli su se. Ona ga je uporno gledala. On je okrenuo glavu prema portretu na zidu. Kao da je tamo video onu Maju, Maju koju je nekada poznavao.

Nekoliko čašica brendija, pa večera pored plamenova sveća, a zatim poluslatko belo vino muškato otonel, stvorili su ugodnu atmosferu. Maja je učinila sve da što pre dočara noć. Želela je da legne sa Draganom.

Vodili su ljubav nekoliko puta te noći, pokušavajući da to bude onako kao što je ranije bilo. Maja je skopljenih očiju tonula u prošlost, kada je Dragan ulazio u nju. Ipak osećanja su bila drugačija. Oboje su bili iskusniji. Maja je imala za sobom više godina braka, a Dragan je imao ozbiljnu šansu da se oženi. Za vreme strasnih trenutaka bilo je i nekoliko rutinskih pokreta. Sve je to ukazivalo da je ona ljubav koja je bila između njih i koja je izvirala iz istinske, potpune, ali malo nespretne predanosti jedno drugom, odavno nepovratno nestala.

Dragan je otputovao sledećeg dana u prepodnevnom časovima. Maja ga nije ispratila. Pa ipak, dogovorili su se pri rastanku da se, kada bude za to prilike, ponovo sretnu. Maja je još uvek verovala i maštala o potpunoj, sveobuhvatnoj ljubavi.

Aca se vratio sledećeg dana. Bio je pun dobrih utisaka. Govorio je o pozorišnim predstavama sa velikim uspehom. Iznosio je neke detalje rediteljskog poduhvata. Objašnjavao je kako je video odlična glumačka ostvarenja. Na kraju je napomenuo da se zaželeo da ponovo igra „na daskama koje život znače.” Maja je za momenat zažalila što nije bila sa njim.

- A ti, šta si radila toliko vremena bez mene? - upita je na kraju Aca.

Maja je bila već pripremljena na takvo pitanje. Trebalo je samo odglumiti kako joj je on nedostajao...

Za nju je neverstvo bio širok pojam. Svako sam sebi određuje granicu licemerstva. Često je ta tema bila na tapetu u ženskim razgovorima među glumicama. One su morale da se ljube, grle, da miluju svog partnera. Ali, sve je to bila dozvoljena igra. Deo predstave. Ali, ono što je Maja učinila sa Draganom, za prosečnu osobu predstavljalo je klasično neverstvo. Za Maju to nije bilo. Ona je smatrala da može da uradi sve i da ostane verna, sve dok Aca to ne sazna.

Jednom prilikom, za vreme nedeljnog porodičnog ručka kod roditelja, Aca je izjavio da bi želeo da prihvati neke manje uloge. Naravno, rekao je to u prisustvu svog očuha i ostalih članova porodice.

- To bar nije problem - rekao je Sedlar - baš mi je Tibor rekao da bi Maja trebalo da odigra jednu kraću ljubavnu scenu. Mogao bi da joj pomogneš. Mislim da muškarac u toj sceni nema baš preterano tešku ulogu.

*

Sve se to desilo pre snimanja one scene sa Acom i Majom u krevetu. Tibor je bio fer. Pozvao je Maju na montažu. Maja se uverila da se ni jedan jedini delić njene intime nije video. Sve se samo naziralo. Bila je izuzetno zadovoljna sobom. Dobila je i nekoliko pozitivnih kritika u štampi. Naravno, te kritike nije pisao Aca jer bi to bilo malo neukusno, ali je posredovao kod svojih bivših kolega.

Posle ovog uspeha, Maja je pomislila da je vreme za glavnu ulogu. Taj san joj se skoro i ostvario. Sedlar je dobio ponudu za jednu televizijsku seriju od šest epizoda. Bila je to porodična serija sa mnogo zavrzlama u međuljudskim odnosima. Jedna od glavnih junakinja serije bila je zgodna mlada osoba. Kada je pročitao scenario, Sedlar je odmah pomislio na Maju. Dao joj je tekst i zamolio je da ga pročita. I tu je bilo nekoliko razgolićenih scena. Sedlar je pomislio da oko toga neće biti problema, jer se Maja već jednom skinula pred kamerom.

Dok je Maja proučavala tekst, Sedlar je obilazio teren. Tražio je pogodna mesta za snimanje. Za vreme jednog takvog obilaska dogodila se nesreća. Automobil u kome je sedeo Sedlar naleteo je na neosvetljen traktor. U kolima su bili vozač, Sedlar i njegov organizator. Svi su se ozbiljno ozledili. Sedlara su preneli u bolnicu u životnoj opasnosti. Umro je na operacionom stolu.

Posle sahrane najviše je patila Acina majka. Izgubila je trećeg supružnika. Aca je voleo Sedlara, ali on nije bio njegov otac. Maja je saučestvovala u toj porodičnoj nesreći.

Život je tekao dalje. Ponudili su Tiboru da nastavi pripreme za televizijsku seriju. On je odbio, jer je bio uvređen što odmah njemu nisu ponudili projekat. Urednik je morao da nađe nekoga sa „strane”. To je značilo iz drugih televizijskih centara. Na kraju, jedan manje poznati reditelj iz Sarajeva je prihvatio ponudu. Naravno, on je napravio ponovni izbor glumaca. Angažovao je one s kojima je često sarađivao. Maja je dobila tek neku manju sporednu ulogu. Zbog toga je pala u užasnu depresiju. Za to svoje stanje krivila je Acinog oca. Da je ostao živ, bila bi glavna, a ne sporedna. To svoje nezadovoljstvo iskaljivla je na Aci. Govorila mu je otvoreno da se razočarala u njega. Da joj se čini da više nemaju ničeg zajedničkog. Preselila se u drugu sobu. Pozivala je Dragana telefonom da se vide. Odlazila je sa njim u hotel, ukoliko je Aca bio kod kuće. Za sve je krivila Acu, a u stvari je krivila propalu šansu koja je odletela sa smrću Acinog očuha.

Aca je dugo trpeo njene hirove. Pripisivao je to glumačkom, umetničkom hiru. No, jednog dana kada je Maja razgovarala sa Draganom preko telefona otvoreno pred njim, Aca je odlučio da se rastane s njom. Ona je to bespogovorno prihvatila. Ta pomisao se vrzmala i u njoj već neko vreme. Tražila je pogodan trenutak da mu je saopšti. Na kraju nije morala, jer je on saopštio njoj.

Sporazumno su se rastali. Pošto je stan bio na Acino ime, a kupio mu ga je otac, Maja je morala da se iseli. Nije želela da se vrati kod roditelja. Imala je nešto ušteđevine, pa je iznajmila garsonjeru. I dalje se pouzdavala u svoj šarm, te je pretpostavljala da će lako ponovo naći muškarca.

Prvo je pozvala Dragana. Pomislila je da će se on sažaliti na nju i ostaviti svoju suprugu, pošto su u poslednje vreme čašće imali seks. Dragan ju je saslušao, ali nije dolazilo u obzir da ostavi suprugu koja je bila u drugom stanju. On je živio miran, skladan porodični život. To što je povremeno posećivao Maju nije značilo da bi žrtvovao porodicu.

Maja je neko vreme ostala sama. Odlazila je u pozorišni klub, nadajući se novim ulogama. Kada je Tibor čuo da je napustila Acu, više je nije angažovao.

Ponude za ulogu nisu dolazile. Zbog toga je padala sve dublje i dublje u očaj. Prvo je pomislila da bi dobro bilo da promeni profesiju. Mnoge njene kolegice učinile su to. Uvidele su već posle akademije da su im male šanse da dobiju ulogu kao početnice. Znale su, a to je bila javna tajna, da je za njih uloga postojala samo preko kreveta. One koje su držale do sebe i nisu htele tako da steknu karijeru, zaposlile su se kao sekretarice, menadžeri prodaje, spikeri, pa čak i pratilje za važne poslovne partnere. U svojoj trideset petoj godini Maja bi prihvatila bilo kakav posao, samo da može da glumi. Smatrala je da je to jedino što voli i što zna u životu.

Jednom prilikom, dok se posle ponoći spremala da legne, na televiziji je videla veoma privlačnu reklamu. Traže se zgodne glumice iznad osamnaest godina za kratke filmove. Honorar je visok. Ispod teksta bio je broj telefona na koji je trebalo da se jave. Televizijski kanal na kome se pojavila reklama bila je samo za gledaoce iznad osamnaest godina. Iz toga je Maja pretpostavila da se radi o nekom nečistom poslu, ili o seksu.

Kada je legla, nije odmah zaspala. Kopkala ju je reklama. Radilo se o glumi, a ona je volela da glumi. Imala je dosta muškaraca u životu. Znala ih je dobro zavoditi. U poslednje vreme bila je u krevetu i sa manje privlačnim osobama. Imala je iskustva, a već se nekoliko puta skinula pred kamerom. Nije više bila tako sramežljiva kao onomad prvi put sa Acom. Na kraju krajeva, „zvezde” iz tih kratkih filmova bile su veoma popularne, naročito u krugovima muškaraca. A setila se i onih reči koje je Aca izgovorio u njene uši prilikom snimanja ljubavne scene: „Bićemo slavni”. Aca je tada pomislio na njih dvoje. Pošto više nema Ace, sada može da postane slavna samo ona. Razmišljajući tako, zaspala je uz nekoliko čaša konjaka.

Sutradan se setila reklame koju je videla u programu. Bila je veoma neodlučna. Privlačila ju je igra, ali još uvek nije bila spremna da glumi na takav način. Pričekaće još koji dan. Može da se desi da najzad dobije bolju ponudu. Nikakvu ponudu nije dobila. Popila je nekoliko konjaka u klubu i nazvala broj iz reklame. Javio se prijatan ženski glas. Maja se intersovala oko ponuđenog posla.

- Drago nam je što ste se javili. Audicija je sutra popodne. Treba da budete depilirani i da ponesete sa sobom video kasetu o prethodnim angažmanima.

Sledećeg dana Maja se pojavila na zakazanom mestu. Dočekao ju je zgodan muškarac srednjih godina u ukusno nameštenom privatnom stanu. Predstavio se kao producent i zamolio ju je da se skine iza paravana i da mu preda kasetu.

- Nažalost, kasetu nemam. Nisam imala prilike da snimam takvu vrstu filma - rekla je i povukla se, da bi skinula svu odeću. Kada se pojavila, malo postidena, ispred producenta on je nervozno izustio.

- Kada ste se poslednji put pogledali u ogledalu, gospođo? - zapitao ju je i nastavio. - Koliko imate godina, trideset-četdeset?

Maja je samo ćutala.

- Zar ne mislite da je prekasno da budete „porno zvezda”? Imamo ogroman broj prijavljenih između 18 i 25 godina... Sa iskustvom koje su dokazivale snimcima... Žao mi je, mnogo ste zakasnili. Vi nemate ništa... Baš ništa...

- Završila sam akademiju... Znam da glumim...

- U mojim filmovima gluma je veoma sporedna.

*

Maja se obukla i otišla. Kretala se ulicama grada bez ikakvog cilja. Nailazio je suton. Kada je stigla do obale reke, crveni odsjaji zalazećeg sunca igrali su na talasima. Slikovit prizor nije je privukao. Lutala je dalje besciljno. Stara tvrđava je bila na drugoj strani obale. Krenula je ka njoj. Setila se da je tamo prvi put poljubila Dragana. Poželela je da vidi to mesto. Lagano, teškim koracima prelazila je most. Zastala je na sredini. To je bilo mesto odakle su ona i Aca bacili nekoliko zapečaćenih flaša sa ispisanim ljubavnim porukama. Nije se mogla setiti teksta u bocama kada je prekoračila ogradu...

Maja

Računar je automatski uključio screen saver. Aca je sedeo ispred monitora spuštenih ruku. Pogled mu je bio uperen u donju ivicu monitora. Na toolbaru je pored ostalih otvorenih programa bio i jedan sitan naslov: „Scenario-1.doc”. Bio je potišten. Trebalo je da započne sa pisanjem scenarija za jedan dokumentarni film. Suštinu filma i poruku je znao. Već više meseci mu se vrzmala po glavi, ali nije imao ideju kako da započne tekst. Još u jutarnjim časovima, dok je pio kafu, znao je da mora da sedne za računar i da napiše predlog. Odlagao je to celo pre podne, tako što je otišao u nepotrebnu nabavku namirnica. Zalio je muškatle na balkonu, mada je pre dva dana padala kiša. Otvorio je flašu vršačkog belog vina. Pomislio je da će mu „Muškat otonel” dati ideju makar za prvu rečenicu. Nije se to desilo, mada je već lagano pio drugu čašu.

Posle nekoliko slika iz prirode, iz levog donjeg ugla ekrana pojavila se Vanesa. U desnoj ruci je držala praznu flašu „Koka kole”. Na sebi je imala crveni, veoma kratki šorts i tamnoplavu majicu. Plava, odnosno žuta dugačka kosa padala je malo neuredno na njena ramena. U pozadini se videla samo zelena trava. Aca je podigao pogled sa donje ivice ekrana. Dobro se sećao toga kada je snimljena fotografija. U to vreme snimio ih je više. Želeo je da napravi Vanesinu web stranicu sa biografijom i mnogo fotografija u različitim pozama. Baš u momentu kada je počeo da proučava odnos između crvene, plave i žute boje fotografija je nestala sa ekrana. Pojavila se druga. Vanesa u krupnom planu, iz profila, telefonira. U pozadini se kroz roletne probijalo svetlo purpurne boje. Vanesa je imala na sebi svetloljubičastu bluzu. Žuto, njena kosa sa bojom bluze nije bila u skladu. Iz sitnih kockica pojavio se Vanesin crno-beli akt. Sedela je na podu okrenuta prema kameri. Levo koleno joj je bilo savijeno i podignuto. Odmah se moglo primetiti da je bez odeće, pa ipak ništa se nije moglo videti od njenih intimnih delova tela.

Još dok je slika treperila, Aca pomeri „miša”. Računar zaustavi rad programa za zaštitu ekrana. Istog momenta je Vanesa nestala, a umesto nje se pojavila čisto bela pozadina. Osim naslova „Predlog za scenario” nije bila napisana ni jedna jedina rečenica. Još uvek nije znao kako da započne pisanje. Posle Vanesinih slika postalo mu je još teže. Počela su navirati sećanja na prošla vremena i misli o zadatku koji je sebi zadao. Pokušao je da se skoncentriše na logoraše koji su bili deportovani na prinudni rad između 1941 i 1945 godina u Borske rudnike. Gledao je u belinu ekrana, nadajući se da će se možda slova i rečenice same pojaviti na njoj. Ništa se nije dogodilo. Ali, znao je, ukoliko ne počne sa kucanjem slova po tastaturi, opet će proraditi screen saver. Ponovo će se pojaviti Vanesa.

Još od onog dana kada je otišla, a bilo je to pre nekoliko meseci, razmišljao je da promeni slike na tom programu. Da izbriše Vanesu. Svaki put kada bi uključio računar i imao prilike za to, odložio je. Odlagao je jer su ga ipak vezivale lepe uspomene za nju. Kada bi prekinuo pisanje da bi smislio neki novi pasus, ili kada bi otišao do kuhinje da spremi sebi kafu, na ekranu bi se pojavila Vanesa. U tim momentima uspomene su uvek postajale snažnije.

Vanesu je upoznao za vreme snimanja TV drame „Snovi gospođice Ane”, za koju je on napisao tekst. Ona je igrala jednu sporednu ulogu u toj drami. Bila je kućna pomoćnica. Za vreme kratkog snimka unela je tacnu sa šoljicom kafe za gospođicu Anu. No za nju je to bila važna uloga, jer joj je bila prva posle završetka Akademije. Kako je stvarno izgledala nije se moglo primetiti. Bila je obučena u uniformu domaćice-pomoćnice. U svakom slučaju bila je mlada, ali još nepoznata glumica. Na snimanju, Aca ju je pohvalio pred svima za dobro odigran ulazak u kadar. Nije bio baš iskren, ali bio je to jedan od načina da joj priđe. Za te njegove pohvale Vanesa ga je poljubila strasno pred svima. Takvu vrstu zahvalnosti nije

očekivao, te ga je to jako uzбудilo. Pomislio je da se ona zaljubila u njega. Kasnije, za vreme vožnje na drugu lokaciju za snimanje, seo je u kola pored nje. Tada već nije bila kostimirana. Bilo je leto, pa je na sebi imala kratku belu bluzu koja se zakopčavala napred. Gornja dva dugmeta bila su otkopčana. Kada bi se Aca malo više nagnuo, mogao joj je videti bradavice. Njoj to nije smetalo. Bila je vesela i govorljiva. Aca se zaljubio u nju. Kada je zatražio njen broj telefona, ona se nije ustezala.

Vanesa je bila poreklom iz Apatina. Otac joj je bio veliki ljubitelj Džonatana Svifta (Jonathan Swift), pisca poznatog romana „Guliverova putovanja”. Taj isti Džonatan napisao je i jednu manje poznatu poemu Kaden i Vanesa (Cadenus and Vanessa), gde se prvi put pojavljuje to ime. Inače Vanesa je leptir. I tako, pored velikog protivljenja njene majke, Vanesa je ipak dobila to veoma čudno i retko ime. Njoj to nije smetalo, čak je ponekad sa ponosom pričala o njegovom poreklu.

Akademiju Umetnosti završila je u Beogradu na odseku glume. Nije se mogla vratiti u svoj rodni grad jer tamo nije bilo ni pozorišta, a kamoli filmske produkcije ili televizijskog studija. Odlučila se za Novi Sad. Sa svojom kolegicom živela je kao podstanar. Hvatala se za svaku priliku samo da se afirmiše i da zaradi malo novca.

Aca je živio sam u Novom Sadu. Otac mu je bio poznati reditelj. Rano, u svojoj 54-toj godini, preminuo je od infarkta. Aca je tada završavao fakultet. Studirao je svetsku književnost. Otac mu je ostavio biblioteku sa preko tri hiljade knjiga i veoma sređenu kartoteku domaćih i svetskih glumaca i glumica. Ta kartoteka mu je bila potrebna za uspešan rad. Većinu ovdašnjih umetnika fotografisao je svojeručno.

Tako je i Aca zavoleo fotografiju. On nije snimao samo portrete nego i prirodu. A najviše je voleo da snima događaje na licu mesta. Tako je, sasvim slučajno, snimio jednu saobraćajnu nesreću u gradu. Kada je pokazao fotografije ocu, on mu je predložio da napiše i tekst za događaj i ponudi nekom od gradskih listova. Tako je i bilo. Od tada Aca piše reportaže, scenarije za dokumentarne filmove. Napisao je i jednu dramu koju je televizija snimila.

Majka se preudala i otišla u drugi grad. Ostavila mu je lep dvoiposoban stan. Aca je bio svestan da u afirmaciji mnogo pomaže njegovo prezime. Znali su njegovog oca, pa su tako saznali i za njega.

Znao je da skuva sam neka jela i da obriše prašinu sa knjiga. Tome ga je majka naučila. No, bez obzira na to, jednom mesečno je dolazila Jelica, spremačica za koju je Aca znao od rođenja. Ona je pravila veliko spremanje i peglala njegove košulje. Ponekad je nabavljala i neke namirnice, kada bi videla da je frižider poluprazan. Posle nekoliko izlazaka sa Vanesom, Aca je pomislio da je ona ta osoba sa kojom može da podeli svoj život. Pozvao ju je da žive zajedno. Da je samo od njega zavisilo, odmah bi je poveo pred matičara. Međutim, ona ga je u razgovoru odvratila od toga. Smatrala je da je bolje da jedno vreme žive zajedno da bi se upoznali.

Acu je bilo drago što je ona odlučila da se preseli kod njega. Nije imao nikog od rodbine u gradu osim teta Radmile, koja je već neko vreme ležala u bolnici. Imala je afaziju od ozbiljnog izliva krvi u mozak. Od toga je izgubila moć govora. Pre dolaska Vanese u njegov stan imao je jedinu zanimaciju da posećuje tetku i da piše. Kada se Vanesa uselila za Acu je postalo sve drukčije.

Ranije, za vreme prvih sastanaka, Vanesa Acu nije shvatala ozbiljno. Bio je jedan od mnogih njenih udvarača. Jedina prednost mu je bila to što je imao topao stan i stalne prihode.

Kada su počeli da žive zajedno, Aca je pomislio da Jelica ne mora više da dolazi. Sva sreća što joj nije odmah otkazao. Ispostavilo se već u prvoj nedelji njihovog zajedničkog života da

Vanesa ne zna da kuva, ne zna da pegla, a nije se ni trudila da nauči. Mnogo je pušila što je Aci malo zasmetalo. Uz cigaretu je pila kafu i maštala o svojoj budućoj karijeri. U duši ga je najviše pogodila činjenica da Vanesa, relativno tako mlada, već nije bila nevina. Ne toliko takvo stanje, nego činjenica da je zaslužio makar da mu kaže. Bila bi to pozitivna doza njene iskrenosti. Kada je započeo razgovor o tome, nekoliko dana pošto se ona doselila, Vanesa ga je samo nehajno zapitala:

- Da li ti to jako smeta?

- Ne preterano, ali mogla si mi barem reći - i s tim je ta tema okončana.

Dok je Aca sedeo za računarom i radio, ona je prelistavala tekstove pozorišnih predstava koje je pronalazila na policama. Kada joj je i to postalo dosadno, otišla je u pozorišni klub da se druži sa ostalima iz njene branše. Volela je da bude viđena. To je bio jedan od načina da se dobije uloga. Tamo, u klubu, vrzmali su se i reditelji. Oni su delili uloge.

Aci to dugo nije smetalo. Čak je jednom prilikom i predložio Vanesi da naprave web stranicu. Ona je to sa oduševljenjem prihvatila. Izradu su započeli snimanjem nekoliko stotina njenih portreta i situacija, od kojih je izabrao samo desetak. Najuspešnija je bila ona koja je snimljena na travnjaku, sa praznom flašom coka-cole u njenoj ruci, a u crvenom šortsu i tamnopavoj majici. Napisao je i njenu biografiju. Iz tog teksta se moglo zaključiti da je ona dobra i vrlo afirmisana glumica. Na kraju, Aca je započeo sa radom oko web stranice na računaru. Za to mu je bilo potrebno dosta vremena, jer nije znao da programira.

Danima je sedeo za kompjuterom. Vanesa mu je hranu donosila iz pozorišnog kluba. Prašina, razbacana odeća, prljav veš, neoprani tanjiri skupljali su se po stanu. Vanesa je sve češće i sve duže izostajala. Dolazila je samo nakratko, u rano popodne da donese Aci jelo a zatim ponovo odlazila do kasno u noć. Govorila je da se upoznala sa jednim mladim rediteljem koji joj je obećao glavnu ulogu.

Posle skoro dve nedelje rada, jednog popodneva Aca je završio Web stranicu. Videvši u kakvom neredu je stan, pozvao je Jelicu da pospremi. Želeo je da sačeka Vanesu uz svečanu večeru, da joj posle pokaže šta je napravio na računaru. Jelica je došla i, uz veliko negodovanje, pospremila samo dnevnu sobu. Za ostale prostorije je rekla da joj treba više vremena. Zbog toga će doći i sledećeg dana, ako to Aci odgovara. Aca je prihvatio njenu ponudu. Stalo mu je samo da dnevna soba bude sređena i okrugli sto za ručavanje pripremljen za večeru. Dok je Jelica spremala, Aca je skoknuo do prodavnice, obližnjeg restorana i cvečare.

U restoranu je naručio dve bogate večere. Rekli su mu da će jelo dostaviti na adresu u roku od pola sata. Time je bio zadovoljan. Za predjelo je kupio u prodavnici malo kavijara. Za piće je kupio aperitiv, belo vino i flašu šampanjca. U povratku, u cvečari je uzeo veliki buket crvenih ruža.

Kada je stigao do stana, Jelica je bila još u velikom poslu. Pa ipak, pomogla mu je da svečano pripremi sto. Našla je čak i dva svećnjaka sa malo debljim svećama. Baš kada je Jelica odlazila, stigla je i hrana iz restorana. Stojeći na izlaznim vratima, opomenula ga je da jelo stavi u kuhinju i da ga podgreje u mikrotalasnoj pećnici kada bude stigla Vanesa.

Sve je bilo spremno za večeru, samo je još Vanesa nedostajala. Strpljivo je čekao. Nije hteo da sedne za sto bez nje. Odmarao se u fotelji pored dugačkih polica prepunih knjigama. U prvi mah pomislio je da će izabrati jednu. Nije to učinio. Bilo mu je besmisleno. Sve te knjige je već pročitao. Pogledom je lutao po sobi. Na stolu su bile ruže u vazi, neupaljene sveće, tanjiri, čaše i piće. Sve za krasnu večeru. „Možda ne bi bilo na odmet da popijem čašicu Unikuma za aperitiv dok čeka Vanesu” - pomislio je u sebi i prišao stolu. Flaša nalik na loptu stajala je na sred stola. Debeli crveni krst, zaštitni znak tog poznatog likera, bio je okrenut

malo u stranu. Lagano je podigao flašu i sipao sebi u malu oblu čašicu za konjak. Kada je završio, teatralno je podigao času prema svetlu sobne lampe i rekao:

- Das ist ein unicum! (Ovo je jedinstveno) - oponašao je najstarijeg sina Marije Terezije.

Polako je ispio gutljaj, osluškujući ulazna vrata. Nije se ništa dogodilo. Još se nisu otvarala. U mislima je počeo da krivi sebe. Vanesa ne zna da je on čeka. Trebalo joj je reći da će danas završiti web stranicu. Tada bi se verovatno vratila na vreme kući. Ko zna, sada možda sedi u pozorišnom klubu i sa koleginicama ogovara igru u protekloj premijeri. A možda se dogovara o novoj ulozi sa novim rediteljem kojeg je spomenula. Ta pomisao mu se baš nije svidela. Postao je malo ljubomoran. Kada se čaša ispraznila ponovo ju je napunio...

Probudio se na Vanesin glasan smeh. Još uvek je sedeo u fotelji. Nije ni primetio kada je zaspao. Pogledao je na veliki zidni sat koji je bio okačen između dvaju regala sa knjigama na suprotnom zidu. Kazaljke su pokazivale 4 i 20. Vanesa je teturajući ušla u sobu. Kada je videla kako Aca još pospan teško ustaje iz fotelje, glasno se zakikota i mahnu rukom prema ulaznim vratima. Taj pokret Aca je pripisao njenom pijanstvu. Tih skoro godinu dana dok su bili zajedno nikada nije pila preterano. Ponekad bi popili čašicu konjaka pre ručka i možda jedan ili dva deci belog vina. Ni ona ni on nikada se nisu opili od te količine.

Iznenadenje je postalo još veće kada se na to njeno mahanje u vratima pojavio jedan mladoliki muškarac.

- Došli smo... Doveo sam... Dopratio sam... - započeo je nepoznati pomalo isprekidano izvinjavajući se.

- Šta pričaš Tibore? Nisi ti mene doveo nego sam ja tebe dovela... - reče Vanesa i opet se nasmeje, pa nastavi. - Aco, ovo je Tibor, moj budući... reditelj - reče otegnuto a zatim se okrene ka Tiboru.

- Tibore ovo je Aca... Nije mi muž... nikada neće ni biti... samo... samo živimo zajedno.

*

Trgao se iz prošlosti kada se Vanesina slika ponovo pojavila na računaru. Opet je izgubio osećaj za vreme, ali je znao da je njegovih pet minuta za razmišljanje prošlo. Program za zaštitu monitora automatski se uključivao posle tog vremena. Bio je ljut. Razmišlao je o Vanesi koje više nema. Posle one večeri gadno su se posvađali i Vanesa je otišla.

Kliknuo je mišem na „START” zatim „Control panel” pa „Display”. Kada se pojavio padajući meni za „Screen saver” izbrisao je sve Vanesine fotografije iz menija.

Ne može se reći da je Aca bio očajan jer je izgubio Vanesu. Više je bio ljut na sebe što nije obratio pažnju na ono što su mu drugi govorili.

Još onog dana kada su se upoznali i kada je sedeo posle snimanja pored nje u automobilu i uživao u lepoti njenih grudi, nije primetio da ona namiguje i na epizodnog glumca koji je sedeo na prednjem sedištu. Kasnije u razgovoru je saznao da su njih dvoje još iste večeri spavali zajedno. Aca je tada pomislio da to ništa ne znači. Na kraju krajeva ona nije imala nikakve obaveze prema njemu. Tada se još nisu zabavljali.

Jelica spremačica ga je takođe upozoravala. Ne otvoreno, jer na to nije imala pravo, ali videla je prilikom spremanja šta se dešava između njega i Vanese.

Prvi put kada je Vanesa kasno došla kući Aca je nije zapitkivao, jer se ona odmah izvinila i objasnila da je bila sa koleginicama na probi nove premijere. Sedele su u parteru i gledale kako igrajuiskusne glumice. Rekla je da su na taj način sticale znanje i nova iskustva. Posle tog događaja Acin kolega novinar je napomenuo, dok su pili kafu u televizijskom restoranu,

da je video Vanesu sa nekim gospodinom srednjih godina. Izlazili su kasno uveče iz restorana držeći se pod ruku. Aca je samo nehajno odmahnuo.

- To je morala biti neka druga devojka.

Na kraju se ispostavilo da je to ipak bila Vanesa, mada ona to nikada nije priznala.

Na kraju krajeva devojke dolaze pa odlaze. Kada bude našao onu „pravu“, a to se mora jednom desiti, biće veoma pažljiv.

Bilo kako bilo, sada je imao drugačiji problem. Trebalo je završiti sinopsis za dokumentarni film. U stvari, ne završiti jer je završetak znao. Trebalo je započeti sa pisanjem, a to je uvek bilo najteže.

*

Toga dana Aca je celo popodne sedeo za računarom. Nije mu išlo. Jedva je iskucao jednu stranicu. Popio je četiri šolje kafe od čega ga je zbolela glava. Pomislio je da bi najbolje bilo da napravi pauzu, da prošetata po plaži pored Dunava. Tamo, pored vode možda će u miru da razmisli o celoj ideji za film. Možda još ideja nije dovoljno sazrela u njemu da bi je realizovao. Možda će u šetnji naći neko rešenje i za ideju i za glavobolju.

Plaža je bila na drugoj strani reke. Nije želeo do tamo da pešači. Krenuo je automobilom.

*

Maja je obema rukama čvrsto držala ogradu na sredini mosta. Bila je veoma potištena, čak očajna. Čvrsto je odlučila da to uradi. Smatrala je da je za nju to jedini izlaz. Popela se telom na ogradu i prebacila desnu nogu.

Bio je suton. Samo polovina užarene lopte videla se na horizontu. Acin automobil se popeo na most. Spustio je prozorska stakla da bi ga topao letnji vazduh udarao u lice. Očekivao je da mu se od toga razbistri glava i da prestane bol. U daljini, skoro na sredini mosta, primetio je ženu, ili devojkicu kako sa mukom prebacuje desnu nogu preko ograde. Plava, duga do ramena kosa, lepršala se na vetru. Lice joj nije mogao videti, samo telo. Imala je na sebi tamnoplavu majicu i kratku crvenu mini-suknju, ili šorts. Nije mogao dobro da vidi. Očigledna namera joj je bila da skoči sa mosta. Aci je prostrujalo kroz glavu da je to možda Vanesa. Ona je imala sličnu majicu i šorts.

Zaustavio je automobil na sredini mosta. Ali bio je u suprotnoj kolovoznoj traci. Izašao je iz kola, ali nije odmah potrčao ka njoj. Znao je da, ukoliko je ona čvrsto odlučila da skoči, ne može da je stigne. Smatrao je da je razumnije pregovarati pa je viknuo:

- Vanesa!

Maja je čula da se u daljini zaustavio neki automobil. Čula je i doziv, što ju je malo pokolebalo. Ime koje je čula nije joj bilo poznato. Smatrala je da se to ne odnosi na nju. Kada je teškom mukom prebacila i drugu nogu, u odlutalim mislima čula je muški glas iza sebe.

- Čekaj! - viknuo je Aca.

Kada je stigao skoro do nje, rekao je blažim tonom:

- Nemoj to raditi.

Kad se približio shvati da to nije bila Vanesa. Imala je samo sličnu kosu i slične odevne predmete. Malo mu je laknulo. Opustio se. Maja je pustila ogradu i počela da pada. Aca je očajnički viknuo:

- Ne...

Pritrčao je ogradi ali bilo je već kasno. Maja je strahovitom brzinom letela prema tamnoj vodi. Osetio je grižu savesti. Da se nije opustio, sigurno bi je stigao i uhvatio za ruku. Bio je očajan. Sigurno bi skočio za njom, ali nije znao plivati.

Jedan sivi automobil približavao se sredini mosta. Aca je skočio ispred njega da ga zaustavi i zatraži pomoć. Nažalost, u automobilu je sedela veoma mlada devojka. Takvo spasavanje nikako nije bilo za njen uzrast. Kada je izašla iz automobila, Aca joj je objasnio šta se desilo. Oboje su pogledali ka vodi. Žena u plavoj majici je nestala u dubini reke.

Mlada devojka iz automobila pozvala je mobilnim telefonom policiju, vatrogasce i hitnu pomoć. Za kratko vreme svi su bili tamo, ali ostali su bespomoćni.

Aca je krenuo ka svom automobilu sav očajan i pod teretom krivice. U podnožju mosta okrenuo je kola i vratio se kući.

*

Maja je samo pustila ogradu. Inercija i zemljina težina učinile su svoje. Dok je padala prema vodi u nekoliko trenutaka zažalila je što je skočila. Deo mozga cičio je za pomoć. Ali, bilo je kasno. Koprcala se u vazduhu, ali je ti pokreti nisu zaustavili. Padala je bespomoćno. Samo za delić sekunde setila se Dragana. On je bio njena prva velika ljubav i u duši ga je još uvek volela.

Osetila je jak udar. Kao da je pala na tvrdu zemlju. Počela se gušiti. Koprcala se da nekako ispliva iz dubine reke. Teškom mukom, skoro bez daha, u poslednjem momentu, umesto vode udahnula je vazduh. Svugde oko nje bio je mrak, samo su se daleko iza nje nazirala svetla na mostu. Osetila je da ju je nešto hrapavo, sa puno izbočina, snažno udarilo. Posle toga je izgubila svest.

*

Mirno plavo more. Sa nekolicinom poznanika Maja se nalazila na splavu. Držala se za inprovizovani jarbol i osmatrala pučinu. Nigde zemlje, ali ni oblaka. Bila je vrućina. Dragan je sedeo na ivici splava i spustio noge u vodu. Ona ga je opomenula da se pazi. Mogli su da naiđu morski psi. Lako je mogao da ostane bez nogu. Međutim, on je samo nehajno odmahnuo rukom. Nije imao snage ni da odgovori. Maja je osećala strašnu žeđ. Kao da danima nije pila vodu.

Odjednom, splav se naglo pokrenuo. Pogledala je u pravcu u kojem su se kretali. Ispred njih je bio beli motorni čamac srednje veličine. On ih je povukao jer su bili zakačeni sajlom za vuču. Postalo je zabavno. Maja i Dragan klizili su na talasima, kao da skijaju na vodi. Jedna devojka u belom bikiniju se pojavila na krmi motornog čamca. Mahala je nekom krpom prema Maji. Kada je ona obratila pažnju na nju, doviknula je:

- Drž' te se dobro, jer žurim. Nosim hleb u prodavnice na ostrvu. Čekaju me. Moram što pre da stignem, jer će se pojaviti kupci.

Vukla ih je ponekad tako brzo da su poskakivali na površini mora. Sva sreća da je splav izdržao. Kada su se približili obali, jednostavno ih je otkačila. Tako je splav sa Majom i Draganom dopluta do jednog peščanog spruda.

Kada su izašli na obalu, Dragan se prvi stropoštao na pesak. Ležao je na leđima, sav iznemogao. Maja je prišla i opkoračila ga. Klekla je i od radosti spasenja počela ga je ljubiti u obraz, oko i najzad u usta. Kada se malo odmakla, videla je da to nije Dragan, nego neko drugi, njoj nepoznat. Kosa joj je bila još uvek mokra, te je sa nje kapala slana voda na lice nepoznatog muškarca. Jedna takva kap pogodila ga je u levo oko. To ga je verovatno zbolelo jer je glasno progovorio.

- Budi se. To je dobar znak. Već sam pomislio da smo je izgubili.

Ali to nije bio Draganov glas, nego reči nekog nepoznatog čoveka. Maja je pokušala da otvori oči i da vidi ko je u jenoj blizini.

- Nemojte se zasad naprezati. Čelo i teme vaše glave su u zavojima. Zavoji su pokrili i vaše oči. Doživeli ste gadnu frakturu leve strane lobanje. Već smo pomislili da smo vas izgubili...

Bile su to poslednje reči koje je Maja čula. Opet je izgubila svest.

*

„Pecaroši su jutros našli jednu ženu blizu obale. Bila je zakačena za ogromno trulo deblo. Bila je živa, ali u nesvesnom stanju. Da bi je oslobodili, prvo su morali da izvuku celo deblo na obalu. Pozvali su hitnu pomoć i policiju. Policija nije mogla da je identifikuje, jer nije imala nikakvih dokumenata kod sebe. Imala je na sebi pocepanu majicu i suknju. Od policije smo saznali da je plavokosa i da ima oko dvadeset pet godina.

Kasnije su detaljno pregledali i stablo. Pretpostavili su da ono ima veze sa njenom nesrećom. Međutim, nisu našli nikakvog dokaza za to. Na stablu je visilo samo razno smeće i jedno polunaduto prase.

Sada se nalazi u bolnici na neurološkom odeljenju jer je imala ozledu glave i dubok zarez na butini. Lekari kažu da je u kritičnom stanju. Ukoliko je neko poznaje, ili je video takvu osobu, neka se javi najbližoj stanici policije.”

Aci su zadrhtale ruke dok je čitao taj tekst u lokalnim novinama. „Ipak, znači, preživela je...”
- pomisli radosno Aca.

Ponovo i ponovo je čitao tekst sa određenom dozom neverice. On je pratio njen pad pogledom. Kada je nestala ispod površine reke, više nije izronila. Tada je bio ubeđen da nije preživela pad. Za momenat je pomislio da je potrebno da se javi policiji. Bio je prisutan kada se ta nesreća dogodila. No, nije imao tada snage da sačeka policiju. A i sada, ako ih pozove, šta može da im kaže. Niti je poznavao tu ženu niti je mogao da je spase. Pomisao na te događaje ponovo su u njemu pokrenule osećanja griže savesti. Da se nije opustio, možda bi mogao da stigne do nje i da je zaustavi. Možda je sudbina tako htela. Ko zna, možda bi ona povukla i njega za sobom.

Sedeći u fotelji sa presavijenim novinama u krilu, odlučio je da u budućnosti uradi nekoliko stvari. Prvo da nauči da pliva, ma koliko to bila sramota za čoveka od trideset godina, a drugo, da se više ne bavi novinarstvom. Nikada ne bi bio u stanju da piše slične tekstove. Umesto toga mogao je da nastavi sa pisanjem scenarija za dokumentarne filmove. Možda da napiše i još jednu dramu, ali smatrao je da je najbezbolnije ako se bavi književnom kritikom. Već iz navike pratio je ovdašnje pisce i njihova dela. Mogao je pisati recenzije i kritike o njihovim delima.

Na kraju je odlučio da potraži devojk u bolnici i da joj se izvini. Broj telefona prijemnog odeljenja neurološke klinike je znao napamet. Često je telefonirao tamo interesujući se za stanje tetka Redmile. Ona je ležala na odeljenju gde su bili smešteni trajni invalidi. Za one koji nisu imali rodbinu troškove je pokrивao grad, a za one koji su imali, kao tetka Radmila, troškove je snosio Aca.

Kada je okrenuo broj javila se dežurna sestra. Kada se predstavio sestra je znala o kome je reč.

- Tetka Radmila je baš izašla malo na vazduh pre ručka. U parku je. Inače, dobro se oseća.

- Hvala vam, ali interesuje me devojka koja je pokušala samoubistvo. Znae, ona koja je skočila sa mosta u reku.

- A, da. Gospodine Aco, jeste li vi neki njen rod?

- Ne. Samo bih želeo da je posetim.

- Poznajete li je? Možete li nam reći ko je ona? Nije imala dokumente...

- Ne, nisam joj rod, a ni ne poznajem je direktno. Ne znam ni kako se zove... Čitao sam u novinama o njoj.

Aca namerno nije hteo da kaže da je prisustvovao događaju. Nije hteo da komplikuje.

- Žao mi je. U tom slučaju ne možete je posetiti. A inače to ne bi ni vredelo, ona je u komi. Lekari ne znaju dokle će trajati takvo njeno stanje.

- Da li možete da me obavestite kada se probudi...

- Žao mi je, ali to ne radimo, pošto niste rod...

*

Maja se ponovo probudila. U stvari, postala je samo svesna zvukova koji su se čuli. Nije mogla ništa da vidi. Sve je bilo crno oko nje. Nije paničila, jer se setila da su lekari rekli da su joj stavili povez na glavu i preko očiju. Pokušala je da primakne desnu ruku obrazu. Imala je nameru da pomakne povez malo naviše da bi mogla da vidi. Nije mogla. Srednji prsti na obema rukama bili su vezani za ivicu kreveta.

- Sestro!... sestro!... ima li koga u blizini? - počela je zanovetati.

Na svoje dozivanje čula je otvaranje vrata i kloparanje papuča.

- Probudili ste se, najzad. Idem da pozovem lekara. Do tada ostanite mirni.

- Dobro, ali skinite bar povez sa mojih očiju. Ne vidim ništa.

- Ostanite mirni. Zvaću doktora.

Maja nije više mogla da kaže ništa, jer su papuče odzvanjale u odlasku. Posle kratkog vremena opet se pojavio neko u bolesničkoj sobi. Maja je osetila da ju je neka topla šaka uhvatila za podlakticu.

- Ja sam doktor Filipović, a kako se vi zovete?

- Ja sam Maja... Maja... - malo je zastala i razmislila. - Maja... ali ne mogu da se setim prezimena...

- Ne brinite gospođice ili gospođo Maja, sve će doći na svoje mesto. Imali ste jak udarac u glavu. Bili ste nekoliko dana u nesvesnom stanju. Sada, kada ste se probudili, nadam se da vam je bolje. Da li se sećate kako ste pali u reku?

- Ne. Samo se sećam u magnovenju da sam dugo padala, padala.

Maja nije komentarisala ono u vezi sa gospođom ili gospođicom, samo je malo nervozno rekla:

- Molim vas, skinite mi poveze sa očiju. Želim da vas vidim.

Na tu molbu lekar se malo uskomeša i sedne na krevet pored Maje.

- Gospođice Maja... Vi nemate povez na očima. Zar ne vidite.

- Ne... - uspaničila se Maja - sigurno ste nešto stavili na moje oči. Sve je crno preda mnom.

Na tu primedbu Maja oseti da joj neko, verovatno lekar, razvlači kapke. Prvo na jednom, zatim na drugom oku.

- Ja ovde ne vidim nikakva oštećenja oka. Možda je to samo privremeno. Imali ste jak udarac u glavu. Pukla je i kost na levoj strani lobanje. Sanirali smo to. Sada treba samo čekati. Budite samo spokojni. Ispitaćemo sve.

- Ali...

- Znam. Ne vidite ništa i boli vas svaki deo tela. Proči će. Tu je sestra Dara. Njoj treba reći kome da javi telefonom ili pismom da ste tu, u bolnici.

- Imate li nekoga u gradu da mu javim? - začula je Maja jedan prijatan, ali poslovan ženski glas.

- Ne mogu da se setim...

- Imate li ikoga?

- Dragan... to ime mi se mota u glavi, ali ne znam u vezi s čim. Ne mogu da se setim ni njegovog prezimena. Samo se sećam njegovog lika i glasa.

- To je dobar znak - primeti sestra Dara. - Tako ćete se setiti i ostalih pojedinosti. Samo treba strpljivo čekati. Možda će se neko javiti da vas potraži...

*

Dani su prolazili, a Aca je postajao sve nemirniji. Devojka sa mosta nije mu izlazila iz glave. Nije joj znao ime. Samo se sećao njenog lika. Lice joj je video svega nekoliko trenutaka. Činilo mu se da ne liči baš na njegovu bivšu Vanesu, ali imala je sličnu kosu i majicu. Mesto crvenog šortsa imala je crvenu mini suknju. Od pozadi mogla je da liči na Vanesu, pa ju je iz tog razloga nazvao sličnim imenom. Vaneska.

Smišljao je način kako da je poseti. Želeo je da razgovara sa njom. Da sazna razlog zbog čega je odlučila da sebi skрати život. I na kraju krajeva, da joj se izvini, mada nije imao razloga za to.

Posetiće tetku. Nedavno je bio kod nje, a i dežurna sestra mu je rekla preko telefona da je dobro. Vrzmaće se po klinici i zamoliti neku dobroćudnu sestru da mu oda tajnu u kojoj sobi se nalazi Vaneska. Posle dužeg razmatranja i razrade plana odlučio je da pokuša.

Bilo je prijatno popodne. Većina pokretnih bolesnika bili su u malom parku ispred klinike. Tu je našao i tetka Radmilu kako sedi sama na jednoj klupi. Retko ko se družio sa njom. Seo je pored nje. Ponadao se da je možda ona čula nešto o bolesnici koju su dovezli pre izvesnog vremena u nesvesnom stanju. Pitao ju je rečenicu po rečenicu na koje je ona samo odmahivala glavom. Aca shvati da tetka Radmila o tom slučaju nije znala ništa. Posle nepunih pola sata odlučio je da pokuša sreću u samoj klinici. Nije imao neki razrađen plan. Smatrao je, ako se samo nehajno, nezaintersovano raspita za Vanesku, možda će dobiti odgovor.

*

Maja je, očajna, ležala na krevetu. Detaljno su je pregledali tih dana. Oftalmološki, njene oči su bile potpuno zdrave, ali ipak nije videla. Na kraju lekari su pretpostavili, a verovatno je tako i bilo, da je nastao neki prekid na očnom živcu koji je povezivao oko sa delom mozga. To je moglo biti vrlo verovatno, jer je imala frakturnu na levoj strani glave. Ostali problemi su potisnuti u drugi plan. Polako su joj se vraćala sećanja. Duboki, dugački rez na prednjoj strani desne butine bio je zašiven i polako je zaceljivao. Ostale ogrebotine nisu bile opasne. Lekari su joj objasnili da će verovatno za mesec dana moći da napusti bolnicu. Posle toga potreban je duži psihijatrijski tretman da se navikne na slepoću i da više ne razmišlja o samoubistvu.

No, to je teško mogla prihvatiti. Bila je psihički u gorem stanju zbog slepila, nego pre pokušaja samoubistva. U tom očajanju ponovo se pojavila u njoj odlučnost da, kada napusti bolnicu, direktno krene ka mostu. Samo, treba nekog da zamoli da je tamo odvede. Dok je razmatrala tu mogućnost, začula je otvaranje vrata i tihe korake ka svom krevetu.

- Zdravo. Ja sam Aca. Onaj koji je pokušao da te zaustavi na mostu.

- Nisi bio baš uspešan, ali isto to mogu reći i za sebe. Ni ja nisam uspela u svojoj nameri.

- Nemoj tako - pokušao je Aca malo da je oraspoloži, pritom bilo mu je čudno što ga nije pogledala. - Da li ti treba nešto. Mogu ti nabaviti.

- Treba. Nabavi mi ponovo vid.

Aca uopšte nije razumeo o čemu se radi, pa je začuđen zapitao:

- Vid. Šta će ti vid?

- Treba mi, jer sam ga izgubila.

- Šališ se. Oči su ti otvorene. Mogu ti reći da su lepe. Plave.

- Sećam se. Zaista su plave, ali za mene su sada crne.

Na to Aca nije odgovorio. Nastala je mala pauza. Osmotrio ju je. Čak se malo i nagnuo prema njoj. Ona nije reagovala.

- Ja sam se predstavio. Kako se ti zoveš? - zapita Aca.

- Maja... Maja Gocić. A sada idi, molim te. Jako sam umorna.

- Dobro, Maja, ali mogu li te ponovo posetiti - zapita on.

- Što se mene tiče... možeš. I tako nemam s kim da razgovaram - rekla je i okrenula glavu na suprotnu stranu.

- Dobro. Samo moram da slažem sestrama da si mi rođaka. Inače me neće pustiti.

Maja nije odgovorila. Aca se polako povukao i izašao iz njene sobe.

*

„U stvari, zašto bi on uopšte trebalo da dolazi? Pa, u stvari ko je ona? Verovatno ima neke rođake, neka dolaze oni” - pomislio je Aca kada je napustio kliniku. Nema on ama baš nikakve veze sa njom, osim što ju je video na mostu nekoliko trenutaka. A i kada ju je posetio u dobroj nameri, ona je hladno, nezainteresovano reagovala.

U automobilu, dok je vozio kući, Aca je zaključio da je, bez obzira što joj je obećao, neće više posetiti. Posvetiće se poslu. Na kraju krajeva, treba da završi već jednom onaj započeti scenario o logorima u Boru.

Tih dana je nekoliko puta seo za računar, ali nije stizao daleko u pisanju. U tim prilikama na ekranu se nije pojavljivala Vanesa da ga podstakne za dalji rad, jer ju je izbrisao. Mesto nje u odlutalim mislima pojavljivala se Maja. Morao je na kraju sebi da prizna da je ona imala u sebi nešto privlačno, nešto pozitivno. To je zračilo iz nje, bez obzira na to što je njihov prvi susret bio fatalan, a drugi veoma hladan. Ta privlačnost ga je u prvi mah zainteresovala kao pisca. Pretpostavljao je da su se u njenom životu dešavale tragične stvari. Verovatno se zbog toga odlučila za pokušaj samoubistva. Ako bi saznao više o njenom dotadašnjem životu, možda bi ta priča bila izvrstan materijal za pozorišnu predstavu ili TV dramu.

Kao muškarca koji ocenjuje opšti, spoljašnji izgled i lepotu žene, nije imao nikakvo mišljenje. Na mostu, u prvi mah, učinilo mu se da je njeno telo slično Vanesinom. To je bio i jedan od

razloga što se zaustavio. Ali na klinici nije mogao dobiti nikakvu potvrdu o tome. Video joj je samo lice. Bila je sva u modricama i odsutnog pogleda. Njenu kosu, koja je bujno lepršala, na mostu nije mogao videti. Bila je sva u zavojima, a verovatno su je i skratili zbog frakture lobanje. Ostali delovi tela bili su pod pokrivačem.

Dok je tako razmišljao počelo ga je zanimati.

I tako, njegova odluka da je više ne poseti pretvori se u nameru da još jednom razgovara sa njom.

*

Svetlosni treptaji plavoljubičaste boje ulazili su u Majino oko. Na neki čudan način osećala se ugodno. U prvom momentu nije mogla da locira iz kojeg pravca dolazi to intenzivno svetlo. Malo se udaljila. Tada je videla da ne trepti samo plavoljubičasta, nego crvena, zelena i žuta svetlost. Oko nje su svi plesali. Nalazila se u nekom nepoznatom disko klubu. Niko nije obraćao pažnju na nju. Svi su bili zauzeti samim sobom. Ona je stajala u sred gomile i posmatrala je. Devojke su bile vrlo oskudno obučene. U zanosu plesa otkrivale su intimne delove tela. Poželela je da im se priključi, ali iz nekog nepoznatog razloga to nije mogla. Možda zato što nije bila odevena kao one. Imala je na sebi tanku, plavu majicu i veoma uske, zelene pantalone. Ta njena odeća nikako nije bila prikladna za ples kakav su izvodile devojke. Muškarci i devojke su stalno pojačavali tempo. Na kraju su se okretali podignutih ruku tako brzo da Maja nije mogla da raspozna likove. Ti likovi postajali su pihtijasti stubovi raznih boja koju su se topili. Svetlosni treptaji su nestali. Prema Maji na podu širila se pihtijasta uljana masa. Boje su se ulivale jedna u drugu tolikom brzinom da je pod postao šaren. Maja se nije pomerila. Nije se bojala. Kao da je znala da nije u opasnosti. Posle nekoliko trenutaka nedaleko od nje stvorio se otvor u podu koji je usisao svu tu šarenu masu. Kada je nestala, zidovi postorije pretvorili su se u prirodu oko nje. Stajala je na dobro odnegovanom zelenom travnjaku. Poželela je da se prošetala po njemu. Spuštala se niz blagu padinu. U daljini su dva muškarca razgovarala. Jednom od njih je preko ramena bila prebačena palica za golf. Drugi je prstom pokazivao u njenom pravcu. Maja je odlučila da se spusti na travnjak. Pretpostavljala je da će na taj način izaći iz njihovog vidokruga. Kako je ona sedela, muškarci su se dizali u visinu. Maja odluči da legne na leđa. Trava je bila mekana kao dušek u krevetu. Pogledala je prema oblacima. Bilo ih je nekoliko u raznim oblicima. Dok je posmatrala, oblici su se pretvarali u razne figure. Na mestima gde se nisu dodirivali nebo je postajalo sve tamnije i tamnije. Tama je probila i rascepila oblake. Pojavile su se zvezde. Nastala je noć. Maja je još uvek ležala na leđima. Posmatrala je zvezde. Bile su raznih veličina i nisu se kretale, osim jedne koja je ušla u njen vidokrug. Povećavala se. Maja je ustala u sedeći položaj. Zvezda se približavala. Postala je velika kao višespratnica, samo što je bila pravilnog kružnog oblika. Spustila se nekoliko desetina metara daleko od nje na travu. Počela je polako da se kotrlja prema Maji. Ona je ustala i počela da beži. Ogromna, bela lopta ju je sustigla i progutala. Našla se u svetloružičastom kanjonu. Obe strane kanjona bile su tako visoke da nije mogla videti završetke. Stranice su bile prepune pećina veličine čoveka. Veoma visoko Maja primeti leteći roj. Nije mogla raspoznati da li su u pitanju ptice, leptiri ili pčele. Bile su suviše daleko. U jednom momentu iz roja se izdvoji jedan lik. Kako se približavao Maji, tako se povećavao. Kada je stigao sasvim blizu, Maja primeti da je u pitanju čovek. Bio je bez odeće. Koža mu je bila svetloružičasta kao zidovi kanjona. Leteo je pomoću krila koja su mu izrastala iz leđa. Sleteo je nekoliko metara ispred nje. Nije ga se bojala. Čekala ga je. Prišao joj je i strasno je poljubio. Od poljupca Maja oseti da joj se topi tanka plava majica i uske zelene pantalone. Setila se kako su nestali plesači u disko klubu. Nije želela da se i ona istopi. Krilati muškarac je blago pomiluje po golim ramenima. Zatim mu se ruka spusti do grudi. Pomilovao je, a zatim uhvatio za desnu ruku. Počeo je da zamahuje krilima. Krenuo je ka visinama i povukao za sobom Maju. Dizali su se dugo pored zida klanca. U gornjim delovima je bilo mnogo više

pećina nego u prizemnom delu. Najzad su se zaustavili ispre jedne. Iznad ulaza u pećinu bio je veliki natpis MAJA.

- Stigla si kući, devojko - obratio joj se krilati čovek.

Kada je prišla ulazu u pećinu, čula je da njeno ime odjekuje:

„Maja... Maja... Maja...”

- Maja, probudite se, treba da vam izmerim temperaturu - začula je poznati glas sestre Dare.

*

Posle nekoliko dana Maja je počela da razmišlja o tome kakva joj je perspektiva. Pokušala je da analizira ko je Aca i koji su mu bili razlozi da je poseti. Bila je pomalo i ljuta na sebe. Nije mu dozvolila ni da se izjasni. Hladno ga je odbila. Ukoliko dođe ponovo, možda će razgovarati s njim.

Još uvek nije mogla da ustane iz kreveta. Ili je spavala, ili je oisluškivala zvukove koji su se čuli oko nje. Pogađala je. Neke poznate zvukove je već upamtila. Po glasu je mogla da raspozna poznatog i nepoznatog. Lekare je malo teže prepoznavala po glasu. No, oni su bili ljubazni i uvek su se predstavljali. Sestru Daru je već znala, iako nije ni progovorila. Imala je karakterističan hod. Jedna od njenih klompi bila je istrošena.

Kada nije čula nikakav zvuk, misli su joj odlutale. Poslednjih dana često je procenjivala koja varijanta gubitka vida je lošija. Da li je teže onome ko se rodio slep, ili je teže onome ko je izgubio vid posle određenih godina života.

Maja je polazila od svog slučaja. Znala je kakvu je mogućnost izgubila. Bila je u Egiptu u Dolini kraljeva. Videla je piramide, sarkofage. Divila se lepoti posmrtnih maske Tutankamona. Bila je i u Parizu. Tamo je videla sve ono što jedna intelektualka treba da vidi. Želela je da poseti i Petrograd. Ali, za to je bilo kasno.

Ona je znala šta je svetlo, slika, film, vizuelni ugođaj. Znala je šta je izgubila. Možda oni koji su slepi od rođenja ne znaju za te lepote i zato nisu svesni šta su izgubili. To je kao kada izgubiš lutrijski tiket čiji broj nisi zapamtio, a on je kasnije dobio glavni zgoditak. Pošto to ne znaš, živiš u uverenju da on nije ni vredeo ništa.

Maji su ostale urezane pređašnje slike iz života u sećanju. Sećala se susreta sa Draganom u detalje. Ona je išla u završni razred srednje škole. Njena dobra drugarica Lucija zabavljala se sa Mladanom. On je već bio student elektrotehnike. Skoro svakog dana čekao je Luciju ispred škole, da bi zatim otišli na kafu ili kolače. Ponekad im se pridružila i Maja.

Jednom prilikom sa Mladanom je došao i njegov najbolji drug sa fakulteta. Predstavio se. Zvao se Dragan. Tada ga je upoznala. Na početku su njih četvoro zajedno izlazili, ali kasnije, kada su se Maja i Dragan ozbiljno zaljubili jedno u drugo, izlazili su sami. Maja se sećala da je bio visok, lep i vrlo prijatan muškarac. Bio je zabavan i mnogo se trudio oko nje. Zbog toga je i ona njega volela.

Sećala se dobro i toga kako je izgubila nevinost. Bili su na proslavi Mladanovog rođendana. U kući na Telepu bilo je pozvano desetak parova. Mladan se izborio kod roditelja da oni te večeri posete svekrvu. Bez nadzora roditelja gosti su se mnogo slobodnije zabavljali. Tulum je trajao duboko u noć. Na kraju ih je ostalo samo nekolicina, među ostalima Maja i Dragan. Uz jedan lagani ples, pripijeni jedno uz drugo, Maja i Dragan su se strasno ljubili. Tada ju je Dragan zapitao između dva poljupca:

- Maja, da li me zaista voliš?

Maja je odgovorila sa „da” i to potvrdila dugim poljupcem.

- Ima tu pozadi jedna soba. Mlađan mi je pokazao. Tamo možemo ostati sami - šaptajo je Dragan Maji na uvo.

Maji se ta ideja svidela. Kada su prešli tamo, Dragan ju je ljubio i polako joj skidao odeću. Ona se nije protivila. Bila je duboko u zanosu strasti. Prvi put, tada, otkrila je svoje lepe oble grudi Draganu. On je mogao da ih miluje i ranije ali samo perko bluze i grudnjaka. Kada se pripremala za Mlađanov rođendan, kao da je predosećala da će se tamo desiti jedna za njih važna stvar, nije obukla grudnjak. Dragan se jako uzbudio. Polako joj je pomogao da svuče suknju. Pokreti njegovih ruku bili su refleksi. U vođenju ljubavi Maja nije imala nikakvog iskustva. Primetila je da se to odnosilo i na Dragana. U nekim momentima, u zanosu, splele su im se ruke. Maja je tada postala svesna situacije. Bio je to trenutak kada se trebalo odlučiti da li da ide do kraja. Samo za nekoliko trenutaka bila je u dilemi, a zadim se odlučila. Njeni pokreti su se malo usporili. Dragan je, ljubeći je, skinuo i njene gaćice. Malo se postidela i pripila se uz njega da je ne vidi голу. On ju je strasno ljubio u usta i grudi. Maja je u tome uživala, pa se i ona uzbudila. Dok su se ljubili i Dragan je skinuo svoju odeću.

Ponovo su se strasno pripili jedno uz drugo i ljubili. Maja je tada prvi put osetila njegovu zadržavajuću muškost na svojim bedrima. Preplavila ju je prijatna i uzbuđujuća toplina. Tako priljubljeni jedno uz drugo prilazili su kauču sitnim koracima. Dragan se tako namestio da prvi sedne i povukao je Maju za sobom. Našli su se u ležećem položaju. Posle nekoliko trenutaka očekivala je da će on prodreti u nju. Međutim, to se nije desilo. Osetila je da se neka topla sluzasta stvar širi na njemom stomaku. Znala je odmah. Od velikog uzbuđenja on nije mogao da se kontroliše. Dragan se zastideo.

- Žao mi je Maja...

Međutim, ona nije bila preterano razočarana. U tom momentu mogla je da zaustavi celu igru ljubavi i da sve ostavi za neku drugu priliku. Nije to htela. Odlučila se i nameravala je da se to baš toga dana, te večeri desi. Od svojih drugarica u ženskim razgovorima je čula za ceo tok prvog seksa u životu. Desila se ista stvar i kod nekih od njih. „Treba biti odlučan i malo sačekati. Za kratko vreme, uz milovanje i poljupce, on će ponovo biti spreman” - govorele su iskusnije.

Tako je i bilo. U drugom pokušaju Dragan se bolje suzdržavao. Lagano je prodro u nju i Maja je izgubila nevinost. Nije ju preterano bolelo, a nije ni osetila neki prijatan, senzibilan trenutak. To su govorele i devojke koje su već tako nešto doživele. A govorele su i to da će biti „krvi do kolena” što nije bilo tačno.

Još jedno vreme ležali su jedno pored drugog, zagrljeni na kauču. Dragan za to vreme nije prestajao da je ljubi po svim delovima tela. Maja je zarila prste u njegovu bujnu, crnu kosu. Ti poljupci koje je dobijala nisu više bili tako strasni. Njoj se za momenat učinilo da to Dragan čini samo iz zahvalnosti.

Posle toga vidali su se češće, ali retko su imali prilike da ponove takav intimni odnos. Maja i Dragan su još uvek živeli kod roditelja. Dragan je završavao fakultet. Ostalo mu je još nekoliko ispita. Maja se upisala na pravni fakultet. Na tom fakultetu upala je u sasvim novo društvo i stekla nove poznanike. Nastavili su da sačekuju jedno drugo ispred fakulteta. Maja se zahuktavala na prvoj godini, a Dragan je imao više slobodnog vremena. Iz tog razloga on je bio taj koji je više puta nju sačekivao.

Jednom prilikom Maji su bila otkazana predavanja. Tada je ona imala prilike da sačeka Dragana. Tako se i desilo. Ispred glavnog ulaza elektrotehničkog fakulteta bio je omanji park sa klupama. Izabrala je klupu sa koje je imala dobar pregled na ulaz. Maja je tamo sela u hladovinu i čekala.

Na tom fakultetu nije bilo mnogo studenata zbog matematike. Povremeno su ulazili pojedinci a izlazile male grupice studenata. Prošlo je možda pola sata kada se pojavio Dragan. Bio je u grupi sa nekolicinom muškaraca i jednom devojkom. Maja je ustala i krenula u susret Draganu. On ju nije primetio nego je prišao devojci u grupi, poljubio je u obraz i uhvatio za ruku. Videvši to Maja se povukla. Nije znala kako da se odluči. Da li da pride Draganu, ili da se pritaji. Na kraju je pomislila da je u pitanju samo koleginica sa fakulteta, a u tome nema ništa lošeg, pa se odlučila da mu pride. Na Draganovom licu se videlo iznenađenje. Nije očekivao Maju. No kada je ona prilazila pustio je ruku toj devojci i istupio nekoliko koraka napred prema Maji. Lice mu se pretvorilo u radostan osmeh. Prišli su jedno drugom, zagrlili i poljubili. Posle poljubaca Maja je bojažljivo zapitala ko je ta devojka s kojom je izlazio iz zgrade.

- Koja devojka? - Dragan zapita začuđeno.

Maja se okrenula da pokaže na koga misli ali tamo, kao ni igde u njihovoj blizini, nije bilo devojke. Samo su stajali muškarci i međusobno razgovarali, ne obračavajući pažnju na njih.

Kasnije je Maja primetila da nešto nije u redu u odnosu između nje i Dragana. Nekoliko puta ga je zapitala šta ga tišti, šta nije dobro, da li ima neki problem. Dragan je samo govorio da je sve uredu. U nekim momentima Maja se pitala da li je možda greška u njoj. Možda ne pokazuje da ga voli u dovoljnoj meri. Na ta pitanja Dragan je samo odmahivao glavom.

Njihovi sastanci postajali su sve ređi i ređi. Na kraju, jednog dana u dugom razgovoru Dragan je rekao istinu. Našao je drugu devojku. Misli da sa njom može da ostvari dugu, ozbiljnu vezu. Želi sa njom da osnuje porodicu. Maja je to sa nevericom slušala. Imala je neki predosećaj da nešto „škripi” u njihovim odnosima, ali nije joj palo na pamet da to može da bude neka druga žena.

Rastali su se bez svađe. Maja se i tada još uvek nadala. U odlasku je napomenula.

- Ako se predomisliš, imaš broj mog telefona.

Danima nije izlazila. Mnogo je plakala. Pogled joj se stalno zaustavljao na telefonu. Mislila je da će svakog trenutka zazvoniti. Toliko je volela Dragana da je sebe krivila što su se razišli. Smatrala je da je dobar, pošten, jer joj je iskreno saopštio da više nije zaljubljen u nju. Od tada više nikada nije videla Dragana, pa ipak on je ostao u njenom sećanju zauvek. On je bio njena prva velika ljubav. On joj je oduzeo nevinost, a to ju je duboko spajalo sa njim.

Ranije, pre gubitka vida, Maja se trudila svim sredstvima da zaboravi sva ta posrtanja. Međutim, ona su stalno navirala i gurala je u očajanje. Ali sada, kada se nova zbivanja ne mogu pojavljivati u slici pred njom, nije želela da zaboravlja. Svako sećanje, svaka slika postala je veoma dragocena.

Ali mozak nije CD ploča. Vreme lagano briše prošla vremena i ona polako nestaju u magnovenju. Svaki takav nestanak Maji je predstavljao određeni gubitak. Bez obzira na kakva zbivanja su se odnosila.

*

Za tu ponovnu posetu Maji, Aca se nekoliko dana pripremao. Nije imao pojma kako treba da se ophodi sa slepom osobom. Pomislio je da je za to potrebno posebno znanje. U radio-televiziji, u stvari u radiju, znao je za jednog Đorđa koji je imao oštećen vid. Vodio je humanitarni program koji se emitovao nedeljno jedanput. Nikada se nije družio sa njim, samo ga je video nekoliko puta u klubu. Sedeo je u društvu jedne crnokose devojke koja mu je verovatno bila pratilac.

Đorđev broj saznao je na telefonskoj centrali. Malo se ustezao. Bilo mu je neprijatno: kako sad on, koga Đorđe nije poznavao, tako da odjednom bane i zatraži savet. Na kraju se ipak odlučio. Pomisli: nazvaće, to ga ništa ne košta.

Prijatan ženski glas je odgovorio Aci preko telefona. Objasnio joj je ko je i šta je. Začudio se kada je u tom upoznavanju saznao da ona, pa i Đorđe znaju za njega. To ga je malo ohrabrilo i započeo je detaljno da objašnjava razlog zbog čega ih je pozvao. Đorđe je baš sledeći dan imao svoj program. Rekli su da dolaze i dogovorili se da se nađu posle završetka emisije u klupskim prostorijama radija.

Susret je bio više nego plodonosan. Nešto od Đorđa, ali mnogo više od Nevene, tako se zvala Đorđev pratilac, saznao je o ljudima koji su imali oštećen vid. Rekli su mu da se mora ophoditi prema Maji normalno, kao prema nekom ko je „videći”. Jedino postoje neke stvari koje se razlikuju od obične komunikacije.

Treba prvi da progovori, da bi osoba koja ne vidi znala da je neko je u blizini.

Ako želi da se rukuje, da prvo on dodirne njenu ruku i da na taj način izrazi nameru šta želi.

To su bile samo neke osnovne stvari pri prvom kontaktu. Osim toga, u mnogim stvarima mogu se upotrebljavati iste reči kao kod ostalih. Aci je bilo zanimljivo da slepi ljudi pri rastanku često kažu. „Znači, vidimo se sutra...” ili tome slično. Kada su dublje zaronili u temu, Aca jeanimalo kako određuju spoljni izgled, ili karakter neke osobe sa kojom razgovaraju.

- Spoljašnji izgled nas ne zanima - objašnjavao je Đorđe. - To je - nastavio je - kao što i vi ne vidite fizički izgled srca osobe sa kojom razgovarate, ili se družite. Važnije vam je kako se ophodi prema vama, prema drugima, kakvo mišljenje ima o određenim stvarima. To i još neki slični elementi određuju osobu sa kojom govorite, ili se družite. Na taj način saznajete kakvo srce dotično lice ima. U tim stvarima se razlikujemo od videćih. Vi Maju, a i druge žene, devojke oko vas, procenjujete u odnosu na to kako one izgledaju. Odmah postaju za vas zgodne, prijatne ili odbojne već na prvi pogled. Mi smo kao pametne žene. Sačekamo njihova mišljenja i postupke. Stvaramo lik na duge staze. To ima određenu prednost jer vrlo retko doživljavamo razočaranje.

Tog popodneva su još dugo razgovarali. Aca je zaista mnogo saznao o životu tih hendikepiranih ljudi. Na kraju razgovora Đorđe mu je rekao da mu se ponovo obrati ukoliko bude imao nekih problema u tom smislu. Ako oceni da bi dobro bilo da i on razgovara sa Majom, učiniće to vrlo rado.

*

- Maja, imate posetu - rekla je sestra Dara ulazeći u njenu sobu.

- Ko? - Zapita ona.

- Neki gospodin. Kaže da ti je rođak. Zove se Aca. Da li da ga pustim kod vas? - zapita Dara.

- Ko?... Aca?... Rođak?... Oh, da.

Maja nije čula kada je ušao Aca. Pretpostavljala je da je u „Najkama” ili da ima cipele sa gumenim đonovima.

- Zdravo, Maja... Ja sam... Aca - začula je poznati glas. Sećala ga se, mada ga je tada tek treći put čula. Prvi put na mostu, zatim za vreme prve njegove posete i sada. Osetila je prijatan dodir na levoj podlaktici. Taj dodir se spuštao prema njenoj šaci. Na kraju se njena šaka našla u blagom stisku. Učinila je pokret kao da želi da istrgne svoju ruku, ali popustila je. Acina šaka bila je veoma glatka, skoro ženstvena, osećala je u njoj određenu toplinu.

- Doneo sam ti mali buket belih visibaba. One me uvek podsećaju na nevinost. Osećaš li njihov miris? - reče Aca i blago pusti njenu šaku.

- Doneću vazu - umeša sa sestra Dara i ne čekajući odgovor izađe iz sobe.

Maja se čudila samoj sebi. Prihvatila je njegovu posetu. Srdačno je razgovarala sa njim.

- Sada osećam taj miris. Nisam znala šta je dok mi nisi rekao...

- Da li možeš već ustati iz kreveta?. - zapita Aca.

- Mogu, ali na kratko - reče Maja. - Ali ko si ti? Zašto se brineš toliko o meni? Pa ja ti nisam niko i ništa.

- Čuti, Maja. Nemoj to glasno da kažes. Ako to sestre saznaju, drugi put me neće postiti do tebe. Želim da ti se predstavim. Reći ću sve o sebi, a za uzvrat tražim da i ti budeš otvorena prema meni.

- To ćemo još vedeti. Ali, šta si me ono pitao?

- Pitao sam te da li možeš da ustaneš. Malo da prošetáš sa mnom. Danas je lep, sunčan dan. Ispred klinike je mali park sa klupama. Mogli bismo tamo sesti.

- Dobro. Ionako nisam bila na svežem vazduhu od kada sam u bolnici. Pozovi sestru Daru. Ona će mi pomoći da ustanem. Ti sačekaj u hodniku.

Aca je učinio to što je Maja tražila. Posle kratkog vremena ona se sa setrom Darom pojavila u hodniku.

- Evo naše Maje... Kako reče da se zovete?

- Aca - reče on kratko i piđe Maji.

- Tu sam ti sa desne strane. Uhvati me pod ruku.

Maja se oslonila obema rukama na Acinu desnu ruku i tako su krenuli polako prema izlazu.

Nedaleko od ulaznih vrata našli su pogodnu klupu. Maja je bojažljivo sela, a Aca pored nje.

- Sada pričaj - rekla je.

Aca oseti da u njenom glasu još uvek postoji određeno nepoverenje. Treba da radi na tome da stekne njenu naklonost. Kada je započeo svoju životnu priču nije se zadržavao na nekim manje važnim detaljima. Najveći akcenat stavio je na fakultetsko obrazovanje, na novinarstvo i na književnost. Pohvalio se i svojom TV dramom. Govorio je barem pola sata, a Maja ga nije prekidala. Naravno, u svojoj priči nije spomenuo Vanesu. Kada je hteo da joj kaže čime se u tom trenutku bavi, tu je pre svega mislio na pisanje scenarija. Maja ga je prekinula.

- Koliko, Aco, imaš godina?

- Uskoro ću imati trideset.

- Dobro. Sve si mi lepo ispričao, samo nisi spomenuo ni jednu devojku, ili ženu. U tvojim godinama trebalo je da imaš barem nekolicinu njih.

- Da. Imaš pravo. Bilo ih je nekolicina. To su bile prolazne ljubavi, ništa ozbiljno.

- A sada? Da li sada imaš devojku, ili si možda oženjen? - zapita Maja, jer ju je ta tema najviše interesovala. Morala je da zna, da bi se mogla postaviti prema njemu.

- Ne, nisam oženjen. Živeo sam jedno vreme sa jednom glumicom, međutim to nije za hvalisanje. Ona me je napustila.

- Kako se zvala? - zapita Maja.

- Vanesa. Mislim da sam sve rekao o sebi. Sada si ti na redu.
- Umorna sam, Aco. Ako dođeš sledeći put. Molim te, sada me odvedi nazad u sobu.

*

Pored same vode bio je pesak, ali desetak metara dalje bile su asfaltirane staze za šetnju. Po stazama su se kretali penzioneri. Šetali su se obalom u slamnatim šeširima. Nekolicina njih su vodili velike žabe, kao što se vodi pas na uzici. Žabe su bile veličine odraslog psa šarplaninca.

Maja je još osećala žeđ. Ušla je u belu zgradu na stubovima. Pomislila je da je to bife, ili prodavnica. Ali nije tako bilo. Bio je to muzej. Mali, jednostavan muzej sa nekoliko eksponata. Među eksponatima bila je izložena i jedna preparirana žaba. Onakva kakve su penzioneri vodili na uzdi obalom. Međutim, razlika je bila u tome što je ova imala samo tri noge. Jedna zadnja noga joj je nedostajala. Imala je „zamrznut“, tužan pogled. Gledala je u pravcu zida na kojem su visile tri zmijske. Sve tri su imale različitu boju kože. Bile su zakucane velikim ekserom o zid. Maja je pomislila da su i one preparirane, međutim jedna se pomerila. Maja se uplašila i napustila muzej glavom bez obzira.

Dugo je trčala. To joj je povećalo osećaj žeđi. Na kraju je stigla do doma penzionera. Bila je to velika kružna zgrada, sa jednom jedinom prostorijom, čiji su zidovi bili od bambusove trske. Tu su se starije osobe u odelima i sa leptir mašnjama oko vrata kretale u krug. Prolazili su pored jednog mladog, ali ćelavog čoveka u belom mantilu. On im je u šake kutlačom stavljao krompir pire. Pošto Maja nije osećala glad, nego samo žeđ, otišla je dalje. Pored doma je bila ribarnica. Mesar je čistio velikog šarana. Krvavim rukama vadio je utrobu. Bela kecelja koju je nosio je bila sva umrljana krvlju i ribljom iznutricom. Jedna oveća riba koprcala se ispred njega na umrljanom stolu. Snažnim zamahom satare odvojio je glavu i rep ribe od tela. Rasekao ju je uzduž i izvadio svu utrobu jednim pokretom šake. Kada je to obavio pogledao je Maju upitnim pogledom. Pomislio je da je ona kupac. Ali nju ribe nisu zanimale, samo je želela nešto da popije, da utoli žeđ.

Preko puta ribarnice bila je mala prodavnica hleba. U prozoru, ne većem od jednog kvadratnog metra, skrupčana je sedela devojkica u belom bikiniju. Ona ista devojkica koja ih je motornim čamcem dovukla do obale. Veselo je mahala rukom i nudila uzduž razsečenu veknu...

*

Maju je probudila žeđ. Od kad je na klinici navikla se da buđenje ne znači videti stvarnost. Baš suprotno, buđenjem bi uvek utonula u tamu. Dok je sanjala, videla je. Njen mozak je, mada nepovezano, stvarao slike koje je mogla videti. Stvarnost je postala mora. Želela je da neke nedovršene snove, koji su joj se svideli, nastavi. Ponekad je uspevala u tome. Nije to bio direktan nastavak, ali bio je sličan prethodnim situacijama.

Tako je i posle razgovora sa Acom želela da ponovo sanja Dragana, no toga puta nije uspela u tome. Sanjala je neke žabe. Mada je obala koja se pojavila kao prva slika bila veoma slična onoj na koju su se iskricali ona i Dragan.

*

Aca je bio zadovoljan posle susreta sa Majom. Mada nije ništa saznao o njoj i njenoj prošlosti, mislio je da je stekao njeno povrenje. Bar se tako nadao. Za ove jednostavne susrete nije mu bila potrebna Đorđova pomoć. Snaći će se. Najteži deo tek dolazi. Treba da dopre do njenog srca i da sazna sve o njoj što se saznati može. Tako je razmišljao sedeći u fotelji ispred mnogobrojnih knjiga.

Zazvonio je telefon. Pretpostavljao je da ga zovu iz redakcije da se raspitaju kako stoje stvari sa scenarijom. Polako se dizao iz udobnog sedišta. Hteo je da sebi da vremena. Kasnio je, mnogo je kasnio sa tekstom. Trebalo je da izmisli neki valjani razlog da se opravda. Kada je digao slušalicu očekivao je muški glas, glas urednika. Prevario se. Glas je bio ženski.

- Halo... Aco... to sam ja, Vanesa.

- U momentu je bio u nedoumici. Da spusti slušalicu, ili da započne razgovor sa njom. Izabrao je ono drugo.

- Da, Vanesa. Prepoznao sam ti glas.

- Znaš, u poslednje vreme puno sam razmišljala o tebi. Želela bih da se sretnemo...

- Nema potrebe za tim, Vanesa. Ono što je bilo, bilo je i prošlo je.

- Ne... ne... Čekaj. Nešto sam zaboravila kod tebe.

- Zaboravila? Pa do sada nisam našao ništa što je tvoje. Otišla si sa četiri kofera odeće.

- Ne... nisam na to mislila. Ostavila sam tamo svoje srce i dušu. Aco, jako si mi potreban. Dozvoli da se nađemo. Želela bih ozbiljno da razgovaramo...

- Dobro. Javi se sutra ponovo - završi Aca razgovor i tako naglo spusti slušalicu da Vanesa nije mogla da odgovori.

Uzrujao ga je predašnji telefonski razgovor. Počeo je ponovo da razmišlja o Vanesi. Još uvek je zauzimala jedan malecni prostor u njegovom srcu. Ma koliko da je to hteo, nije je mogao u potpunosti istisnuti. Ipak, bili su i neki srećni dani sa njom. No, sutra će biti na velikom iskušenju. Treba jednom zauvek da raskrsti sa njom. Ako joj treba novac, ili neka druga materijalna pomoć, to će joj dati, ali ništa više.

Sledećeg dana bio je zauzet beleškama. Pravio je plan. Stavljao je na papir sva potencijalna pitanja koja bi ga dovela do Majine prošlosti. Što se tiče scenarija, taj posao je potpuno stavio u stranu. Sada je Maja i njena priča bila u prvom planu.

Na telefonski razgovor i Vanesu potpuno je zaboravio do momenta kada je neko zazvonio na ulaznim vratima njegovog stana. Pogledao je na sat. Bilo je pet do osam. Proverio je kroz „špijunku” ko li to može biti. Pred vratima je stajao neki sredovečan gospodin sa belom kuvarskom kapom na glavi. „Verovatno traži nekog, pa je pogrešio stan” - pomisli Aca.

U prvi mah nije želeo da otvori vrata. Krenuo je nazad kada se zvono ponovo oglasi. Ovoga puta duže. Prišao je vratima sa namerom da otvori i da prekori neznanca. Kada je otvorio vrata gospodin sa kuvarskom kapom i u belom kratkom, radnom mantilu ušao je u sobu sa velikom tacnom u ruci. Ne obazirući se na Acu, rekao je samo u prolazu:

- Dobro večer.

Iza njega se pojavio još jedan sličan gospodin sa tacnom. Razlika je bila samo u tome šta se nalazilo na tacni. Prvi je nosio dva pokrivena tanjira iz kojih se osećao miris pečenja, a drugi nekoliko flaša raznog pića i dve čaše. Baš kada je, užasnut, hteo da negoduje, na vratima se pojavila Vanesa u večernjoj haljini. Izgledala je fantastično. Plavu kosu srednje dužine zadenula je s obe strane iza uva. Ozareno lice je sijalo toplotom i prijatnim smeškom. Jednostavna tamna večernja haljina je imala dubok izrez na grudima. Haljina nije bila dugačka. Dosezala joj je do iznad kolena.

Dok ju je posmatro ne verujući, dvoje konobara u povratku prošli su pored njih i napustili Acin stan.

- Vanesa, šta ovo treba da znači?

- Želela bih da završimo onu nezavršenu večeru... - rekla je i prišla stolu koji je bio ukusno postavljen.

Upalila je dve crvene sveće koje su verovatno momci postavili sa ostalim potrepštinama. Kao da se među njima ništa nije dogodilo, Vanesa ga je ljubazno upitala šta želi da popije pre večere.

- Ako se dobro sećam, tada si pio Unikum. Želiš li to piće i sada? - zapitala ga je uslužno.

- Da, Vanesa, ali šta treba da znači ova predstava?

- Shvatila sam. Istina, trebalo mi je vremena. Zavolela sam te od prvog dana, samo nisam bila svesna toga. Bila sam sa drugima. I sa onim rediteljem, međutim uvek su mi se misli vraćale na tebe.

- Daj, Vanesa, nemoj da me lažeš.

- Ne lažem. Dokazaću ti. Pusti me da budemo makar samo nekoliko dana zajedno. Dokazaću ti.

Aca se kolebao. Kada je Vanesa otišla one večeri, dugo je mislio na nju. Predano je radio. Mislio je da će je u radu zaboraviti. Kada ju je izbrisao sa screen savera, skoro da je uspeo u tome. A eto, sada se pojavila ponovo i pokušava da ga osvoji. Ako to dopusti, pa ponovo nestane, biće to za njega neopisivi bol, razočaranje. Mora da se nešto tako desilo i sa Majom.

Međutim, ako Vanesa ovoga puta govori iskreno, mogli bi da žive zajedno. Mogao bi to biti novi početak. Možda bi trebalo da rizikuje. Popili su aperitiv. Aca Unikum a Vanesa konjak. Vanesa je sipala još jedanput.

- Za naš ponovni susret - rekla je podižući čašu. Kucnuli su se, a zatim ga je Vanesa strasno poljubila. Za vreme večere najviše je ona pričala. Rekla je da se pokajala već iste nedelje kada ga je napustila. Muskarci su dolazili i odlazili. Nije se mogla vezati ni sa kim. On se vrzmao stalno u njenoj glavi. Na kraju je to postalo tako neizdržljivo da ga je morala pozvati da se izvini i da popravi što se popraviti može.

Aca je lagano popuštao. Na kraju večere bio je već dobro raspoložen. Popili su nekoliko čaša vina. Kada se Aca premestio u fotelju, Vanesa mu je sela u krilo.

Stavila je obe ruke na njegova ramena i počela ga ljubiti. Aca je uzvraćao poljupce.

- Dozvoli da ostanem večeras. Videćeš, nećeš se pokajati - šapnula mu je u uvo ljubeći ga i dalje. - Biću samo tvoja, tvoja a ti samo moj.

Kada su prešli u spavaću sobu, Aca je primetio da Vanesa nije imala ništa na sebi osim večernje haljine. Bila je to nezaboravna noć za Aca. Posle svakog zadovoljenja Vanesa je pronalazila nove načine da ga ponovo i ponovo zadovolji. Vodili su ljubav više puta sve do jutarnjih sati.

Sutradan ujutru Aca je bio taj koji je duže spavao. Bio je iznemogao od prošle noći. Vanesa tada već nije bila pored njega. Čuo je njen glas u dnevnoj sobi. Telefonirala je. Bio je to samo kraj razgovora.

... - Spremi pare. Opklada je moja.

Aca je ustao i otišao u kupatilo. Dugo se tuširao. Kada je izašao razbuđen, onako golišav, pomalo moker potražio je Vanesu. Nje nije bilo nigde. Nestala je...

*

U dnevnoj sobi se okrenuo oko sebe i stropoštao u fotelju onako kako je izašao iz kupatila. Pao je u istu onu u kojoj je sinoć sedeo sa Vanesom u svom krilu. Shvatio je da je ponovo prevaren. Sebe je krivio. Pored toliko pročitanih knjiga, drama, situacija, nije pretpostavio u čemu je igra. Za tren je mogao da nabroji barem desetak književnih dela u kojima su žene bile te koje su zavele muškarce iz ličnih razloga. Postao je očajan. Ne zbog nje, nego zbog svoje gluposti i naivnog poverenja. Da se bar malo prisetio nekih narodnih poslovice, znao bi kakva je Vanesa.

„Vuk dlaku menja, ali ćud nikada” ili
„Ko jednom slaže, drugi put zalud kaže”

Najzad, jednostavno su mu se otvorile oči. Nije vredelo da uzdiše za njom. Kako je iznenada došla, tako je i otišla. Za provedenom noći sa njom nije se mogao žaliti. Vanesa je bila veoma iskusna, ali pokvarena žena. Povrh svega izvrsna glumica, bar pred sobom je to morao priznati.

*

Aci je trebalo više od nedelju dana da se oporavi od Vanesine svirepe igre. Za to vreme nije hteo da poseti Maju. Nije želeo da ona oseti njegovu potištenost. Imala je ona dosta i svojih briga. Tek kada je bio siguran da se ti protekli događaji neće odraziti u njegovom glasu u razgovoru sa Majom, odlučio se da je poseti. Uz put prema klinici svratio je u cvečaru. Hteo je da joj ponese buket ruža, ali se setio da su ruže kobno završile na trpezi kada je Vanesa došla pijana. Ruže su ga podsećale na Vanesu, a on to nikako nije želeo. Odlučio se za ljiljan. Znao je po bontonu da se bolesnici ne donosi cveće intenzivnog mirisa, ali je ipak to uradio. Maji je bio važniji miris nego lepota cveta. Lepotu nije mogla da vidi, ali miris je mogla da oseti. Ljiljan ima specifičan miris, a to je najvažnije.

Kada je prilazio klinici učinilo mu se da na jednoj od obližnjih klupa sedi tetka Radmila sa nekom ženom koja je bila okrenuta njemu leđima. Pomislio je da može makar da je pozdravi, kad je već tu „Tetka je uvek bila usamljena, a izgleda da je sada našla sebi društvo” - pomisli Aca.

Kada je prišao bliže, shvati da je to Maja. Nije mogao ni da zamisli kakvu konverzaciju mogu njih dve da vode. Jedna je nema, ali sve čuje i vidi, a druga je slepa, ali sve čuje i govori. Na njegovu pojavu tetka Radmila podiže ruku i mahne. Na nekoliko koraka od njih tetka pomisli da je Aca za nju doneo buket. On to primeti i izvinjavajući se reče:

- Izvini, tetka Radmila, ovoga puta taj buket nije za tebe. Doneo sam to Maji.

Čuvši poznati glas Maja se okrene prema izvoru.

- Aco, ti si. Već ti poznajem glas. Poznaješ gospođu Radmilu?

- Da. Ona mi je tetka. Često dolazim da je obiđem.

- Iz tvoje prve rečenice mi se da primetiti da si nešto doneo.

- Buket cveća za tebe - odgovori Aca. - Pomiriši i opipaj. Tek ako pogodiš biće tvoje - reče uz smešak.

Maja pomiriše ljiljan. Zatim detaljno opipa.

- To je ljiljan. Jesam li pogodila?

- Jesi, Majo. Latice su crvene boje sa belim uzdužnim linijama.

- Hvala ti. Zamoliću sestru Daru da nađe ponovo neku vazuu...

- Nego Maja... Kako si se našla sa tetka Radmilom?

- Sestra Dara je vrlo dosetljiva. Ni ja ni gospođa Radmila nemamo s kim da se družimo, pa nas je upoznala. Ja joj pričam da joj ne bude dosadno, a ona me vodi da se ne spotaknem.

- Ti govoriš, ali kako ona opšti sa tobom?

- Kao da sam Helen Keller. Uhvati me za ruku i na mom dlanu prstom povuče krst, što znači da se slaže ili povuče poprečnu liniju što znači da se ne slaže. Inače izvanredan je slušalac. Mogu govoriti koliko god hoću a da ne budem prekinuta.

- Želiš li da ostanemo još u parku, ili da se vratimo u sobu?

- U sobu. Već smo dosta dugo napolju.

- Povesću te. Tetka Radmila može i sama.

U sobi Maja se smestila u krevet. Na njoj je bila veoma izgužvana spavaćica samo sada druge boje. Na rukavu se video utisnut pečat klinike.

- Maja, zar niko do sada osim mene nije bio da te poseti? Da ti bar donese pidžamu.

- Nema ko. Oni sa kojima sam živela razbežali su se. Roditelji su mi umrli.

- Gde si stanovala? Mogu ti ja doneti iz stana. Mogu ti doneti i neku haljinu ukoliko želiš?

- Imala sam lepu garsonjeru, ali sada je više nemam. Iznajmila sam jednu sobu na periferiji grada. Ali kako si zamislio da ti dam ključeve tako nepoznatom?

- Nisam imao nikakvu lošu nameru. Samo pitam?

- Dobro, tu temu smo završili. Šta je sledeće?

- Poslednji put kada sam bio ovde, rekao sam sve o sebi. Mislim da si sada ti na redu.

- Ja ću verovatno biti mnogo kraća nego ti. Moji roditelji su bili Novosađani. Tu sam započela studije na pravnom fakultetu. No, napustila sam studije.

- Bilo je teško? - zapita je Aca.

- Da. Bilo je teško... ali ne zbog predmeta i ispita na faksu, nego zbog Dragana. On je bio moja prva velika ljubav. Bila sam nevino naivna. Pomislila sam čak da ćemo celog života biti zajedno, no prevario me je. Ubrzo je našao drugu. Patila sam mesecima. Napustila sam sve. U to vreme umrli su mi roditelji. Prvo je umro otac od infarkta. Nakon nekoliko dana majka je sebi presekla vene. Nisu je mogli spasiti kao mene.

„To znači da je samoubistvo kao jedno od načina rešavanja problema već bilo u Majinoj porodici” - pomisli Aca.

Ostala sam sama. Utehu sam našla tako što sam se udala za prvog muškarca koji me je zaprosio... Čekaj... u stvari zašto ja to tebi pričam?

- Obećala si. Ja sam sve rekao o sebi. Red je da sada ti kažeš ono što imaš.

- Dobro, ali ne očekuj detalje.

Aca je klimnuo glavom. Za Maju to nije značilo ništa. Posle male pauze shvatio je da treba da govori, a ne da klima glavom.

- U redu je, Maja, samo nastavi.

- Taj Boško... Sa njim sam provela... mislim dve ili dve i po godine. Od početka se nismo slagali. Ja nisam bila zaljubljena u njega. On je tvrdio da me voli. Pomislila sam da se klin klinom izbija. Da bi zaboravila Dragana, udala sam se za Boška.

U početku je bilo sve relativno podnošljivo. Iznosio je svoje seksualne želje, a ja sam mu udovoljavala. Pomislila sam da ću ga vremenom zavoleti. U zajedničkom životu naviknućemo se jedno na drugo. Međutim, njegove želje su postajale sve ekstremnije i ekstremnije. Prvo sam pomislila da je to neki period sticanja iskustva. Želeo je pretpostavljala sam - kao i svaki muškarac da isproba sve varijante. Kada bih odbila da ga zadovoljim dolazilo je do velikih svađa. U prvo vreme - da bi me kaznio - odlazio je u drugu sobu da spava. Kada je video da to baš ne utiče na mene, izostajao je iz kuće po nekoliko dana. Sva sreća, za vreme tih nesuglasica nikada nije dolazilo do fizičkog obračunavanja. Kasnije je kroz razgovor priznao da voli žene i muškarce istom merom.

Stanovali smo u mom stanu. Kada se uselio, nije imao ništa osim jednog kofera košulja i gaća. Radio je kao prodavac u jednom ženskom butiku. Kupci su se počeli žaliti na njega. Ispostavilo se da ih pipa prilikom prodaje. Radio je to sa oba pola.

Kada ga je vlasnik uhvatio na delu sa jednim mladićem u kabini za presvlačenje, oterao ga je sa posla. Ja sam mu izbacila kofer u hodnik i promenila bravu na ulaznim vratima. Na moje najveće iznenađenje, nije se protivio rastavi. Rastali smo se sudskim putem, tako da se on nije ni pojavio. Poslao je nekog advokata - punomoćnika. Kasnije sam slučajno saznala da su on i taj advokat živeli zajedno.

Posle njega srela sam jednog zgodnog čoveka. Veoma je ličio na Dragana. Kao da su bila rođena braća. Zvao se Ivan. Mada on nije bio moj pravi Dragan, ipak sam ga zavolela. Preselila sam se kod njega a svoj stan izdala, srećom. Imao je kuću na periferiji. Rastao se od svoje prve žene. Ona ga je napustila sa ćerkom. Otišla je u drugi kraj države. Nisu zvanično bili rastavljeni, ali je on zatražio razvod. Trebalo je vremena da se nagodi sa njom oko zajedničke imovine. Čim dobije zvaničnu rastavu, govorio je da će se oženiti mnome. Ja baš nisam bila tim oduševljena, mada sam ga volela. U to vreme imala sam za sobom jednog koji mi je slomio srce i jednog homoseksualca. Posle tih neuspeha pomislila sam da imam vremena za ponovni brak. Bolje prvo da živimo zajedno da bi se naviknli jedno na drugo.

Jedno vreme živeli smo dosta skladno. U krevetu... ah taj krevet... - Zastade za trenutak Maja.
- Za vas muškarce najvažnije je voditi ljubav. Naš unutrašnji život, naši prohtevi ili pogledi na život vas uopšte ne interesuju.

- U velikoj meri si u pravu, Maja, ali ima nekih muškaraca koji ne misle tako.

- Veoma malo ih je. Ja nisam srela do sada takvog. Nego, mnogo sam pričala. Mislim da je za danas dosta. Ako eventualno dođeš sledeći put, možda možemo da nastavimo tamo gde smo stali. No imam jednu molbu. Nemam kod sebe para, a verovatno užasno izgledam. Da li bi mi kupio neku jeftinu pidžamu ili spavaćicu? Užasavam se već ove izgužvane, bolničke. Kada budem izašla i nekako nabavila pare, vratiću ti.

- U redu je, Maja. Ne brini.

- Molim te da me sada ostaviš malo da se odmorim. Bilo je zamorno toliko govoriti, a još teže podsećati se na prošle nemile događaje. Ne znam da li ću ti moći išta lepo reći o svom životu...

- Valjda će se ipak naći nešto. A sad te ostavljam. Doći ću za nekoliko dana. Ako se setiš da ti još nešto treba, nazovi me telefonom. Telefon je na recepciji a moj broj je: 348-543. Ponoviću 348-543 Jesi li zapamtila.

- 348-543. Zapamtila sam - reče Maja.

Pre odlaska Aca je dohvatio Majinu ruku. Ovoga puta nije se trglala. Kao da je to i očekivala od njega. To rukovanje trajalo je malo duže od uobičajenog.

Kada je Aca otišao, Maja se u mislima usredsredila na Dragana. O njemu nije htela mnogo da priča. Tu njenu veliku ljubav ukopala je duboko u svoju dušu. Jarko je želela da ga ponovo sanja. Dani provedeni sa njim su bili jedina uteha za nju. Sigurno ga u životu više neće videti. Želela je da to bude makar u snu.

*

Dragan se muvao po stanu. Sedeo je u invalidskim kolicima. Nedostajale su mu obe noge do iznad kolena.

„Ipak mu je ajkula odgrizla noge” - pomislila je Maja.

Dragan, kao da je pročitao njene misli, glasno je odgovorio.

- Saobraćajna nesreća. Jedan švercer sa mercedesom me je pokosio dok sam stajao u redu na pasoškoj kontroli. Sada sedi u nekom turskom zatvoru. Maja je samo klimnula glavom i pogledala okolo. Imao je lep stan. Mali, ali funkcionalno opremljen. Jedina mana mu je bila što je plafon bio malo previsoko. „Verovatno ga grejanje skupo košta” - pomisli Maja. Na jednom zidu iznad kreveta bile su police sa sitnim stvarima. Razaznala je nekoliko raznobojnih ruževa za usne i lakova za nokte. Neki su bili dopola potrošeni.

- To mi je jedino ostalo od žene. Napustila me je još dok sam ležao u bolnici - rekao je Dragan.

Maja i Dragan su izašli na dvorište. Zamolio ju je da mu odnekud donese prase. Zaželeo se ražnja.

Maja je otišla sa komšijom Pavlovićem na obližnju farmu. U velikom hangaru bilo je zatvoreno mnogo svinja i prasadi. Izabrala je jednu od oko 16 kila. Imala je bele dlake, međutim kada su je radnici ošurili postala je tamnosiva. Pomislila je da tu nešto ipak nije u redu. Možda je bolesna, ili tako nešto. Na sreću, bio je tu i jedan veterinar koji je odmah pregledao njeno prase.

- Jeste da baš nije najzdravije, ali se tome može lako pomoći - rekao je i ubacio prase u jedan veliki bazen sa kiselinom. Pobeležilo je kao sneg.

- Sad je sve u redu. Sigurno je zdravo - konstatovao je - samo sada pazite da ga ne isprljate. Evo vam i nekoliko glavica belog luka. Ukoliko ne daj Bože ponovo posivi, vi ga samo natrljajte belim lukom i ponovo će biti sve u redu - savetovao ju je.

Krenula je nazad prema dvorištu gde je stajao i čekao Pavlović. Između njega i farme sada se stvorila državna granica. Moglo se proći samo s pasošem. Naravno, ona nije imala kod sebe pasoš. Sela je u travu pored granice s prasetom u rukama. Automobili su prolazili jedan za drugim. Carinik ih je propuštao bez problema. Vreme je prolazilo a ona nikako da se usudi da krene. Na kraju ohrabrena, zaustavila je jedan automobil. Vozio ga je jedan Pavlovićev sused. To je primetila tek kada se zaustavio i izašao iz kola. Zamolila ga je da je sakrije u prtljžnik i tako „prošvercuje” preko granice.

Maja se sakrila, a automobil je krenuo. Carinik ih je naravno zaustavio. Maju je lako pronašao sa prasetom. Obavestio je službenim glasom da se u njegovu zemlju ne sme uneti presno prase. Ukoliko želi da prođe mora da ga ispeče tu pred njim. Svim silama Maja je pokušala da objasni da ražanj želi da napravi u Pavlovićevom dvorištu. Tamo je Dragan koji je invalid. Želela je da ga malo usreći prasetinom. Carinik je samo odmahivao glavom i rekao:

- Riba može, ali prase ne može.

Maju je uhvatila panika. Nije znala šta da radi sa prasetom, dok ju je carinik mrkim pogledom gledao.

- Možda, ako staviš prase pod suknju - progledaću ti kroz prste.

Tada ju je uhvatila još veća panika. Imala je na sebi samo veoma kratku suknju...

*

Kada se Aca vratio u stan bio je više nego zadovoljan. Maja se donekle otvorila prema njemu. Seo je odmah za računar i napisao kratku belešku o svemu što je čuo od nje. „Ako bude i dalje iskrena” - pomislio je u sebi. - „Imaću dobar materijal za dramu”.

Kada je sve podatke uneo u kompjuter, rešio se da otputuje na nekoliko dana u Bor. Dogovorio se sa kustosom borskog muzeja da tamo nastavi svoje istraživanje o pesniku Radnotiju.

Tih dana Maja se prvi put dobro istuširala uz prisustvo sestre Dare. Kosu još nije smela da pere jer joj je rana na glavi bila još u zavoju. Na desnu Majinu butinu sestra je navukla zaštitni zavoj da se ne ovlaži. Dobila je svežu spavaćicu, naravno opet bolničku.

Zasmetalo joj je što nije imala donji veš. Kada se vratila u krevet razmislila je na koji način da ga nabavi. Bilo joj je neprijatno da zatraži od Ace da joj kupi. Pomislila je na sestru Daru. Ona bi mogla da joj nabavi, međutim, kada je bolje razmislila nije imala para. Ona bi joj verovatno nabavila samo ako joj plati.

Posle dužeg razmišljanja ipak se odlučila za Acu. „On je odrastao čovek, razumeće” - pomislila je.

Na portirnici je nazvala njegov broj telefona. Posle kraće pauze začu se ženski glas sekretarice: „Dobili ste broj 348-543. Posle signala ostavite poruku.”

Taj ženski glas ju je zbunio. Naglo je prekinula vezu. Aca je govorio da živi sam. Otkuda ženski glas na telefonskoj sekretarici. Glas nije ličio na automat, nego na glas žive osobe. Poučena lošim iskustvom sa prethodnim muškarcima, odmah je pomislila da i Aca laže. Izgubila je poverenje u njega. Opet je ostala sama na ovom svetu.

Aca je bio zadovoljan onim što je našao u borskom muzeju. Pokazali su mu tamo dosta dokumenata i fotografija. Bila je to dobra osnova da nastavi svoj rad na scenariju.

Stigao je kući kasno popodne. Procenio je da nije vreme da u to doba poseti Maju. A trebalo je da kupi i neke potrepštine za koje ga je Maja zamolila. Bio je dosta umoran od putovanja da bi obilazio radnje. Ostavio je sve za sutradan. U takvim nabavkama ženskih stvari imao je neka iskustva, koja je stekao od Vanese.

Sutradan kada je ušao u bolesničku sobu sa putnom torbom, Maja je sedela na ivici kreveta. Rukama je obuhvatila metalni okvir koji je držao dušek. Noge joj nisu dosezale do patosa, pa ih je lagano, u nekom određenom ritmu, ljuljala napre-nazad.

- Zdravo, Maja. Stigao sam. Verovatno si mi prepoznala glas. Ja sam, Aca.

Maja nije odgovorila, samo je malo ubrzala njihanje nogu.

- Maja... to sam ja... Aca. Doneo sam ti i neke stvari...

- Znam... a znam da si isti lažov kao ostali muškarci...

- Čekaj... čekaj - prekine je Aca - nešto se desilo?... O čemu je reč... Nije mi jasno. A mogu da ti se zakunem da nisam lagao.

- A ona žena u tvom stanu... čuo sam je preko telefona.

Aci posle ovih reči ništa nije bilo jasno, dok mu Maja nije objasnila svoj pokušaj telefoniranja.

- A... Da u pravu si. To je glas Vanese. Dok smo bili zajedno, zamolio sam je da snimi svojim glasom poruku obaveštenja na mojoj telefonskoj sekretarici. Čim stignem kući odmah ću to promeniti. Snimiću svoj glas, mada... mada je moj... onako, hrapav. Uvek je bolje da na tim uređajima bude ženski glas. Možda bi mogao snimiti tvoj. Šta kažeš?

- Opet izmišljaš. Kako bi to mogla uraditi kada sam ovde, na klinici?

- Smisliću nešto. Doneo sam ti što si tražila, možda malo i više. Staviću pored tebe na krevet.

Aca izvadi iz torbe jednu jednoboju svetloljubičastu pidžamu, a zatim belu svilenu spavaćicu.

- Kupio sam ti pidžamu i spavaćicu. Spavaćica je od tankog materijala, pa me je prodavačica savetovala da uz nju kupim i nekoliko komada donjeg rublja.

„Najzad... gaćice” - pomisli Maja, ali ništa ne reče.

- Imaš tu i nekoliko pari zokni - nastavio je Aca da nabraja. - Čašu, četkicu i pastu za zube i jedan češalj. Mada, kako vidim, češalj ti za sada nije potreban. Doneo sam ti i dezodorans. To mi je opet prodavačica preporučila. A najzad, jedan bademantil da imaš posle kupanja ili da u njemu prošetáš, ako malo zahladni. Nečeg drugog nisam se setio. Je l' u redu?

- Da. Doneo si mnogo više stvari nego što sam tražila. Nadam se da si zadržao račun. Želim to sve da ti platim prvom prilikom.

- Naravno... naravno - lagao je Aca i nastavio. - Da prošetamo?

- Može - reče Maja. - Samo, molim te - govorila je blaže - pozovi sestru Daru da mi pomogne da se presvučem. Ježim se u dodiru sa ovom bolesničkom pidžamom.

Aca je ostao u hodniku dok je sestra Dara pomagala da se Maja presvuče. Vrata su ostala malo odškrinuta. Maja je bila spreda, a sestra Dara okrenuta leđima prema njemu. Kada je Maja podigla ruke iznad glave, sestra joj je pomogla da se oslobodi spavaćice. Maja je stajala gola ispred kreveta. Aca nije odoleo da je osmotri. Imala je lepe, čvrste grudi. Malo mršavo, ali mišićavo telo. Bedra su joj bila veoma ženstvena. Noge nije u potpunosti mogao proceniti, jer je desna bila u zavojima. Maja je odmah preko glave obukla svilenu spavaćicu. Prodavačica je zaista bila u pravu. Providela se. To je primetila i sestra, pa je napomenula.

- Obuci i gaćice jer ti se sve vidi... Nemaš grudnjak?

- Ne. Obući ću bademantil na spavaćicu.

Kada je bila spremna, sestra Dara ju je pvela prema vratima. Aca se brzo sklonio.

- Ako si spremna, da krenemo - reče Aca. - Pronaći ćemo jednu slobodnu klupu u parku.

- Da pozovemo i tetka Radmilu? - upita Maja.

- Nema potrebe. Želim da ostanem sam sa tobom. Da mi pričaš...

Nisu se mnogo udaljili od ulaza u Kliniku. Na toplom jesenjem suncu pronašli su slobodnu klupu. Aca, saznajući od Đorđa osnovna uputstva, nije joj pomagao da sedne. Pustio je da to ona sama učini, s tim što ju je upućivao rečima gde se nalazi klupa. Kada je pažljivo sela, Aca je seo pored nje. Kao slučajno su im se kolena dodirnula. Maja se malo pomakla i još više prebacila donji deo mantila preko kolena. Aca prvi progovori:

- Nismo završili priču o Ivanu. Šta je bilo sa njim?

- U početku mi se učinilo da će se stvari dobro odvijati između nas dvoje. Ivan je imao već ustaljeno društvo. To su bile porodice istih godina kao i on. Ponekad smo mi odlazili kod njih, ponekad oni kod nas. Kada bi oni dolazili kod nas, priredili bismo roštilj na dvorištu za sve

prisutne. Ukoliko je bilo loše vreme kartali smo se, ili se jednostavno družili. U tom društvu bio je neki Pera. Bio je povremeno kaskader. Pretpostavljam da znaš, Aco, šta rade kaskaderi?

- Da, naravno. Za vreme snimanja filma izvode vratolomije.

- Da. On je uvek vodio glavnu reč u društvu. Bio je zabavan, ali uvek je preuveličavao svoje sposobnosti i angažovanja. Meni su te njegove priče ličile na pecaroške.

Jednom prilikom pokušala sam da ga kroz ljubazan razgovor navedem da malo smanji doživljaje, jer se toliko hvalio da nam je svima postalo neprijatno. Ivan se odmah usprotivio. Stao je na Perinu stranu i pred svima me prekorio. To su bili prvi trenuci kada me je Ivan počeo, ne znam iz kojih razloga, psihički maltretirati. Ta maltretiranja su postajala sve nepodnošljivija za mene. Ismejavao me je, pravio je viceve na moj račun, nazivao me ludačom.

Zamolila sam ga da sednemo i razgovaramo. Kada sam ga zapitala u čemu sam pogrešila on nije ništa konkretno rekao. Najveća zamerka mu je bila to što je smatrao da se nisam dobro uklopila u njegovo društvo sa kojima on maltene od detinjstva druguje. Smatrala sam da u tome nije bio u pravu jer sam se mnogo trudila u tome. Bio je to buran period koji se uvek završavao svađom i njegovim besom. Posle toga nastao je tihi period. Danima nije razgovarao sa mnom. Stalno je bio pijan. A na kraju se preselio u svoju radnu sobu.

Napustila sam ga. Bila sam zahvalna bogu što sam zadržala svoju garsonjeru.

Posle Ivana nastao je period samovanja. Fizički niko nije bio pored mene, ali Dragan me je još uvek pratio u mislima. Kada bolje razmislim, možda sam i ja bila kriva u našim odnosima sa Ivanom. Nekako podsvesno, želela sam da se ponaša kao Dragan. U neku ruku, njega sam videla u Ivanu. Međutim, ipak Ivan je bio Ivan, pa nikako nije mogao da postane Dragan.

Kada sam se ponovo vratila u svoju garsonjeru bila je malo zapuštena. Trebalo mi je nekoliko dana da okrečim zidove i da sredim kuhinju. Jedna od fioka na kuhinjskom elementu potpuno je istrulila. Trebalo je da pronađem majstora, stolara. Pretražujući po oglasima našla sam jednog koji se bavi sitnim popravkama. Zvao se Petar. Naravno, nije imao nikakve veze sa onim kaskaderom. Prvo smo razgovarali telefonom, a zatim je on došao da pogleda koje popravke treba da izvrši. Bio je veoma ljubazan. Pogledao je svu drvenariju i predložio i dodatne popravke. Nije tražio veliki iznos za svoj rad. Ponudila sam ga kafom i pićem. Piće je odbio. Rekao je da ne pije. Posle Ivana to je bilo osveženje za mene. Petar je čovek koji ne pije. Kada smo se dogovorili o poslu, naredni dan je započeo popravke. Nije se žurio, ali sve što je uradio bilo je kvalitetno. Posle obavljenog posla uvek bismo seli uz kafu da razgovaramo. Ispričao je da živi sam u jednoj sličnoj garsonjeri, samo malo manjoj i da ona nije baš tako funkcionalno uređena kao moja. Nije se nikada ženio. „Još nije pronašao onu pravu” - govorio je. Naravno, nije krio da je imao saputnice, ali su te veze bile samo prolazne.

Kada je završio posao naše druženje se nastavljalo. Dolazio je jednom ili dva puta nedeljno da se interesuje treba li da uradi neku uslugu. Obično su to bili popodnevni časovi, jer je radio u jednoj prodavnici nameštaja, a i ja sam bila zaposlena.

Jednom prilikom sam slučajno u razgovoru priznala da je trebalo da slavim prethodni dan. Pošto nisam imala nikoga i taj dan je prošao u sivilu, obično kao i ostali.

- Da slaviš? - pitao je zainteresovano Petar.

- Da. Bio mi je rođendan - rekla sam mu.

- Sačekaj. Odmah se vraćam - rekao je i otišao.

Posle kratkog vremena vratio se sa velikim buketom crvenih ruža i torbom. Predao mi je ruže poljubivši me s jedne strane u obraz a s druge strane u ugao usana. Jako sam se obradovala, jer to je bio prvi buket cveća koji sam dobila u to vreme. Samo je Ivan doneo nekoliko puta

cveće i to na početku našeg zajedničkog života. Moj rođendan je uvek prolazio tako što sam ja darivala ili dobrom večerom, ili prijatnim razgovorom sa čovekom s kojim sam tada živela. Da bih sebe počastila kupila bih sebi tih dana neku sitnicu, cipele, haljinu ili nešto tome slično.

Pera je pored cveća počeo da vadi iz torbe, kao neki Deda mraz, sitne poklone kao što su dezodorans, ruž za usne, i bočicu parfema.

- Izuzetno si lepa žena, Maja - govorio je - ali možda sa ovim sitnicama možeš postati još lepsa.

Ja se nisam pripremala za proslavu. Imala sam samo otvorenu bocu konjaka u frižideru u kojoj se tečnost lelujala oko sredine. Bilo je to jedino čime sam ga mogla ponuditi. Na radiju sam pronašla stanicu sa muzikom, da bi napravila nekakvu prijatnu atmosferu. Popili smo nekoliko čašica u moje zdravlje i plesali uz muziku. Nije bio nasrtljiv. Pretpostavljala sam da će se proslava završiti u krevetu. Verovatno se ne bih preterano opirala, jer mi je tada već nedostajao muškarac. No, nije bilo tako. Na kraju smo se samo poljubili. Na rastanku je rekao da će svratiti za nekoliko dana da vidi treba li mi nešto.

Za sledeći njegov dolazak bila sam spremna. Ispekla sam sveže pogačice sa čvarcima, kupila dve flaše vina i obukla najprikladniju kućnu haljinu. Izgledalo bi mi glupo da se obučem za izlazak, kada to nisam nameravala.

I tako je počelo. Posle proslave izlazili smo u šetnju, u bioskop a i nekoliko puta u restoran. Posle tih izlazaka ostajao je kod mene do jutra. Bio je prijatan i pažljiv. Gledao je da mi u svemu udovoljava. Primetila sam da mu je stalo do mene, ali nije hteo da forsira naše odnose. Strpljivo je čekao da se oni sami od sebe odvijaju. Na kraju se doselio kod mene. Započeli smo zajednički život. Gradio je moje poverenje u njega. Prvo je u banci zatražio da se i njegova plata prebacuje na moj bankovni račun. Govorio je da inače ja raspoložem novcem. Ja znam šta je potrebno za kuću i za njega, pa logično je da to ja radim.

Želeo je da se venčamo. Tu sam ja ponovo imala malu zadržku. Rekla sam mu da je bolje da živimo zajedno barem godinu dana te da se, ukoliko se budemo i dalje slagali, tek tada uzmeno.

Nisam mogla da imam nikakve primedbe na naš zajednički život. Novac ga nije zanimao, prepustio je da time u potpunosti upravljam ja. Najzad sam se odlučila. Rekla sam mu da želim da se venčamo za moj rođendan, koji je sledio za dva meseca. On je to radosno prihvatio. Nakon nedelju dana saopštio mi je da je prodao svoj stan i da je sav novac stavio u banku na naš zajednički račun.

Venčanje je bilo skromno. Jedva smo našli kumove. Posle izvesnog vremena počeo je da govori da bi možda bilo dobro za nas oboje da imamo decu. Ta pomisao se vrzmala i u mojoj glavi. Počeli smo da radimo na tome. Jednom prilikom došao je kući sav radostan što jedan njegov prijatelj u firmi odlazi u inostranstvo. Ima lep dvoiposoban stan a želi da ga proda.

- Bila bi to izuzetno povoljna prilika da se dokopamo tog stana. Ako dobijemo prinovu, trebaće nam više prostora - rekao je.

Kada sam bolje razmislila bio je u pravu. Zajedno smo otišli da pogledamo stan. Bio je zaista funkcionalan i sređen. No, da bi ga mogli kupiti trebalo je da prodamo i moj stan. Na računu iznos njegovog stana nije bio dovoljan. Uverila sam se i ja da bi to bila dobra prilika. Našli smo kupca za moj stan, koji je insistirao da se odmah useli. Taj Perin prijatelj nas je zamolio da se strpimo samo još nekoliko nedelja, jer ima neke probleme oko vize.

Rešili smo da za to kratko vreme iznajmimo jednu malu garsonjeru. Novac je bio spreman u banci da platimo taj dvoiposoban stan. Kada smo se iselili iz mog stana i uselili u garsonjeru nestrpljivo smo čekali da nam taj Perin prijatelj da do znanja da se transakcija može izvršiti.

Dok smo živeli u podstanarskom odnosu, nakon nedelju dana Petar nije došao kući. Pomislila sam da nešto radi prekovremeno. Ni sutradan ujutru ga nije bilo. Počela sam se brinuti.

Da ti ne ulazim u detalje, Aco, Pera je jednostavno nestao. Kao da je propao u zemlju. Tražila sam ga na radnom mestu. Ni tamo se više nije pojavljivao. Na kraju sam otišla u poiciju da prijavim njegov nestanak. Jako sam se zabrinula.

U policiji su tražili njegovu fotografiju. Začudo, nisam je imala. Nismo se fotografisali ni za vreme venčanja. Pera nije voleo fotografisanje. To mi tada nije izgledalo sumnjivo.

U međuvremenu taj Perin prijatelj je poručio da bi mogla da se izvrši transakcija para. On je napravio kupoprodajni ugovor.

Kada sam otišla u banku da podignem pare, novca nije bilo. Užasno sam se uspaničila. Pretpostavljala sam da je u pitanju neka greška. Zatražila sam da vidim šefa filijale. Primio me je i objasnio da je pre nedelju dana moj muž, koji je imao isto ovlašćenje na računu, podigao ceo iznos.

- Kako ste mu mogli sve dati? Veća polovina tih para bila je moja - počela sam da vičem u njegovoj kancelariji.

- Gospodo, on je vaš muž i imao je ovlašćenje. Sve se dogodilo po propisu.

Sva skrhana, vratila sam se u iznajmljeni stan. Bila sam bez para i jako, jako prevarena. Pera se nedeljama nije pojavljivao. To je bila poslednja kap u časi. Razmislila sam o svom celokupnom životu i shvatila da on ne vredi ništa. Iz jednog gubitka ulazila sam u drugu propast. Više se nisam mogla setiti ni jednog prijatnog trenutka. Ni pomisao na Dragana i prijatne trenutke koje sam proživela sa njim nije me vadila iz depresije. Počela sam da razmišljam o samoubistvu. Taj moj skok sa mosta nije bio momenat moje ishitrenosti, nego isplanirano napuštanje svih boli i patnji koje sam imala na ovom svetu.

Nisam ja postala slepa onog momenta kada sam skočila u Dunav. Ja sam celog života bila slepa - završila je Maja svoju priču.

- Bez obzira koliko je ogroman teret koji te tišti, znam da sigurno postoji neko rešenje.

- Moje vreme je prošlo, Aco - odgovorila je. - Mada sam slepa, sada sam progledala.

- Nemoj tako govoriti - tešio ju je Aca - možda ti ja mogu pomoći.

- Ne verujem Aco.

*

Napuštajući kliniku shvatio je koliko je Maja bila u pravu. Svi su je iskoristili. Čak i on. Došao je kod nje sa namerom da se izvini, a na kraju je želeo da od njene priče napiše dramu. Hteo je i on da profitira.

Jedno vreme nije imao hrabrosti da je poseti. Trebalo je prvo da rascisti sam sa sobom. Trebalo je da joj kaže koje su mu bile namere i da, ako ona to želi, započne druženje ponovo sa njom. Sasvim iz početka i sa čistim namerama.

Posle nedelju dana razmišljanja shvatio je da ju je u stvari zavoleo. Ni on sam nije bio načisto s tim. Dolazio je kod nje sa lošom namerom, ali u duši je dolazio da je vidi, da je osvoji. Kada je to shvatio, ponovo ju je posetio.

Na recepciji su mu rekli da je Maja, nažalost, preminula. Pre dva dana skočila je sa četvrtog sprata klinike. Nisu je mogli spasti.

Kako bi bilo da je....

Posle duge prepirke Ana je ustala iz kreveta i povukla se u radnu sobu. Viktor je ostao u spavaćoj sobi okrenuvši glavu od nje. Uvek kada je neko od njih dvoje želeo da ostane sam, otišao je tamo. Kada se radilo, pisalo na računaru tada su vrata od te sobe ostajala otvorena. Ali kada je Ana ili Viktor želeo da ostane sam, radna soba je bila zatvorena.

Ana je ovog puta zatvorila vrata za sobom. U poslednje vreme to se često događalo. Postala je osetljiva. Želela je da bude primećena, pohvaljena ili da joj Viktor češće izjavi ljubav, kao u ranijim mladalačkim godinama. Ni u krevetu nisu bili na istoj talasnoj dužini. To je bio jedan i od sadašnjeg razloga što se povukla u radnu sobu. Smestila se u fotelju kraj radnog stola. To je bila fotelja za odmor u toj sobi. Volela je tu oblu, komotnu fotelju. Često je tu sedela skupivši noge ispod sebe sa nekom knjigom u ruci u prilikama kada je Viktor nešto radio na kompjuteru. U sretnim danima, želela je da bude blizu njega.

U sobi je bila polutama. Slabašno svetlo prodiralo je sa uličnog osvetljenja. Želela je tako da ostane. Prvo je pomislila da će uspeti da zaspi u fotelji. Dobar, emotivan, prijatan san, koji bi je možda vratio u mladost pomoglo bi joj da se smiri.

Bila je vrlo potištena i nije uspela da zaspi. Ostala je budna i u mislima se vraćala u prošla vremena. Pojavila se ponovo sumnja u njen izbor. Ranije je uspevala da takva razmišljanja odmah potisne. Znala je da ne postoji na svetu takva veza između dvoje zaljubljenih, bili oni mladi ili srednjih godina da se takva sumnja nije pojavila. Primetila je da se to dešava u onim momentima kada postaje snuždena ili je guše neki lični problemi. Takve misli kod nje nikada nisu trajale duže od nekoliko trenutaka.

Ali sada, u stanju duboke depresije i samoći pogledom je tražila neku knjigu na prepunim policama. Želela je da prisvoji tuđe misli, ili tuđu priču pa da se na taj način isključi iz sadašnjosti. Slučajno pogled joj padne na jednu knjigu koja je bila na dnu police pored zida. Bila je to knjiga Isaca Asimova: „Roboti i carstvo.” Pomislila je kako da je ranije nije primećivala. U toj polutami jedva se nazirala. Međutim, u tom momentu postala je to važna knjiga. Dobila ju je za 18 rođendan od Dragana. U to vreme on je bio njena velika ljubav. Knjiga mora da ima i posvetu.

Pomisao na Dragana pokrenula su davno zaboravljene događaje i sećanja. Bio je dovoljan samo mali sukob, mala svađa sa Viktorom i eto jedan slučajan poglen na poklonjenu knjigu pa da Anu vremeplov vrati u prošlost, u prošlost kod njega.

Mada nije to želela. U prvi mah naučna fantasnika ju je mogla odvesti u budućnost, a desilo se baš suprotno. Odletela je u prošlost. U tim trenutcima, prošla ljubav sa Draganom, koju je Ana do tada potiskivala u mislima, postala je značajna. Nesvesno počela je da odmerava i upoređuje sadašnju osobu i stanje sa onim trenutcima kada je davno nekoga jako volela. Ti trenutci postali su ponovo bitni u Aninom sadašnjem životu. Nije pomislila da ta upoređivanja mogu biti i gubitačna jer nisu objektivna. Nešto što sada ima, a to je Viktor odmerava sa nečim što više u stvarnosti nema. U mislima postala je nepravedna prema Viktoru. Čak ga je smatrala neprijateljem. Smatrala je i ranije njegove postupke nedoličnim ali je to trajalo samo do ponovnog ulaska u krevet sa njim. No sukob je ovoga puta bio presudan. Sedeći sćućurena u fotelji razmišljala je i o mogućnosti da se preseli u drugu sobu. Takvom njenom razmišljanju doprinela je i knjiga koja je pokrenula u njoj mnoga sećanja.

Razmišljala je šta piše na prvoj stranici knjige. Kojim rečima joj je Dragan posvetio ovu sada dragocenu stvar. Pa ipak ostala je sedeći u fotelji. Telom se nije ni pomerila mada ju je knjiga jako privlačila. Ona je bila nešto što pripada prošlosti. Znala je ako ustane, priđe polici i

otvori knjigu sva dosadašnja potisnuta osećanja oboriće je. Možda će morati da bira kako dalje. Možda će da utiče na njenu daljnju odluku. Mada se jako naljutila zbog predašnjih događaja sa Viktorom, ipak činilo joj se da je tu u ovoj velikoj, mekanoj fotelji sigurna. Pogrešna odluka može da joj sve to oduzme.

Počela je da razmišlja kako počinje Asimov roman. Žarko je želela u budućnost, ali se nije mogla setiti. Stalno se pojavljivao lik Dragana. Denil, čovekoliki savršen robot, u romanu, koji u opšte nije ni izgledao kao robot, nego kao čovek, ispunjavao je svaku želju. Takav je bio i Dragan. I on je Ani ispunjavao svaku želju. Bio je visok, dobro građen, sa okruglom skladnom zadnjicom. A njegovi prsti... oni su je privlačili. Za momenat se setila kako je mogao tim prstima da obuhvati njene grudi.

Ta pomisao ju je uzбудila i postala odlučujuća. Nestala je i poslednja prepreka u odluci da li da se podigne i otvori knjigu i upliva u prošlost. Najzad lagano, još uvek bojeći se nečeg nepoznatog u poznatom pomerila se. Prvo je spustila noge na pod. Bile su joj odamrle. To je možda bila još jedan prirodna zapreka da to ne čini. Ipak posle malog zastoja, pomalo nesigurna krenula je ka polici gde se nalazila knjiga.

Kleknula je ispred police i izvukla knjigu iz stiska ostalih. Držala ju je i obrtala ali je nije otvorila. Još uvek se nećkala. Baš u momentu kada je htela da je vrati nazad na policu iz nje ispadne pesavijena hartija. Nisu to bili listovi knjige nego rukom pisane rečenice.

Spusti knjigu na pod i otvori presavijene listove. Prepoznala je svoj rukopis. Nije se udubila u pisani tekst, ali je primetila da je nekom namenjen. Pogledaće. Sigurno, samo prvo da vidi šta piše na prvoj stranici knjige. Želela je da sazna kako zvuči posveta.

Najzad, otvorila je prvu stranicu.

„Draga Ana,
Ljubim te bez sumnje i očaja
Sva moja osećanja su za tebe otvorena
Volim te i želim putovati s tobom u budućnos
Učini što hoćeš, budi što hoćeš,
Samo mi daj da ti sve svoje dam.
O ljubavi, gde moja slabost nosi tvoje ime
I sva moja maštanja
Koja se odazivaju na Ana, Ana, Ana”

U potpisu:

Novi Sad, 29.07. 1968. Dragan

Prvo je samo ovlaš, brzo pročitala redove. Želela je da zna samo smisao napisanih reči, zatim je ponovo pročitala. Malo je spustila knjigu i pogledala u police. Nije videla knjige nego Dragana kako joj uz poljubac predaje knjigu.

Podigla je ponovo knjigu i pročitala posvetu.

Setila se kako ga je strasno volela jer su vrata njegovih tajnih odaja bila otvorena. Znala je ključ, šifru i ljubila ga je bez pitanja, bez straha. Setila se kako su kasnije njegove ruke, njegovi dugi prsti legli na njene grudi i milovale je. Ti prsti poznavali su svaki deo njenog lica, njenih bedara i njena leđa. Setila se i toga kako je kasnije kada se budila, topila u njegovom toplom jutarnjem zagrljalju.

Ove davne slike koje su se redale ispred nje poremetile su stvarnost. Pokrile su policu na koju je trebala da vrati knjigu. Kada ju je podigla da napravi taj pokušaj, seti se presavijenih listova koje su ispale iz knjige. Otvorila je požutelu hartiju i počela da čita svoj rukopis.

„Dragi moj jedini. Ima toliko mnogo stvari, bolje rečeno osećanja koje želim da ti kažem. Uvek kada smo zajedno nemam za to prilike jer onu ljubav koja navire u meni pretvaram u postupak. Tada te najžešće ljubim, grlim, i predajem ti se svim svojim bićem. Zato sam pomislila da je možda najlakše da ti napišem ovo pismo u kome ću rečima da izrazim svoje snove o tebi. Mada sam bila za tren u nedoumici. Zašto? Šta treba da analiziram u sebi kad te nema pomoću britke logike. Moje trenutke slabosti? Ogromnu požudu, strast, želju za nečim što je rođeno sa tobom, zbog tebe. Kada pomislim na tebe osetim lagani drhtaj, slatki ukus na usnama i na jeziku. Tvoj čudesan snažan lepljivi nektar osećam u sebi, na sebi.

Volim te zbog tvog omamljivog osmeha, tvojih duboko zelenih očiju koje me ponekad tako požudno gledaju, mene koja je zarobljena u svojim devojačkim maštanjima.

Sedim tu za stolom u polumraku sama i pišem. Pišem jer sam se zaželela tvog glasa, osmeha, pogleda i zagrljalja. Za mene tvoj zagrljaj znači sigurnost, sreću i našu ljubav. Potreban si mi, jer bez tebe se osećam usamljenom i tužnom. Želim da budem s tobom zauvek da milujem tvoju kosu da moji prsti mogu da pomiluju njima već tako poznato lice.

Jedini moj, drhtim i na pomisao da te možda nevolim dovoljno, bar ne toliko koliko ti to zaslužuješ ili možda ne toliko koliko bih ja to želela. Ponekad kada smo zajedno osećam grižu savesti jer mislim da sam nepravedna prema tebi, očekujem da me voliš i ovakvu. Žao mi je što nisam tebi podarila svoju nevinost mada si je ti zaslužio, pa ti osim svog srca i tela ne mogu više darivati.”

Tu je malo zastala i podigla pogled sa rukopisa. Setila se kako je još u prvom razredu gimnazije na jednoj proslavi rođendana, sa Milanom iz čiste radoznalosti pa i uz nagovor, ali i uz pomoć malo pića legla na debeli tepih u drugoj sobi. Možda se to i ne bi tada dogodilo da je njene nazovi „prijateljice” nisu nagovorile. U tom njenom neiskrenom društvu ispalo je po pričanju da je ona bila jedina još nevina. Nije se sećala detalja, ali je znala da joj taj čin nije donelo nikakvo prijatno uzbuđenje osim stida.

Bože, kako glupo. Zbog povređene sujete, dati nekome takav dar, koji se ipak čuva za pravu, iskrenu ljubav.

Sada, kada se seti tog događaja, taj čin je trebala izvesti sa Draganom, koga je toliko iskreno volela. Dragan nikada, za to kratko vreme od godinu dana, dok su bili zajedno, nije postavio pitanje, ko je bio prvi i zašto. Kada je on nestao iz njenog života Viktoru je to iskreno rekla. Viktor ju je voleo. Vremenom ga je i ona zavolela. Stupili su u brak. Imao je pravo da zna, ali nikada nije pravio pitanje od toga.

Zastidela se i ponovo spustila pogled na hartiju. Nastavila je da čita.

„Možda već znaš ili osećaš da ja ne podnosim samoću. To me ponekad dovodi do ludila. Moram znati da sam nekome potrebna da me neko čeka i voli. Verujem da si to ti jer bez tebe ne mogu živeti ni jedan dan. Zato molim te ne ostavljaj me samu. Priznajem, ranije sam baš zbog te bojazni da ostanem sama bila sklona avanturama ali sada želim, hoću da ostanem pored tebe, zauvek, ako i ti to želiš.

Dragi moj, vidim da sam već napisala monogo stvari. Bolje je da prestanem jer ću na kraju napisati nešto što bi te možda uvredilo. Jedini moj, završavam ovo pismo koje ti možda nikada nećeš moći pročitati...”

Pismo nije završeno. Ana se prisetila kada je ta njena izjava ljubavi bila pisana. Bila je tada usamljena. Isto tako usamljena kao sada, s tom razlikom što je tada žudela za Draganom. Bilo je dovoljno samo desetak dana da Dragan ne bude pored nje i da padne u očaj.

Tih dana on je bio u poseti kod rodbine. Pismo nije nikada uručeno onome kome je bilo namenjeno. Dokaz za to je što se ono nalazi kod nje a ne kod njega. Ko zna, možda se ne bi ni setila da ono uopšte postoji da nije bilo te svađe sa Viktorom.

Bila je uvređena, zbunjena i u svom bolu našla je bekstvo u prošlost, mada slučajno. Dragan iz tog davnog vremena koji je predstavljao tada Aninu veliku ljubav postade idol. U pismu je bila njena tajna njemu. Osećala se zarobljenom u vremenu koje je skrivala godinama, u neizgovorenoj tadašnjoj nedoživljenoj potpunosti.

Setila se njegovih čvrstih grudi, ramena, koje su služile ne samo za milovanje nego i zato da se na njima izjada o svim onim nepravdama koje su je tada tištile.

A sada u ovim kriznim momentima baš ta ramena joj nedostaju. Sanjara je o tome kako bi bilo lepo da je **ON** sada tu pored nje. Bila je gotovo sigurna da bi se Dragan drukčije ponašao nego Viktor. Mnogo lakše bi mogli da se sporazumeju.

Priznala je sebi da je u tom sanjarenju osetila snažnu potrebu, želju da se ponovo sastane sa Draganom, sa njenom velikom ljubavi u mladosti.

- Šta radiš tu klečeći na podu Ana - začula je Viktorov glas iza sebe.

On je stajao samo u gornjem delu pižame na vratima radne sobe i posmatrao ju je. Ana nije znala koliko je dugo on tu. Ostala je smirena. Nije joj bilo briga dali je on video šta čita. Znala je da nemože da dopre do njenih misli i putovanja u prošlost. Savila je pismo i ponovo stavila u knjigu a potom i knjigu na policu.

- Tražim neki roman za čitanje - odgovorila je ne gledajući ga.

- Hajde Ana, ne pravi gluposti. Vрати se u krevet.

- Ne - odgovori ona. - Ne dok se ne smirim.

- Kako hoćeš - odgovori Viktor i okrene se te napusti radnu sobu.

Sutradan, Ana je ceo dan ostala potištena. Posle takvih sanjarenja i razmišljanja samo je od nje zavisilo dali će da podlegne tim snovima i da ih ostvari ponovnim susretom sa Draganom ili će ostati u vremenu stvarnosti i malo trpeti nesporazume. Trebala je samo potisnuti prohuļjala osećanja i pokušati rešiti nastale nesuglasice u razgovoru sa Viktorom.

Samoća i njena unutrašnja praznina predstavljala je dobar povod da potraži bivšu ljubav. Najlepše i najintimnija zbivanja, duboko sakrivene u riznici vlastite memorije pokušavala je tog dana ponovo da oživi. Te tajne nesvesno, čuvala je desetinama godina kao najdragocenije blago.

Mada nezadovoljna ipak posle nekoliko noći vratila se u krevet pored Viktora. Prepirke iz prethodnih dana nisu je ostavile ravnodušnom. Još uvek se kolebala oko toga dali je vredno da potraži ponovo Dragana i da, makar za dan dva oseti onu strast koju je doživljavala u prošlim vremenima u njegovom zagrljalju.

Možda bi sve ostalo samo na maštanju da se baš tih dana nije pojavila Žana. Znale su se još sa fakulteta, pa čak i ranije. Žana je bila na onom rođendanu kada se ona valjala na debelom tepihu sa Milanom. Razgovarale su o prozaičnim stvarima kao dve zrele četrdesetogodišnjakinje.

- Sećaš se Dragana - započela je Ana novu temu.

- Da. Bili ste skladan par. Činilo se daćete se uzeti... - odgovori Žana.

- Bila je to iluzija. Samo strasna ljubav. Dragan nije imao nikakvu materijalnu osnovu za brak. Mada to meni nije smetalo ali je on ipak odustao.

- Šta je sada sa njim? Znaš li nešto o njemu - zapitala je Žana.

- Ne, ali sam slučajno pronašla jedno ljubavno pismo. Jako me je pogodilo. Želela bih da znam šta je sa njim.

- Pa što ne uradiš to - zaključila je Žana. - Na kraju krajeva jednom se živi. Sada već imaš preko četrdeset godina. Nemoj da propustiš ništa zbog čega ćeš se možda kasnije kajati.

- Bože, kakav je bio. Još uvek se sećam njegovih poljubaca, njegovog humora, osmeha. Tada smo oboje pomislili da smo možda rođeni jedno za drugog. Posle njega sam sreća Viktora. Zaljubila sam se i u njega pa smo se venčali. Mada ako sada dobro razmislim...

- Tebi je Dragan bio predodređen - rekla je Žana. - Sigurna sam da bi mnogo bolje prošla sa njim... Te reči su zagolicala Anu.

Kako bi bilo da je... sada umesto Viktora Dragan?

Još su dugo razgovarale. Ana je priznala i to da su postojale neke nesuglasice tih dana sa Viktorom. Rekla je i to da je našla pismo u poklonjenoj knjizi. Nije ispričala sve detalje nego samo da ju je to pismo veoma prijatno uzburkalo.

- U stvari i neznam šta je posle dvadeset i nekoliko godina sa Draganom - rekla je na kraju Ana.

- Ne brini, saznaću - rekla je Žana pre nego što su se rastale.

Posle nekoliko dana Žana je uručila Ani Draganovu adresu. Kako i na koji način je to ona saznala Anu to nije interesovalo. Krišom je napisala pismo u kojem je tražila od njega da se ponovo sastanu.

Odgovor je brzo stigao u obliku nacrtanog velikog srca u kome je pisalo samo:

„Dođi. Čekam te.”

Nekako nije se u opšte nadala odgovoru. Za momenat je pomislila da je sve to detinjasto. Čak je i Žana promenila mišljenje. Predlagala je da zaboravi sve. Pa na kraju krajeva ima Viktora.

Međutim sada se Ana uzjogunila. Zanimalo ju je šta je sa njenom bivšom velikom ljubavi. Dali je pogrešila što nije ipak istrajala pored njega?

Jednog vikenda kada je Viktor otišao na službeni put Ana je sela na voz i otputovala u Suboticu. Dragan ju je sačekao na stanici sa buketom ruža.

- Predlažem da sada prvo popijemo kafu kod mene - rekao je predavši joj buket.

Ana nije odgovorila ništa. Samo su se rukovali i radosno krenuli prema gradu. Kada su stigli u Draganov stan pomogao joj je da skine kaput. Privukao ju je i počeo strasno ljubiti. Ana je uzvraćala poljubac ali posle toliko godina nije osetila lupanje srca. Sve je bilo nekako drukčije. Ni njegov poljubac nije bio takav kakvim ga se ona sećala. Osećala je ukus duvana. A njegovi brkovi. Davno u tadašnja vremena za nju su ti brkovi bili uzbuđujući, a sada su je samo golicali. Smetali su joj. Ni njena kolena nisu zadrhtala kao onomad kada ju je Dragan samo dodirnuo. Na kraju Ana se otrgla iz njegovog zagrljalja. Cela situacija je bila mučna. Dragan ju je pustio i krenuo prema frižideru.

- Želiš li možda jedno pivo? - rekao je. - Možda i nije bilo pametno da se ponovo sretnemo.

„Da. Verovatno i nije bilo pametno” - pomislila je u sebi Ana. - „Ja sam bar imala razlog. Podstaklo me je pismo koje ti nisam onomad poslala.”

- Ne podnosim pivo - rekla je Ana naglas malo uvređeno - zar se ne sećaš da nikada nisam volela pivo? Bolje da ostanemo kod kafe.

- Uh, zaista - udario se dlanom o čelo. - Kako sam samo zaboravan.

Dragan je malo uznemireno zapalio cigaretu.

- Ti pušiš Dragane? - zapitala ju je Ana samo da bi presekla tišinu. - Od kada?

- Znaš, posao. Cigaretu me umiruje. A ti?

- Po lekarima svaka popušena cigareta skraćuje život za pet minuta - odgovori Ana.

- Pa šta onda? Iako je tako zar to nije svejedno?

- Još uvek si tako lakomislen oko zdravlja - konstatovala je Ana malo poučno.

- U ono vreme bila si tolerantnija Ana.

- To je bilo tada.

- Promenila si se. Nekako drukčije živiš u mojim sećanjima.

- I ti si se promenio - odgovori Ana odsečno.

- Pa kako želiš da provedemo ovo veče? - zapita Dragan.

Ana nije imala nikakav poseban predlog posle ovakvog razgovora. Dragan je predložio da pođu u jedan grčki restoran. Želeo je neki specijalitet. Ana ni u snu nije želela da oseti miris jagnjetine. Rekla mu je da bi radije išla u neki italijanski restoran. Poželela je picu ili neko testo.

- Testo goji - usprotivio se Dragan.

- Pivo još više - odbrusi Ana.

Njihova prva večera posle dvadeset godina bila je potpuni krah. U momentu su oboje shvatili da nemaju ništa zajedničkog. Ana je uvidela grešku što je inicirala ovaj sastanak. Imala je toliko mnogo stvari, bolje rečeno osećanja koje je ranije smišljala da mu kaže. Tu u restoranu sedeo je nasuprot nje čovek koga nije prepoznala. Kako bi uopšte mogla da iskaže onu ogromna požudu, strast, želju za nečim što je nekad rođeno sa Draganom, kada tog Dragana više nema.

Još u vozu dok je dolazila, želela je da ga iznenadi, da mu ipak uruči pismo koje je čekalo preko dvadeset godina sakriveno u njoj najdražaj knjizi. Bilo joj je drago što to ipak nije učinila.

Njihov dijalog postajao je sve naporniji a situacija sve napregnutija. Oboje su se zapitali u sebi: Gde su nestale one zajedničke strasti? U razgovoru posle večere Ana je primetila da je Dragan sve dosadniji. Počela je da zeva. Dragan je postao je sve nepodnošljiviji.

Na kraju Ana je odlučila da se sa prvim narednim vozom vrati kući. Dragan je tu odluku primio sa velikim olakšanjem.

- Ipak ponekad bi bilo dobro da se vidimo - konstatovao je Dragan na peronu.

- Dobro. Ponekad - automatski odgovori Ana.

Tih nekoliko minuta pre polaska voza predstavljala su čitavu večnost za oboje.

- Bilo je prijatno da te ponovo sretnem - rekao je na rastanku Dragan stiskajući Aninu ruku.

- Pazi na sebe - odgovori Ana.

- I ti - bile su to Draganove zadnje reči.

U vozu sedela je sama u kupeu. Nesvesno potekle su joj suze. Žalila je za jednom razorenom iluzijom koju je skrivao godinama, nadala se i živela od nje u teškim trenucima. Kada se ponovo pojavi mali sukob, mala svađa sa Viktorom, slučajno pogled na poklonjenu knjigu, Anu više neće vremeplov vratiti u prošlost, u prošlost kod NJEGA jer NJEGA više nema.

Osvrt na Arpadove priče

Možda i nije loše započeti spisateljski rad u penzionerskom dobu, kada čovek može da sabere sva svoja dotadašnja iskustva i da ih pretoči u književno delo.

Pred nama je 14 priča reditelja Nemet Arpada, koji je prethodno ogledao svoje spisateljske sposobnosti u istoriografskom delu posvećenom Televiziji Novi sad gde je Nemet proveo svoj profesionalni rediteljski angažman.

Veći deo priča iz ove zbirke govori o slepima, o ljudima o kojima je inače teško pisati i samo hrabar spisatelj može da se upusti u ovakve avanture koje od pisca zahtevaju ne samo dar pripovedanja već i duboko prodiranje u psihologiju ličnosti slepih.

Nemet je i sam gotovo izgubio vid kada je već prešao pedesete i uključivši se u rad sa slepima i za slepe, ne samo što je uspeo da prevaziđe sve ono što ovaj hendikep nosi sa sobom, već je uspeo i da senzibilno prodre u suštinu bitisanja slepog čoveka.

Ovo nije ni malo lako čak i ljudima koji su oduvek slepi.

Kao što rekoh, pisati o slepima nije lako ali je veoma inspirativno, jer je oko jedan od najvažnijih čovekovih organa.

Da bismo ovo razumeli, prizvaćemo u pomoć psihologiju, literaturu i mitologiju.

Svakom organu i njegovoj disfunkciji, čulima i drugim delovima tela, čovek pripisuje određeno značenje.

Kada je reč o vizuelnom aparatu tj. Očima, ovo značenje prevazilazi stepen njegove funkcionalnosti i njegovu pragmatičnu vrednost, pa tako oči čoveku znače mnogo više nego samo fizičko viđenje.

One za njega imaju dodatno simboličko značenje. Takve ekstrasfiziološke reference imaju odraza i u rečima koje ih eksplorišu; Imenice; oči, viđenje, Glagol; videti, gledati itd, često imaju metaforično značenje koje indicira operacije izvesnih tipičnih fantazama. Kroz takvu figurativnu upotrebu, možemo da otkrijemo prisustvo čisto imaginarnih komponenti u značenju očiju. Literatura i mitologija imaju u svom arsenalu brojne i različite fiktivne karaktere kao što su Edip, Tirezije, Samson. Za njih je oslepljivanje u direktnoj vezi sa simboličnom seksualnom transgresijom. U istorijskoj literaturi nalazi se najviše podataka o oslepljivanju kao o sredstvu kažnjavanja i to u principu kriminalnih dela seksualne prirode. U tom smislu, slepilo je predstavljalo simboličnu kastraciju. Slepí kastrirani ljudi često su percipirani kao žrtve nesreće, kreature lišene svake mogućnosti zadovoljenja i doživljaja lepog u životu. Predstavljani su kao lica koja se ne smeju, bez emocija i sa velikim brojem afekata stranih seksualno potentnom čoveku. Ali, ne samo to. Slepí čovek i evnuh se često smatraju za mentalno i moralno deficientne. Oni ili su tupi, ili je njihova inteligencija prisutna u nekim nižim formama.

Ako posmatramo Viktora i Anu kao centralne ličnosti u većini Nemetovih priča, onda shvatamo koliko je trebalo snage da se zaista na pravi način (uz manje ili veće korekcije) odslika psihološki lik slepog čoveka. Mogla bi se kod neupućenih steći slika da je pisac oduvek slep i sa slepima. Viktorov način života, orjentisanje u prostoru, upoznavanje sa Anom, sastajanja, vođenje ljubavi i slično, sve su to stvari koje su naizgled iste kao i kod osoba zdravog vida, ali se ipak razlikuju ne po formi i sadržaju već po načinu na koji se ispoljavaju.

Velibor Pilić

Dipl.pedagog - magistrant fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju

Autobiografija i imaginacija u pričama Arpada Nemeta

Pošto se već oprobao u pisanju na mađarskom i srpskom jeziku, Arpad Nemet čini još jedan korak dublje u svet književnosti knjigom koja je pred nama. Posle komične jednočinke *Ko je u pravu*, koju je na scenu izvelo amatersko pozorište za slepe APSIS, te opsežne porodične biografije koja je, na mađarskom jeziku, nedavno objavljena u Budimpešti, Arpsd nam se sada predstavlja nizom priča sačinjenih od, reklo bi se, anegdota iz svakodnevnog života.

Po svom sadržaju te anegdote su prilično raznovrsne. U njima nalazimo saobraćajne nesreće sa teškim posledicama, pokušaje samoubistva očajnih mladih devojaka, drame i traume zbog naglog gubljenja vida, ali i svakodnevni život umetnika, mladičke prve ljubavi, poljupce, a bogami i dosta erotike. Šta je, onda to, što spaja i povezuje sve ove raznorodne teme i događaje? To je sam život, to jest autobiografski karakter ovih priča. Pošto je skoro čitav svoj radni vek proveo kao reditelj među glumcima, kameranima, režiserima i kulturnim radnicima, gospodin Nemet ni danas, u penziji, ne može da se oslobodi navike da svoj izraz traži kroz umetničku formu, kao uostalom, i njegovi likovi, koji često glumuom, poezijom, ili slikarstvom kazuju ono što žele da podele sa svetom i pokušavaju da ostvare svoje životne ciljeve.

U ovim pričama Arpad je obradio tri razdoblja iz svog života. Prvo je sredjoškolsko doba, puno pustolovina, sitnih nestašluka, prvih ljubavi i prvih poljubaca. Drugo je ono koje je došlo odmah iza toga: preseljenje u veći grad, stasanje i sazrevanje mladih umetnika, njihov svakodnevni život i problemi, anegdote sa raznih putovanja. Treće se ne odnosi konkretno na određeno vreme, već na strašan i dramatičan događaj koji je izgleda u velikoj meri obeležio i odredio Arpadov život, a sigurno i život svakoga koji je kroz to prošao: to je naglo i neočekivano gubljenje vida. U vezi sa ovim Arpad na veoma duhovit način ukazuje na činjenicu da u Srbiji ne postoji rehabilitacioni centar za kasnije oslepela lica: naime, on ga jednostavno izmišlja i u njega upućuje svoje junake da se leče od trauma i navikavaju na novu situaciju.

Sakriven iza galerije likova i događaja, Arpad nam pokazuje kako autobiografija ne mora uvek biti samo doslovno beleženje i tačno kazivanje. Život svakog od nas ne sastoji se samo od onoga što se objektivno dogodilo - uostalom, ko je taj koji će reći šta je to objektivno - već i od želja, mašte, verovanja i zabluda, od jedinstvene, a ne retko i potpuno pogrešne percepcije sveta i okruženja. Arpad zbunjuje čitaoca čestom promenom perspektive - čas kao da piše o sebi, čas kao o nekom koga jako dobro poznaje, ili, pak, kao neutralni pripovedač - ali nam time, zapravo jasnije i potpunije otkriva svet i ljude među kojima je proveo dobar deo života i s kojima je podelio mnoge značajne i upečatljive trenutke. Svako od njih je ličnost za sebe, sa svojom sopstvenom sudbinom, ali istovremeno, ti su životi i sudbine toliko slični i isprepleteni da pisac često ne vidi potrebu da pravi razliku između svog sopstvenog i nekog od njihovih identiteta.

Na kraju, ali ne i najmanje bitno, u Arpadovim pričama mlađi čitalac otkriva jednu autentičnu Vojvodinu, onakvu kakva, izgleda, nikada više neće biti. Vidimo šarolikost imena, kultura i porekla, koja, doduše postoji i danas, ali na sasvim drugi način; onaj ko o toj staroj Vovodini ne zna ništa iznenadio bi se, čitajući Arpadove priče, kako se stvari brzo i dramatično menjaju; vidimo jedan svet koji nestaje, da bi svoje mesto ustupio drugačijem, bržem i dinamičnijem. Scena u kojoj parovi šetaju korzoom u redu dvoje po dvoje, da bi se s prvim mrakom razišli kućama mora izmamiti bar osmeh svakog onog ko zna šta sve danas može značiti običan izlazak u grad.

Zbog svega ovoga, toplo bih preporučio ovu zbirku mog prijatelja i kolege Arpada Nemeta za čitanje, opuštanje i uživanje. Isprepletenost imaginacije sa činjenicama, životnog iskustva sa mladićkim emocijama, starog i novog sveta, ali i topao, emotivan odnos prema čovekovim svakodnevnim problemima i preokupacijama, daju ovoj knjizi poseban začim i aromu.

Vladan Petrović

Biografia

Arpad Nemet je rođen 1945 godine u Somboru. Akademiju za kazališnu i filmsku umjetnost završio je u Zagrebu 1975 godine. Od 1968 do 1999 godine radi u Televiziji Novi Sad prvo kao snimatelj a zatim kao reditelj. Za to vreme snimio je i režirao preko stotinjak dokumentarnih filmova o znamenitim ljudima, umetnicima.

2001 naglo mu se pogoršava vid i postaje član Saveza Slepih Novi Sad. Iste godine postaje urednik zvučnog časopisa na mađarskom jeziku „Viszhang” (Odjek).

2005 Režira prvu pozorisnu predstavu na ovim prostorima sa glumcima čiji je vid oštećen. Premijera predstave pod nazivom „Ko je u pravu?” izvedena je sa velikim uspehom u Beogradu.

2006 objavljuje knjigu pod naslovom „A kamera mögöl” (Iza kamere)

<http://mek.oszk.hu/04700/04762>

2008 Režira drugu pozorišnu predstavu pod nazivom „Vrata” po tekstu Gobby Feher Đule, poznatog Vojvodjanskog pisca. Premijera je izvedena u Novom Sadu u SNP-u.

Iste godine objavljuje drugu knjigu „P.P. Nemetovi”

<http://mek.oszk.hu/06900/06904>